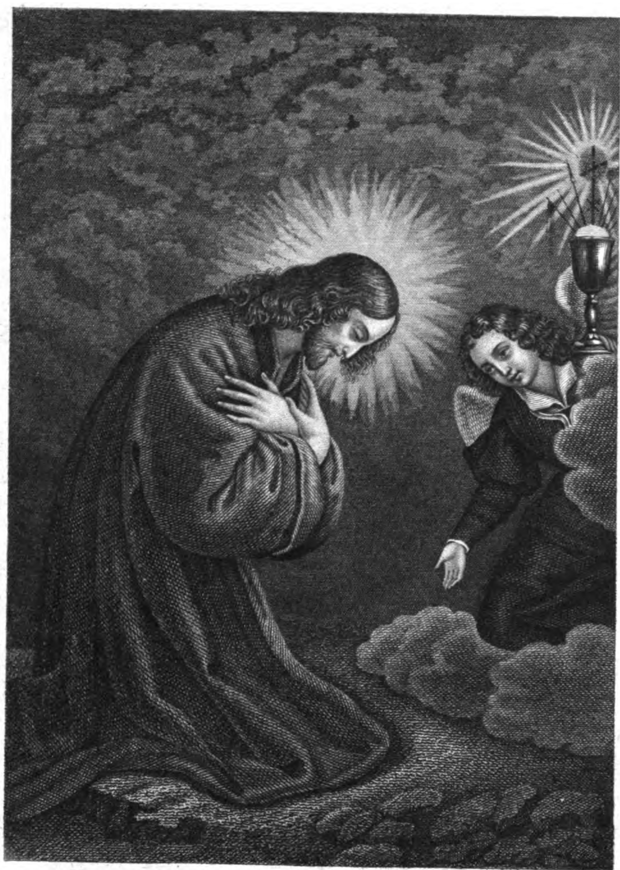

Otče,

budi volja tvoja!

Molitvena knjiga

sa

podučenjem i naputjenjem na bogoljubno življenje,
većim dělom polag knjige:

Isus moja želja

od

Dra. Alojzia Schlör-a.

Iz němačkoga preveo, mnogimi drugimi molitvami

i

Dodatkom za mornare

umnožio

Dr. Juraj Dobrila,
bivši Professor bogoslovja, kanonik i župnik kod sv. Justa u Tèrstu.

Drugo popravljeno izdanje.

U Beču.
U c. k. nakladi školskih knjigah.
1860.

O Molitvi.

„Molite bez prestanka.“ 1. Tes. 5, 17.

Što je dihanje tělu, to je molitva duši. Molitva je kao nebeske lèstve, po kojih duh naš k Bogu uzhodi, da milost i blagoslov božji vèrhu nas sidje. „Prosite, i dat će vam se.“ Nismo li svi potrěbni i siromašni, nevoljni i grěšni? — Molimo dakle bez prestanka. Prorok Daniel je volio umrěti nego propustiti molitvu, koju je triput na dan klečeć ovèršivao. — Nereci: Neimam vrěmena moliti. Vrěme, koje molitvi posvetiš, bit će ti blagoslovom nebeskim obilno naplatjeno. Kralj David imao je mnogo posla i skèrbi, ipak je svaki dan sedam krat Boga proslavljivao. — Isukèrst, spasitelj naš, se je teškim putovanjem i neprestanim navěštjivanjem svoga nebeskoga nauka po vas dan trudio, a za tim mnokrat po cěle noći u molitvi sprovadjao. I molitva je počitak — sladak počitak u milom naručaju božjem. — Negovori: Nije me volja moliti, jer sam raztèrkane misli itd. Skupi najprie svoje misli; oslobodi se světskih skèrbih, pak si živo predstavi, da si u nazočnosti božjoj, u družtvu s angjeli i svetimi, koji neprestano Bogu slavu pěvaju. Sèrčno nadvladaj svoju mljačnost i grustnju, pak ćeš tim veću zaslugu imati, čim manje nasladnosti bez vlastite krivine u molitvi oćutiš. Moleć uči se mo-

liti. — Nemoj reći: Molitva ništa nekoristi; i tako se ništa neizprosi. Zašto mnokrat ništa neizprosimo? Jere često molimo samo za zemaljske ili škodljive stvari; ili molimo bez škrušenja i stalne věrę, bez sinovljega predanja u volju otca nebeskoga i bez prave ljubavi prama iskèrnjemu, i istim nepriateljem svojim. Želiš li, dušo kèrstjanska, da te Bog usliši, a ti najprie očisti od svakoga grěha svěst svoju najmanje istinitim pokajanjem, odpusti nepriateljem svojim, pak moli krěpkom věrom i stalnim pouzdanjem, ponižno i u ime Isusa, neprestano i opet te opet, pak pusti sve na volju božju, koji većput hoće da nam što boljega poděli město onoga, za što ga molimo. — Moli i pristojnim dèržanjem těla, a ne nemarno i lěno; jesi bó pred licem božjim, pred kojim i isti angjeli dèrhtju. Nesrami se ruke sklopiti i podignuti, pred presvetim tělom Isukèrstovim na oboje kolěno pokleknuti, glavom se naklonuti, u pèrsa se udarati itd. — Nu nemoli samo ustima, nego i sèrcem, u duhu i istini. — Kèrstjanine predragi! daj, počmi pravo moliti, pak ćeš izkusiti, kako utěšiva je molitva. „Tko pravo moli, pravo će i živěti“, veli sv. Auguštin.

Molitva za dar bogoljubnosti.

Bože moj! ti si svagdi sa mnom, i svaki čas slušaš molitve moje; sve stvari morale bi me na tebe spominjati, na hvalu i slavu tvoju, i na pouzdanje u tebe poticati; zato prie nego što počmem, budi moja najpèrva misal, je li to i dobro i tebi milo, a kad što svèršim, tebi ću ga zahvalnim sèrcem izručiti. Kad mi bude dobro, hvalu ću ti uzdavati, i u tebi se radovati. Ako li mi pogibel i nevolja prěti, zašto da bezufam? Ti bože i otče moj, jesi sa mnom!

Ti nezahtěvaš od mene dugih molitvah; netrěba mi, da mučno rěči išćem, smim bo kao děte sa svojim milim otcem prosto govoriti; ti ni nećeš, da mnogo rěčih upotrěbujem. —

Bože moj, kako se moram sramiti, da mnokrat samo po sili, s navade ili pričinjeno molim, čim posve na druge stvari mislim, kadkad niti znadem, što govorim; ili da ti molitve kano brojim, već pazeć koliko nego li kako dobro sam molio.

Iz toga, da mi je vèrlo težko od stvarih vidjivih k nevidivim, od dobarah zemaljskih k nebeskim pamet uzdignuti, da mi se misli vazda na vrěmenito nametju, i želje za tašćim poradjaju, uprav iz toga razumim, da tebe, moj nebeski otče, još premalo poznadem i ljubim. Ufam, da ću s pomoću tvojom, predobri Bože, ovo opačno nagnutje nadvladati, ako si pri molitvi svagda živo predstavim i pravo promislim tvoje neizměrno veličanstvo, svetost i dobrotu, i što da činim, kad molim, s kim da govorim. To promišljanje će me dubokim poštovanjem, krěpkim pouzdanjem i vrućom ljubavju napuniti; s tim ću tvoju svetu nazočnost oćutiti, i od mèrzke opačine se očuvati, da ti nerečem, što mi iz sèrca nedohodi, ili da ti neobetjam, što me nije volja izpuniti, ili da od tebe dobra neprosim, koje pribaviti si i upotrěbiti neimam istinite odluke.

Raztèrkanje mislih, koje je i protiva mojoj volji, neuzimaš mi za grěh; a odmah kako raztrešenje svoje opazim, trudit ću se, da misli svoje skupim i na molitvu upravim. A kad mi sèrce u moli-

tvi sladke utěhe i svete vrućoželjnosti neoćuti, ipak nevalja da me to zadèrži, pamet svoju k tebi podignuti, i tvoje sveto ime zazivati; jer ti haješ jedino za dobru volju, i svekoliko od toga zavisi, da je ona dobra.

Otče moj! ti mi zapovědaš, da molim, a ja i sam poznadem, kako mi je molitva spasiteljna i potrěbna; ali pravu svèrhu i krěpost molitve ipak premalo promišljam. Ti nisi potrěban moje molitve ni na povećanje tvoje slave, ni da te mojim plačnim prošenjem na pomilovanje ganem; ti znaš takodjer, što želim, još prie nego želju svoju izrečem, i hoćeš da se tebi molim za svoju vlastitu korist, da si sinovlje sèrce prama tebi pribavim, i da se ponižnostju, prostodušnostju i ljubavju sve više tebe dèržim, i na tebe nikad nepozabim. — Čim čestje se dakle s tobom, predobri i presveti otče, zabavljam, tim bolji i svetii postajem. Čim živije si dakle u molitvi tvoju svetu nazočnost u sèrce utisnem, tim sigurnije neću u vrěme napasti na tebe pozabiti. Ti me svaki čas vidiš, krěpiš i nadarivaš. —

Po podignutju pameti moje k tebi, otče predobrostivi, uči me moju pravu domovinu, moju istinitu otačbinu sve bolje poznati; ja se neću već nijednomu zemaljskomu dobru prěkomèrno radovati, ni malodušno radi česa tugovati, niti išta preveć želiti ili se česa bojati. Dobra paka, koja imam ili želim, ću onda stopram kao tvoj dar pravo ceniti, spasiteljno upotrěbiti i iskrenom zahvalnostju uživati. Tako neću biti u srěći i blagostanju nesmotren i

oběstan, a u nesrěći i nezgodi malodušan i bezufan. A kako bih mogao biti okrutan, nenavidan i zloban na iskèrnjega svoga, kad zbilja promislim, kako si ti, nas svih otac, prama meni blag i dobar?

Veselim sèrcem idem po molitvi na dělo, koje si mi odredio. Kad mi se ono mučno čini, onda me pouzdan pogled k tebi na nebesih opet pokrěpi. Dělu mojemu, ako ga prie pravo promotrim i s dobrom naměrom počmem, ćeš milostivo poděliti uspěh i potrěbne pomoći, kojimi ću se po tvojoj volji služiti. Tako je i vrěmeniti blagoslov plod bogoljubne molitve, ako po tvojoj svetoj volji pravo i pomnjivo nastojim na slavu tvoju i na dobrostanje iskèrnjega svoga.

U potrěbah i tugah išćem u tebe utěhu i pomoć! Zaisto, ti ćeš sve dobro učiniti, i na moje věčno spasenje upraviti. Ako u tugi polakšanje oćutim, kad se priatelju svomu potužim, koliko je veća utěha moja, da možem tebi, svemoćni, premilostivi Bože, sèrce svoje očitovati, i svekolike nevolje tužiti! Tim će mi biti laglje na sèrcu, i veselije ću tèrpiti, što mi tvoja otčinska ljubav naloži.

Daj, Gospodine moj i Bože moj! kad te zazovem, prosvětli, obrati i vladaj me; poděli mi milost tvoju; podaj mi mudrost i krěpost; učini me pobožnim, zadovoljnim i blaženim; nemoj da sagrěšim; daj da budem stèrpljiv, krotak i čist; očuvaj me od ludosti i opačine; izbavi i spasi me od pogubljenja: tako izpovědam ovom molitvom, da bez tebe ništa nemožem, i da svako dobro i sva moć dělovati ga

samo od tebe dohodi. Ništanemanje ako se s pomoćju tvojom vèrno neslužim, nećeš i nemožeš me svetim i blaženim učiniti, nu s milostju tvojom i sa svojom slobodnom voljom i s trudom svojih vlastitih moćih valja da svetost i blaženost dostignem.

Sve želje i prošnje svoje izručujem sinovljim pouzdanjem tvojoj presvetoj volji, pak se ufam, da sam po obavěštjenju Isusovu tebi milim a sebi spasiteljnim načinom molio. Amen.

Svakidanje pobožnosti.

Bogoljubnost jutèrnja.

„Kad je vrěme ustati, nekasni.“ Sir. 32.

Predugo spati je zdravlju škodljivo i duši pogibelno, osobito u postelji ležati, kad je čověk budan. Odredi si vrème, kad ti valja ići počinuti i ustati: red bo je duša svim stvarim. Rano poći spati, i u jutro uraniti, je duši i tèlu vèrlo koristno. Ustani hitro, i neodnašaj; težkoća pri ustajanju je lèpa jutèrnja žèrtva, koja će ti blagoslovom božjim uroditi. Kada se sbudiš, prekriži se, i upravi k Bogu svoje najpèrve misli. — Obuci se hitro, i spomeni se, da te Bog vidi i tvoj angjel čuvar. Obučen i umiven poklekni pred propelom, pak ovèrši pobožno jutèrnju molitvu. Nemoj ju nikad propustiti; jer tko dneva s Bogom nepočme, neće ga dobro ni dovèršiti. Nepèvaju li s jutra i ptice nebeske mile pèsni Bogu na slavu? — Ni svojoj čeljadi nedopusti, da se

děla prime, dok se Bogu nepomoli. Kako bi lěpo i Bogu milo bilo, kad bi svaka obitelj skupa na glas u jutro molila!

Molitva jutèrnja.

„Tebi ću se moliti. o Bože! u jutro ćeš glas moj uslišati. Pěsm. 5.

U ime Otca, i Sina, i Duha svetoga. Amen.

Poklonstvo. Svemogući, věčni, trojedini Bože! preponizno ti se klanjam, hvalim i slavim te sèrcem i ustima, jer si ti gospodin i Bog moj. Svet, svet, svet je gospodin Bog vojskah. Puna su nebesa i zemlja veličanstva slave tvoje! Slava Otcu, i Sinu, i Duhu svetomu. Kako biaše u počelu, i sada i vazda, i u věke věkah. Amen.

Zahvaljenje. Hvala tebi, Otče nebeski, da si me iz ničesa na priliku svoju stvorio. Hvala tebi, Sine božji, da si me dragocěnom kèrvju svojom odkupio. Hvala tebi, Duše sveti, da si me na svetom kèrštjenju posvetio, i na pravu, samospasujuću věru pozvao! Predobri Bože! o kolika dobra i milosti uvěk još poděljuješ meni nevrědnomu grěšniku! Milostivost tvoja me je noćas uzdèržala i oda zla očuvala, čim mnogo dušah biahu na sud tvoj pozvane i morda za věke odsudjene. Kako da ti, Otče moj nebeski, dostojno zahvalim, da si mi opet jedan dan darovao, da se s njim na spasenje duše svoje služim?

Aldovanje. Otče preljubeznivi! Današnji dan budi tebi posvetjen. Pèrvi uzdah moga ljubećega sèrca neka k tebi uzajde. Tebe želim slaviti i uzvišivati, koliko putah danas dahnem, koliko krat mi sèrce kucne. Aldujem ti tělo i dušu, sve ćuti i sve moći svoje. Sve što je u meni, neka slavi presveto ime tvoje. Štogod danas uzmislim i poželim, rečem, učinim i pretèrpim: sve neka bude iz čiste ljubavi prama tebi, na tvoju čast i po tvojoj svetoj volji! Primi milostivo, Otče nebeski, ovaj sèrdačni dar, koji ti ponižno prikažujem skupno sa žèrtvom tvojega poljubljenoga Sina, gospodina i odkupitelja našega Isukèrsta.

Odluka. Premilostivi Isuse, koji si početak i svèrha, put, istina i život! Evo temeljito odlučujem, da ću se danas po tvojih svetih zapověđih vladati, i sve ovèršiti, što se pravomu kèrstjaninu pristoji; a navlastito ti obetjujem, da ću ovo bogoljubno dělo . . . učiniti, i u ovoj krěposti . . . se věžbati. Pokrěpi, o početniče milosti, moju mljohavu volju, da svako napastovanje na grěh srěćno predobijem! Ne, neću opet danas dušu svoju oteti iz naručaja svoga preljubeznivoga Spasitelja, da ju predadem u klete ruke nepriatelja paklenoga. Neću već znano i povoljno onaj grěh . . učiniti. Ah, preveć putah sam unj pao, ali sad krěpko odlučujem, da ću danas početi poboljšati se.

Prošnja. Sveti Bože! sveti, jaki Bože! sveti, neumèrli Bože! preporučujem se tvojoj svemogućoj

obrambi. Prosvětli tmine moga neznanstva, pokrěpi moju mljohavost, izbavi me od svakoga grěha i od smèrti věkověčnje.

Prosite za me, svi angjeli i svetci božji! Ti pred svimi ostalimi, o preblažena děvice i bogorodice Mario, moja premila majko i pomoćnice, skupno s tvojim čistim zaručnikom Josipom, i ti angjele věrni moj čuvaru, i vi svi odvětnici moji: podajte meni slabomu pomoć vašu, ter mi od Boga izprosite čistoću těla i duše, i stalnost u svakom dobru. Istu milost prosim za svoju rodbinu, za dobročinitelje, priatelje i nepriatelje svoje, a osobito za . . . , kakono se i ja preporučam molitvi svih pravověrnih, i udioničtvovanju u žèrtvi sv. mise, koja se danas po svem krugu zemaljskom prikažuje.

Blagoslovio me Bog Otac, i Sin †, i Duh sveti. Amen.

Otče naš. — Zdrava Mario. — Věrujem itd.

Dělo věre, ufanja i ljubavi.

Dèlo vère, ufanja i ljubavi zovu se krèposti božanstvene ili bogoslovne, jer se uprav Boga tiču. One su temelj i jezgra života kèrstjanskoga i bogoljubnoga, i za spasiti se neobhodno potrèbne; valja ih dakle često, pače ako je moguće svaki dan probudjivati, a osobito prie sv. izpovèdi i pričeštjenja, na lètnicu sv. kèrštjenja i potvèrdjenja, u žestokih napastih, u pogibeli života itd. Nemoćnikom i umirajućim trèba ih više putah moliti.

Dělo věre.

Věrujem u tebe, pravi, trojedini Bože, Otče, Sine i Duše sveti, koji si sve stvorio, koji sve uzdèržavaš i vladaš, koji dobro nadaruješ a zlo pedepsuješ. Věrujem, da je Sin božji postao čověk i umrô na križu za spasenje naše, i da nas Duh sveti posvetjuje milostju svojom. Věrujem i izpovědam sve, što si ti, moj Bože, objavio, što je Isukèrst učio, i što su apostoli pripovědali, i što nas uči sveta cèrkva katoličanska. Věrujem sve ovo, jer si ti, moj Bože, věkovita i neizměrna istina i mudrost, koja nemože ni prevariti ni prevarena biti. O Bože! uzmnoži věru moju.

Dělo ufanja.

Ufam i uzdajem se, o Bože! u tvoju neizměrnu dobrotu i milosèrdje, da ćeš mi u ovom životu po neizměrnih dostojanstvih tvoga jedinorodjenoga Sina Isukèrsta poděliti spoznanje, pravo skrušenje i odpuštjenje mojih grěhah, a po smèrti věčnu slavu i milost, licem u lice tebe gledati, ljubiti i uživati po sve věke. Ufam još, da ćeš mi dati potrěbne pomoći za sve ovo dostignuti. Ja to ufam od tebe, jer si ti to obetjao, koji si svemoguć, věran, predobrostiv i premilosèrdan. O Bože! pokrěpi ufanje moje.

Dělo ljubavi.

O moj Bože! ljubim te svim sèrcem vèrhu svake stvari, jer si najveće dobro, bitje preizvèrstno i dostojno sve ljubavi. Ljubim te još, jer si predobrostiv meni i svakomu stvoru. Želim svim sèrcem onako te ljubiti, kako te ljube i kako su te ljubili tvoji najvěrnii sluge, i s ljubavju njihovom sdružujem moju neizvèrstnu ljubav; uzmnoži ju, predobrostivi Bože, sve to više u sèrcu mojem. I jer sada istinito i sèrčno želim i zbiljno obetjujem tebe ljubiti, kruto mi je žao, da sam razsèrdio tebe, moje preveliko dobro, moga stvoritelja, odkupitelja i posvetitelja. Kajem se, da sam moga svemogućega gospodina, moga predobroga i preljubeznivoga otca uvrědio. Temeljito odlučujem, da ću se čuvati svakoga grěha, i běžati od svake prigode na zlo, kajati se sve više grěhah učinjenih, i da neću nikad već proti tvojoj svetoj volji dělovati. Uzmi me opet za sina svoga, i daj mi milost da izpunim ovu moju odluku. To prosim od tebe po neizměrnih dostojanstvih tvoga božanstvenoga Sina, gospodina i odkupitelja našega Isukèrsta. Amen.

Pozdravljenje angjelsko.

(U jutro, u podne i u večer.)

Triput na dan se je Daniel licem prama templu Jerusolimskomu obratjao, te Bogu se molio. Triput na dan nas sv. cèrkva glasom zvona opominje na upùtjenje

Isukèrstovo u prečistoj utrobi blažene děvice Marie. Kèrstjani! Sin božji je s neba na zemlju sašao, da čověkom postane, i da nas smèrtju svojom odkupi, a mi pak da bi zanemarili věčnoj Rèči se pokloniti, koja se je iz ljubavi prama nam učověčila? — Blažena dèvica Maria je na pozdrav arkangjela Gabriela radi našega spasenja privolila majkom božjom postati, a mi da bi propustili pozdraviti nju od angjela pozdravljenu? U starodavna vrèmena su vèrni na zvonjenje zdrave Marie po putih i ulicah postavali, poklečavali i molili. — Molimo dakle:

Angjel gospodnji navěstì Marii, i začè po Duhu svetom. Zdrava Mario itd.

Evo službenice gospodinove, budi meni po rěči tvojoj. Zdrava Mario itd.

I Rěč bì put učinjena, i pribivà medju nami. Zdrava Mario itd.

V. Moli za nas, sveta bogorodice! *R*. Da dostojni budemo obetjanjah Isukèrstovih.

Pomolimo se. Milost tvoju, molimo te Gospodine! u pamet našu ulij, da mi, koji po angjelskome navěštjenju Isukèrsta sina tvoga upùtjenje spoznasmo, po muki i križu njegovu na slavu uzkèrsnutja privedeni budemo. Po Kèrstu Gospodinu našem. Amen.

U večer nadometni još za pokojne: Otče naš itd. Zdrava Mario itd. Pokoj věčni daruj njim, Gospodine! I světlost věčna světila njim! Počivali u miru. Amen.

Podignutje pameti prěko dneva.

„Oči moje su vazda k Gospodinu upravljene.“
Pěsm. 24.

Kad nas sv. Paval opominje, da bez prestanka molimo, negovori o dugih ustmenih molitvah, nego o kratkih i čestih podizanjih pameti, to jest, o pobožnih mislih i ćutjenjih. koje valja prěko dneva i pri dělu probudjivati. Netrěba pri tom rěči izgovarati; dosta je da pamet k Bogu upravljamo i u sèrcu s njim se razgovaramo. i to zovemo pobožna uzdisanja ili uzdahe ljubavi. Možemo se pri tome služiti i rěčmi, kako nam ih sèrce nariče, i s kratkimi izrekami sv. pisma; takove rěči zovu se strèlovite molitve, jer ih sèrce u žaru svojem kao strèle prama nebu šalje. Ovakove molitvice su vèrlo koristne. Buduć da su kratke, i da iz sèrca izviru, krèplje su i pobožnije; s njihovom pomoću čověk misli uvěk na nazočnost božju, i uči se pametljivo moliti; one nezahtěvaju posebna vrèmena, mogu se svaki čas činiti, da bi čověk i još toliko děla imao; po njih biva dělo laglje i Bogu dražje; duh kèrstjanski se oživljuje i kao rosom nebeskom pokrèpljuje; u napastih su one izvèrstne podpomoći; nemoćnikom su neobhodno potrěbne, i služe im mèsto drugih molitvah; bez ovakovih čestih podignutjah pameti k Bogu čověk postaje u svakdanjih poslih raztrešen, mlačan i světovan. Najpoglavitija podignutja pameti jesu: dělo věre, ufanja, ljubavi, skrušenja, ponovljenje dobre odluke, spomin na nazočnost božju, věčnost itd. Evo ti několiko priměrah strèlovitih molitvicah.

Dělo skrušenja. Otče! sagrěših proti nebu i pred tobom; nisam vrědan sinom tvojim se nazvati! Gospodine! budi milostiv meni grěšniku. — Isuse, sine Davidov, pomiluj me!

Probudjenje dobre namĕne. Neka bude sve na veću slavu božju! — Gospodine! iz ljubavi prama tebi ću ovo učiniti! — Sveti se ime tvoje po svemu, što činim! — Budi volja tvoja, a ne moja!

Spomin na nazočnost božju. Bog me vidi, Bog me čuje, Bog je svuda pri meni. — U Bogu živemo, kretjemo se, i jesmo. — Kamo da idem izpred duha tvoga, o Bože? Kamo li da ujdem izpred lica tvoga? — Oko gospodinovo me vazda gleda; kako bih što zloga učinio?

Dĕlo vĕre. Gospodine! ja vĕrujem; pokrĕpi moju mljohavu vĕru. — Ja sam sin cèrkve katoličanske; u toj vĕri hoću živĕti i umrĕti. —

Dĕlo ufanja. U Gospodina ufam; neću osramljen biti na vĕke. — Ako je Bog sa mnom, tko da bude proti meni? — Zašto si žalostna, dušo moja, i zašto me smetaš? Ufaj u Boga; on bo je spasitelj tvoj. U ranah Isukèrstovih je spasenje moje. —

Dĕlo ljubavi. Što da želim na nebu, za čim da hlepim na zemlji, nego za tobom, Bože moj! Ti si Bog moj i baššina moja na vĕke! — Gospodine, ti znaš, da te ljubim. — Ljubav moja je Isus propeti. —

U tugah i nevoljah. Pripravno je sèrce moje, pripravno je na sve, što ti, Gospodine, odlučiš. — Otče! neka mi nebude kako ću ja, nego kako ti hoćeš. — Gospodine! sada rĕži, sada žgi, sada bodi! Samo po smèrti oprosti mi na vĕke!

U napastih. Gospodine spasi nas, jer pogibamo. — Isuse, Mario! budite mi u pomoći. — Volim umrěti, nego Boga uvrěditi. Otidi sotono! Boga samoga hoću ljubiti, i njemu samomu služiti!

Kad ure tuku. Gospodine! poděli mi blaženu uru za života i u čas smèrti. — Još je vrěme milosti, još je dan spasenja! — Hoću dělati, dokle je dan! jer će doći noć, kad nebude nitko više mogao dělati.

Prie děla. Molimo te, Gospodine, preteci děla naša s milostju tvojom, i naprěduj ih s pomoću tvojom, da svaka naša molitva i dělo vazda s tobom se počme, i po tebi početo svèrši se. Po Kèrstu Gospodinu našem. Amen.

Po svèršenom dělu. Hvaljen budi Bog Otac, Bog Sin, i Bog Duh sveti, od kojega svako dobro dohodi, kojemu samomu za sve dobro pristoji se hvala i slava. Oprosti, predobri Otče, ako sam što preveć ili premalo i nemarno pri ovom poslu učinio. Upravi dělo ovo na dobro, bilo ono još toliko maljahno i neizvèrstno, da bude sve što činim i premorem na slavu tvoju i na spasenje moje. Amen.

U petak na uspomenu muke i smèrti Isukèrstove. Tmine su nastale, kad biahu židovi Isusa propeli. Okolo devete ure (tretje popòdne) vapiaše Isus: Bože moj, Bože moj! zašto si me ostavio. — Otče! u ruke tvoje preporučujem duh moj. Za tim prignù glavu, pak duh izpustì. Otče naš itd. Zdrava Mario itd.

Isukèrst biaše za nas poslušan tja do smèrti, a do smèrti na križu. Zato se klanjamo tebi, Isuse, i blagoslivljamo te, jer si po svetom križu svět odkupio.

Pomolimo se. Isukèrste propeti! molim te za pregorku muku, koju si umirajuć na križu za me podnio, smiluj se meni sad i vazda, a navlastito u vrěme smèrti moje. Amen.

Kad se projde mimo križa. Klanjamo se tebi, Isukèrste, koji si po križu svět odkupio. Isuse za nas propeti, pomiluj nas!

Kad zvoni za umirajuća ili jur umrivšega. Premilostivi Spasitelju! za pregorku muku, koju si za ljubav našu podnio tri ure na križu viseći, a osobito kada se je dělila presveta duša tvoja: smiluj se duši ovoj, koja se sada iz ovoga světa děli (odděli), i privedi ju u život věčni. Amen.

Molitve prie i potle blagovanja.

„Ako jite, ako li pijete ili što drugo činite, sve na slavu božju činite.“ 1. Kor. 10.

Blagujemo na slavu božju, kada hranu uživamo ne zato, da gèrlu ugodimo, nego da život i zdravlje uzdèržimo, pak s molitvom obrok počmemo i svèršimo. Svako dobro dánje dohodi odazgor, i potrěbuje blagoslova božjega. Kako nezahvalan je čověk, ako za stolom, koji nam dobrostivi Bog pripravlja, zaboravi na dobročinitelja svoga! Nebi li ružno bilo, kad bi se tudji čověk za stol naš sio, i nasitjen otišao, a nebi nam prie svoga poštovanja izkazao? — Molimo dakle rado prie i

potle blagovanja! Naslědujmo Spasitelja našega, koji je Otcu svomu na hrani zahvaljivao, i po večeri na slavu mu pěvao! Kadigod budeš za gosta, prekriži se ako ne drugo, i izpovědi věru svoju bez straha i srama ljudih.— U vrěme blagovanja misli si, da Isus kao nevidivi gost s tobom za stolom sědi. Čuvaj se, da prěkomèrno nejiš i nepiješ, ili da Boga i iskèrnjega jezikom neuvrědiš. Razveseli se nevinim i pobožnim razgovorom, da se i duša nebeskom pićom pokrěpi, čim se tělo hrani.

Molitva prie blagovanja.

Svi u tebe ufaju, Gospodine, i ti jim podaješ hranu u zgodno vrěme. Otvaraš ruku svoju, i blagoslovom napunjuješ sve što žive. Slava Otcu, i Sinu i ost.

Gospodine pomiluj! Kèrste pomiluj! Gospodine pomiluj! Otče naš itd.

Gospodine! blagoslovi nas i ove dare tvoje, koje ćemo po tvojoj blagodarnosti uživati. Po Isukèrstu gospodinu našem. Amen.

Kralj věčne slave dao nam děl imati u gostbi nebeskoj. Amen.

Molitva po blagovanju.

Zahvaljujemo ti svemogući Bože, za sva dobra, koja si nam podělio, koji živeš i kraljuješ na věke. Amen.

Gospodine pomiluj! Kèrste pomiluj! Gospodine pomiluj! Otče naš i ost.

Gospodine! za ime tvoje poděli svim dobročiniteljem našim život věčni. — I duše pravověrnih po milosèrdju božjem počivale u miru. Amen.

Bogoljubnost večernja.

„Doći će noć, kad neće nitko moći raditi." Iv. 9, 4.

Kako si s molitvom dan počeo, tako ga i s molitvom dovèrši. Opet je jedan dan prošao, koji se nikad već nepovrati. Neznaš, je li ćeš sutra živěti: jere ovu noć ti može Bog dušu na sud svoj pozvati. Ali si pripravan? — Sprovodi dakle zadnji čas svakoga dneva u molitvi, prie nego u postelju kano u grob ležeš. Najprie izkušaj duševnost svoju, i natanko prosudi stanje duše svoje. Někoji neznabožački mudraci običavahu svaki večer natanko protresati sve što su vas dan mislili i govorili, činili i propustili. Kako bi mogao čověk stanje duše svoje pravo spoznati, ako često, dapače ako svaki dan duševnost svoju neizkuša? — Za izkušanjem svèsti pak probudi pravo, izvèrstno skrušenje. Promisli, da si Boga uvrědio, svoga predobroga otca, najvećega dobročinitelja i svoje neizmèrno dobro. Pogledaj razpelo, promisli koliko je Isukèrst za te tèrpio, i poljubi njegove svete rane. Po takovom skrušenju, ako bi se u締stališu smèrtnoga grěha nahodio, možeš se odmah s Bogom pomiriti, i ako bi noćju smèrt iz nenada na te navalila, věkověčno blaženstvo dostignuti. Ali moraš zajedno i tvèrdu odluku učiniti, da ćeš grěh smèrtni štopèrvo uzmogneš izpověditi i poboljšat se; jer tko izpověd i poboljšanje odnaša, nemože se razložno ufati, da se je izvèrstno pokajao. A kako pak može kèrštjanin bez izvèrstnoga skrušenja u postelju leći, ako neće da dušu svoju u najveću pogibel postavi?

Nepropusti nikad večernje molitve. O kako bi spasonosno bilo, kad bi u svakoj obitelji svi skupa molili! Po molitvi svuci se pristojno i tiho; zabavljaj se tad u mislih s Bogom, s mèrtju i věkověčnostju. Uzmi blagoslovljene vode, i kako se možeš u jutro po njoj na vodu sv. Kèrštjenja domisliti, tako pomisli u večer, da će te jednoć mèrtva s njom poškropiti. Kad si jur u postelji, dokle nezaspiš, razgovaraj se s Bogom i angjelom čuvarom. Ako se obnoć probudiš, moli takodjer štogod; jer je i noć Gospodinova. Spomeni se, koliko noćih je Isus moleć sprovodio, i koliko je skrajnu noć života svoga tèrpio, koliko i sad još tèrpe nemoćnici i umirajući, i duše u Čistilišću, pa moli za nje.

Molitva večernja.

U ime Otca, i Sina, i Duha svetoga. Amen.

Zahvaljenje. Bože moj! opet je prošao jedan dan, koji se na věke već nepovrati. — Jednom, i morda skoro će noć doći, kad neću već moći pokore činiti. Zato ti se još na svèršetku današnjega dneva preponižno klanjam, o trojedini Bože, Otče Sine, i Duše sveti! Hvalim i slavim te sa svimi angjeli i izabranimi, i zahvaljujem ti na svih dobročinstvih duhovnih i tělesnih, koja si mi danas i sve dni življenja moga milostivo podělio. Kako da ti, Bože moj, dostojno zahvalim?

Zazvanje Duha svetoga. Dojdi, o Duše sveti! prosvětli mi pamet, i užgi mi sèrce zrakom tvoje věčne světlosti, da sve grěhe i zanemarenja današnjega dneva u gorčini duše svoje pravo spo-

znam, tebi ih ponižno izpovědim, istinito se ih pokajem, i s tim tebi, Bože premilosèrdni, opet omilim. Tvoje oči su vidile sagrěšenja moja, i na svaki moj korak su pazile. Pokaži mi, Gospodine presveti, zločinstva moja; daj mi spoznati sve krivine moje!

Sad izkušaj duševnost svoju. Misli, čim si se od jutra do večera zabavljao, i što ti se je dogodilo. Kad i s kim si bio; kako si se ponašao pri molitvi, pri dèlu, u družbi i zabavi, u cèrkvi i doma — prama Bogu — sebi istomu — i iskèrnjemu — u mislih i željah — u rèčih i dèlih — u činjenju i propušćenju — navlastito u ovèršivanju dužnostih svoga stališa (kao poglavar ili podložnik, kao otac ili mati, kao sin ili kći itd.) i u dělovanju dèlah milosèrdja, na koja si prigodu imao. Pitaj se, kako si se vremenom služio, jesi li u tudjih grèsih udioničtvovao ili svoj navadni grèh učinio; razvidi, jesi li dobra děla činio iz čiste ljubavi prama Bogu ili morda poradi ljudih, iz tašće slave ili navade. Što nečinimo za ljubav božju, za ono nimamo zasluženja kod Boga. Tko samo za svět rádi, i ód světa samo će plaću primiti.

S k r u š e n j e. Gospodine! Koliku nezahvalnost sam ti vratio za mnoga i velika dobročinstva tvoja! Sram me je, kada se spomenem na toliko zlo, što učinih, i na dobro, koje zanemarih. Spoznajem svoju opačinu, i iz svega sèrca se kajem navlastito od toga grěha . . . . a i od ostalih grěhah, jer sam s njimi tebe, moj Bože! kojega nada sve ljubim, hudobno uvrědio. Ah da nebih bio nikad sagrěšio! Oprosti mi, Otče premilosèrdni, za uzdahe i suze, za muku

i smèrt Sina tvoga preljubeznoga Isukèrsta! — U tebe, blagostivi Isuse! stavljam sve moje ufanje; u tvoju presvetu kèrv potápam grěhe i opačine moje. Izbriši krivinu moju, o janče božji, koji odněmaš grěhe světa!

Odluka. Ah, božanstveni Spasitelju! tvèrdo odlučujem, da neću više grěšiti, da neću već tvoje svete rane opet razdirati, ni tvoju neprocěnjenu, za me prolivenu kèrv iznova pogèrditi. Istinito ti obećujem, da ću početi sebe istoga i svoje zle navade predobivati, čuvat se one zle družbe . . . . uklanjat se onoj prigodi . . . běžati od onoga grěha, što sam ga tolikokrat učinio . . . . . . Dà, volim tebe, moj presladki Isuse! negoli onu grěšnu razkošu. . . . „Ja rekoh: Sada hoću početi“ (Pěsm. 76, 11) Isuse! poděli mi tvoju svemoguću milost, i potvèrdi moju istinitu odluku.

Prošnja i zazvanje. Molim te, Gospodine! milostivo pohodi ovo pribivališće, ter izreni iz njega sva napadanja nepriatelja paklenoga. Uzdèrži me ovu noć čista na duši i tělu; podaj dobrostivo, da na tvoju čast, o Bože, i na spasenje duše moje zdrav i krěpak jutèrnji dan doživem. — Blagoslovi, Gospodine, mene i moju rodbinu, moje priatelje i dobročinitelje, a i nepriatelje moje, kojim iskreno odpušćam! Očuvaj sve duhovne i světovne vlasti i poglavice! Svèrni tvoje milostive oči na siromahe i sužnje, na putnike i brodare, na nemoćnike i umirajuće; obrati grěšnike i krivovèrnike, prosvětli nez-

nabožce i nevěrnike. Pomiluj takodjer i duše u čistilišću, i podaj im pokoj věkověčni. Amen.

Preblažena děvice i majko božja Mario! ti za Bogom moje najveće ufanje! Pod tvoju obranu i zaštitu se utičem. Pomiri me sa Sinom tvojim, preporuči me Sinu tvomu, prikaži me jednoć Sinu tvomu! — Sveti angjele čuvaru, sveti odvětnici moji... i svi sveti izabrani molite za me sada i u vrěme smèrti moje. Amen.

Otče naš. Zdrava Mario. Věrujem i ost.

Prie nego legneš poškropi se s blagoslovljenom dvoom, i čineć križ na čelu reći:

„Isuse Nazarjanine, kralju židovski", očuvaj me od nagle i nenadane smèrti! — Otče! u ruke tvoje izručujem dušu moju! — Isuse! tebi živem; Isuse! tebi umiram; Isuse! tvoj sam živ i mèrtav. Amen.

Pobožnosti u vrěme službe božje.

O svetoj misi.

„Po svih městih će se čisto posvetilišće imenu mojemu prikazivati." Mal. 1. 10.

Sveta misa je prava i nekèrvava žèrtva novoga zakona, u kojoj Isukèrst pod prilikami kruha i vina po rukuh redovnika sebe istoga prikažuje svomu otcu nebeskomu na oltaru, kako se je za nas kèrvavim načinom jednoć na križu prikazao. Isukèrst je za nas na križu

umrô, i kroz smèrt svoju věčnu žèrtvu posinovljenja za grěhe naše prikazao. Isukèrst neumira sada na oltaru (jer je uzkèrsnuo, ter žive i kraljuje s otcem na věke); ništanemanje se za nas žèrtvuje na nekèrvavi način, i nas zajedno spominje na smèrt svoju na križu, koja nam se po svetoj misi predstavlja. Sveta misa je dakle ono čisto posvetilišće, koje je svetjenik Melkizedek prilikovao, kad je u vrěme praotca Abrahama kruh i vino Previšnjemu prikazivao, o kojem je i prorok Malakia proricaó, da će se jednoć po svih městih od iztoka do zapada Bogu prikazivati. Sveta cèrkva žèrtvu sv. mise neprinosi samo na vazda trajući spomen muke i smèrti Isukèrstove, nego i zato, da mi Boga kao našega previšnjega Gospodina dostojno častimo i slavimo, da njega, koga smo našimi grèsi uvrědili, upokojimo i umirimo, da mu zahvalimo za sve poděljene nam milosti i dobročinstva, i napokon da od njega sve živim i mèrtvim potrěbne milosti i dare izprosimo. Sveta misa je ista žèrtva sa žèrtvom na križu, jer na križu i na oltaru je isti svetjenik Isukèrst, i isti se janjac prikažuje, naime Isukèrst; samo način prikazanja je različan, i neizměrna dostojanstva, koja nam je Isus na križu pribavio, nam se u sv. misi poděljuju. Isukèrst je za sve ljude umrô; radi toga se sv. misa za sve vèrne prikažuje, za sve žive na zemlji, za pokojnih duše u čistilišću, i na poštovanje svetih. Sveta misa nekoristi samo redovniku, koji se pričešćuje, nego li i svim pravověrnim, a osobito onim, koji sv. misu pobožno slušaju, i kojih se misnik u njoj posebno spominje. Isukèrst isti moli za nas u sv. misi, i prikazuje otcu nebeskomu pregorku muku i smèrt svoju.

Kako mnogobrojne i velike dare i milosti možemo po sv. misi dostignuti! — Nu dakle, dušo kèrštjanska, poslušaj pomnjivo sv. misu, ne samo u nedělju i blag-

dan, kad je smèrtan grěh ostaviti ju osim iz zakonita uzroka, nego i u dělavnik, kad ti ostale dužnosti dopuštjaju. Kad si pred oltarom, misli da si s Mariom, Ivanom i Mandaljenom na gori Kalvarii pod križem Isukèrstovim. Promišljuj tada muku gospodinovu, ter operi gorkimi suzami grěhe svoje. Pazi na sve što misnik čini, a osobito na poglavite děle světe mise. Na evangjelje ustani i prekriži se na znamenje, da si vazda pripravan rěč božju poslušati, ovèršivati i sèrčno izpovědati, kad bi i zato poruge i progonstvo od světa imao tèrpiti. Na prinošenje, kad misnik Bogu prikažuje kruh i vino, stavi u misli tělo i dušu svoju na oltar, i sdruži prikazanje svoje sa žèrtvom Isukèrstovom. Kad je posvetjenje, pokleknuvši na oboje kolěno pokloni se Isusu, i udaraj se sa skrušenim očitnikom u pèrsa. Na pričeštjenje pričesti se duhovnim načinom, to jest, probudi goruću želju Isusa prijeti, žaluj, da nemožeš s misnikom kruh angjelski blagovati, i učini krěpku odluku, da ćeš nastojati do malo vrěmena vrědno se pričestiti. — Po misi zahvali Bogu, i neběži bèrzo iz cèrkve, ako li želiš jednoć s Isukèrstom na věke se sdružiti.

I.

Misna bogoljubnost s promišljanjem muke i smèrti Isukèrstove.

Molitva prie nego misnik k oltaru pristupi.

Misli si, da si u Jerusolimu s Isusom i s učenici njegovimi pri najposlědnjoj večeri. — Prikaži sv. misu za ikoju posebnu naměru ili potrěbu.

Gospodine, Bože moj! kako je veliko i slavno ime tvoje medju svimi narodi na zemlji! Od iztoka do zapada prikažuje se čista žèrtva imenu tvojemu.

Isuse, věčni nadsvetjeniče po redu Melkizedekovu, dojdi ter prikaži pod prilikom kruha i vina presveto tělo i kèrv svoju na odpuštjenje grěhah naših.

O Janče božji, koji proli za nas presvetu kèrv svoju na dèrvu križa, sajdi u ruke redovnika, sluge tvojega, kao žèrtva nekèrvava i hrana nebeska dušah naših!

Sveti, neizgovorivi Bože! ja nevoljni grěšni čověk pristupam k oltaru tvojemu, da na prikazanju sv. mise pristanem. Sdružujem svoju naměnu s preizvèrstnom naměnom, s kojom se je tvoj poljubljeni Sin na poslědnjoj večeri i na križu za nas prikazao, i prikazujem ti ovu sv. misu na poklon preuzvišenomu veličanstvu tvojemu, na spomenutje pregorke muke i smèrti Spasitelja našega, na preduž-nu zahvalnost za duhovna i tělesna dobročinstva, na zadovoljštinu za grěhe moje, na izprošenje potrěbnih mi milostih i pomoćih, osobito . . . , za pomoć i utěhu onim, za koje sam dužan moliti, posebno za ove . . . žive, i za ove . . . pokojne. — Pripravi, predobrostivi Bože! sèrce moje, očisti pamet moju, da dostojno ovu sv. misu poslušam.

Na početak sv. mise.

Kad misnik pred oltarom prignut moli izpověd, promišljuj, kako je Isus molio na gori maslinkoj, i na

zemlji prostèrt potio se kèrvavim potom, i to za grěhe tvoje. Izpovědi i ti grěhe svoje, i probudi sèrčno pokajanje.

Tko će dati vode glavi mojoj i potoke suzah očima mojima, da oplačem moje grěhe, moje prevelike grěhe! Otče! ja sam sagrěšio proti nebu i proti tebi; nisam dostojan zvati se sinom tvojim. Neodvèrzi me, Gospodine premilosèrdni! od lica tvojega, i neuzmi od mene Duha tvojega svetoga. Pogledaj milostivo na me, Bože moj, i pomiluj me! Za Sina tvoga preljubeznoga, koji je po tvojoj volji, oprosti mi krivine moje! Isuse, gospodine i Spasitelju moj! tvojim kèrvavim potom, koga si na maslinskoj gori prolio, operi me od svih grěhah mojih!

Slava na višnjih ili Gloria.

(Ako ju misnik moli.)

Slava na višnjih Bogu, i na zemlji mir ljudem, koji pravedna sèrca drugo neišću, nego tebi, Bože moj, vazda ugoditi. Mi hvalimo tebe, Gospodine, blagoslivljamo tebe, klanjamo se tebi sa svimi ćutjenji, koja nam věra, ljubav i štovanje udahnjiva. Zašto te nemogu proslaviti kako je dostojno, zahvalit ti na dobročinstvih, kako bih imao? Otče svemogući kralju neba i zemlje! Isuse prečastni, jedinorodjeni Sine, jednobitni s Otcem věčnim! Bože pravi! Janče božji, koji si prikazao se na žèrtvu za grěhe naše, s prestolja slave tvoje, gdě sědiš ob

desnu Otca, pomiluj nas, svèrni na nas blage tvoje oči. Ti si sám neizměrno svet, neizměrno mogué, neizměrno uzvišen nada sve stvorove, s Duhom svetim. Amen.

Kad misnik ide od srède oltara na lěvu stran, promišljuj, kako su Isusa od Anne nadsvetjenika ka Kaifi vodili i krivo obtužili, u obraz ga bìli i popljuvali. — Moli da postaneš pravi učenik Isusov, kojega božanstveni nauk se u sv. knjigah štije.

Isuse! s kakovom nebeskom krotkostju i stèrpljivostju si tèrpio, kad su te od sudca do sudca nemilo vukli, psovali i mučili! A ja neću da ni jedne uvrědjive rěči iz ljubavi prama tebi stèrpljivo i mučeć krotko podnesem! Preponižni Isuse! izlěči oholost moju. Uči me krive sude i potvaranja mojih nepriateljah bez sèrčbe i mèržnje krotko podnašati, da pravim učenikom tvojim postanem! — Věčni Bože, koji si po Duhu svetom proroke i apostole prosvětljivao, da bi nam premudre světe tvoje navěstili, i koji nam još i sada neprestajno tvoju sv. volju kroz usta cèrkve tvoje naznanuješ: dubokim štovanjem primam sve nauke, koje nam sv. cèrkva katoličanska navěštjuje. Poděli mi, milostivi Bože! věru patriarkah, gorljivost prorokah i ljubav apostolah, da mi tvoja božanstvena rěč na spasenje bude, po Isukèrstu gospodinu našem. Amen.

Na evangjelje.

Kad misnik ide na desno ili na stran evangjelja, razmišljuj, kako su Isusa k Pilatu vodili i opet krivo ob-

tužili. — Obećaj [illegible] svojemu, da ćeš nauk evangjelski svagda [illegible]ti i natanko obsluživati.

Ah kako malo hajem za nauk svetoga evangjelja, koji si ti, Isuse moj, tolikim trudom navěštjivao! Kako rědko i raztrešeno ga poslušam! Kako sam mlačan i lěn za ovèršivati ga! Kako malo nastojim, da bi ga medju drugimi sve već razširio! Božanstveni učitelju, koji si s neba sašao, da nam pút u nebo pokažeš: nedaj, da bih se ikad tvojega svetoga evangjelja sramio, ili iz neuredne ljubavi prama světu ga zatajao, dali poděli mi milost, da se vazda rěčju i dělom kao pravi kèrštjanin izkažem, da i ti mene jednoć na sudu za učenika svoga izpovědiš, i k sebi u raj věčni primiš. Amen.

Na věrovanje.

(Ako ga misnik moli.)

Kad se redovnik od strane evangjelja na srědu oltara povrati i vèrovanje moli, promišljuj, kako Pilat poslà Isukèrsta k Irudu, koji je želio od njega čudesa viděti. — Želiš li i ti čudesa viděti za vèrovati? Prosi, da ti milostivi Bog ponižnu i krèpku věru poděli! Moli: Věrujem u Boga otca, svemogućega stvoritelja itd., ili ovako:

Blaženi, koji nevide, a ipak věruju! — Gospodine! ja věrujem; pomozi nevěrovanje moje. Zahvaljujem ti, milostivi Bože, da si me izmedju toliko milionah ljudih, koji u tminah nevèrstva i bludnje

živu, dobrostivo izabrao, i na pravu, samospasajuću věru pozvao! Ja sam sin cèrkve katoličanske, i u njenoj svetoj věri želim živěti i umrěti. Amen.

Na prikazanje.

Kad misnik kaliž odkriva, pak kruh i vino prikazuje, promišljuj, kako se je Isus, potle kako je od Iruda opet k Pilatu doveden bio, dragovoljno podvèrgao krutomu bičevanju i krunjenju, jer se je hotio posve za nas žèrtvovati.

Sèrce moje je pripravno, o Bože! pripravno je sèrce moje na sve, što je tebi ugodno. — Sve što jesam i imam, stavljam kao dragovoljnu žèrtvu na oltar. Tělo i dušu, ćutjenja i sve moći moje neka budu tebi darovane i posvetjene! — Bože moj, sve dobro moje! Evo, ja sam tvoj; ja sam sasvim tvoj! Budi i ti vas moj!

Na umivanje rukuh.

Promišljuj, kako se je Pilat umivanjem rukuh svojihi licumèrno opravdati cěnio, a ipak nije hotio propustit krive osude. — Moli, da ti Bog pravu pobožnost poděli.

Gospodine! ah koliko putah nastojim samo na izvanjsko lice pobožnosti i krěposti, a vèrlo malo skèrbim za istinitu nutèrnju pobožnost! Koliko putah sam po izgledu Pilatovu iz srama ili straha od ljudih tvoje svete zapověđi prekèršio! Gospodine! očisti me od mojih skrovnih grěhah, i tudje grěhe

odpusti slugi tvojemu! Većma operi me od zloće moje, i duh pravedan ponovi u sèrcu mojem.

Na sanctus ili svet.

Promišljuj, kako su židovi Isusa, kad biaše prie několiko danah svetčano u Jerusolim ulězao, „Hozanna“ veselo pěvajuć proslavljivali, a malo potlě Pilatu bisno vikali: Propni ga! propni ga! — Moli Boga, da ti podá par prave stalnosti u krěposti.

O nestalnosti čověčanska! sad skrušeno vapim: Neću na věke već sagrěšiti; a malo potlě pak opet uvrědjujem Boga svojega, i na križ ga pribijam kroz grěhe svoje! — Gospodine! ja sam slab i nevoljan; daj, budi ti pomoć i jakost moja!

Svet, svet, svet je gospodin Bog vojskah! Nebo i zemlja je puna veličanstvene slave tvoje! Hozanna u višinah! Blagoslovljen, koji dohodi u ime gospodinovo! Hozanna u višinah!

Na posvetjenje.

Promišljuj, kako Isukèrst, poklě kao ga biaše Pilat na smèrt odsudio, uzè na se težki križ, i uzajdè na goru Kalvariu. — Odluči stanovito, da ćeš ga na pútu križa i tèrpljenja radostno slěditi. — Spomeni sad sve žive, za koje se imaš Bogu moliti.

Kako? da nebih ja s Isusom putem križa, tugah i nevoljah stèrpljivo i veselo hodio? Ter je on sám rekao: Tko hoće da moj učenik bude, neka se odreče sebe istoga, neka uzme križ svoj, pak neka me slědi. O ljubimac duše moje! ja sam pripravan s

tobom i umrěti. Isuse! po izgledu tvojem želim tèrpěti i umrěti!

Spomeni se, otče nebeski! slugah i službenicah tvojih, za koje ti ovu presvetu žèrtvu prikazujem. Usliši ih u potrěbah njihovih, i milostiv im budi!

Na podizanje presv. těla.

Promišljuj, kako biaše Isus na križ pribijen za spasenje naše.

Klanjam se tebi, Isuse, pravi Bože i čověče! koji si pod prilikom kruha istinito, pravo i sućno nazočan, i otcu svojemu za grěhe světa se žèrtvuješ! Otče nebeski! pogledaj na sina svojega, koji je po volji tvojoj, i pomiluj me!

Isuse! tebi živem. Isuse! tebi umirem. Isuse! tvoj sam živ i mèrtav.

Na podizanje presv. kèrvi.

Promišljuj, kako je iz ranah Isukèrstovih obilno tekla presv. kèrv na odpuštjenje grèhah naših.

Klanjam se tebi, prava i živa kèrvi, koja si za me i za sve ljude prolivena bila na odpuštjenje grěhah! Otče nebeski! pogledaj rane jedinorodjenoga sina tvojega; one vápe za me, da mi milost i pomilovanje izprose.

Isuse! tebi živem. Isuse! tebi umirem. Isuse! tvoj sam živ i mèrtav.

Po podizanju.

Promišljuj strahovitu tminu, koja za vrěme propetja Isukèrstova vas svět pokrivaše. — Spomeni se pokojnih, kojih duše su u mèrkloj tamnici čistilišća zatvorene.

Gospodine! nemoj me zavèrći u věčnu tminu, gdě je plač i škripanje zubih. Sahrani dušu moju od smèrti věkověčnje.

*Pomiluj, gospodine Isukèrste! duše věrnih pokojnih, koje se u mèrkloj tamnici čistilišća muče, a navlastito I. I. Daj da ih sv. Mihovil arkangjel privede u světlost věčnu, da licem u lice gledaju tebe, za kim željno uzdišu.

Na otče naš.

Moli s misnikom otče naš, pak promišljuj sedam rěčih Isukèrstovih na križu.

„Otče! oprosti im, jer neznadu što čine.“ — Nevalja li, da i ja odpustim uvrěditeljem mojim, da i meni Bog odpusti?

„Zaisto, zaisto ti kažem; danas ćeš sa mnom biti u raju.“ — O utěšiva rěči! da bih te i ja čuo u vrěme smèrti moje!

„Ženo! eva sina tvojega. Sine! evo matere tvoje.“ — Hvalim te, Isuse blagi! da si mi dao tako ljubeznu majku preblaženu děvu Mariu. Ah da bih bio Mariin poslušan sin!

„Ždjam!“ — Isuse! ti si žedjao spasenja duše

moje; a duša moja nebi žedjala vode žive spasenja svojega? Što je na nebu i na zemlji, da bi me moglo pokrěpiti, osim tebe, Bože moj! i osim milosti tvoje.

„Bože moj! Bože moj! zašto si me ostavio?“— Tako i ja vapim u svakdanjih tugah i nevoljah. O da bih i ja imao tèrpljivost nebesku, kojom je tèrpio janjac božji!

„Svèršeno jest!“ — Zaisto, skoro končava sve vrěmenito i zemaljsko; bèrzo projde svako tèrpljenje na světu ovome. Blago onim, koji bogoljubni ostanu do konca.

„Otče! u ruke tvoje predajem duh svoj.“ — To budi i na mojoj smèrti zadnji moj uzdah: Tebi, Bože! živem; tebi umiram; tvoj sam na věke. Amen.

Na janjče božji.

Promišljuj, kako se je duša Isukèrstova od těla oddělila. — Moli, da ti Bog srěćnu smèrt poděli.

Ah, kako će mi duši biti, kad se bude od těla odděljivala? Isuse moj, sve ufanje moje! tvoja smèrt je moj život. O da bih smèrtju pravednih umrô!

Janče božji, koji odnimaš grěhe světa! Oprosti nam Gospodine! Janče božji, koji odnimaš grěhe světa! Usliši nas Gospodine! Janče božji, koji odnimaš grěhe světa! Pomiluj nas, Gospodine!

Na pričeštjenje.

Promišljuj pokop Isukèrstov. On želi u sèrce tvoje kao u nov grob položen biti. Ako se nemožeš činom pričestiti, a ti se pričesti duhovnim načinom, to jest, probudi goruću želju za Isusom, izpovědi ponižno svoju nedostojnost, i moli Isusa, da s milostju svojom u sèrce tvoje unidje, i u njem vazda ostane.

Gospodine! nisam dostojan, da ulězeš pod krov moj, nego samo reci rěčju, i spasena će biti duša moja.

Ah Isuse predragi, da bi bilo sèrce moje pristojno pribivališće tvojega živoga těla! Sèrce moje ti je otvoreno; ono gine za tobom; daj, ulězi unj, gospodine, ter ustanovi u njem pribivališće tvoje!

Duša Isukèrstova posvetila me! Tělo Isukèrstovo odkupilo me! Voda iz pèrsih Isukèrstovih oprala me! O blagi Isuse! usliši me. U tvoje presvete rane sakrivam se. Nedaj, da se ikad od tebe oddělim! Od zla nepriatelja očuvaj me! U vrěme smèrti moje zazovi me, da k tebi dojdem, i da te s angjeli i svetci tvojimi po sve věke slavim. Amen.

Po pričeštjenju.

Promišljuj slavno uzkèrsnutje Isukèrstovo.

Kad ću, Isuse moj, uzkèrsnuti kao i ti na život věčni? Duša moja čezne za tobom, Bogom

živim i jakim! Kad ću doć i prikazat se pred lice tvoje? Želim umrěti i s Isukèrstom biti!

Na blagoslov.

Spomeni se, da je Isukèrst prie svojega uzašastja na nebo svoje učenike blagoslovio.

Spasi, o Bože, puk svoj, i blagoslovi baščinu svoju! Blagoslovi me, blagostivi Isuse, da iščem što je na nebu, a ne što je na zemlji! Blagoslovio nas svemogući Bog: Otac, i Sin, i Duh sveti! Amen.

Na najposlědnje evangjelje.

Po blagoslovu misnik moli još običajno početak evangjelja po Ivanu. Kèrstjani su ga nègda molili kako izpovědanje věre. Moli ga, kako stoji na koncu slědeće misne bogoljubnosti, ili ovako:

Věčna Rěči, jedinorodjeni Sine, jednosućni s Otcem! po tebi je sve stvoreno bilo, i po tebi je sve spaseno. Ti si práva světlost, koja věrujuće u tebe prosvětljuje; izvan tebe su samo tmine nevěrovanja i neznanstva. Ti si istina i pút pravi, van kojega sve u pogubljenje vodi. Daj da slědim světlost tvoje sv. věre, i pút izgleda tvoga. Prosvětli još i vas svět, da svi ljudi spoznaju tebe za svojega Boga i spasitelja! Amen.

Po misi.

Primi milostivo, Otče nebeski, ovu presvetu žèrtvu, u kojoj je sin tvoj poljubljeni, janjac neoskvèrnjeni, sebe istoga tebi prikazao za naše spasenje. Njegova neizměrna dostojanstva neka nadopune, što mojoj pobožnosti manjka; on bo je očišćenje od grěhah naših.

Gospodine! ja te nepustim, dokle me neblagosloviš. Blagoslov Boga svemogućega: Otca, i Sina, i Duha svetoga sajdi vèrhu mene, i sprovodi me po svih putih mojih, dokle ulězem u pribivališće blažene věčnosti. Amen.

Kad nemožeš iz pravih uzrokah u zapovědani blagdan u cèrkvu pojti, a ti barem doma moli predstojeće ili slědeće misne molitve, štij evangjelje sveto, i sdruži se u duhu sa svetom žèrtvom u cèrkvi.

II.

Sveta misa na čast presv. Trojstva.

(Sasvim kako ju misnik služi.)

Pripravna molitva sv. Tome iz Akvina.

Svemogući, věčni Bože! evo pristupam k svetotajstvu jedinorodjenoga Sina tvoga gospodina našega Isusa Kèrsta: pristupam kako nemoćan k lěkaru života, nečist k vrělu milosèrdja, slěp k věčnoj

světlosti, ubog i potrěban k gospodinu neba i zemlje. Prosim dakle obilnost tvoje neizměrne blagodàrnosti, da račiš izlěčiti moju nemoć, oprati nečistoću, prosvětliti slěpoću, obogatiti siromaštvo, oděti goloću: da primim tebe kruh angjelski, kralja kraljevah i gospodina gospodujućih tolikim poštovanjem i poniženjem, tolikim skrušenjem i pobožnostju, tolikom čistoćom i věrom, takovom odlukom i naměnom, kako se pristoji spasenju duše moje. Daj mi, molim te, gospodnjega těla i kèrvi ne samo primiti svetotajstvo, dali i stvar i krěpost svetotajstva. O premilostivi Bože! daj mi tělo jedinorodjenoga Sina tvoga gospodina našega Isusa Kèrsta tako primiti, da s tělom njegovim otajstvenim zaslužim sdružiti se, i udom njegovim se pribrojiti. O preljubeznivi Otče! podaj mi dragoga sina tvoga, kojega sad pokrivena prilikom kruha i vina na putovanju u věčnost primiti odlučujem razokrivenim licem jednoć na věke gledati: koji s tobom žive i kraljuje u jedinosti Duha svetoga Bog, po sve věke věkah. Amen.

Početak sv. mise.

Misnik pred najnižim stepenom oltara moli pěsmu 42. *)

Misnik. U ime Otca, i Sina i Duha svetoga. Amen.

Ulězti ću k oltaru božjemu.

---

*) U misi za mèrtve se ova pěsma nemoli.

Sluga. K Bogu veselećemu mladost moju.

M. Sudi mi, Bože, i razsudi pravdu moju proti ljudstvu nesvetomu: od čověka nepravedna i himbena izbavi me.

Sl. Jer si ti, Bože! krěpost moja: zašto si me odagnao, i zašto tužan hodim, kad me nepriatelj mori?

M. Pošlji světlost tvoju i istinu tvoju: one će me sprovoditi i dovesti na goru svetu tvoju i u pribivališća tvoja.

Sl. I ulězti ću k oltaru božjemu: k Bogu veselećemu mladost moju.

M. Hvalit ću te uz gusle, Bože, o Bože moj! zašto si tužna, dušo moja, i zašto me smetaš?

Sl. Ufaj u Boga, jer ću ga još hvaliti: spasenje licu mojemu i Boga mojega.

M. Slava Otcu, i Sinu, i Duhu svetomu.

Sl. Kako biaše u početku, i sada, i vazda, i na věke věkah. Amen.

M. Ulězti ću k oltaru božjemu.

Sl. K Bogu veselećemu mladost moju.

M. Pomoć naša u ime Gospodina.

Sl. Koji stvorì nebo i zemlju.

(Očita ili obćena izpověd; sluga ju ponavlja.)

Izpovědam se Bogu svemogućemu, blaženoj Marii vazda děvi, blaženomu Mihovilu arkangjelu, blaženomu Ivanu Kèrstitelju, svetim apostolima Petru i Pavlu, svim svetim, i tebi otče, da sam zlo

sagrěšio mišljenjem, govorenjem i dělom: moj grěh, moj grěh, moj preveliki grěh. Zato molim blaženu Mariu vazda děvu, blaženoga Mihovila arkangjela, blaženoga Ivana Kèrstitelja, svete apostole Petra i Pavla, sve svete, i tebe otče, da se molite za me Gospodinu Bogu našemu.

M. Pomilovao vas Bog svemogući, i odpustiv grěhe vaše, priveo vas u život věčni. *Sl.* Amen.

M. Prošćenje, odrěšenje i odpušćenje grěhah vaših podao vam svemogući i milosèrdni Gospodin. *Sl.* Amen.

M. Bože! ti obrativši se oživit ćeš nas.
Sl. I puk tvoj radovat će se u tebi.
M. Ukaži nam, Gospodine, milosèrdje tvoje.
Sl. I spasenje tvoje daj nam.
M. Gospodine, usliši molitvu moju.
Sl. I vapaj moj k tebi da pride.
M. Gospodin s vami. *Sl.* I s duhom tvojim.

(Uzhodeć na srědu oltara.)

Pomolimo se. Odnesi od nas, molimo Gospodine, bezakonja naša, da k svetim svetih čistimi mislimi dostojimo unići. Po Kèrstu Gospodinu našem. Amen.

(Kad cěluje oltar.)

Molimo te, Gospodine, za dostojanstva svetih tvojih, kojih moći su ovdě, i svih svetih, da odpustiti dostojiš se sve grěhe moje. Amen.

Pristup ili introitus.

(Na lěvoj strani. *)

Blagoslovljeno budi sveto Trojstvo i nerazděljivo jedinstvo: hvalimo ga, jer nam izkazà milosèrdje svoje. Tob. 12.

Pěsm. 8. Gospodine, Gospodine naš! kako je čudnovito ime tvoje po svem světu. Slava Otcu i ost.

Blagoslovljeno budi sveto Trojstvo i ost.

Kyrie eleison.

(Na srědi oltara.)

M. Gospodine, pomiluj! *Sl.* Gospodine pomiluj! Gospodine pomiluj!

Kèrste, pomiluj! Kèrste pomiluj! Kèrste pomiluj!

Gospodine, pomiluj! Gospodine, pomiluj! Gospodine, pomiluj!

Slava ili Gloria. **)

Slava na višnjih Bogu, i na zemlji mir ljudem dobre volje. Hvalimo te, blagoslivljamo te, klanjamo

---

*) Desna ili lěva stran naznačuje se po desnoj i lěvoj ruki propela na oltaru.

**) U nedělje Došastja (adventa), u nedělje od sedamdesetnice do vazma i u misah za mèrtve nemoli se *Slava*.

ti se, slavimo te, hvalu ti uzdajemo radi velike slave tvoje, Gospodine Bože, kralju nebeski, Bože otče svemogući! Gospodine, sine jedinorodjeni, Isuse Kèrste; Gospodine Bože, janče božji, sine Otca! Koji uzimlješ grěhe světa, pomiluj nas! Koji uzimlješ grěhe světa, primi molenja naša! Koji sědiš o děsnu Otca, pomiluj nas! Jer ti jedin si svet; ti jedin Gospodin, ti jedin previšnji, Isuse Kèrste s Duhom svetim u slavi Boga Otca. Amen.

M. Gospodin s vami. *Sl.* I s duhom tvojim.

Molitva skupštjine.

(Na lèvo.)

P o m o l i m o s e. Svemogući, věčni Bože, koji si dao slugam tvojim u izpovědanju prave věre věčnoga Trojstva slavu spoznati, i u mogućstvu veličanstva klanjati se jedinstvu: molimo te, da po krěposti iste věre oda svih protivšćinah vazda oslobodimo se. Po Gospodinu našem Isusu Kèrstu sinu tvojem, koji s tobom žive i kraljuje u jedinstvu Duha svetoga Bog, po sve věke věkah. Amen.

Štenje knjigah svetih.

Štenje knjige blaženoga Pavla apostola Korintianom. 1. Pogl. 13. *)

Bratjo! Da bih govorio jezike ljudih i angjelah, a ljubavi nebih imao, bio bih kao medo zvečeće,

*) Iz mise od nedělje pedesetnice.

ili bubanj bučeći. I da bih imao proročanstvo, i razumio sva otajstva i svaku nauku, i da bih imao svu věru, tako da bih gore preměstjivao, a ljubavi nebih imao, ništa bih bio. I da bih razdělio ubozim u jestbine sva moja imanja, i predao tělo moje, tako da zgorim, a ljubavi nebih imao, ništa mi nebi koristilo. Ljubav je stèrpljiva, blagostiva; ljubav nezavidi, nečini zla, nenadima se, nehlepi za slavom, neišće svoje koristi, neljuti se, nemisli zla, neraduje se nepravdi, a raduje se istini; sve tèrpi, sve věruje, sve ufa, sve podnaša. Ljubav nikad neprestaje; ako i proročanstva projdu, i jezici prestanu, i znanja nestane. Nepodpuno bo razuměvamo, i nepodpuno prorokujemo. A kad dojde što je izvèrstno, prestat će što je neizvèrstno. Dokle ja biah maljahan, govorah kao mało děte, mudrovah kao děte, mišljah kao děte, a kada postadoh muž, odvèrgoh dětinstvo. Sada vidim kao kroz zèrcalo u zagonetki, a onda ćemo gledati licem u lice. Sada poznajem neizvèrstno, a tada ću poznati kao što sam i poznan. Sada pako ostaje věra, ufanje i ljubav, ovo troje; ali najveća od njih je ljubav.

Sl. Hvala Bogu.

Stupnik. Dan. 3. Blagoslovljen si, Gospodine, koji vidiš bezdna, i sědiš na Kerubim. Blagoslovljen si, Gospodine, na tvèrdini nebeskoj, i hvaljen na věke. Alleluja, Alleluja. *) Blagoslovljen si Gospodine, Bože otacah naših, i hvaljen na věke. Alleluja.

---

*) U nedělje od sedamdesetnice do vazma, i u misah za mèrtve izpusti se *alleluja* ili: „*Hvalite Bogu.*“

(Na srèdi oltara.)

Očisti sèrce moje i ustnice moje, svemogući Bože, koji si očistio ustnice Izaie proroka kamičićem ognjenim: tako me blagim tvojim pomilovanjem rači očistiti, da uzmogu tvoje sveto evangjelje dostojno navěstiti. Po Kèrstu Gospodinu našem. Amen.

Poveli Gospodine blagosloviti! Gospodin bio u sèrcu mojem i na ustnah mojih, da dostojno i podobno navěstim evangjelje njegovo. Amen.

Evangjelje.

(Na desno.)

M. Gospodin s vami. *Sl.* I s duhom tvojim.

M. Naslědovanje svetoga evangjelja po Luci (Luk. 8. *)

Sl. Slava tebi, Gospodine.

U ono vrěme, kad se skupi preveliko množtvo, i priteče iz gradovah k Isusu, reče u priliki: Izidè sijač sijat sěme svoje; i kad sijaše, jedno padè uz put, i bì pogaženo, i ptice nebeske ga pozobaše. A drugo padè na kamen, i uznikavši usahnù, jer neimaše mokrine. A drugo padè medju tèrnje, i zajedno uzraslo tèrnje udavi ga. A něko padè u dobru zemlju, i iznikavši urodi stostrukim plodom. I rekavši ovo zavapì: Tko ima uši da čuje, neka čuje. Učenici njegovi pitaše ga, što znamenuje ova prilika? On im odgovori: Vam je dáno, da znate

*) Iz mise od nedělje šestdesetnice.

otajstvo kraljestva božjega, a ostalim govori se u prilikah, da gledajući nevide, i čujući nerazume. A prilika ova znači: Sěme je rěč božja. A koji su po pútu, to su oni, koji slušaju, poslě dodje djaval, i odnese rěč iz sèrca njihova, da nevěruju i da se nespase. A koji na kamenu, to su oni, koji kad čuju s veseljem primaju rěč; ali ovi neimaju korena; jer za vrěme věruju, a u vrěme napastovanja odpadu. A koje padè medju tèrnje, to su oni, koji slušaju rěč, ali otišavši od skèrbih i bogastva i slastih života zaguše se, i ploda nedonose. Koje pak padè u dobru zemlju, jesu oni, koji rěč slušaju, i u dobrom i predobrom sèrcu dèrže, pa plod donose u stèrpljenju.

Kroz evangjelska rečenja da se očiste naša sagrěšenja. *Sl.* Hvala tebi, Kèrste!

Věrovanje ili Credo.

Věrujem u jednoga Boga, Otca svemogućega, stvoritelja neba i zemlje, svega vidiva i nevidiva. I u jedinoga Gospodina Isusa Kèrsta, Sina božjega jedinorodjenoga, i od Otca rodjenoga prie svih věkovah. Boga od Boga, světlost od světlosti, Boga istinitoga od Boga istinitoga, rodjena ne stvorena, jednosućna s Otcem, po kojem bì sve stvoreno. Koji nas ljudih radi, i našega spasenja radi sajdè s nebesih *): i upùti se po Duhu svetom iz Marie děve, i učověči se. Razpet bì jošće nas

---

*) Ovdè poklekni.

radi pod Ponciom Pilatom, mučen i pokopan. I uzkèrsnù tretji dan po pismih. I uzidè na nebo, sědi Otcu o desnu. I opet će priti sa slavom sudit živim i mèrtvim; njegovu kraljestvu nebude konca. I u Duha svetoga, Gospodina i životvorećega, od Otca i Sina izhodećega, koji je s Otcem i Sinom zajedno moljen i slavljen, koji je govorio po prorocih. I u jednu, svetu, katoličansku i apostolsku cèrkvu. Izpovědam jedno kèrštjenje u odpuštjenje grěhah. I čekam uzkèrsnenje mèrtvih, i život dojdućega věka. Amen.

Prikazanje.

M. Gospodin s vami. *Sl.* I s duhom tvojim.

Pomolimo se. (Tob. 12) Blagoslovljen budi Bog Otac, i jedinočedi Sin božji, i Duh sveti: jer nam izkazà milosèrdje svoje.

Prikazanje kruha. Primi, sveti Otče, svemogući, věčni Bože, tu neoskvèrnjenu žèrtvu, koju ja nedostojan sluga tvoj prinosim tebi Bogu mojemu živomu i istinitomu za nebrojne grěhe, uvrědjenja i zanemarenja moja, i za sve okolo stojeće, nu i za sve věrne kèrstjane žive i mèrtve, da meni i njim bude na spasenje u život věčni. Amen.

Pri ulěvanju vode. Bože, koji si dostojanstvo bitja čověčjega čudno stvorio i čudnovitije popravio: daj nam po otajstvu te vode i vina onoga božanstva biti dělnikom, koji se je dostojao čověčanstva našega biti pričestnikom, Isus Kèrst, Sin tvoj, Gospodin

naš, koji s tobom žive i kraljuje u jedinstvu Duha svetoga, Bog po sve věke věkah. Amen.

Prikazanje vina. Prinosimo tebi, Gospodine! čašu spasiteljnu, milost tvoju moleći, da pred lice božanstvenoga veličanstva tvoga za spasenje naše i svega světa blagim duhom uzide. Amen.

Duhom ponizni i skrušeni sèrcem da bi od tebe primljeni bili Gospodine, i da bi takova bila danas pred tobom žèrtva naša, da ti ugodi, Gospodine Bože.

Pridi, svetotvorče, svemogući, věčni Bože, i blagoslovi tu žèrtvu, tvojemu svetomu imenu ugotovljenu.

Pri umivanju rukuh. Pěsm. 25. Umivam medju pravednimi ruke svoje, i obhodim oltar tvoj, Gospodine, da čujem glas hvale, i da pripovědam sva čudesa tvoja. Gospodine, ljubim diku kuće tvoje, i město pribivanja slave tvoje. Nepogubi s nebogomilimi dušu moju, i s kèrvnici život moj. U rukuh njihovih su nepravde, i desnica njihova puna je mita; ja paka u pravednosti mojoj ulězoh; izbavi me, i pomiluj me. Noga moja stala je na pravom pútu; u skupšćinah blagoslivljat ću tebe, Gospodine. Slava Otcu, i Sinu, i ost.

(Na srědi oltara.)

Primi, sveta Trojice! uzdarje ovo, koje ti prinosimo na uspomenu muke, uzkèrsnutja i uzišastja Isukèrsta, Gospodina našega, i na čast blažene Marie

svagda děve, i blaženoga Ivana kèrstitelja, i svetih apostolah Petra i Pavla, i tih i svih svetih, da bude njim na čast, a nam na spasenje, i da se oni dostoje za nas moliti na nebesih, kojih uspomenu činimo na zemlji; po istome Kèrstu Gospodu našem. Amen.

Orate fratres. Molite, bratjo! da moja i vaša žèrtva bude prijatna Bogu, Otcu svemogućemu.

Sl. Primio Gospodin žèrtvu iz rukuh tvojih na hvalu i slavu imena svoga, i na korist našu i sve cèrkve svoje svete. Amen.

Otajna molitva. Posveti, molimo te, Gospodine Bože naš, na zazvanje tvoga svetoga imena žèrtvu toga uzdarja: i njom nas iste učini si dar věčni; po Gospodu našem Isusu Kèrstu, koji s tobom žive i kraljuje u jedinstvu Duha svetoga, Bog.

Predglasje.

M. Po sve věke věkah. *Sl.* Amen. *M.* Gospodin s vami. *Sl.* I s duhom tvojim. *M.* Gori sèrca. *Sl.* Imamo k Gospodinu. *M.* Hvalu uzdajmo Gospodinu Bogu našemu. *Sl.* Dostojno i pravedno jest. *M.* U istinu dostojno i pravedno jest, pravo i spasiteljno, da mi tebi vazda i svagdi hvalu uzdajemo, Gospodine sveti, Otče svemogući, věčni Bože. Koji s jedinorodjenim Sinom tvojim i s Duhom svetim jedan si Bog, jedan si Gospodin: ne u jedinstvu jedinoga sobstva, nego u Trojstvu jedinoga sućanstva.

Što bo o tvojoj slavi po tvojem očitovanju věrujemo, to o Sinu tvojem, to o Duhu svetom bez razlik razanstvovanja razumimo. Da u izpovědanju istinitoga i věkověčnoga Božanstva i u sobstvih svojstvo, i u bitnosti jedinstvo, i u veličanstvu moljeno bude jednačtvo. Koje hvale angjeli i arkangjeli, Kerubim takodjer i Serafim, koji neprestaju vapiti sve dni jednim glasom govoreći:

Svet! svet! svet je Gospodin Bog vojskah! Puna su nebesa i zemlja slave tvoje! Hozanna u višnjih! Blagoslovljen, koji pride u ime Gospodina! Hozanna u višnjih!

Pravilo mise ili Canon.

Tebe dakle, premilostivi Otče po Isusu Kèrstu, Sinu tvojem, Gospodu našem, priklonito molimo i prosimo, da milostivo primiš i blagosloviš te dare, te poklone, te svete, neoskvèrnjene žèrtve, koje ti prinosimo najpèrvo za tvoju svetu cèrkvu katoličansku, da ju po svem okrugu zemaljskome umiriti, hraniti, ujediniti i vladati dostojiš se zajedno sa slugom tvojim papom našim I., i biskupom našim I., i cesarom našim I., i sa svimi pravoslavitelji, i katoličanske i apostolske věre častitelji.

Molitva za žive. Spomeni se, Gospodine, slugah i službenicah tvojih I. i I., i svih okolo stojećih, kojih poznaješ věru i vidiš pobožnost, za koje tebi prinosimo, ili koji ti prinose tu žèrtvu hvaljenja, za

sebe i za sve svoje, za izbavljenje dušah svojih, za ufanje spasenja i zdravlja svojega, i upravljaju želje svoje k tebi věčnomu, živomu i pravomu Bogu, —

Pričestjujuć, i štujuć uspomenu najpèrvo slavne i svagda děve Marie, roditeljice Boga i Gospoda našega Isusa Kèrsta, nu i blaženih apostolah i mučenikah tvojih Petra i Pavla, Andrije, Jakova, Ivana, Tome, Jakova, Filipa, Bartolomeja, Mateja, Simona i Tadeja, Lina, Kleta, Klementa, Ksiksta, Kornelija, Cipriana, Lovrenca, Krizogona, Ivana i Pavla, Kozme i Damjana, i svih svetih tvojih, kojih zasluženji i molitvami podaj, da pomoćju obranjenja tvojega u svem zaštitjeni budemo; po istom Kèrstu Gospodu našem. Amen.

Ovo dakle prinošenje službe naše, i sve čeljadi tvoje, molimo Gospodine, da ublažan primiš, i dni naše u miru tvojem urediš, i od věčnoga odsudjenja nas izbaviti, pak u stado izabranih tvojih pribrojiti zapovědiš; po Kèrstu Gospodu našem. Amen.

Koje prinošenje, molimo te, ti Bože u svem blagoslovljeno, pripisano, potvèrdjeno, blagovetno i prijatno stvoriti rači, da nam bude Tělo i Kèrv preljubeznoga Sina tvojega, Gospoda našega Isusa Kèrsta,

Posvetjenje.

Koji dan prie nego je tèrpio, primì kruh u svete i častne ruke svoje, i podignuv oči na nebo k tebi Bogu, Otcu svojemu svemogućemu, tebi hvalu uzdavajuć blagoslovì, prelomì i podà učenikom svojim govoreć: Primite i blagujte od toga svi: **Ovo bo je tělo moje.**

(Podizanje presvetoga Těla.)

Istim načinom poslě kako odvečerà, uzamši tu presvětlu čašu u svete i častne ruke svoje, takodjer tebi hvalu uzdavajuć blagoslovì i podà učenikom svojim govoreć: Primite i pijte iz nje svi: **Ta bo jest čaša kèrvi moje novoga i věčnoga zavěta, tajna věre, koja će se proliti za vas i za mnoge na odpuštjenje grěhah.**

(Podizanje presvete Kèrvi.)

Kadgod to učinite, na uspomenu moju činite.

Zato i spominjuć, Gospodine, mi službenici tvoji, a i puk tvoj sveti, blaženu muku i uzkèrsnutje od mèrtvih, i slavno uzašastje na nebesa istoga Kèrsta, Sina tvojega, Gospoda našega, prinosimo presvětlomu veličanstvu tvojemu od tvojih darovah i danjah žèrtvu čistu, žèrtvu svetu, žèrtvu neoskvèrnjenu, kruh sveti života věčnoga i čašu spasenja věkovitoga.

Na to milostivim i vedrim licem pogledati, blagovoljno primiti dostoj se, kako si račio blagovoljenjem prijeti dare pravednoga sluge svojega Abela, i žèrtvu pèrvoroditelja našega Abrahama, i svetu svetbu, neoskvèrnjenu žèrtvu, koju ti prinesè veliki svetjenik tvoj Melkizedek.

Priklonito te molimo, svemogući Bože, čini ovo prinesti rukama svetoga angjela tvojega na uzvišeni oltar tvoj, pred lice božanstvenoga veličanstva tvojega, da kojigod od toga oltarskoga pričeštjenja presveto Tělo i Kèrv Sina tvojega uzprimimo, svakim blagoslovom i milostju nebeskom napunimo se; po istom Kèrstu Gospodu našem. Amen.

Molitva za mèrtve. Spomeni se jošće, Gospodine, slugah i službenicah tvojih I. i I., koji su prie nas preminuli znamenjem věre, i spavaju u snu mirnom.

Molimo te, Gospodine, daj njim i svim u Kèrstu počivajućim město pokrěpljenja, světlosti i mira; po istom Kèrstu Gospodu našem. Amen.

Nam takodjer grěšnikom, slugam tvojim, u množtvo smilovanjah tvojih ufajućim dati dostoj se děl koji i sadruženje s tvojimi svetimi apostoli i mučenici: s Ivanom, Stipanom, Matiom, Barnabom, Ignaciom, Aleksandrom, Marcellinom, Petrom, Felicitom, Perpetuom, Agatom, Luciom, Agnezom, Ceciliom, Anastaziom, i sa svimi svetci tvojimi: molimo te, da nas u družbu njihovu primiš ne po procěnjenju našega dostojanstva, nego po podělenju odpuštjenja; po

Kèrstu Gospodu našem, po kojem ti, Gospodine, sve ovo vazda dobro tvoriš, posvetjuješ, oživljaš, blagoslivljaš i podaješ nam. Po njem, s njim i u njem je tebi Bogu, Otcu svemogućemu, u jedinstvu Duha svetoga svaka čast i slava: po sve věke věkah. *Sl.* Amen.

Otče naš.

Pomolimo se. Zapovědmi spasiteljnimi opomenuti, i božjim učenjem obavěštjeni smimo reći: Otče naš, koji si na nebesih! Sveti se ime tvoje; pridi kraljestvo tvoje; budi volja tvoja kako na nebu tako i na zemlji. Kruh naš svakidanji daj nam danas; i odpusti nam duge naše, kako i mi odpuštjamo dužnikom našim; i neuvedi nas u napast;

Sl. Da izbavi nas oda zla.

M. Amen. Izbavi nas, molimo te, Gospodine, oda svih zalah: prošastih, sadanjih i dojdućih, i po odvětovanju blažene i slavne svagda děve Marie, s blaženimi apostoli Petrom i Pavlom i Andriom, i svimi svetimi, daj milostivo mir u dni naše, da budemo pomoćju milosèrdja tvojega podupreni, i od grěha svagda slobodni, i od svake nevolje sigurni; po istom Gospodinu našem, Isusu Kèrstu, Sinu tvojem, koji s tobom žive i kraljuje u jedinstvu Duha svetoga Bog, po sve věke věkah. *Sl.* Amen.

M. Mir Gospodnji budi svagda s vami. *Sl.* I s duhom tvojim.

To směšanje i posvetjenje Těla i Kèrvi Go-

spodina našega Isusa Kèrsta bilo nam primajućim u život věčni. Amen.

Janče božji ili Agnus Dei.

Janče božji, koji uzimlješ grěhe světa; pomiluj nas! Janče božji, koji uzimlješ grěhe světa; pomiluj nas! Janče božji, koji uzimlješ grěhe světa; mir nam daruj!

Gospodine Isuse Kèrste, koji si rekao apostolom svojim: Mir vam ostavljam, mir svoj vam dajem: nepogledaj na grěhe moje, nego na věru cèrkve tvoje, i dostoj se uzdèržati ju po volji tvojoj u miru i složnosti; koji živeš i kraljuješ Bog po sve věke věkah. Amen.

Gospodine Isuse Kèrste, Sine Boga živoga, koji si po volji Otca i po sudělovanju Duha svetoga svět oživio: s tim presvetim Tělom i Kèrvju tvojom izbavi me oda svih grěhah mojih, i oda svih zalah, i daj mi zapovědi tvoje vazda ovèršivati, a nedopusti, da se ikad od tebe razstavim; koji s istim Bogom Otcem i s Duhom svetim živeš i kraljuješ Bog u věke věkah. Amen.

Prijetje Těla tvojega, Gospodine, koje ja nedostojan primiti usudjujem se, da mi nebude na osudu i prokletstvo: dapače s milostju tvojom bilo mi na sahranjenje duše i těla, i na prijetje lěka spasiteljnoga; koji živeš i kraljuješ s Bogom Otcem u jedinstvu Duha svetoga Bog, po sve věke věkah. Amen

Pričeštjenje.

Kruh nebeski ću primiti, i ime Gospodinovo zazvati.

Gospodine! nisam dostojan, da ulězeš pod krov moj, nego samo reci rěčju, i ozdravit će duša moja (Reci triput bogoljubno i ponizno).

Tělo Gospodina našega Isusa Kèrsta sahranilo dušu moju u život věčni. Amen.

Što da vratim Gospodinu za sve, što mi podà? Cašu spasenja ću primiti, i ime Gospodinovo zazvati. Hvalu uzdavajuć zazvat ću Gospodina, i od nepriateljah mojih ću spasen biti.

Kèrv Gospodina našega Isusa Kèrsta sahranila dušu moju u život věčni. Amen.

Što ustima primismo, Gospodine, da bi čistom pametju razuměli, i od dara vrěmen toga da bi nam bio lěk věkověčan.

Tělo tvoje, Gospodine, koje sam blagovao, i kèrv, koju sam pio, da se sdruže s nutèrnjim mojim, i podaj, da u meni neostane grěšne oskvèrne, kojega su čista i sveta otajstva pokrěpila; koji živeš i kraljuješ u sve věke věkah. Amen.

Po pričeštjenju.

Blagoslovimo Boga nebeskoga, i pred svim živućim hvalimo njega, jer nam izkazà milosèrdje svoje. Tob. 12.

M. Gospodin s vami. *Sl.* I s duhom tvojim.

Pomolimo se. Gospodine Bože naš, bilo nam na spasenje duše i těla prijetje toga svetotajstva, i izpovědanje věkověčne svete Trojice, i njezina nerazděljivoga jedinstva; po Gospodu našem Isusu Kèrstu, Sinu tvojem, koji s tobom žive i kraljuje u jedinstvu Duha svetoga Bog, po sve věke věkah. Amen.

M. Gospodin s vami. *Sl.* I s duhom tvojim.

Ite, missa est, i blagoslov.

M. Idite, misa jest. *Sl.* Bogu hvala.

Ugodila ti, sveta Trojice, dvorba službe moje, i podaj, da bude posvetilišće, koje sam ja nedostojan očima veličanstva tvojega prinesao, tebi prijatno, a meni i svim, za koje sam ga prikazao, po tvojem pomilovanju spasiteljno; po Kèrstu Gospodinu našem. Amen.

Blagoslovio nas svemogući Bog: Otac, i Sin †, i Duh sveti. *Sl.* Amen.

Najposlědnje evangjelje.

(Na desno.)

M. Gospodin s vami. *Sl.* I s duhom tvojim.

M. Početlo svetoga evangjelja po Ivanu (Iv. 1). *Sl.* Slava tebi, Gospodine!

U početku biaše Rěč, i Rěč biaše u Boga, i Bog biaše Rěč. Ona biaše u početku u Boga. Sve je po njoj učinjeno, i bez nje nije ništa učinjeno,

što je učinjeno. U njoj biaše život, i život biaše světlost ljudem, i světlost u tminah světli, i tmine nju neobujmiše. Bì čověk poslan od Boga, komu biaše ime Ivan. Ovi dodjè na svědočanstvo, da posvědoči za světlost, da bi svi věrovali po njemu. On nebiaše světlost, nego da bi svědočio za světlost. Biaše světlost istinita, koja prosvětluje svakoga čověka dohodećega na ovi svět. Na světu biaše, i svět je po njoj stvoren, i svět nju nespoznà. U svoje vlastno dojdè, a svoji nju neprimiše. A kojigod nju primiše, dadè im vlast, da postanu sinovi božji, onim, koji věruju u ime njezino, koji se nerodiše od kèrvi, ni od volje pùtene, ni od volje čověčje, nego od Boga. **I Rěč učinì se pùt** (ovdě pokleknì), i pribivà u nami, i vidismo slavu njezinu, slavu kao jedinorodjenoga od Otca, punu milosti i istine. *Sl.* Bogu hvala.

Pěsan po misi i pričeštjenju. *)

1. Poniženo klanjam ja te * Boga očita i skrovena; * Čim istino sakriva te * Od prilikah ovih siena.

2. Sve se tebi mé podlaga * Željno sèrce, duh gorući: * Ter mi gine moć i snaga * Tvoja otajna razbirući.

---

*) Iz latinskoga jezika: „Adoro te devote latens Deitas“ od sv. Tome iz Akvina.

3. U tebi se mé taknutje, * Okušenje i vid vara: * Nu věrovat duh prignut je, * Što čù od tebe stavno sgara.

4. Tim věrujem sve, što od prije, * Blag Isuse, nam naredì: * Jer istine slične nije * Toli istinoj pri besědi.

5. Jur na križu bì skroveno * Tvé božanstvo samo u pùti: * Ovdi i bitje božanstveno * I čověka vid nećuti.

6. Nu ja, oba da su u tebi, * I oba ovdě, znam, skrovita: * Ter te pitam u potrebi, * Što pokajan lupež pità.

7. Prem, kô Toma, da tvé rane * Ja netičem i negledam, * Tvoje istine věrovane * Častim, klanjam, izpovědam.

8. Ah daj, da svedj věruju te * Jače želje mé slědeće, * Da svedj stavno ufam u te, * Da te ljubim svakčas veće.

9. Bože, smèrti milostive * O spomeno preblažena! * O jestbino, kôm oživè * Naša duša grěhom strena!

10. Ah dopusti, da svěst moja * S tebe ožive srećno dosti, * Da věčnoga srěd pokoja * Tobom kuša sve sladosti.

11. Ptico otajna, ká svakako * Kèrvju ozdravljaš ptiće ubjene, * Operi me gnjusna ovako * Tvojom kèrvi bez proćěne.

12. Od ké jedna kaplja sáma * Može zloće svega svîti * Uzmnožitim' zaměnama * Prěkoměrno zaplatiti.

13. Bože, koga ljubim dike * Pod zlamenim tim videći, * Ah molim te, daj mi u vîke, * Što toliko hlepim, steći.

14. Da vidjenjem tvoje slave * Má se duša poblaženi, * I lěposti tvé gizdave * Svedj uživa bez zasěni. Amen.

D. Ign. Gjiorgji.

O rěči božjoj.

„Tko je od Boga, sluša rěč božju.“ Iv. 8, 47.

Propověd ili predika u starodavna vrěmena (kao i sad u mnogih městih) bila je pod svetom misom; radi toga morao je svaki, koji je hotio pri sv. misi biti, i propověd poslušati. I u sadašnje vrème nevalja propovědi ostaviti, jer je i dan današnji medju kèrstjani mnogo neukih u istinah věčnoga spasenja. Ono malo nauka kèrstjanskoga, što se u mladosti nauči, skoro se pozabi, ako se po propovědih neprestajno neponavlja i neumnaža. „Blaženi, koji rèč božju slušaju i dèrže ju.“ Luk. 11, 28.

Vèrlo je koristno u nedèlju i blagdan popódne hoditi na nauk kèrstjanski, u kojem se redom svi člani sv. vère i dužnosti kèrstjanske bistro razlágaju. Velika je škoda da mnogi gospodari i gospodarice ni sami na ta nauk neidu, ni svoje podložnike nanj nešalju. Kako će ovi nesrèćnici jednoć Bogu razlog dati? Od ovih govori Isus: „Tko je od Boga, sluša rèč božju, vi ju zato neslušate, jer niste od Boga.“ Iv. 8, 47.

Ako želiš korist imati od poslušanja rèči božje, neslušaj ju samo iz tašće želje za znanjem ili s navade, nego čistom naměrom, da Boga i njegovu sv. volju bolje spoznaš, ter u pobožnosti i krèposti već te već rasteš. — Promisli, da je propověduik poslanik Isukèrstov, pak što čuješ neobratjaj na druge ljude, nego na sebe istoga.

Neišći u propovědi umětnosti i mudrosti čověčje, nego rěč božju, koja iz ustih naměstnikah Isukèrstovih živo glaseć je mnogo krěplja nego li u knjigah, koje štiješ. Poslušaj pazljivo, i zapamti si ikoju istinu ili naredbu evangjelsku, da ju u slědeće delavnike promišljaš i ovèršuješ; jer nisu pravedni pred Bogom oni, koji zapovědi gospodinove poslušaju, nego koji ih ovèršuju." — Něgda su obitelji kèrstjanske prelěpu navadu imale, u nedělju i blagdan prie oběda evangjelje štiti; zatim su roditelji děcu, a gospodari družinu izpitivali, što su na propovědi naučili. —

Molitva prie propovědi. Ja ću poslušati, o Bože, mudrosti věkověčna! što ćeš ti meni govoriti. Tvoj sveti nauk i tvoje spasiteljne opomene ću ponižno prijeti, jer si ti moj Gospodin i učitelj. Isuse, světlosti světa! prosvětli moj razum, očisti i pripravi moje sèrce, da dobro sěme tvoje božanstvene rěči na stostruk plod prime. Prosvětli i pokrěpi jošće i propovědnika tvoje svete rěči; daj da dobro sěme evangjelsko u dobru zemlju pade, da budu po njem neuki naučeni, bludeći na pravi put privedeni, krěpostni u stalnosti potvèrdjeni, grěšnici na pokoru obratjeni, žalostni utěšeni, i svi poboljšani i posvetjeni. Blagoslovi bogoljubna ganutja, sveta uvěrenja i dobre odluke věrnih tvojih, da bez prestanka plodom krěpostih kèrstjanskih obilno urode. Amen.

Molitva po propovědi. Hvala tebi, Bože predobrostivi! da si dušu moju s tvojom nebeskom rěčju nahranio. Upravljaj sada misli i želje, rěči i děla moja po zapovědih tvojih. Daj da tvoje svete istine,

koje sam čuo, često i dobro promišljam, osobito... Nedopusti, da zlobni nepriatelj dobro sěme tvoje nebeske rěči iz sèrca moga odnese; da od žestočine strastih mojih usahne, ili da se uduši u dračju světskih skèrbih, bogatstva i pùtenih nasladah, nego da po tvojem blagoslovu stostruk plod „ljubavi i radosti, mira i tèrpljivosti, blagosti i dobrote, dugotèrpnosti i krotkosti, uzdèržanja i čistoće“ (Gal. 5, 22.) donese, dokle jednoć dojdem k tebi, věčna Rěči, koja s Bogom Otcem u jedinstvu Duha svetoga živeš i kraljuješ po sve věke věkah. Amen.

Molitve prie nauka kèrstjanskoga.

Molitva Gospodinova. Otče naš, koji si na nebesih! Sveti se ime tvoje; pridi kraljestvo tvoje; budi volja tvoja kako na nebu tako i na zemlji. Kruh naš svakidanji daj nam danas; i odpusti nam dúge naše, kako i mi odpušćamo dužnikom našim; i neuvedi nas u napast; da izbavi nas oda zla. Amen.

Pozdravljenje angjelsko. Zdrava Mario, milosti puna, Gospodin s tobom! Blagoslovljena si medju ženami, i blagoslovljen je plod utrobe tvoje, Isus. Sveta Mario, majko božja! moli za nas grěšnike sada, i u vrěme smèrti naše. Amen.

Věrovanje apostolsko. Věrujem u Boga Otca, svemogućega stvoritelja neba i zemlje. I u Isukèrsta, sina njegova jedinoga, Gospodina našega; Koji bì začet po Duhu svetom, rodjen od Marie děvice;

Mučen pod Ponciom Pilatom, propet, mèrtav i pokopan; Sajdè nad pakao, tretji dan uzkèrsnù od mèrtvih; Uzidè na nebo, sědi ob desnu Boga Otca svemogućega; Odkud će doći suditi žive i mèrtve. Věrujem u Duha svetoga; Svetu cèrkvu katoličansku, svetih obćinu; Odpuštjenje grěhah; Pùti uzkèrsnutje; Život věčni. Amen.

Molitve po nauku kèrstjanskom.

Dělo věre. Věrujem u tebe, pravi trojedini Bože, Otče, Sine, i Duše sveti! Věrujem, da je Sin božji čověkom postao, i na križu umrô za spasenje naše. Věrujem, da ti, o Bože! nadarivaš dobro slavom nebeskom, a pedepšeš zlo mukami paklenimi. Věrujem takodjer sve, što věruje i uči sveta mati cèrkva katoličanska, jer si ti, o Bože! věčna i neizměrna istino, ovo navěstio.

Dělo ufanja. Tvèrdo ufam i uzdajem se u tebe, o Bože! da ćeš mi dati po neizměrnih dostojanstvih svoga jedinorodjenoga Sina Isukèrsta u ovom življenju istinito spoznanje, pravo skrušenje i odpuštjenje mojih grěhah, po smèrti paka da ćeš mi poděliti věčno spasenje i milost, tebe licem u lice gledati, ljubiti i bez konca uživati. Ufam još od tebe potrěbne pomoći za sve ovo dostignuti. Ufam ovo od tebe, jer si ti obećao, koji si svemoguć i věran, neizměrno dobrostiv i milosèrdan.

Dělo ljubavi. O moj Bože! ljubim te sa svim sèrcem i vèrhu svake stvari, jer si najveće dobro i sve ljubavi dostojan. I radi tebe ljubim takodjer iskèrnjega svoga kako samoga sebe.

Deset zapovědih božjih. Svemogući Bože i Otče predobrostivi! koji si po slugi svojem Mojzesu na gori Sinajskoj věčni zakon proglasio, i onim, koji ga věrno ovèrše, vrěmeniti i věčni blagoslov obećao: smiluj se u svojih pravičnih sudih sinom svojim, koji te za oproštjenje mole, buduć da su sagrěšili proti deset slědećih zapovědih:

1. Ja sam Gospodin Bog tvoj, neimaj drugoga Boga izvan mene.
2. Neimenuj ime božje u tašće.
3. Spomeni se da posvetiš blagdane.
4. Poštuj otca i mater, da dugo živiš i da ti bude dobro na zemlji.
5. Neubij.
6. Nesagrěši bludno.
7. Neukradi.
8. Nereci krivoga svědočanstva proti iskérnjemu svojemu.
9. Nepoželi tudje žene.
10. Nepoželi nijedne tudje stvari.

Pet zapovědih cèrkvenih. Božanstveni Odkupitelju! koji si apostolom i njihovim naslědnikom podělio oblast, da spokorenim grěšnikom otvore vrata nebeska, a nespokorenim da ih zatvore: budi milostiv svojim ponižnim slugam, koji se sèrčno kaju, da

su sagrěšili proti pet slědećih zapovědih svete matere cèrkve:

1. Svetkovati blagdane zapovědane.
2. Slišati pobožno sv. misu svaku nedělju i sve blagdane zapovědane.
3. Postiti u korizmu, četiri vrěmena postna, i druge dneve zapovědane, i nejesti mesa u petak i subotu.
4. Izpovědat se najmanje jedan put na lěto odredjenomu misniku, i pričestit se o vazmu.
5. Nepirovati u vrěmena zabranjena.

Sedam svetih sakramentah. Premilostivi Odkupitelju! koji si priliku božju u nami ponovio, i po Duhu svetom nas preporodio, da opet budemo baštinici kraljestva nebeskoga: otvori nam neizměrno blago svoje božanstvene milosti, ter posveti nas na život věčni po sedam svetih sakramentih novoga zakona, koji jesu:

1. Kèrštjenje.
2. Potvèrdjenje ili sv. krizma.
3. Tělo Isukèrstovo ili sv. pričeštjenje.
4. Pokora ili sv. izpověd.
5. Najposlědnje pomazanje.
6. Sveti red.
7. Ženitba.

Presveta Trojice! mi izpovědamo da smo kriv prevelikih grěhah, jer smo tebe, Boga Otca, Boga Sina, i Boga Duha svetoga uvrědili; iz svega sèrca

mèrzimo na krivine svoje: zato te molimo, poděli nam milost, da sve svoje grěhe natanko spoznamo, i za nje dostojnu pokoru učinimo:

Sedam poglavitih grěhah: 1. Oholost; 2. Lakomost; 3. Bludnost; 4. Nenavidost; 5. Proždèrlost; 6. Sèrčba; 7. Lěnost.

Šest grěhah proti Duhu svetomu: 1. Grěšiti bezočno zlouzdanjem u milosèrdje božje. 2. Neuzdati se u milost božju. 3. Protiviti se poznanoj istini kèrstjanskoj. 4. Nenaviditi iskèrnjemu milost božju, i radi toga nanj mèrziti. 5. Biti tvèrdokorna sèrca na spasonosne opomene. 6. Povoljno naprědovati u nepokori.

Četiri grěha, koji vápe za osvetu pred licem božjim: 1. Ubojstvo povoljno. 2. Pùteni grěh proti naravi. 3. Pritisnutje ubozih, a navlastito udovicah i sirotah. 4. Prihinjenje ili zadèržanje težačke i najmeničke platje.

Devet tudjih grěhah: 1. Světovati na grěh. 2. Zapovědati drugomu, da sagrěši. 3. Pristati na tudji grěh. 4. Mamiti ili poticati drugoga na grěh. 5. Hvaliti tudje grěhe. 6. Pokrivati tudje grěhe. 7. Nepedepsat ih imajuć oblast. 8. Udioničtvovati u tudjem grěhu. 9. Braniti tudje grěhe.

Dělo pokajanja. Bože moj! kajem i žalujem se iz svega sèrca svih grěhah svojih, jer sam š njimi uvrědio tebe, predragi Bože, najveće i neizměrno

dobro, kojega svim sèrcem ljubim. Temeljito odlučujem, da ću s pomoću tvojom poboljšati moj život, i radje tèrpiti svaku muku i smèrt istu, nego već tebe, moj Bože, najveće dobro, ni jednim samo grěhom uvrěditi. Daj mi milost, za moć izvèršiti ovu moju odluku. To od tebe prosim za neizměrna dostojanstva Isukèrsta, Sina tvojega, Gospodina i Odkupitelja našega.

Krěposti kèrstjanske. Vas, svi svetci božji, koji nam svojim življenjem i smèrtju pút kažete u rajsku slavu, vas ponizno zazivamo: izprosite nam pomoć od Boga premilosèrdnoga, da hodimo po pútu svih krěpostih, koje vode k pravomu blaženstvu i věčnoj slavi; podupirajte nas vašim mogućim odvětovanjem, da nas Isukèrst, kada u svojem nebeskom veličanstvu pride suditi žive i mèrtve, věkovite platje dostojne najde.

Četiri poglavite ćudoredne krěposti: 1. Razbornost ili mudrost. 2. Trěznost. 3. Pravednost. 4. Jakost.

Poglavitim grěhom protivne krěposti: 1. Ponižnost protivi se oholosti. 2. Blagodarnost lakomosti. 3. Čistoća bludnosti. 4. Ljubav nenavidosti. 5. Trěznost proždèrlosti. 6. Tèrpljivost gnjevu ili sèrčbi. 7. Blagotvornost lěnosti.

Dužnosti, koje je Isukèrst osobito preporučio: 1. Tražiti najprie kraljestvo božje i pravdu njegovu. 2. Odreći se samoga sebe. 3. Nositi križ svoj. 4. Naslědovati Isukèrsta. 5. Biti krotak i ponižan. 6. Ljubiti nepriatelje, dobro činiti onim, koji nas ne-

navide, i moliti za one, koji nas uvrědjuju, progaňjaju i potvaraju.

Osam blaženstvah:

1. Blaženi ubozi duhom, jer je njihovo kraljestvo nebesko.
2. Blaženi krotki, jer će posědovati zemlju.
3. Blaženi koji plaču, jer će biti utěšeni.
4. Blaženi koji su gladni i žedni pravde, jer će se nasititi.
5. Blaženi milosèrdni, jer će milosèrdje dostignuti.
6. Blaženi koji su čista sèrca, jer će Boga viděti.
7. Blaženi miroljubivi, jer će se zvati sinovi božji.
8. Blaženi, koji progonstvo tèrpe radi pravde, jer je njihovo kraljestvo nebesko.

Sedam duhovnih dělah milosèrdja: 1. Pokarati grěšnike. 2. Učiti neumětne. 3. Světovati sumnjive. 4. Těšiti žalostne. 5. Podnašati stèrpljivo nepravdu. 6. Odprostiti rado uvrěditeljem. 7. Moliti Boga za žive i mèrtve.

Sedam tělesnih dělah milosèrdja: 1. Napitati gladne. 2. Napojiti žedne. 3. Primiti na stan putnike. 4. Oděti gole. 5. Pohoditi nemoćnike. 6. Odkupiti sužnje. 7. Pokopati mèrtve.

Tri savěta evangjelska: 1. Ubožtvo dobrovoljno. 2. Čistoća věkovita. 3. Podpun posluh duhovnomu starešini.

Četiri najposlědnje stvari: 1. Smèrt. 2. Sud. 3. Pakao. 4. Raj.

Bogoljubnost

u vrěme sv. izpovědi i pričeštjenja.

Nauk o sv. sakramentu pokore.

„Pojdi i pokaži se svetjeniku.“ Mat. 8, 4.

O neizměrnoga bogatstva milosèrdja božjega! Bog neće da se grěšnik pogubi, nego da se povrati od svojih zlih putih, pak da žive na věke. — I poslě kèrštjenja je pripravljeno grěšniku jedno vrělo milosti božje, u kojem može se oprati kèrvju Isukèrstovom, — naime pripravljeno mu je svetotajstvo pokore. Po uzkèrsnutju svojem bo reče Isus apostolom svojim: „Primite Duha svetoga; kojim oprostite grěhe, oprostit će im se; a kojim ih zadèržite, zadèržat će im se.“ Kolika je to utěha za nas nevoljne grěšnike! Ako smo zlosrěćno bělu oděću svete nedužnosti, koju na svetom kèrštjenju primismo, grěhom oskvèrnuli, pojdimo k naslědnikom svetih apostolah, k biskupom i redovnikom, i pokažimo im našu duševnu gubu, da nam se duša njihovim odrěšenjem u ime Boga premilosèrdnoga opet očisti.

Draga dušo! neodnašaj dugo svetu izpověd, navlastito ako si u stanju smèrtnoga grěha. Kako moreš do vazma čekati, ako se jur danas nahodiš u pogibeli smèrti věkověčne? Ako si paka kriv samo prostnih ili malih grěhah, i ovih izpovědaj se više putah; jer naše samoljubje nam često veli, da je maljahno i lahko ono, što je zaista težko i smèrtno sagrěšenje; a pazi još i na to, da nas mali grěhi, ako ih se pomnjivo nečuvamo, s vrěmenom vode u velike grěhe. Neodnašaj izpovědi više od tri, četiri měseca; dapače nastoj, da se, ako ti je moguće, svaki měsec izpovědiš; pobožne duše, koje na pravu

izvèrstnost kèrstjansku nastoje, se još više putah izpovèdaju. Koliko putah čisti se pribivalištje! koliko putah pere se pèrtenina!

Nehodi sada k jednomu sada k drugomu redovniku, nego ako možeš izberi si s pomoću božjom izpovědnika, koji je pobožan i razboran, ljubezniv i svěstan u ovèršivanju svojih dužnostih. Poštuj ga kano angjela, kojega ti je Bog dao; očituj mu posve i s pouzdanjem sèrce svoje, i izruči mu dušu svoju u poniznosti i posluhu. Neměnjaj izpovědnika bez vèrlo važnoga uzroka.

Premda je dobar izpovèdnik mnogo koristan, ništanemanje najveć na tebi stoji, da se pravo spokoriš. Zato dobro pazi na slèdeće nauke, i često ih ponavljaj. — Za pravu pokoru je petero potrèbno: 1. izpitivanje duševnosti ili svěsti; 2. skrušenje; 3. odluka; 4. izpověd; 5. zadovoljšćina.

Valja da pomnjivo izpituješ svěst svoju, ali ne onda stopram, kad se izpovědalnici približuješ, nego jur najmanje u predhodni večer. Moli zato Duha svetoga, da ti pamet prosvětli, pak razmišljuj, čim si poslè zadnje dobro učinjene izpovèdi sagrěšio. O smèrtnih grěsih nastoj da se spomniš, koliko putah si ih učinio, koliko krat prěko lěta, měseca ili nedèlje danah. U izpovědi kaži uzrok grěha, način i ostale okolnosti, koje grěh znatno povećavaju ili vèrst njegovu proměnjuju. Tako je n. pr. veći grěh ozloglasiti iste roditelje svoje, nego li druge ljude.

Najpoglavitija stvar u svetoj pokori je skrušenje ili pokajanje. Bez istinitoga skrušenja nemoremo nikad i na nijedan način dobiti od Boga odpuštjenje grěhah. Moli Boga, da ti sèrce i onda na pravo skrušenje gane, kad se samo malih grěhah spominješ. Valja da ti bude već žao, da si Boga uvrědio, nego da bi bio sva dobra na světu izgubio. Što bi čověku koristilo, da bi vas svět dobio, ali dušu svoju na věke pogubio? — Učini tvèrdu

odluku, da nećeš već sagrěšiti. Znaš li, što je k tomu potrěbno? O mnogo više, nego morda ti misliš! Tvoja volja mora tako stalna biti, da bi radje umrěti, nego opet sagrěšiti; ako se nahodiš u zli družbi, valja da ju zapustiš; ako imaš s kim grěšno ili pogibeljno poznanstvo ili priateljstvo, trěba da ga odmah ostaviš; ako imaš tudju robu ili tudje blago, valja da ga štopèrvo povratiš; ako živeš u nepriateljstvu, moraš se pomiriti; ako si zlo govorio od iskèrnjega svoga, valja da mu dobro ime ili poštenje povratiš; ako si zao izgled dao, trěba da se staraš popraviti ga; ako si koga u grěh zaveo, moraš nastojati, da mu opominjanjem na pokoru, dobrim izgledom i molitvom dušu spasiš. Valja da se sada proti grěšnim nagnutjem i pùtenim požudam hrabro boriš, da se pogibelnih prigodah čuvaš, da se pomnjivo Bogu moliš i sa svom snagom trudiš s poboljšanjem života svoga, u kratko, trěba da postaneš posve novim čověkom: evo kèrstjanine predragi! to će reći temeljitu odluku učiniti.

Ali skrušenje samo i odluka poboljšati se nije još dosta, za dobiti odproštjenje grěhah; valja da nas kèrv i milost Isukèrstova od grěhah opere i očisti: „Evo jaganjac božji, evo koji uzimlje grěhe světa!“ Da pak budemo dionici dostojanstvah Isukèrstovih, moramo se izpověditi, to jest, moramo grěhe svoje odredjenomu misniku natanko očitovati, da nas od njih odrěši. Pojdi ponižno i stidno u izpovědalnicu, jer si nevoljan grěšnik. Poklekni, prekriži se, pak moli evo ovako:

U ime Otca, i Sina, i Duha svetoga. Amen. Molim vas, otče duhovni, da mi sveti blagoslov podělite, da pravo i cělovito izpovědim sve moje grěhe. Ja nevoljan grěšnik (ili grěšnica) izpovědam se Bogu svemogućemu, blaženoj Marii vazda děvici, svim svetcem, i vam otče, naměstniče božji, da sam

od zadnje svoje izpovědi (ovdě reci, kada si se zadnji put izpovědio) mnogo sagrěšio mišljenjem, govorenjem, dělom i ostavljenjem dobrih dělah, a navlastito izpovědam, da sam. . . .

Sada očituj grěhe svoje, kaži takodjer i broj smèrtnih grèhah, je li si na zadnjoj izpovědi odrěšenje od grèhah dobio, i odredjenu pokoru ovèršio. Neizgovaraj se oholo, i nekrivi druge. Ako za cèlo neznaš, jesi li jedan ili drugi grěh učinio, izpovědi i to. O mislih i željah kaži, jesi li se dragovoljno s njimi zabavljao, i u njih privolio. Odkrij izpovèdniku i napastovanja na grěh, koja te uznemiruju. Navlastito ako ti što iz prošastoga života pokoja nedá, kaži iskreno, da ti se pomože. Nebudi te ni sram ni strah, sve svoje grěhe izpovědati, i bistro govoriti, da te izpovědnik razumije. Nije li te sveznajući i presveti Bog vidio. kad si grěšio? Nije li bolje, da svoje grěhe otajno misniku izpovèdiš, nego da budeš na sudnji dan posramljen pred svim světom? Ter je misnik milostivan, i skèrbno nastoji poboljšati te, i sve što mu očituješ, ostaje na vèke zaboravljeno i zamučano. Da bi koji smèrtni grěh (od česa te Bog očuvao!) navlaš ili iz grěšne nemarnosti zatajao, izpověd tvoja nebi ništa valjala, i nedostojan bi se pričestio; učinio bi nov, pretežak grěh svetogèrdja; zato bi morao zatajani grěh izpovèditi, i naročito kazati, da si ga iz srama ili straha zamučao, koliko putah si se potle izpovèdio, i jesi li od toga vrěmena i koji drugi sv. sakramenat primio. U takovoj žalostnoj prigodi je najbolje, da obćenu izpověd vèrhu svega prošastoga življenja učiniš. Obćena izpověd je i onda potrěbna, kad nisi istina nijednoga težkoga grěha zatajao. ali pak nisi se nikad poboljšao, nego vazda, morda i više godinah u grěhu naprědovao. Takove izpovědi su bez skrušenja, bez temeljite odluke, zato i

ništa nevaljaju. Bog neće, da se s njim rugamo! — Obćena izpověd, premda nije potrěbna, je ipak i onda vèrlo koristna, kad tko hoće da u koji nov striš pristupi, n. pr. u ženitbeni stališ, u težkih nemoćih, po dovèršenoj službi u soldatiji, i u obće kad tko temeljito odluči, da će se mljačnoga, posvětnoga života odreći, i da će na izvèrstnost kèrstjansku nastojati.

Poslě kako sve svoje grěhe izpovědiš, moli ovako:

Kajem se iz svega sèrca od ovih i ostalih znanih i neznanih grěhah, koje sam ja učinio, ili sam bio uzrok, da su ih drugi učinili, jer sam s njimi uvrědio predobroga Boga, koji je dostojan najveće ljubavi. Odlučujem stanovito, da ću se čuvati grěha, i běžati od svake grěšne prigode. Molim vas, otče poštovani, da mi podělite sveto odrěšenje i spasonosnu pokoru.

Sada pazi, što ti redovnik govori. Odgovori mu istinito, ako te što upita. Nezamuči u izpovědi nijednoga grěha misleć, da će te izpovědnik pitati. — Misli si, da Isukèrst s tobom govori; redovnik bo je u izpovědalnici naměstnik božji.

Ako te pokara, ponižno ga slušaj, jer si još više zaslužio. Ako ti reče, da te nemore odrěšiti, ali ako ti za odrěšenje drugi dan odluči, nemoj se sèrditi; redovnik bo skèrbi samo za tvoje spasenje. Veseli se, da si tako sdušna i pobožna redovnika našao. Nehodi k drugomu redovniku, da bi te odmah odrěšio; što bi ti koristilo odrěšenje, ako bi ga nepravednim načinom zadobio, — ako te Bog neodrěši? Moraš mu barem kazati, da te nije drugi izpovědnik odrěšio, i zašto da ne.

Ovèrši natanko odredjenu pokoru. Istina je, da ti Bog po odrěšenju odpušća krivinu i věčnu pedepsu; ali

ti ostaje još pedepsa vrěmenita, da koliko možeš Bogu zadovoljiš. Kako oštre su bile pokore u starodavnoj cèrkvi! — Tim nemisli, da si sve učinio, i Bogu dostojno zadovoljio, ako onu malu pokoru ovèršiš, koju ti otac duhovni naloži. Čini dostojne plodove pokore! Moli dakle još već; čini děla milosèrdja; posti, podnašaj stèrpljivo i u duhu pokore svakdanje nevolje, nemoći, trude, uvrědjenja itd. O kako se angjeli na nebu raduju grěšniku, koji čini pravu pokoru!

Način iztraživati duševnost ili izpovědno zèrcalo.

I. Po deset zapovědih božjih.

Pérva zapovéd: Ja sam gospodin Bog tvoj; neima drugoga Boga izvan mene.

Proti ovoj izpovědi sagrěši se nevěrstvom, — nehajanjem za pravu věru, — nescěnjenjem i pogèrdjenjem kojega člana sv. věre, — dragovoljnim sumnjenjem o věri, — zatajanjem věre, kad se tko cèrkve katoličanske očito odreče, ili kad se njezina nauka i obredah sramuje, ove iste proti pogèrditeljem věrozakona nebrani, premda to i more i jest dužan, dapače ako takova bogopsovna govorenja rado posluša i na njih pristaje, ili ako radi straha od ljudih propusti bogoljubnosti věre katoličanske, n. pr. molitvu, izpověd, post, — bezpotrěbnim obćenjem s krivověrci, pohodjenjem njihovih cèrkvah i poslušanjem njihovih propovědih, — s nedopuštjenim štenjem i razširivanjem porednih i věri katoli-

čanskoj suprotivnih knjigah i pěsmah, — neuzdanjem i dèrzovitim zaufanjem u providnost i pomoć božju, — bezufanjem na milosti i milosèrdju božjem, — mèrmljanjem i nezadovoljstvom s naredbami božjimi, kao sa zlim vrěmenom itd., i s nepotèrpljivostju u tugah i nevoljah, — zlom voljom i mèržnjom na Boga, — nezahvaljnostju na dobročinstvih božjih, — propuštjenjem ili nemarnim i lěnim opravljanjem molitve, navlastito u jutro, pódne i večer, prie i poslě blagovanja, — grěšnim ponašanjem u cèrkvi, — obezčastjenjem svetih moćih, prilikah i obredah cèrkvenih, — pověrovanjem u praznověrstvene podpomoći, u čaranje, gatanje i sanje, u věštice (štrige) i u pomoć vražju, po čemu někoji ufaju, da će dojduće stvari saznati, obogatiti, zdravlje zadobiti itd.

Druga zapověd: Neimenuj ime božje u tašće. Proti ovoj zapovědi grěši se: kletvom proti Bogu, njegovoj pravdi i dobroti, — izgovaranjem stvarih svetih u kletvi i proklinjanju, — nepriklonitim imenovanjem Isusa, Marie i svetih, — nepotrěbnom prisegom ili zakletvom, — krivom prisegom, prekèršenjem pravedne n. pr. službene prisege, — zabranjenimi prisegami, n. pr. kad bi tko prisegao, da će kakov grěh učiniti, na někom se osvetiti, u grěšnom drugovanju s kim naprědovati, zločinstva drugih podpomoći, u zlih dělih i poduzetjih dioničtvovati, — lahkoumnim obećanjem ženitbe, pak odstupljenjem od toga obećanja, — nesmotrenim zavětovanjem i neizvèršenjem zavětah učinjenih.

Tretja zapověd: Spomeni se da posvetiš blagdane.

Proti ovoj zapovědi sagrěši se: činjenjem (po sebi ili po drugih) služevnih dělah u nedělju i blagdan bez velike potrěbe i dopuštjenja duhovnih poglavarah, navlastito ako se s tim još i služba božja propusti i iskérnji smuti, — sprovodjenjem Bogu posvetjenih danah samo u veselju, nepotrěbnom poslovanju, putovanju, proždèrlosti i grěšnom družtvovanju, — zanemarenjem službe božje, sv. mise, propovědi i nauka kèrstjanskoga, i odvratjanjem drugih od ovih pobožnostih.

Četvèrta zapověd: Poštuj otca i mater, da dugo živiš, i da ti dobro bude na zemlji.

Proti ovoj zapovědi sagrěši se zanemarenjem dužnostih svojega stališa.

Děca grěše, kad roditelje svoje neposlušaju, nepoštuju i neljube, — kad im pogèrdno govore i odgovaraju, i ružno ih pogledaju, — kad im zločestim ponašanjem tugu i žalost uzrokuju, — kad ih psuju, s njimi se rugaju ili se ih sráme, — kad ih proklinju ili ruku proti njim podignu, — kad ih ozloglašuju, — u siromaštvu, bolesti i starosti bez pomoći puste, — bez njihova znanja ženitbu obećuju, — njihovu najposlědnju volju neizvèrše, — za njih Boga nemole. —

Roditelji grěše, ako po dužnosti neskèrbe za život, zdravlje, nedužnost, podučavanje doma, u cèrkvi i u školi, i za pobožnost svoje děce, — kada děcu svoju nagovaraju ili sile, da prigèrle stališ, za kojega

nisu od Boga pozvani, — kad nenastoje, da se sini i kćeri pomnjivo Bogu mole, da većput sv. sakramente primaju, u cèrkvu idu, — ako děcu u školu i na nauk kèrstjanski nešalju, — ako pomanjkanja děce nepedepšu, ili ih samo u sèrditosti i preveć oštro kazne, — ako koje od děce nepravedno preveć ljube i s tim ostale uvrěde, — ako na čeljad svoju pomnjivo nepaze, i nju neodvratjaju od zle družbe, pogubnih zabavah i igrah, noćnih izhodah iz kuće i od svakoga pogibelnoga priateljstva, — ako ih opakim govorenjem, ponašanjem smutjuju, ili na grěh nagovaraju i máme. —

Podložnici u obće grěše: ako svojim duhovnim i světovnim poglavarom dužnoga poštovanja i posluha, věrnosti i podložnosti neizkazuju, od poglavarah zlo govore, i njihova pomanjkanja razglašuju, — po nemarnosti i lěnosti njim škodu uzrokuju, — na zapověd poglavarah svojih zla děla čine, — zapovědi i naredbe njihove bezočno razsudjuju i kore, proti poglavarstvu govore ili još druge na to dráže, — dužne daće neplate. —

Poglavari grěše, kad sa svojimi podložnici okrutno, nepravično, oholo i nemilo postupaju, — ako za spasenje duše i za tělesne potrěbe svojih podložnikah neskèrbe, — ako na njihovu ćudorednost i ponašanje nepaze, — ako ih na pobožnost, službu božju i sv. sakramente nepotiču, dapače od njih i odvratjaju, — ako im govorenjem i dělom zao izgled daju, — ako se na grěšna děla s njimi služe, — ako im cělo mito ali jedan dio od njega

krivično zadèrže, — ako ih poslom i dělom preveć pritišću, i u nemoćih za nje neskèrbe itd.

Peta zapověd: Neubij.

Proti ovoj zapovědi grěši, tko iskèrnjega ili sebe istoga ubije, ili to učiniti odluči, i takove misli u pameti prevratja, — tko život svoj ili iskèrnjega svoga skrati ili zdravlje pokvari, n. pr. netrěznostju, smradnostju u oděći i pribivalištju, sèrditostju, dugotrajnim raztuženjem, škodljivim jilom i pilom, okrutnim pedepsanjem, pretežkim dělom, bludnostju, — tko hudobno sebi ili drugomu smèrt ili veliku nesrěću želi, — tko nepriateljstvo proti iskèrnjemu svojemu u sèrcu goji, od njega iz mèržnje běži, neće da ga pozdravi, na osvetu misli, ili ju dělom učini, — tko se na iskèrnjega sèrdi, njega sramoti i proklinje, — tko iskèrnjega smúti, ili mu dušu ubije zlim izgledom, opakim govorenjem, pěsmami, knjigami, slikami, zadèržanjem, ili naročitim nutkanjem na grěh. —

Šesta zapověd: Nesagrěši bludno.

Proti ovoj zapovědi grěši, tko svojevoljno ide u bližnju pogibel, na bludnost napastovan biti, n. pr. na nepristojne plese, igre i zabave; tko gleda nečiste prilike, prekoměrno ji i pije, vrěme u dangubi sprovadja, nečiste knjige štije, po noći se klati, u nepoštene družbe hodi, bez potrěbe s osobami drugoga spola se pogovara, — tko se o nesramnih stvarih razgovara, ili takove govore posluša i na njih privoli, — tko bludne pěsme pěva, rado ih posluša, ili drugim na znanje daje, — tko s nečiste

naměre liste piše, prima ili donaša, — tko nesramnim ponašanjem, ružnim oděvanjem druge na grěh potiče, i to morda zlom naměrom, morda i u istoj cèrkvi, — tko bludne poglede hita, sebe ili druge nesramno takne, ili šta takova dopusti, — tko sam sobom ili s drugimi nesramno se ponaša, itd.

Sedma zapověd: Neukradi.

Proti ovoj zapovědi grěši: tko tudje blago ili imetak potajno ili silom uzme, — u kupovanju ili prodavanju druge prevari, — nepravične kamate (interesse) píta, — tko na posudu uzme ili kúpi, znajuć da nemože ni povèrnuti ni platiti — tko najdene ili ukradene stvari gospodaru nepovrati, — ukradeno blago kúpi, primi ali sakrije, — tko siromašnim i nevoljnim po mogućnosti milostinje nepoděljuje, zasluženu plaću drugim zadèrži, — tko s razsipnosti i proždèrlosti dúge čini, — tko kamate, dúge i ostale daće neplati ili u tomu prevari, tko sebi pověreno tudje blago dobro nesahrani, — za poredno dělo i nemarnu službu dobru plaću píta ili primi, — iskèrnjemu na imanju naudi, — pokvarenu robu znajući za dobru prodá, — poglavare podmititi nastoji, — siromahe i nesrěćne na kupovanju i posudjivanju pritišće i zatira, — zakonite naslědnike ili erede na njihovom dělu oškodi, — tko svojoj obitelji igrom, dangubom, razsipnostju škodi, — tko pri upravljanju s tudjimi novci i pri razděljenju bašćinah krivinu čini, — zakonite oporuke (teštamente) zataji ili uništi itd.

Osma zapověd: Nereci krivoga svědočanstva proti iskèrnjemu svojemu.

Proti ovoj zapovědi grěši: tko pred světovnimi ili duhovnimi poglavari krivo svědoči, krive svědoke navede, kriva pisma izdá, ili prava pokvari, — tko iz potrěbe ili šale laž govori, možda i na izpovědi ili na škodu iskèrnjega svojega, — tko druge potvori, i to morda cěle obćine, ali poglavare i redovnike, — tko se licuměri, — tko drugim laska, — tko ušaptjuje i tim nemir uzroči, pověrene otajnosti očituje, tudje liste po nepravednim primi i proštije, — tko pomanjkanja iskèrnjega na njegovu sramotu razglasi, — tko iskèrnjega pogèrdi ili opsuje, — njemu ugrabljeno poštenje nepovrati, — tko bez uzroka sumnje u sèrcu goji, ili ih drugim bez potrěbe očituje, — tko iskèrnjega bez temelja razsudjuje, njegovo činjenje zlo tumači, ozloglasna govorenja rado posluša, i u nje privoli. —

Deveta zapověd: Nepoželi tudje žene.

Proti ovoj zapovědi sagrěši, tko se dragovoljno u nečistih mislih i željah zadèrži, ili u nje privoli, — tko si někadanje nečiste grěhe i sanje s ugodnostju povoljno predstavlja.

Deseta zapověd: Nepoželi nijedne tudje stvari.

Proti ovoj zapovědi grěši: tko misli i želje u sèrcu probudi ili goji, kojegod tudje blago sebi prisvojiti, koga prevariti ili neplatiti, — tko druge radi njihove srěće i bogatstva nenavidi, ali lakome želje u sèrcu goji itd. —

II. Polag pet zapovědih cèrkvenih.

Pèrva zapověd: Svetkovati blagdane zapovědane.

Druga zapověd: Slišati pobožno svetu misu svaku nedělju i druge blagdane zapovědane.

Nevalja ostaviti ni predike i popoldanje službe božje. Uz to trěba blagdan posvetiti štenjem knjigah duhovnih, bogoljubnimi razgovori i děli milosèrdja, n. pr. učeć neumětne i děcu nauk sv. věre, pohodeć bolestnike itd.

Tretja zapověd: Postiti u korizmu, četiri vrěmena postna i druge dneve zapovědane, i nejisti mesa u petak i subotu.

U postne dni je zapovědano, da se od mèrsnih jestbinah uzdèržimo, i samo jedan put na dan najimo. Onim, koji imaju manje od 21 godine ili već od 60 godinah, nije zapovědano, da se nesmiju nego jedan put na dan najesti; ali i ovi su dužni zdèržati se od mèrsnih jestbinah. — Tko nemože ove zapovědi cělovito izpuniti, neka prosi duhovno poglavarstvo za oslobodjenje od ove dužnosti, koju ima drugimi dobrimi děli naděstiti.

Četvèrta zapověd: Izpovědati se najmanje jedan put na lěto odredjenomu misniku, i pričestiti o vazmu.

Trěba da svaki nastoji saznati, kada vazmena izpověd počimlje, i nevalja ju odnašati do najzadnjega vrěmena. Nemoćnici su dužni dati si doma donesti presveto tělo Isukèrstovo. Tko se pravo neiz-

povědi i dostojno nepričesti, neovèrši cèrkvene zapovědi.

Peta zapověd: Nepirovati u vrěmena zabranjena. Vrěmena prepovědana jesu: vrěme došastja ili adventa do svetkovine svetih trih kraljah i korizmeno vrěme do běle ili pèrve nedělje po vazmu. Ima još i drugih dnevih odredjenih za post i pobožne zabave, u koje su ove i slične s bùkom sdružene svetkovine i veselja zabranjena.

III. Polag različnih vèrstih grěhah.

Sedam poglavitih grěhah, šest grěhah proti Duhu svetomu, četiri grěha, koji vápe osvetu pred Bogom, i devet tudjih grěhah vidi na strani 64 i 65.

IV. Polag dělah milosèrdja.

Grěh jest tako jer ostaviti dobra děla, koja smo dužni činiti, ili za koja imamo prigodu. Izpitivaj se dakle još polag sedam duhovnih i tělesnih dělah milosèrdja, koja se nahode na strani 66.

Izpovědne molitve.

Prie izpovědi.

Prošnja za prosvětljenje.

Misli si, kao da ti je izpověd, na koju se pripravljaš, najposlědnja u tvojem životu. Moli Boga, da bi onako grěhe svoje spoznao, kako ih na smèrtnu uru spoznati želiš.

O Bože i Otče světlosti, koji prosvětljuješ sve ljudė na ovi svět dohodeće! prosvětli višnjom zràkom světlosti tvoje pamet moju, da pravo spoznam sve svoje grěhe. Daj mi natanko spoznati sve opačine moje, i bistro razviditi sve i najskrovnije misli i želje sèrca mojega. Nedopusti da me samoljubje zaslěpi, nego stavi mi pred oči sve nemarnosti u službi svojoj; daj mi takodjer razumiti, koliko putah i na koji način sam sagrěšio proti sebi istomu i proti iskèrnjemu mojemu, i dužnosti stališa svojega prestupio, a još i otajne i tudje grěhe onako mi objavi, kako će mi očiti biti pred prěstolom tvojim, kad mi budeš dušu po smèrti na sud svoj pozvao. — Dojdi Duše sveti! razsvětli tmine neznanstva mojega; poděli mi i milost, da se svih grěhah mojih iz svega sèrca radi tebe kajem, i pravo izpovědim, i s tim pomilovanje i željno proštjenje dostignem, po Isukèrstu Gospodinu našem. Amen.

Sveta Mario, majko božja, majko poznanja, moli za me!

Sada izkušaj duševnost svoju. Tko se rědko izpověda, mora se više vrěmena izpitivati; njemu će predstojeći način izkušanja svěsti za svaku, a navlastito za obćenu izpověd dobro služiti. Tko se paka gustokrat izpověda i pomnjivo nastoji, da pravo kèrstjanski živе, onomu netrěba da se preveć i strašljivo skèrbi za iztraživanje svěsti; on neka više gleda, da pravo skrušenje i goruću pobožnost u sèrcu probudi.

Dělo pokajanja.

Misli si, da sa svetom Mandaljenom pred nogama Isusovima klečiš.

Tko će dati vode glavi mojoj, i potoke gorkih suzah očim' mojima, da dan i noć plačem radi mnogih i težkih grěhah, s kojimi sam tebe, predobri moj Isuse, uvrědio! Kako rado bih s pokornicom Mandaljenom tvoje presvete noge suzami svojimi prati! Kako rad bih tebi, jedino dobro moje, sèrčnu žalost svoju izkazati, da sam te tako gèrdo uvrědio! Ti si me čudnovito stvorio na priliku svoju, a ja se učinih jednakim živini bezumnoj! Ti si me još čudovitije odkupio s tvojom dragocěnom kèrvju, a ja se dadoh na dar nevoljnomu světu, da mu služim . . . . Ti si zapovědio angjelom svojim, da me svuda slěde i čuvaju, a ja se za sužnja predadoh nepriatelju paklenomu! Koliko putah si ti, predobrostivi Isuse! tvojim milostivim nagovaranjem na vrata sèrca moga kucao, svedj novimi milostmi i dobročinstvi vabio me, tugami i nevoljami opominjao; koliko putah si ti, predobri pastiru, glasom propovědnikah, izpovědnikah, bogoljubnih kèrstjanah mene izgubljenu ovčicu k sebi pozivao, a ja sam od tebe běžao! O dugotèrpljivosti! o milosèrdja božjega! O nezahvalnosti i zlobnosti grěšnikove! Kolikokrat i kako pravično si me mogao zavèrći u jaz pakleni, a pak si me tako dobrostivo pomilovao!

Ništanemanje sèrce moje je još tvèrdo kako kamen, i nećuti svojih smèrtnih ranah! — Gospodi-

ne! na zapověd tvoju je jednoć Mojzes prutom po stěni udario, pak je voda iz nje obilno protekla. Ah, Isuse moj! udri onako s tvojim svetim križem po mojem okamenjenom sèrcu, da se izobilno toče suze pravoga skrušenja niz lica moja. S grěšnicom Mandaljenom padam pred noge tvoje, ter svom moćju vapim: Isuse, Spasitelju grěšnikah, neodvèrzi me izpred lica tvojega! Isuse, sinu Davidov, smiluj se meni! Isuse, ljubavi moja, nedaj na věke, da se od tebe razdružim! Spomeni se, Odkupitelju moj! kolike mučne púte si za me putovao. Pogledaj rane tvojih svetih noguh, koje ti željno zagèrljivam i ljubim. Te svete rane su ufanje i pouzdanje moje, utěha i pomoć moja. Gospodine! skrušena i ponižena sèrca nećeš odvèrći. Opet me dakle milostivo primi, Otče milosèrdja! pa me pogledaj blagim okom milostivosti tvoje. Sagrěšio sam i zlo sam učinio proti tebi; nisam dostojan zvati se sinom tvojim; ali u tebe, věčn Bože! jest milosèrdje i obilno spasenje. Odvrati lice tvoje od grěhah mojih, i oprosti sve krivine moje. Tada ću veselo slaviti sveto ime tvoje, i smilovanje tvoje ću pěvati na věke. Amen.

Odluka i prikazanje.

Ja sam rekao: Sad ću počet! — Razmišljao sam svoje zle púte, te sam upravio hod moj na pút spasenja. U gorčini duše svoje spominjem se prošlih lětah, i temeljito odlučujem, da ću unaprěd život svoj poboljšati i tebi věran biti do smèrti. Gospodine!

što hoćeš da činim? Pripravno je sèrce moje, sèrce moje je pripravno na sve, što je tebi ugodno. Otče nebeski! prikažujem ti sebe stoga sa svim što jesam i što imam. Tebi želim služiti, tebe slaviti sad i u věke. Upravljaj sa mnom, Gospodine presvet, po tvojem božanstvenom blagovoljenju. Na tvoju slavu hoću da radim i tèrpim, živem i umrem; primi, premilostivi Gospodine! tělo i dušu moju na prikazanje za bezbrojna moja sagrěšenja.

Ali kako je nepodpuno i neizvèrstno sve što ti mogu prikazati, buduć da sam siromašan i nevoljan, i da neimam nikakova dobra u sebi! Nu ću poći, te ću potuckati na vrata prebogatoga Sina tvoga, pak ću prositi milostinju od neizměrnih dostojanstvah pregorke muke njegove, da ti ju na pristojan aldov poklonim. Otče nebeski! pogledaj poljubljenoga Sina svoga, u kojem si dopadaš. Prikazujem ti njegovu gorku žalost i smèrtnu bol za sve grěhe moje i za pedepse, koje sam za nje zaslužio. Prikazujem ti njegov kèrvni pót město suzah, koje neće da roni moje otvèrdnuto sèrce. Prikazujem ti nebrojna i pretežka děla njegova, oštar život i velike tuge, krute boli i muke njegove, da se moja neizvèrstna pokora njegovom izvèrstnom i preobilnom zadovoljštinom nadopuni. Svèrni tvoj milostivi pogled, o božanstveno veličanstvo! na taj prijetni aldov, ter mi po dostojanstvih Jedinorodjenoga tvoga milost poděli, da svoj grěšni život popravim, i na pútu pravednosti do konca stalno naprědujem. Amen.

Molitva prie izpovědi.

Isuse, moj blagi Spasitelju! Ja tužan grěšnik, kojega grěhah je množtvo nebrojeno, preponižno i skrušeno padam pred tobom na kolěna, moleć te, da se dostojiš očistiti me s tvojom svetom kèrvju, koju si na dèrvu križa prolio na odpuštjenje grěhah. Premda su grěsi moji mnogi i težki, ipak neću da bezufam na tvojem milosèrdju, buduć da nećeš smèrti grěšnikove, nego da se k tebi obrati i žive. Ta su zato tvoje svete noge na križ tvèrdo pribite, jer ustèrpljivo čekaš obratjenje moje. Raztegnute su ruke tvoje, jer hoćeš da mene grěšnika primiš i zagèrliš. Prignuta ti je glava, da mi celov mira podáš, i molitve, moje uslišaš. Otvoreno mi je sèrce tvoje, koje sve ljubi i na zaměnitu ljubav poziva. „Dojdite k meni, vapiš ti, dojdite k meni vi svi, koji ste nevoljeni i s grěsi napèrtjeni, i ja ću vas pokrěpiti,“ Zato se tebi, Isuse moj! pouzdáno približujem, da položim brěme grěhah svojih pod križem k nogama tvojima priklonito moleći te, da moju grěšnu dušu u more tvoje presvete kèrvi umočiš i u dubočinu tvoga neizměrnoga milosèrdja potopiš. Sada ću poći k redovniku, naměstniku tvojemu, da mu skrušeno sve krivine izpovědim, i sve tajne sèrca svoga iskreno odkrijem. Odlučujem da ću odrěšenje redovničko, ako ga dostojim, onako prijeti, kao da bi ti sam meni rekao: „Pojdi u miru! odpraštjaju ti se grěhi.“

Sveta Mario, utočišće grěšnikah! moli za me, da se onako pravo i čisto izpovědim, kao da bi mi

bila ova izpověd najposlědnja u mojem životu. Sveti angjele čuvaru, věrni moj druže! sprovodi me k spovědalnici, domisli me na sve grěhe moje, i moli se Bogu za me, da bi u naprědak onakovu pokoru dělovao, kojoj bi se ti zajedno sa svimi angjeli na nebu radovati mogao. Amen.

Bogoljubni uzdasi pri spovědalnici.

Spoznajem zločinstvo svoje; grěh moj mi je vazda pred očima.

Gospodine! nepedepši me u tvojem gnjevu; nekazni me u sèrčbi tvojoj.

Evo bo u nepravednostih biah začet, i u grěsih začela me je mati moja.

Gospodine! nezovi na sud slugu tvoga, jer pred tobom nemože se opravdati nijedan umèrli.

Ako na nepravde pogledaš, Gospodine! Gospodine! tko će pred tobom obstati?

Ali u Gospodina je milosèrdje, i obilno je u njega spasenje.

On neće smèrti grěšnikove, nego da se obrati i žive.

Pomiluj me Gospodine! po velikom milosèrdju tvojem pomiluj me.

Krivine moje narasle su mi vèrhu glave; kakono težko brěme me pritišću.

Dan i noć uzdišem; suzam natápam postelju svoju.

Iz dubine nevolje svoje vapim k tebi Gospodine! Gospodine! usliši vapaj plača mojega.

Odvrati lice tvoje od grěhah mojih, i sva zločinstva moja izbriši.

Spominjem dneve prošaste, i věčnost mi je vazda na misli.

Da ustaneš suditi me Gospodine! što bih ti odgovorio?

Pomiluj me, o Bože! jer sam slab; spasi me Gospodine! dèrhtju bo kosti moje.

Izpovědit ću zločinstvo svoje, a ti ćeš odprostiti krivinu grěhah mojih.

Áldov tebi ugodan je duh raztužen; sèrce skrušeno i poniženo nećeš odvèrći.

Poškropi me Gospodine! i očistit ću se; operi me kèrvju Sina svoga, i bit ću běliji od sněga.

Uzdižem k tebi ruke svoje! želje i uzdasi sèrca moga nisu tebi nepoznani.

Daj da izkusim milosèrdje tvoje! u tebe bo uzdajem se. Ukaži mi pút, kojim valja da hodim.

Otče! sogrěših; nisam dostojan nazvati se sinom tvojim.

O Janjče božji, koji uzimlješ grěhe světa; odprosti mi Gospodine! — Usliši me Gospodine! Pomiluj me Gospodine!

Opazka. Molitve, koje se govore u spovědalnici, vidi na strani 69 i 71.

Molitve po izpovědi.

Slavi dušo moja Gospodina, i sve što je u meni hvali sveto ime njegovo!

Slavi dušo moja Gospodina, i nepozabi čudesa dobrostivosti i milostivosti njegove!

On ti je odprostio sva zločinstva tvoja; on je izlěčio ljute rane tvoje.

On je izbavio od smèrti dušu tvoju; rajska dobra ti je podělio, milostju te okrunio.

Gospodin je milostiv i milosèrdan, dugotèrpljiv i pun dobrostivosti.

Neučinì mi polag grěhah mojih, nenaplati me polag opačinah mojih!

Kako su nebesa visoka nad zemljom, tako je milosèrdje njegovo veliko prama onim, koji se njega boje.

Kako je daleko od iztoka do zapada, onako daleko je odnio grěhe moje.

Kako se otac smiluje porodu svojemu, onako pomiluje Gospodin bojeće se njega.

Zna Gospodin, da smo mljohava stvorenja; zna da smo prah i pepel.

Hvalite Gospodina, jer je dobar; milosèrdje njegovo traje na věke.

Tako jest, milosèrdje tvoje, o Bože! mi je odprostilo grěhe, smèrsilo je sve moje krivine. Ti, o Bože! jesi ljubav, i pomilovati je radost tvoja. Nećeš smèrti grěšnikove, nego hoćeš, da se obrati i da žive na věke. O ljubavi neizgovoriva! užgi

sèrce moje ognjem tvoje ljubavi, da i ja tebe ljubim, i za ljubav tvoju na svako zlo mèrzim, pak da se ga pomnjivo čuvam. Zaisto, odsada ću vavěk tebe ljubiti, Otče smilovanja, i cěnit ću milost i priateljstvo tvoje nada sve stvari, koje bi me mogle na grěh navesti. Temeljito odlučujem, da ću dostojne plodove pokore činiti. Mnogovèrstne tuge i nevolje ovoga života, i sve težkoće svoga stališa ću za pokoru mojih grěhah dragovoljno podnašati. Ja ću bditi i moliti da me nijedna napast nepredobije. Teb , věčni kralju neba i zemlje! hoću do konca života svojega věrno služiti. Ništa neka me od tebe nerazdruži. — Gospod ne! ti poznaš do dna sèrce moje; ti poznaš sve stvari; ti znaš, da istinito želim svoj život poboljšati. Ali što premore mljohav čověk s odlukami svojimi, ako mu ti nepomožeš? Ah dojdi na pomoć mojoj nemoći; podupiraj me u žestokoj borbi proti grěhu; oboružaj me tvojom krěpostju, da si kraljestvo nebesko na silu dobijem. — Premilostivi Isuse! koji si po redovničkom odrěšenju mene nedostojna od svih grěhah tvojom dragocěnom kèrvju oprao: ah poděli mi tvoj božanstveni blagoslov, da u miru pojdem i već nesagrěšim. Amen.

O proštjenju.

„Štogod svežete na zemlji, bit će svezano i na nebu." Mat. 18, 18.

Po vrědnom odrěšenju u svetoj izpovědi odpuštja se grěšniku krivina i věčna pedepsa; ali mnokrat ostaje

još vrěmenita pedepsa, koju ima grěšnik na ovom ili na onom světu tèrpiti. Toga radi ispovědnik odredjuje pokorniku někoja dobra dèla za pokoru; ali i uz tu pokoru valja da pokornik nastoji po mogućnosti zadovoljiti pravdi božjoj krotjenjem svoje pùti i drugimi dobrimi děli, koja su po nauku svetoga Tridentinskoga sabora (Sědn. 14 pogl. 8) najsigurniji način za odvèrnuti zaslužene pedepse božje. — Tko je mnogo i težko sagrěšio, onomu more još toliko vrěmenite pedepse ostati, da bi imao i po smèrti još tèrpiti; i kad svoje grěhe i za nje dostojne pedepse pravo promišlja, mogao bi u svojoj gorljivosti, da dostojnu pokoru učini, u preveliku oštrinu pasti, ili neuredno se bojati i žalostiti. Zato pomága sveta cèrkva, naša milostiva mati, slabost čověčju. Buduć da je Isukèrst svojom mukom i smèrtju za sve grěhe i pedepse naše podpuno zadovoljio: zato nam sveta cèrkva, videć naše pomnjivo nastojanje zadovoljiti, i poznajuć našu mljohavost, u ime Isukèrsta od neizměrnoga blaga njegovih dostojanstvah poděljuje proštjenje, to jest, ona nam odpuštja jedan dèl ili sve vrěmenite pedepse, koje bi morali za učinjene grěhe još na ovom světu ili po smèrti u čistilištju tèrpiti. I zasluženja preblažene děvice Marie i ostalih Svetih nam pri tom koriste, buduć da smo po Isukèrstu s njimi u obćenju. — Odproštjenje svih vrěmenitih pedepsah zove se *obilato proštjenje;* kad se samo veći ili manji dèl tih pedepsah odpusti, jest *proštjenje neobilato;* takovo je proštjenje od 40 danah, jedne ili više godinah, buduć da su poglavari cèrkovni u starodavna vrěmena odredjivali za někoje grěhe težka pokorna děla za několiko danah, měsecah i lětah: kad se je paka grěšnik vèrlo skrušen i pomnjiv u pokorenju izkazao, pokratjivali su mu pokoru za već danah, měsecah ili godihah.

Po proštjenju neodpuštjaju se grěsi; valja da se ovi prie jur po sakramentu pokore odpuste. Tko dakle

poznaje, da je kriv jednoga ili više smèrtnih grèhah, mora se prie pravo pokajati i izpovediti, da proštjenje dobije. Po proštjenju odpuštjaju se vrěmenite pedepse i pokorna děla, ali to samo onim,. koji i onako iz svih moćih nastoje dostojnu pokoru činiti. Za mlačne i lěnčine nije proštjenja; oni će morati platiti dúg svoj do najposlědnjega denara. — Kèrstjani katolici izpovèdaju o proštjenjih dva člana věre: 1) da cèrkva ima oblast od Isukèrsta proštjenja poděljivati; 2) da su proštjenja vèrnim koristna i spasiteljna.

Za dobiti proštjenja prepišuju se različne molitve, post, milostinja, pohodjenje cèrkav' i (navlastito za obilato proštjenje) sveti sakramenti pokore i pričeštjenja. Za dobiti obilato proštjenje trěba ne samo prepisane molitve i dobra děla ovèršiti, nego valja još moliti koju drugu molitvu po naměni svete cèrkve i svetoga otca Pape. Po toj naměni razumě se ona duhovna dobra, koja sveta cèrkva najveć želi, n. pr. razširenje svete věre, satrenje nevèrstva i krivovèrstva, mir i složsnost medju kralji kèrstjanskimi, obratjenje grěšnikah i druge potrěbe po različnosti vrěmena i okolnostih.

Sveta cèrkva želi, da bi se někoje navlastito koristne molitve i bogoljubnosti sve više razširile; zato ih različnimi proštjenji nadariva. Tako n. pr. dobiva različita sveta proštjenja, tko na glas zvona u jutro, pódne i večer skrušenim sèrcem i klečeć moli: Angjel gospodnji i ost.; — tko u petak, kad zvoni na spomin muke i smèrti Isukèrstove, pet Otčenašah i toliko zdravih Mariah pobožno moli, i zajedno Boga zaziva za obratjenje grěšnikah; — tko svaki dan dělo věre, ufanja i ljubavi probudjuje; — tko se služi bogoljubnim pozdravljenjem: „Hvaljen Isus,“ i odgovorom: „Vazda budi hvaljen;“ — tko sprovodi presveto tělo Isukèrstovo, kada se nemoćnikom nosi itd. Proštjenje može se dobiti i za osmine sladkoga imena Isusa i preblažene dèvice Marie, i na razne druge načine.

Molitva za proštjenje.

Bože ljubavi i milosèrdja! ja se ufam, da si mi u svetotajstvu pokore po neizmĕrnoj dobroti tvojoj odpustio grĕhe i vĕčnu pedepsu, koju sam za nje zaslužio. Hvala tebi, predobri Otče, da mi nisi učinio po tvojoj oštroj pravdi, nego po tvojem prevelikom milosèrdju! Ali znam, da si i pravedan Bog, koji grĕhe za najmanje vrĕmenitimi pedepsami kazniš, i dostojne plodove pokore zahtĕvaš. Ah kako oštru i dugu pokoru morao bih dĕlati za moje mnoge i težke grĕhe! Gospodine! da bi ti hotio na zločinstva paziti, tko bi prĕd tobom obstao? Zato se utičem k neizmĕrnim dostojanstvom i zadovoljštini Spasitelja moga Isukèrsta, moleć tebe, o Bože, da se dostojiš mene skrušena ali mljohava grĕšnika dĕlnikom učiniti svetoga proštjenja, koje namĕstnik tvoj na zemlji od blaga milostih svete cèrkve podĕljuje. Iz te namĕre prikažujem ti na zadovoljštinu za svoje grĕhe molitve i dobra dĕla odredjena za dobiti proštjenje, sjedinjujuć ih s mukom i smèrtju tvoga božanstvenoga Sina, i sa zasluženji preblažene dĕve Marie i svih svetcih.

Priporučam ti, Otče nebeski! i svetu cèrkvu katoličansku, ponižno te moleć, da ju u njezinih velikih potrĕbah milostivo uslišaš:

1. O Bože! previšnji pastiru i Otče svih vĕrnih, koji si po jedinorodjenom Sinu svojem Isukèrstu cĕlomu svĕtu objavio veličanstvo imena svoga: uzdèr-

ži i vladaj svoju svetu cèrkvu; uzvisi i proslavi ju u svih narodih, i učini da se po svoj zemlji razširi. — Otče naš i ost.

2. Svemogući, věčni Bože! smiluj se slugi i naměstniku svomu na zemlji, rimskomu Papi I., i svim biskupom i redovnikom. Ravnaj ih po tvojem blagovoljenju na putu spasenja věčnjega, da po milosti tvojoj što je tebi ugodno žele, i sa svom pomnjom izvèrše. — Otče naš i ost.

3. Bože, koji mir poděljuješ i složnost blagoslivljaš: podaj svim poglavicam kèrstjanskim mir i pravu slogu; sdruži sèrca njihova vezom svete ljubavi, da složno na tvoju slavu i na blagostanje kèrstjanstva nastoje. — Otče naš itd.

4. Svemogući věčni Bože, koji hoćeš da se svi spase, koji u ime tvoje věruju i svetu cèrkvu poslušaju: pogledaj milostivo duše nevěrnih i krivověrnih, i podaj molimo te, da spoznavši svoju slěpoću i ostavivši razkolenja i krivověrstvo, svi puci u krilu cèrkve katoličanske sjedine se. — Otče naš itd.

5. Molim te još, o Bože! za obratjenje svih grěšnikah i za spasenje pokojnih pravověrnih. Podaj, Gospodine, dušam slugah i službenicah tvojih oproštjenje svih grěhah i život věčni. Amen.

Otče naš. Věrujem u Boga i ost.

O sv. pričeštjenju.

„Tko blaguje od ovoga kruha, živět će na věke.“ Iv. 6, 52.

Isukèrst je naredio presveti sakramenat tĕla i kèrvi svoje na zadnjoj večeri prie svoje muke, kad biaše uzeo kruh i čašu s vinom u svoje svete i prečastne ruke govoreć: „Ovo je tĕlo moje,“ i: „Ovo je kèrv moja.“ Po krĕposti ovih svemogućih rĕčih, koje i redovnik u sv. misi u ime Isusa govori, preobratja se kruh i vino u pravo tĕlo i kèrv Isusa Kèrsta. — Raduj se, kèrstjane, ovomu prevelikomu čudu! Isus je kod nas! On vazda s nami pribiva kao Bog i čovĕk. On nam je stol pripravio, pri kojem nas svojim vlastitim tèlom i kèrvju hraní! O presladka hrano duše! zašto te kèrstjani u sadašnje vrĕme tako rĕdko blaguju? Svaki dan blaguje i pije se za uzdèržanje tèla, a za spasenje duše samo o vazmu?! O mljačnosti! o nezahvalnosti! Tako li naplatjujemo ljubav Isukèrstovu? Starodavni kèrstjani pričeštjivahu se po nĕkih mĕstih svaki dan, ili najmanje svaku nedĕlju; i sada još želi sveta mati cèrkva, da bi se kod svake svete mise ne samo redovnik, dali i vĕrni, koji su nazočni, pričeštjivali. — Pristupi dakle često, najmanje za veće blagdane prĕko lĕta k stolu gospodnjemu. Ali čuvaj se one taštje i krive bogoljubnosti, koja samo duhovnu oholost i licumirje goji, a ni malo nenastoji, da si pribavi prave krĕposti kèrstjanske. — Pripravljaj se za pričeštjenje što bolje moreš. Tko od toga kruha angjelskoga nedostojno blaguje, sud sebi jĕde; ta nebeska hrana postane otrov onomu, koji ju u smèrtnom grĕhu prime. Očisti dakle prie duševnost svoju od težkih grĕhah sakramentom sv. pokore, i prie pričeštjenja probudi izvèrstno pokajanje. Promišljuj i temeljito vèruj, da Isusa — Gospodina i Boga, Odkupitelja i sudca svoga primaš. Nemoj pristupiti k gostbi otajstvene ljubavi gojeć u sèrcu nepriateljstvo ili mèržnju na izkèrnjega svoga. Čim misnik svetu oštiu kaže, pokloni se Gospodinu i Bogu svojemu, poniži se do tlih, i reci preponizno: „Gospodine! nisam dostojan, da ulĕzeš pod krov moj,

nego reci samo rěčju, i spasena će biti duša moja." — Jur u večer prie pričeštjenja pripravi se molitvom, štenjem, n. pr. muke Isukèrstove, i pobožnim promišljanjem. Valja takodjer da si od pol noći postan ili natašće, to jest, nesmiš ništa ni jèsti ni piti. U dan pričeštjenja ustani ranie nego li druge dni, i probudi vruću želju za Isusom. Pojdi veselim sèrcem u cèrkvu; Isus bo hoće da se s tobom sdruži. — Valje po pričeštjenju prigni se nizko, časti Boga sa svim sèrcem, i neběži odmah od oltara. Nesluži se udilj ni molitvenom knjigom; neka ti se radje sèrce s Isusom razgovara. Služi se na korist dragocěnimi časi po pričeštjenju, jer ti neće Isus ništa spasonosnoga uzkratiti, za što ga onda uzmoliš. Moli mu se navlastito, da ti poděli jakost za nadvladati svoju glavnu strast i navadan grěh. Moli takodjer za obratjenje nevèrnikah i grěšnikah i za pokojne. — Na dan pričeštjenja čuvaj se raztrešenosti u mislih i svètskoga veselja; razgovaraj se pomnjivo s Isusom, koga si primio ter i medju poslovi svoga stališa većkrat zavapi: Ostavit me nemoj! Isuse Bože moj!

Pričestne molitve.

Prie sv. pričeštjenja.

Dělo ponižnosti. Uzvišeni, veličanstveni Bože! sveti, svemogući Bože! Ti hoćeš k meni doći? Ti, koga neizměrna nebesa i sva zemlja obujeti nemogu, ti hoćeš da u mojem těsnom sèrcu pribivaš? O slavni kralju neba i zemlje! Svemogući! neizgovorivi! neizměrni! Što je čověk, da se ga spominješ! A što sam osobito ja, da hoćeš k meni doći! Isti angjeli i vlasti nebeske ništa nisu prama tebi, a ja da se

smĕm tebi, vĕkovĕčni Bože, približati? Da bih i svet bio kako Ivan Kèrstitelj, ipak bih nedostojan bio tolike milosti; kako da bih ja nevoljan grĕšnik zaslužio tebe, presvetoga prijeti? I to bi bila za me sirotu prevelika milost, kad bi me prĕd nogama svojima tèrpio, ter dopustio mi pobirati mèrvice od stola tvoga. A ti pak me zoveš i na istu gostbu svoju, stavljaš me za stol sa sinovi svojimi, pa hoćeš da me pìtaš istim tĕlom i kèrvju svojom! Nisam ni vrĕdan, na mene pomisliš ili da me pogledaš; a ti ćeš da unidješ u sèrce moje! Gospodine! o Gospodine! ja nisam dostojan! nisam dostojan!

Dĕlo pusluha. Ali ti sám vapiš sinovom čovĕčanskim: „Dojdite k meni vi svi, koji ste nevoljni i napèrtjeni, i ja ću vas ukrĕpiti". Bih li se smio suprotiviti tvojemu milomu pozvanju, buduć da sam pun mljohavosti i nevolje, ter već od svih ostalih tvoje pomoći i milosti potrĕbujem? Idem dakle k tebi, Isuse, poklĕ me ti sam vabiš; k tebi idem nemoćan da me pokrĕpiš, nevoljan da me utĕšiš, siromašan i potrĕban, da me obogatiš. Tà si ti sam rekao: Ako nebudete blagovali tĕlo Sina čovečjega, nećete imati život u sebi. Poslušajuć dakle rĕč tvoju idem k tebi, preblagi Isuse! pak te ponizno molim, dostoj se pripraviti sèrce moje, da ti bude pristojno pribivališće.

Dĕlo vĕre. Podĕli mi živu vĕru u tvoju nazočnost pod prilikama kruha i vina. Isuse! vĕrujem da si u presvetom sakramentu istinito nazočan, isti Bog i

čověk, koga je preblažena děvica Maria po krěposti Duha svetoga začela i rodila, koji je za nas na križu tèrpio i umrô, a sada po svojem slavnom uzkèrsnutju i uzašastju Otcu ob desnu sědi kao dojdući sudac živih i mèrtvih. Stalno i nesumnjivo to věrujem, jer si ti sam, věkověčna istino, rekao: „Uzmite i blagujte: to je tělo moje. Pijte, to je kèrv moja.“ Věrujem! Isuse! umnoži věru moju!

Dělo ufanja. Probudi u meni, božanstveni Spasitelju! i tvèrdo ufanje u tvoju neizměrnu milostivost i dobrotu. Isuse! izvoru svih dobarah, početniče svih milostih! koji si u presvetom sakramentu: što nebih od tebe ufao, poklě hoćeš sebe istoga meni podati? Ti sam možeš svako dobro dati, jer si svemogući; ti sam hoćeš svako dobro uděliti, jer si neizměrno dobar. Blažen, koji u tebe ufa; on se neće na věke zasramiti. Gospodine! ufam se u tebe. Pokrěpi ufanje moje!

Dělo ljubavi. Užgi u meni, Gospodine! goruću ljubav gostbom ljubavi, koju si na oči moje čudovito pripravio. Isuse! kako te nebih ljubio, kad me ti toliko ljubiš? Nije ti bilo dosta, veličanstvo nebesko ostaviti, priliku sluge uzeti, sve tuge i muke, pače i istu pregorku smèrt na križu za spasenje moje pretèrpiti: ti si hotio još i ovo svetotajstvo ljubavi narediti, da se cělovito meni poděliš, ter sa mnom nevoljnim i nezahvalnim posve sdružiš. O neizměrne ljubavi! oh kolike ljubavi si dostojan! Tim hoću te ljubiti, najljubeznije i najveće dobro! Ništa neka me nerazstavi od ljubavi Isukèrstove!

Dělo skrušenja. Jedno je samo, što uživanje moje ljubavi smeta — da tako kasno počimljem tebe spoznavati i ljubiti. Isuse, ljubavi moja! ah da te nebih bio nikad uvrědio! — Nu, sèrca raztužena i skrušena nećeš zavèrći. Evo, Gospodine! spoznajem zloću svoju; kajem se grěhah svojih. Tužim sebe tebi i redovniku, naměstniku tvomu, i uzdajem se, da ću po dostojanstvih tvoje muke i smèrti dostignuti oproštjenje svojih grěhah. Jer je pak sèrce čověčje dubok jaz, kojega samo ti sveznajući poznaješ: zato te ponizno molim, očisti me od svih i najskrovniih grěhah, da te dostojno primim — ne na věčno odsudjenje, nego na věkovito spasenje.

Dělo želje. Isuse! o kako želi sèrce moje tebe prijeti! Kako žedja jelen za vodom živom, onako čezne duša moja za tobom, o Bože! Strudio i smučio sam se po grěšnih putih, i sèrce moje nije se nasitilo zemaljskih dobarah. Ti samo o Bože moj! si moj pokoj, moja podpuna radost i zadovoljnost. Dojdi dákle, Spasitelju moj! i nekasni više. Dojdi, premili moj! moja utěho i jakosti, i najveća radosti moja! Jur si prěd vrati sèrca mojega, i na nje mi tuckaš. Blizu si, Gospodine! čujem glas tvoj premili. Dojdi, Isuse! dojdi skoro!

Zazvanje. Sveta děvice! koja si od Boga vrědna snajdena bila, Isukèrsta u svojoj prečistoj utrobi začeti i pod sèrcem nositi, izprosi mi milost, da ga i ja u ovom presvetom otajstvu dostojno primim, i u sèrce svoje uzmem. — Sveti angjele čuvaru! moli za me, da kruh angjelski na spasenje duše blagu-

jem. — Svi sveti i svetice božje, koji licem u lice onoga gledate, kojega ću sad ovdě pod prilikom kruha sakrivena prijeti: pomozite mi vašim odvětovanjem, da u ovoj plačnoj dolini Isusa vrědno užijem, pak njega posědujuć da se jednoč na věke uzradujem.

Prikazanje. Bože moj! prikažujem ti ovo sveto pričeštjenje na uzvišenje prevelikoga veličanstva tvoga, na uspomenu pregorke muke i smèrti Spasitelja mojega, na zahvalu za sve milosti meni i svim vèrnim poděljene, na odpuštjenje mojih grěhah, i pedepsah, koje za nje zaslužujem, na spasenje moje i rodbine i priateljah mojih, na utěšenje svih a osobito onih pokojnih, za koje sam pred ostalimi dužan moliti. Prikažujem ti ga navlastito za moć ostaviti onaj grěh . . . . . , kojega tako često činim, i za pribaviti si onu krěpost . . . , koja mi je toli mučna, da tako svaki dan sve već u milosti tvojoj naprědujem, i da se s tobom vazda bolje sdružim. Podaj milostivo, da ja i svi, za koje ti ovo sveto pričeštjenje aldujem, děl primimo od onih blaženih plodovah, koje ovaj presveti sakramenat po naměnjenju tvoje bezkonačne ljubavi sada i u věke tvoriti ima. Amen.

* * *

Smiri željnu moju želju, * Stán oberi tvoj u meni. * Dojdi sladki Spasitelju! * Dojdi, Bože moj ljubljeni!

Neka duša má smirena, * Dočim u njoj raj se objavi, * Kuša dobra božanstvena, * Goreć rajskoj u ljubavi.

Dojdi, sladki moj Isuse! * Dojdi slavni kralju od nebi! * Da mé željne želje u tebi * Samiriti sve budu se.

Dojdi, mili věreniče! * Lěpi uresu rajskih strana', * Po kóm cvětje zemlji niče, * Nebu světlost sja sunčana.

Dojdi, višnjom tvóm světlósti * Da prosvětliš moje tmine, * I s milostju tvóm sve ine * Meni uděliš čestitosti.

Tebe sèrce moje žudi, * Ti me nigda neostavi; * Svedj u pomoć meni budi, * Moj Spasitelj i Bog pravi.

Pristupam k oltaru kako bolestnik k lěku životvorećemu, nečist k vrělu milosèrdja, slěp k světlosti věčnoga světlila, siromah i potrěban k gospodaru neba i zemlje. Isuse! daj da s věrom sv. Petra, s ufanjem Pavla, a s ljubavju Ivana tvoje presveto tělo i kèrv primim. Amen.

Evo, dušo moja! tvoj zaručnik približuje se! Hodi mu na susrět! — Gospodine moj i Bože moj! — O janče božji, koji uzimlješ grěhe světa! — Gospodine! nisam dostojan, da ulězeš pod krov moj, nego reci samo rěčju, i spasena će biti duša moja.

Po sv. pričeštjenju.

Pobožna uzdisanja.

Sad si dakle, Isuse moj, u meni! — O daj da te zagèrlim! — Predragi! neoděli se nikad više od mene! — Nerazdruži se na věke od mene nevoljnika!

Ostani sa mnom, sladki věreniče duše moje! — Tebi se sasvìm predajem! Ah, ostani sa mnom janče božji! Tebi, samo tebi hoću da živem!

O prepoljubljeni! izvan tebe nimam prave radosti na světu; da bi me ti zapustio, što bi s mene bilo?

Sèrce moje budi prestolje ljubavi tvojoj, o slavni kralju dušah čistih! S tobom hoću da se na věke zaručim.

S tobom, dični moj Isuse! neka budem vazda zaručen; neka budem tvoj, tvoj u věke. Neodvèrzi, predragi! dušu moju, svoju zaručnicu; neostavi nikda věrnu svoju!

Ah da bih s tobom bio u prelěpom rajskom dvoru! U ovoj tamnoj dolini suzah, ah kako je sve žalostno!

Ali ako što žamore prošenje moje, nećeš se već od mene odděliti; s tobom sdružen nećutim ni bolesti ni tuge: iste muke su mi sladke.

Tako ću ti do tamnoga groba sèrce svoje věrno očuvati, i ljubav moja neka nikad neomèrzne kroz želju za ikojim tašćim dobrom zemaljskim!

Isuse! tvoj sam na věke; tebe ljubim vèrhu svega; daj da ti čistim i nevěnim življenjem vazda ugadja!

Daj da stèrpljivo i skrušeno tebi, blagi Isuse! umrem; da bi moja najposlědnja rěč bila tvoje presladko ime, i da bih napokon tebe u rajskoj slavi posvojio!

Dušo moja prem čestita, * Ká srěd tvoga srěćna krila * Spasitelja slavna od svita * Ljubko jesi prigèrlila! * Ah uživaj tvoju sreću. * Od svih lěpšu, od svih veću!

Rec' ljubljenom, věreniku: * Tebi davam sèrce moje; * Tvú ljubljenu rajsku diku * Ljubit uvěk podobno je, * Kí za mene s gor s nebesi' * U kruh rajski sišao jesi.

Čim da mogu zaplatiti * Blagodarstvo toli milo, * Još da budem posvetiti * Sèrce, život, dušu i tilo, * Pamet, misao, ljubav, želju * Od stvorenjah Stvoritelju.

Prem velika, prem zaměrna * Tvá su děla, Bože od nebi! * Sluga tvoja snižna i věrna * Sve ću věke živět tebi, * Slaveć slavno tvoje ime * Zajedno s dusim nebeskime.

Vi u rajskih stranah gori * Zajedno sa mnom zahvalite * Angjeoski slavni kori, * I Višnjega svedj slavite, * Pojte, pojte prevelike * Božje hvale po sve vike.

Angjeoska ti Kraljice, * Koju od zvězdah kruna resi, * Božja slavna Porodice, * Lěpi uresu od

nebesi', * Zajedno sa mnom podaj tvomu * Hvale Sinu ljubljenomu.

I ti, moje věčno dobro, * Blag' Isuse, moj životu! * Poklě u meni stán si obrô, * Za neizměrnu tvú dobrotu, * U neizměrnoj diki i hvali * Sebi istomu ti zahvali.

Molitva.

Ućenje radosti. Našao sam, koga ljubi duša moja; čvèrsto ga dèržim, i nigda ga neću pustiti iz sèrca svojega. Duša moja neka slavi Gospodina, i duh moj neka uzigra u Bogu, spasitelju svojem. On je pogledao na potištjenost moju, on mi je velike stvari učinio. Ja živem, ali ne ja, nu Isukèrst žive u meni! Sada, Isuse! odpusti u miru slugu svojega, jer oči moje vidiše Spasitelja svojega. Bože, o Bože moj! da bih mogao sada u tvojem svetom zagèrljenju, u celovu tvoje ljubavi umrěti!

Dělo ponižnosti i poklonstva. Bože ljubavi! Vrělo milosti i světlosti! Ti si u meni — u meni nevoljnom grěšniku? Odkuda mi dojdè tolika milost, da me je kralj svih kraljevah pohodio? Predubokim spoštovanjem metjem se pred tobom na tla. Gospodine i Bože moj! budi častjen i slavljen na věke. Hvali dušo moja, Gospodina, i sve moći moje slavite sveto ime njegovo!

Dělo zahvaljenja. Kako bih ti, Isuse moj! pristojno zahvalio na prevelikoj milosti, da si danas k meni došao, i sám sebe meni za hranu podělio.

O bezkonečna ljubavi! gdě je pastir, koji ovce svoje vlastitom pùtju i kèrvju hrani? Ti si dobri pastir, koji si život svoj podao za ovčice svoje, i rajsku hranu dušam našim pripravio. Kako bih ti naplatio, Gospodine, sve što si mi učinio?

Prikazanje. Preljubežljivi Spasitelju! buduć da si se ti vas za me aldovao, i sa mnom se sdružio, hoću se i ja posve tebi na aldov predati. Prikazujem ti tělo i dušu svoju, sve ćuti i sve moći svoje. Daj da se samo iz ljubavi prama tebi i po tvojoj svetoj volji trudim i tèrpim! Ti si za me umrô, pak u meni živeš! Tako hoću i ja tebi živěti i umrěti!

Prošnja. Sveti Bože! koji si sada u mojem grěšnom sèrcu prěstolje svoje milosti odabrao, podaj da sebi i grěhu sve to već umrem! Učini da staroga, grěšnoga čověka svučem, a osobito da onaj grěh . . . nikad već neučinim! Napuni me duhom tvojim, posveti moje misli i želje, rěči i děla, da ti svakda bolje ugodim. Poděli mi ponižnost u srěći, stèrpljivost u nesrěći, stalnost u napastih, istinitost u govoru, věrnost u dělovanju, i ljubav u ponašanju prama iskèrnjemu. Stvori u meni čisto sèrce, i očuvaj mi tělo neoskvèrnjeno i pošteno. Poděli mi, o Bože svete ljubavi! sve milosti za čas i věčnost potrěbne! — Za to isto molim te i za sve one, za koje sam dužan moliti, i koje u ovo sv. pričeštjenje osobitim načinom saključujem. Podaj nam svim milost tvoju, nevěrnim blagu světlost sv. věre, grěšnikom pravo obratjenje, a mèrtvih dušam pokoj věkověčni.

Zaglava. Blagoslovi me, Isuse! kako si blagoslovio pèrvo uzašastja učenike svoje. Blagoslovi svako moje dělo, moje radosti i muke moje! Blagoslovi vas moj život, a navlastito gorku uru smèrti moje. Daj da onda ovi kruh angjelski, kojega sam malo prie blagovao, kakono pútninu u věčnost dostojno primim, i u zagèrljenju križa tvojega, u tvojoj ljubavi preminem. Amen.

Poklonstvo presvetomu Trojstvu.

„Tri su, koji svědočanstvo daju na nebesih, Otac, Sin i Duh sveti; i tri ova su jedno," 1. Iv. 5, 7.

Jedan je Bog u trih sobstvih! Otac je Bog, Sin je Bog. i Duh sveti je Bog; a ipak nije nego samo jedan Bog. — Otac od nikoga nepotiče, nego je sam od sebe, i izvor svih stvarih; Sin je od Otca rodjen od věka; Duh sveti od Otca i od Sina skupa izhodi od věka. — Ovo preuzvišeno otajstvo hotěti razumom dohititi i mnogo o njem izvidjati bila bi dèrzovitost i opako znatiželjstvo. Ovdě nemoremo nego duboko se pokloniti i ponižno věrovati. Što je božanstveno i neizměrno, ono nemože mljohavi čověčji razum dohititi. Da nebi bilo u našoj sv. věri više nedohitnih otajstvah, nebi ona ni božanstvena bila. Bez věre u presveto Trojstvo nitko nemože kèrstjanin biti, jerbo Isukèrst, po kojem se kèrstjani imenujemo, je druga osoba božanstvena, ili Sin božji, koji je za nas čověkom postao, i svojom smèrtju na křižu nas odkupio. Ovi Sin božji nam je takodjer poslao od Otca Duha svetoga, koji nas milostju svojom posvetjuje.

Naše stvorenje, odkupljenje i posvetjenje je dělo trih osobah božanstvenih. Zahvalimo trojedinomu Bogu za ova prevelika dobročinstva, koliko putah se prekrižimo. Tertulian, spisatelj cèrkveni oko 200 lětah po Isukèrstu ovako piše: „Svaki kèrstjanin, kada unidje ili izidje iz kuće, kada se oblači ili umiva, kada jede ili svěću užiže, kada leže, ustane ili sède, ili štogod rádi, uvěk čelo svoje križem označi. Ako ga upitaš, zašto se tako gusto križa, a on će ti odgovoriti, da su to apostoli učili." — Blagoslivljajmo se dakle rado i gusto s tim sv. znamenjem, i to vazda s dubokim poštovanjem, gorućom ljubavju, sinovljom podanostju itd.; jer jaoh nam, kad bi mi s istim jezikom, kojim smo malo prie presveto Trojstvo imenovali, nesramne besède, laži, ozloglašenja, mèrske kletve govorili, ili iskèrnjega u grěh uveli! — U ime trih božanstvenih sobstvah biahmo takodjer kèrštjeni; zato često ponovimo obećanje, koje na sv. kèrštjenju učinismo, a osobito na blagdan presv. Troice, na rodan dan i na svetkovinu svetca, kojega ime nosimo, kad primamo sv. sakramente itd. U obće svaka nedělja je posvetjena na čast presvetoga Trojstva; zato slède ovdè někoje molitve, da se s njimi navlastito u dan neděljni služiš.

Věrovanje sv. Athanasia.

Tkogod hoće da se spasi, prie svake stvari valja da ima věru katoličansku, koju ako tko nedèrži cělu i neoskvèrnjenu, bez dvojbe će se na věke pogubiti.

A věra katoličanska je ova: da jednoga Boga u Troici, i Trojicu u jedinstvu poštujemo, neměšajuć sobstva, ni razlučujuć sućanstvo. Drugo bo je

sobstvo Otac, drugo Sin, drugo Duh sveti. Ali Otca i Sina i Duha svetoga jedno je božanstvo, jednaka slava i jedno věčno veličanstvo. Kakov je Otac, onakov je Sin, onakov je Duh sveti. Otac je nestvoren, Sin je nestvoren, Duh sveti je nestvoren. Otac je neizměran, Sin je neizměran, Duh sveti je neizměran. Otac je věčan, Sin je věčan, Duh sveti je věčan; ipak nisu tri věčna, nego jedan je věčni, kao ni nisu tri nestvorena, ni tri neizměrna, nego jedan je nestvoreni, jedan neizměrni. Na isti način je Otac svemogući, Sin je svemogući, Duh sveti je svemogući, nu nisu tri svemoguća, nego je jedan svemogući. Tako je Otac Bog, Sin je Bog, Duh sveti je Bog, ali nisu tri Boga, nego jedan je Bog. Tako je Otac Gospodin, Sin je Gospodin, Duh sveti je Gospodin, ipak nisu tri Gospodina, nego jedan je Gospodin. Jere kakono moramo po istini kèrstjanskoj izpovědati, da je svako pojedino sobstvo Bog i Gospodin: onako nam je po věri katoličanskoj pripovědano, da nerečemo tri Boga ili tri Gospodina. Otac nije od nikoga učinjen, ni stvoren, ni rodjen. Sin je od samoga Otca, nije učinjen, ni stvoren, nego je rodjen. Duh sveti je od Otca i od Sina, nije učinjen, ni stvoren, ni rodjen, nego od obadvih izhodi. Jedan je dakle Otac, ne tri Otca; jedan je Sin, ne tri Sina; jedan je Duh sveti, ne tri Duha sveta. I u toj Troici nijedno sobstvo nije ni mladje ni starije, ni veće ni manje, nego sva tri sobstva su jednako věčna i medju sobom jednaka, tako da imamo u svem, kako je jur gori rečeno, i jedinstvo u Trojstvu,

i Trojstvo u jedinstvu poštovati. Tko dakle hoće da se spasi, mora tako o Troici misliti.

Ali na věčno spasenje je potrěbno, da i u upùtjenje Gospodina našega Isukèrsta svěstno věrujemo. A prava věra jest, da věrujemo i izpovědamo, da je Gospodin naš Isukèrst, Sin božji, Bog i čověk. Kao Bog je rodjen od sućanstva Otčeva prie věkah, a kao čověk je od sućanstva materina u vrěmenu rodjen. On je pravi Bog i pravi čověk, sastojeći iz neumèrle duše i pùti čověčanske. Jednak je Otcu u božanstvu, manji je od Otca po čověčanstvu. I premda je Bog i čověk, vendar nisu dva, nego samo jedan je Kèrst. Jedan je ne preobratjenjem božanstva u pùt, nego prijetjem čověčanstva u Božanstvo. Jedan je samo, ne kroz směšanje sućanstva nego po jedinstvu osobe. Kako bo razložita duša i pùt jedan je čověk, onako je Bog i čověk jedan Kèrst. Koji bì mučen za spasenje naše, sajde nad pakao, tretji dan uzkèrsnù od mèrtvih, uzidè na nebo, sědi ob desnu Otcu svemogućemu, odkud će priti suditi žive i mèrtve. Na njegovo prišastje će svi ljudi uzkèrsnuti s tělesi svojimi, da razlog dadu od dělah svojih. I koji su dobro činili, ulězti će u život věčni, a koji zlo, u oganj věčni. Ovo je věra katoličanska, koju ako tko svěstno i tvèrdo nevěruje, nemože se spasiti. Slava Otcu, i Sinu, i Duhu svetomu. Kako biaše u početku, i sada i vazda, i u věke věkah. Amen.

Pěsma sv. Ambrozia.

Tebe Boga hvalimo: * tebe Gospodina izpovědamo.

Tebe věčnoga Otca * sva zemlja poštuje.

Tebe svi angjeli, * tebe nebesa i sve vlasti;

Tebe Kerubim i Serafim * nepristajnim glasom proglašuju:

Svet, svet, svet * si ti Gospodine, Bože Sabaoth.

Puna su nebesa i zemlja * veličanstva slave tvoje.

Tebe slavna * apostolska skupštjina,

Tebe prorokah * pohvalno množtvo,

Tebe mučenikah * hvali sjajna vojska.

Tebe po krugu zemaljskom * sveta cèrkva izpověda:

Otca * neizměrnoga veličanstva;

Častnoga tvoga * pravoga i jedinoga Sina;

Svetoga takodjer * utěšitelja Duha.

Ti Kèrste! * jesi kralj slave,

Ti si Otčev * Sin věkověčni.

Ti, za odkupiti čověčanstvo hoteći čověkom postati, * nisi se grozio nad Děvičinom utrobom.

Ti, predobivši žalac od smèrti, * otvorio si věrujućim kraljestvo nebesko.

Ti ob desnu Boga sědiš * u Otčevoj slavi.

Sudac, * věrujemo, da ćeš priti.

Tebe dakle molimo, pomozi sluge tvoje, * koje si neprecěnjenom kèrvju odkupio. *)

Učini da svetim tvojim * u věčnoj slavi pribrojimo se.

Spasen učini puk tvoj, Gospodine! * i blagoslovi bašćinu tvoju;

I vladaj njih, * i uzviši njih na věke.

Po sve dneve * te blagoslivljamo,

I hvalimo ime tvoje u věke, * i u věke věkah.

Dostoj se, Gospodine, u dan ovi * bez grěha nas sačuvati.

Pomiluj nas, Gospodine! * pomiluj nas!

Neka bude milosèrdje tvoje vèrhu nas, Gospodine! * Kako se u tebe ufamo.

U tebe, Gospodine, se ufam, * neću sramotan ostati u věke.

Večernja na čast presvetoga Trojstva. **)

Gospodine! u sjedinjenju s onom božanstvenom naměnom, s kojom si ti na zemlji Bogu hvalu uzdavao, ovèršujem ove molitve. Otče naš. Zdrava Mario.

Redak. Bože, na pomoć moju nastoj! *Odgovor.* Gospodine, pomoći me priteci. *Red.* Slava Otcu, i Sinu, i Duhu svetomu. *Odg.* Kako biaše u početu, i sada, i vazda, i u věke věkah. Amen. Alleluja.

Sprědnica. Slava tebi, Troice jednaka, jedno Božanstvo, i prie svih věkah, i sada, i u věke.

---

*) Ovdě se poklekne.

**) Iz Breviarija rimskoga. Kratka razjasnjenja pěsamah su izvadjena iz sv. Pisma na němačko prevedena po I. Fr. Allioli-u, koje je od sv. otca Pape pohvaljeno i potvèrdjeno.

Pěsma 109. *)

Rečè Gospodin [1]) Gospodinu mojemu: [2]) * sědi ob desnu moju,

Dokle postavim nepriatelje tvoje * za podnožje noguh tvojih.

Šibiku mogućstva tvoga poslat će Gospodin iz Siona: [3]) * Gospoduj posrěd nepriateljah tvojih!

S tobom je oblast u dan krěposti tvoje [4]) u sjajnosti svetih: * iz utrobe prie danice [5]) porodih tebe.

Prisežè Gospodin, i neće se kajati: * ti [6]) si svetjenik u věke po redu Melkizedekovu [7]).

Gospodin [8]) na desnu tebi * skèršit će kralje u dan gnjěva svojega. [9])

Sudit će narode, učinit će razorenja, * porazbijat će glave u zemljah mnogih.

Iz potoka [10]) na putu [11]) će piti, * zato će glavu ponositi. [12])

Slava Otcu, i Sinu i ost. Kako biaše i ost.

---

*) Kralj i prorok David pěva ovdě mogućstvo, veličanstvo i věčno porodjenje obećanoga Odkupitelja, očituje, da će biti kralj i svetjenik zajedno, da će svět suditi, mnoge muke podniti, i napokon u slavi Otčevoj uzvišen biti.

[1]) Bog Otac — [2]) Sinu svomu jedinorodjenomu — [3]) Iz Jerusolima, gdè je Isukèrst za nas umrô. — [4]) U vrěme, kad ti, Odkupitelju, mogućstvo svoje pokažeš — [5]) Iz bitnosti svoje od věka. — [6]) Ti, Odkupitelju! — [7]) Melkizedek je u vrěme patriarke Abrahama kruh i vino Bogu prikazivao, i s tim Isukèrsta i žèrtvu sv. mise prilikovao. — [8]) Odkupitelj. [9]) Kralje i narode će podložiti oblasti svojoj. — [10]) Iz potoka tuge i muke. — [11]) Za života svoga. — [12]) Zato će ga Otac nebeski proslaviti. —

Sprědn. Slava tebi, Troice jednaka, jedno Božanstvo, i prie svih věkah, i sada, i u věke.

Sprědn. Hvala i neprestajna slava Otcu, i Sinu, i Utěšitelju svetomu u věke věkah.

Pěsma 110.

(Hvala Bogu za neizbrojna dobročinstva njegova.)

Hvalit ću tebe, Gospodine, iz svega sèrca svoga, * u věću i u skupšćini pravednih.

Velika su děla Gospodinova, * na izbor sve po volji njegovoj.

Slavno i veličanstveno je dělo njegovo, * i pravda njegova traje u věke věkah.

Uzpomenu utemelji u čudesih svojih milostivi i milosèrdni Gospodin, [1]) * hranu podà bojećim se njega. [2])

Spominje se na věke zavěta svoga; * krěpost dělah svojih navěsti puku svojemu.

Kada im podà bašćinu narodah. [3]) * Děla rukuh njegovih su istinita i pravedna.

Prave su sve zapovědi njegove, utemeljene u věke věkah, * učinjene po istini i pravdi.

Odkupljenje poslà puku svomu, * naredi za věke zavět svoj.

Sveto i strahovito je ime njegovo, * početak mudrosti je strah Gospodina.

---

[1]) Věčan spomenik si je Bog sagradio u svojih čudovitih stvorenjih i dělih. — [2]) Izraelcem podà Bog za hranu manu čudovitu, koja biaše prilika presv. oltarskoga sakramenta; zahvalimo Bogu na toj nebeskoj hrani duše naše. — [3]) Zemlju obećanu.

Razum premudar je svim, koji se po njem vladaju; * slava njegova traje od věka do věka!

Slava Otcu, i Sinu i ost. Kako biaše i ost.

Sprědn. Hvala i neprestajna slava Otcu, i Sinu, i Utěšitelju svetomu u věke věkah.

Sprědn. Slava pohvalenja neka se proglašuje po ustih svakoga Otcu, i Sinu rodjenomu, Duhu svetomu takodjer da zamnije 's hvalom věčnom.

Pěsma 111.

(Blaženi bogobojeći).

Blažen čověk, koji se boji Gospodina: * u zapovědih njegovih okusit će sladost veliku.

Moguć će biti porod njegov na zemlji, * pravednih pokolenje će se blagoslivljati.

Slava i bogatstvo će biti u kući njegovoj, * i pravda njegova će ostati od věka do věka.

Bogoljubnim izhodi světlost u tminah: * Milostivi, Milosèrdni i Pravedni. *)

Blažen čověk, koji se smiluje i u zajam daje; uredit će govore svoje po razlogu; * jere neće biti nestalan na věke.

U věčnom spomenu će biti pravednik; * ozloglašenja neće se strašiti.

Pripravno je sèrce njegovo, i ufa se u Gospodina; sèrce njegovo je stalno: * neće se ganuti, dokle nebude prezirao nepriatelje svoje.

---

*) U tminah nevolje i nesrěće išće i najde pravednik u Boga světlost i utěhu.

On siplje i podaje ubogim; pravednost njegova traje u věk věka: * mogućstvo njegovo će se uzvišit u slavi.

Grěšnik će viditi i sèrdit se, zubi svojimi će škripati i ginuti; * želje grěšnikah će propasti.

Slava Otcu, i Sinu i ost. Kako biaše i ost.

Sprědn. Slava pohvalenja da se proglašuje po ustih svakoga Otcu, i Sinu rodjenomu, Duhu svetomu takodjer da zamnije s hvalom věčnom.

Sprědn. Dika Bogu Otcu, i jednakomu Sinu, i tebi, sveti Duše, neprestajnom pomnjom neka se glasi našim ustima po sve věke.

Pěsma 112.

(Bog daje poniżnim milost svoju.)

Hvalite službenici Gospodina, * hvalite ime Gospodinovo.

Budi blagoslovljeno ime Gospodinovo * sad i od sada do věka.

Od sunca iztoka tja do zapada * proslavilo se ime Gospodinovo.

Uzvišen je vèrhu narodah Gospodin, * i nad nebesi je slava njegova.

Tko je kano Gospodin, Bog naš, koji u višnjih pribiva, * i na ponižna gleda na nebu i na zemlji.

Koji podiže sa zemlje potrěbna, * i iz kala uzvišuje siromaha.

Da ga naměsti s poglavicami, * s poglavicami puka svojega.

Koji čini pribivat u kući neplodnicu * kao mater sinovah veselu.

Slava Otcu, i Sinu i ost. Kako biaše i ost.

Sprédn. Dika Bogu Otcu, i jednakomu Sinu, i tebi, sveti Duše, neprestajnom pomnjom neka se glasi našim ustima po sve věke.

Sprédn. Od kojega, po kojem, i u kojem je sve, njemu budi slava u věke.

Pěsma 116.

(Hvalite Boga.)

Hvalite Gospodina svi narodi, * hvalite njega svi puci.

Jer je milosèrdje njegovo vèrhu nas utvèrdjeno, * istina Gospodinova traje u věke. *)

Slava Otcu, i Sinu i ost. Kako biaše i ost.

Sprédn. Od kojega, po kojem i u kojem je sve, njemu budi slava u věke.

Glavica. Rimlj. 11. O dubino bogatstva mudrosti i razuma božjega! koliko su neizpitljivi sudi njegovi, i neiztražljivi púti njegovi! *Odg.* Hvala Bogu.

Pěsma.

Sunce se hvata zapada;
Jedini, věčna světlosti,
Bože, presveta Troice,
Svetom nas ugrij ljubavi.

---

*) Bog je istinit i věran u svojih obećanjih.

Pěsmom s' u zoru, u večer
Pěsmom k tebi utičemo:
Izvoli da te na věke
Na nebu slavit možemo.
Slava Otcu stvoritelju,
Slava Sinu spasitelju,
Slava i Duhu svetomu,
Našemu posvetitelju. Amen.

Red. Blagoslovimo Otca, i Sina, i Duha svetoga.

Odg. Hvalimo i uzvišujmo ga na věke.

Sprědn. Hvala tebi, Bože; hvala tebi, prava i jedna Troice, jedno i višnje Božanstvo, sveto i jedno jedinstvo.

P ě s m a *Bl. D. Marie*, *Luk.* 1, 46. *)

Uzveliča * duša moja Gospodina,

I duh moj se raduje * u Bogu spasitelju mojem.

Jere pogledà poniznost službenice svoje; [1]) * jer evo odsad će me blaženom nazivati svi naraštaji. [2])

Jere mi učinì milost preveliku, koji je moguć, * i kojega ime je sveto.

Milosèrdje njegovo je od pokolenja do pokolenja * onim, koji se ga boje.

---

*) Poslě kako biaše Elizabeta preblaženoj Děvici rekla: „Blažena si medju ženami" i ost., izusti Maria ovu uzvišenu pěsmu.

[1]) Kad ju odabrà za majku Sinu svojemu. [2]) Svi pravi kèrstjani će me slaviti, jer se je u meni Sin božji upùtio.

On čini mogućstvo rukom svojom; * razpèršiva ohole u mislih sèrca njihova.

Sunovratja s prestolja moguće, * a uzvišuje ponizne.

Gladne napunjuje dobarah, * a bogate odpušća prazne.

Prijima Izraela, slugu svoga, * spominjuć se milosèrdja svoga;

Kano je govorio otcem našim, * Abrahamu i pokolenju njegovu do věka.

Slava Otcu, i Sinu i ost. Kako biaše i ost.

Sprědn. Hvala tebi, Bože; hvala tebi, prava i jedna Troice, jedno i višnje Božanstvo, sveto i jedno jedinstvo.

Molitva.

Pomolimo se. Svemogući, věčni Bože, koji si dao slugam tvojim u izpovědanju prave věre věčnoga Trojstva slavu spoznati, i u mogućstvu veličanstva klanjati se jedinstvu: molimo te, da krěpostju iste věre oda svih suprotivšćinah vazda oslobodimo se: po Gospodinu našem Isusu Kèrstu, Sinu tvojem, koji s tobom žive i kraljuje u jedinstvu Duha svetoga Bog, po sve věke věkah. Amen.

Red. Blagoslovimo Gospodina. *Odg.* Hvala Bogu.

Red. I věrnih duše po milosèrdju božjem počivale u miru! *Odg.* Amen.

Otče naš i ost.

Red. Gospodin nam dao mir svoj! *Odg.* I život věčni. Amen.

Salve regina.

Zdrava kraljice, majko milosèrdja, životu, sladkosti i ufanje naše, zdrava! K tebi vapimo izagnani sini Evini. K tebi uzdišemo cvileći i plačući u ovoj suznoj dolini. Nu dakle, odvětnice naša, tvoje milostive oči k nam obrati, ter nam Isusa, blagoslovljen plod utrobe tvoje, poslě ovoga izagnanja pokaži. O dobrostiva, o milostiva, o sladka děvice Mario!

Red. Moli za nas, sveta bogorodice! *Odg.* Da dostojni budemo obećanjah Isukèrstovih.

Pomolimo se. Svemogući, věčni Bože, koji si slavne děvice, majke Marie tělo i dušu, da bi pristojno pribivalištje Sinu tvomu biti dostojalo, sudělovanjem Duha svetoga pripravio: daj, da koje uzpomeni radujemo se, njezinim milostivim odvětovanjem od dojdućih zalah i smèrti věkověčne oslobodimo se; po istom Kèrstu Gospodinu našem. *Odg.* Amen.

Red. Pomoć božja bila vazda s nami. *Odg.* Amen.

Molitva presv. Trojstvu.

(Navlastito u nedělju.)

Poklonstvo. Trojedini Bože, Otče, Sine, i Duše sveti! pred kojim Kerubim i Serafim i svi dusi nebeski u strahu i trepetu stoje: kad promislim tvoje neizměrno veličanstvo i nevaljalost svoju, svim uzrokom se strašim i prepadam. Jere, o Bože moj!

što sam drugo nego nevoljan i na zlo nagnut stvor? Zato pred tobom na kolěna padam kano nevoljan grěšnik pred svojim sudcem, kano kriv podložnik pred svojim previšnjim Gospodinom, dà kano prah i pepel pred svojim svemogućim stvoriteljem. Nu milostivo pogledaj na poniženo sèrce sluge svoga, koji želi onako tebe hvaliti i slaviti na zemlji, kako te diče i hvale svi angjeli i sveti na nebu, neprestajno pěvajuć! Svet, svet, svet si ti, Bože vojskah! nebo i zemlja je puna slave tvoje!

Zahvalenje. Prevelika su dobročinstva, koja si mi, o trojedini Bože! od početka života moga do ovoga časa podělio, i tko bi je mogao pobrojiti? zato ti ganutim sèrcem i svimi moćmi hvalu uzdajem. Zahvaljujem tebi, Otče nebeski! što si me na priliku svoju stvorio, i što me još vazda dobrostivo uzdèržavaš, da tebe i Sina tvoga i Duha svetoga ovdě pravo spoznam i istinito ljubim, a po smèrti na věke posvojim, i sa svimi angjeli i svetimi slavim. Hvalim tebe, Sine božji! što si iz ljubavi prama meni čověkom postao, svoju dragocěnu kèrv za me prolio, i pregorkom smèrtju umrô, da me od smèrti věkověčne izbaviš, i s Otcem svojim pomiriš. Hvala tebi, Duše sveti! što si na sv. kèrštjenju dušu moju sebi za tempal odabrao, milostju svojom me posvetio, i bašćinikom kraljestva nebeskoga učinio. Kako bih ti mogao, o presveta Troice! za sva ova i ostala dobročinstva dostojno zahvaliti? Sveta Mario, majko božja, svi angjeli i izabrani božji!

hvalite i slavite vi sa mnom Gospodina, buduć da ga ja nemožem po dužnosti hvaliti i dičiti.

Ljubav. O Bože, sladka ljubavi i jedino dobro moje! kako je moguće, da te ikoji razumom nadaren stvor neljubi? Ljubim te, Bože moj! svom dušom, svim sèrcem, svimi moćmi te ljubim; zarad toga veselim se slavi i veličanstvu tvomu. Rado bih dao sve što imam i još sebe istoga, da bih s tim mogao uzmnožiti slavu tvoju; nu to nije moguće, jer si ti izvor svakoga dobra, što jest sada, što ikad biaše, i što će biti u věke. Tko te nebi ljubio, věčna ljubavi, tebe izvèrstno i jedino dobro, koje sámo je prave ljubavi dostojno! O ognju prečisti i životvoreći, koji vazda gori, i nikad se neugasi, užgi me, pa ću goriti; dà gorit ću čistim plamenom, da tebe sasvim - tebe jedinoga - u svem - i nada sve ljubim. Onaj bo tebe neljubi, koji što uz tebe ljubi, i to poradi tebe neljubi (Sv. Augustin).

Predanje. Bože i Gospodine moj! sa svim i posve predajem se tvomu premudromu vladanju, i blagostivoj providnosti, ter se sèrčno radujem, kada sve po svetoj volji tvojoj biva. Upravljaj i čini sa životom mojim i sa svim što imam, kako ti na veću slavu svoju blagoizvoliš. Samo za to te sèrčno molim: nedopusti, da se od tebe ikad razdružim; volio bih, da me tugami i nevoljami pohodiš, nego da tebi omèrznem. Radi toga probudi i uzdèrži u meni živu věru, krěpko ufanje i goruću ljubav, i upravljaj me putem zapovědih tvojih, dokle jednoč unidjem u pribivalištja tvoja, u diku nebesku.

Prošnja. Svemogućstvo Boga Otca uzdèržalo me! mudrost Boga Sina naučila me! ljubav Duha svetoga užgala me! da uzmognem tebe, u bitju jednoga, a u sobstvih trojnoga Boga ovdě na zemlji sve bolje poznati, ljubiti i slaviti, a u diki nebeskoj u věke gledati i uživati. Amen.

Blagoslovi mene, nedostojna slugu svoga, Bože Otče, Bože Sine, † i Bože Duše sveti. Amen.

Ponovljenje kèrstnoga obećanja.

Presveta Troice, jedan Bog u trih osobah, u kojega ime biah preporodjen na sv. kèrštjenju na život věčni! kako bih ti dostojno zahvalio, što si me izmedju toliko miliunnh ljudih, koji još i današnji dan u smèrtnih tminah poganstva i nevěrstva živu, na pravu samospasujuću věru pozvao, od oskvèrne iztočnoga grěha očistio, i svetoj katoličanskoj cèrkvi pridružio! Ah da nebih bio svoju sv. věru nikad zatajio ni rěčju ni dělom! da nebih bio bělu oděću kèrstne čistoće i nevěnosti smèrtnim grěhom oskvèrnio! — Bože moj! iz svega sèrca se kajem, da sam poslě sv. kèrštjenja toliko putah sagrěšio, i nevrědnim se učinio, da se kèrstjaninom nazivam. Zato ponavljam sada svečano obećanje, koje na sv. kèrštjenju učinih. U nazočnosti trojedinoga Boga, sv. angjela čuvara, i sv. I., odvětnika moga, i pred licem sve cèrkve katoličanske obećujem i tvèrdu věru zadajem:

Odričem se djavla, i sve razkoše i oholosti njegove, i svih dělah njegovih. — Odričem se světa, i sve taštjine njegove, i svih sablaznjivih naukah njegovih. — Odričem se pùti, i njezine pohotnosti, i svih grěhah. — Sàmo Bogu hoću služiti, i pravo kèrstjanski po nauku Isukèrstovu živěti. Pokrěpi, o Bože! ovu odluku moju svojom svemogućom milostju!

Věrujem u trojedinoga Boga, Otca, i Sina, i Duha svetoga. Věrujem u Isukèrsta, jedinorodjenoga Sina božjega, koji je Bog i čověk skupa, koji je smèrtju svojom odkupio pokolenje čověčansko. — Věrujem sve što je Bog očitovao, što je Isukèrst učio, što su apostoli propověđali, i što nam sv. mati cèrkva katoličanska za věrovati predstavlja. U ovoj věri hoću živěti i umrěti.

Blagoslovio me Bog Otac, Bog Sin †, i Bog Duh sveti, da ovi moj zavět do konca života svoga věrno odèržim, pak pričestnikom budem věčne čestitosti. Amen.

Poklonstvo presv. oltarskomu Sakramentu.

„Duša moja je žedna Boga jakoga i živoga; ah kada ću doći i prikazati se pred lice božje!" Pěsm. 41.

Pomnjivo pohodjenje i častjenje presv. těla Isukèrstova je poglavita dužnost pravoga kèrstjanina, i izvèrstna podpomoć k naprědovanju u bogoljubnosti. Kad imaš kojega priatelja, već putah pohodiš ga u kući njegovoj, da se š njim razgovoriš i ugodno zabaviš. A

pak da nebi pohadjao svoga najmilijega priatelja i najboljega otca, svoje najveće dobro? Da bi ti dúg čas bio pred prěstoljem božjim? — Oh koliko vrèmena sù svetci sprovodili pred presvetim sakramentom! Koliko putah su noćju ustali, i približali se svetohranišću! Ovdè je Bog kako na prèstolju milosèrdja svoga; ovdě posluša sine svoje, ovdè děli preobilne milosti. Dakle često pohadjaj presveti sakramenat. — Kadgod u cèrkvu stupiš, u čas kleknuvši pokloni se za několiko vrěmena presvetomu tèlu Isukèrstovu; učini to i pèrvo nego iz cèrkve izidješ. Hodi pomnjivo na popoldanji blagoslov, i sprovodi rado tělo Gospodinovo, kad se nemoćnikom nosi. Za ponutkati pravovèrne, da se pomnjivo poklone presvetomu sakramentu, biaše u Milanu lěta 1534 uvedena molitva od 40 urah na spomin od 40 urah, za kojih je presveto tělo Isukèrstovo u grobu počivalo. Kad ideš mimo cèrkve, pokloni se Odkupitelju svojemu barem strělovitom molitvicom. I doma kadkad moreš se obèrnuti prama cèrkvi, pak u sèrcu proslaviti preuzvišeno otajstvo u svetohraništju. — Pridite, poklonimo se!

Molitva pred presvetim Sakramentom.

Klanjam se tebi pod obličjem kruha otajstveno sakriveni Bože! i ničice padam pred prěstoljem tvoga neizměrnoga veličanstva, koje svi angjeli i svetci neprestajno hvale i slave. Svet, svet, svet si ti Gospodine Bože vojskah! nebo i zemlja je puna tvoje veličanstvene slave!

Isuse, Bože i Odkupitelju moj! věrujem da si u oltarskom svetotajstvu pravo i istinito nazočan. Ti isti si ovdě pùtju i kèrvju, dušom i tělom, kao Bog i čověk. Ovo tvèrdo i nesumnjivo věrujem, premda te

tělesnima očima viděti nemožem. Ter si ti sám rekao: „Blaženi, koji nevide a ipak věruju." Zato padši tebi pred noge ponižno i stalnom věrom vapim: „Gospodine moj, i Bože moj!"

Isuse, Bože moj i Odkupitelju moj! Ah da bih mogao svim narodom po svem okrugu zemaljskom tvoje slavno ime navěstiti, sve krivověrce, koji te u ovom svetotajstvu pogèrdjuju, na pravu věru obratiti, i svako uvrědjenje, oskvèrnjenje i svetogèrdje, koje ti se ovdě čini, zaprěčiti! Ali samo malo možem te častiti i slaviti, jer sam slabo, umèrlo stvorenje i nevoljan grěšnik. Skrušenim sèrcem izpovědam ti sve svoje krivine, preponižno ti se moleć za milostivo odproštjenje. Nedaj da u naprědak uvrědim tebe, o Bože ljubavi, Otče milosèrdja, koji si mi neizbrojne milosti podělio! Nespomeni, Gospodine, moja zločinstva i nezahvalnost, kojom sam tvoju preveliku ljubav zaměnio! Evo, prikazujem ti tělo i dušu, sve ćuti i sve moći moje, sve što jesam i što imam aldujem tebi na čast i slavu. Vladaj, o Bože moj! vladaj sa mnom po tvojem premudrom blagovolenju.

Isuse, ljubitelju dušah! koji svim věrnim svojim govoriš: „Dojdite k meni svi, koji ste tugami i nevoljami napèrtjeni, i ja ću vas pokrěpiti!" nezavèrzi ponižne prošnje svoga najnedostojnijega sluge, koji pred prěstoljem milosèrdja tvoga skrušen kleči. Dopusti mi, Gospodine, da ti sèrce svoje sasvim odkrijem, i zaufano tužim svekolike potrěbe. Usliši me

navlastito u ovoj potrěbi . . . , izbavi me od ove nevolje . . . , ako mi to izbavljenje služi na věčno spasenje. Ovo ufam od tebe, jerbo si Bog ljubavi, i jere si naredio ovo preuzvišeno svetotajstvo, da se vazda spominjemo tvoje neizměrne ljubavi. Nedaj, o Bože! da ufanje moje propade!

Isuse, moja ljubavi! daj mi tebe sve to više ljubiti. O neskonečno, preljubezno dobro! tko te nebi ljubio? Iz ljubavi za nas pribivaš dan i noć u svetohraništju, da nam potrěbne milosti u svako vrěme poděliš, i nebeskom pitjom dušu pokrěpiš. Zato ću te svim sèrcem ljubiti, i tebe samoga, koji si ista věčna ljubav, hoću ljubiti, i želim samo zato živěti, da tebe jedinoga ljubim. Istina je, o davna i uvěk nova lěpoto! da te kasno, ah prekasno ljubiti počimljem; ali zato ću te sada tim većim žarom ljubiti, o Bože sèrca mojega, životu moj, i ljubavi moja! Nitko neka me nerazdruži od tvoje ljubavi. —

Blagoslovi me, Gospodine Isuse, s Otcem i Duhom svetim, i uděli mi milost obilnu, da u svem i u svako vrěme, sad i u moju smèrtnu uru tvoju presvetu volju izpunim. Amen.

Druge molitve na čast presvetoga Tèla ćeš naći na svetkovinu Tèla Isukèrstova, i medju litanijami i pěsmami.

Molitva božanstvenomu Sèrcu Isusovu.

(Od svete Gertrude.)

Klanjam se tebi o božanstveno Sèrce Isusovo, prebogato vrělo svih milostih, preveliko čudo sve-

mogućstva, dobrote i milosti božje, prěstolu svete ljubavi, preuzvišena žèrtvo, koja sama je mogla pomiriti pravdu Previšnjega! Predubokom ponižnostju sèrca svoga padam pred tobom na kolěna, pripoznavam tvoje preuzvišeno dostojanstvo, kojemu se klanjaju svi dusi nebeski, ter se njim pridruživam, da te hvalim i svom dušom proslavim. O presveto Sèrce Odkupitelja moga, koje si s věčnom *Rěčju* istinito i nerazlučivo sdruženo, i sve njezine věčne i neizgovorive izvèrstnosti sadèržavaš, i s tim si ljubav i radost istomu presvetomu Trojstvu: k tebi se utičem, tebi se aldujem, na tvoju čast i slavu prikažujem sve što jesam i imam sada i u věke. O presladko Sèrce! podaj mi pristojne rěči, da te dostojno proslavim; daj mi goruće sèrce, da te po dužnosti ljubim; primi me na prijetan aldov, koji neka tebi gori plamenom svete ljubavi sad i na věke. Amen.

Opazka. Sveta cèrkva je naredila, da se čini svetkovina božanstvenoga Sèrca Isusova u petak po osmini presvetoga Tèla Isukèrstova. Po někojih městih nahodi se i družtvo ili bratinstvo božanstvenoga Sèrca Isusova; svaki član od toga družtva moli svaki dan jedan Otčenaš, jednu Zdravu Mariu i Věrovanje, i ovi uzdah: „O presladko sèrce Isusa mojega! daj da te vazda sve već ljubim!“ Osobita svèrha ovoga bogoljubnoga družtva jest, da se častjenjem presvetoga sèrca Isusova Bogu zadovolji za pogèrde i uvrědjenja, koja mu se čine u presvetom oltarskom sakramentu nedostojnim pričeštjenjem i na ostale načine.

Pobožnost na čast muke Isukèrstove.

„O vi svi, koji prohodite putem, pazite i vidite, je li bolesti, kakova je bolest moja!“ Tužba Jerem. 1, 12.

Kako mèrzak i ružan je grěh, po tom najbolje poznamo, da je poradi njega isti Sin božji toliko tèrpiti morao. Zato su se mnogi grěšnici kroz promišljanje muke Isukèrstove na pokoru obratili, i sveti postali.

Nu pogledajte Isusa propeta, kako na križu ruke širi, da nas k sebi pritegne; gledajte glavu tèrnjem okrunjenu, ruke, noge i pèrsa probodena, tělo okrutim bičevanjem izranjeno — ah tko je Gospodinu toliko zla učinio? Ah to smo mi učinili, mi grěšnici! O pokleknimo dakle s pokornicom Mandaljenom pred križem, i skrušenim sèrcem poljubimo noge Spasitelju svojemu. Směšajmo suze svoje dragocěnom kèrvju Isukèrstovom, da operemo svoje grěhe, svoje prevelike grěhe! — Negubimo ufanja, ako smo i težko sagrěšili, jer je Isus za nas umrô, da nas s Otcem nebeskim pomiri. O dragi kèrstjani! pomnjivo promišljajte muku Isukèrstovu! Ah velike žalosti, da u mnogih kućah ni propela nimaju! — Sveta cèrkva opominja nas svaki petak glasom zvona na muku i smèrt Isukèrstovu. Nepozabimo onda moliti. — Nebrojni kèrštjani su velikimi težkoćami i pogibelmi u svetu zemlju (Palestinu) putovali, da pohode sveta města, gdě je Isus živio i za nas umrô. Město ovoga hodočastja u svetu zemlju je blaženi Leonardo iz Porta Mauricia pobožnost križnoga puta sastavio i razširio, a mnogi sveti otci Pape su tu pobožnost potvèrdili, i onim, koji ju u stališu milosti božje čine, proštjenja poděilili. Čini i ti, dragi kèrstjanine, rado i često ovu lěpu i spasiteljnu pobožnost,' a čini ju navlastito u petak i u vrěme korizme. Ali naslěduj Isukèrsta takodjer na putu križa i tèrpljenja,

da tim njegovim putem jednoć k njemu dojdeš u diku nebesku, Od križnoga puta zapamti si još: 1) Bolestni put križa predstavlja nam, kako je Isus s križem na plećih na goru Kalvariu hodio, gdė je iz ljubavi za nas na dèrvu svetoga križa umrô. Pristoji se dakle, da činimo ovu otajstvenu pobožnost sabranom pametju i s gorućnostju sèrca. 2) Za dobiti proštjenja valja biti u stališu milosti božje; tko je u smèrtnom grèhu, treba da se od njega očisti kroz svetu izpovėd, ili zanajmanje dėlom izvèrstnoga pokajanja. 3) Pri svakom stajališću valja za nėkoliko vrėmena promišljati otajstvo, koje nam prilika predstavlja. Ustmene molitve, kao Otčenaš itd. poslė svakoga promišljanja, na koncu križnoga puta pet Otčenašah i Zdravih Mariah, i jedan Otčenaš po namėnjenju svetoga otca Pape — te ustmene molitve velim, nisu prepisane, ali ipak se navadno mole, i pohvalno je njih zadèržati. Kad tu pobožnost redovnik s pukom svetčano čini, ako ga je volja, more i pėvati pėsan: „Staše mati.“ 4) Dobro je, al nije uprav od potrėbe, da ideš od stajališća do stajališća, pa da ondė pokleknеš; ako ti to nije moguće, dosta je da se prama svakomu pojedinomu stajališću obèrneš, a doma, na brodu i u cèrkvah, koje nimaju još križnoga puta, promišljuj muku Isukèrstovu s pomoćju ove ili druge knjižice, pa ćeš i tako dostignuti željne milosti. Da bi lakše promišljao, stavlja ti se ovdė pripovėst muke Isukèrstove, koje se štije na cvėtnu nedėlju ili uličnicu. Štij ju često i rado, a navlastito u večer prie pričeštjenja i u vrėme nemoći.

Muka Gospodina našega Isusa Kèrsta po Mateu.

Pogl. 26. i 27.

U ono vrěme: Reče Isus učenikom svojim: ✝ Znate da će do dva dni biti vazam, i da će Sin čověčanski biti izdan, da se propne. *C.* Tada se skupiše poglavice svetjeničke i starěšine puka u dvor poglavice svetjeničkoga, koji se zvaše Kaifa: i učiniše věće, da bi Isusa na prěvaru uhvatili i ubili. Ali govorahu: *S.* Ne u dan svetačni, da se možda buna nepodigne u puku. *C.* A kad biaše Isus u Betanii u kući Šimuna gubavoga, pristupi k njemu žena, koja imaše súd od uběla pun dragocěne pomasti, i izlì na glavu njegovu, kad sědjaše za stolom. A kad vidjahu učenici, razsèrdiše se, govoreći: *S.* Zašto se čini ova šteta? Jere to mogaše se prodati za mnogo, i dati ubozim. *C.* A znajući to Isus, im reče: ✝ Što ste dosadni ovoj ženi? Dobro bo dělo učinì na meni. Jere uboge imate vazda s vami: a mene neimate vazda. Izlivši bo ona ovu pomast na tělo moje, za pokop moj je učinila. Zaisto vam govorim: gděgod se bude navěstjivalo ovo evangjelje po svem světu, pověda t će se takodjer na spomenu njezinu, što je ona učinila. *C.* Tada otide jedan od dvanaest, koji se zvaše Juda Iskariot, k poglavicam svetjeničkim, pak im reče: *S.* Što ćete mi dati, i ja ću vam ga predati? *C.* A oni mu odrediše trideset srebèrnikah. I od tada iskaše

sgodu, da bi ga izdao. A pèrvi dan prěsnikah, pristupiše učenici k Isusu, govoreći: *S.* Gdě ćeš da ti pripravimo, da vazam blaguješ? *C.* A Isus reče: † Pojdite u Grad k onomu, i recite mu: Učitelj govori: Vrěme moje je blizu: u tebe ću blagovati vazam s učenici mojimi. *C.* I učiniše učenici, kako im Isus zapovědì, i ugotoviše vazam. I kad bì večer, sědjaše za stolom s dvanaest učenikah svojih. I kad blagovahu, reče njim: † Zaisto vam kažem, da će me jedan od vas izdati. *C.* I kruto žalostni počeše jedan po jedan govoriti: *S.* Je li sam ja, Gospodine? *C.* A on odgovori i reče: † Koji umáče sa mnom ruku u zdělu, onaj će me izdati. Sin bo čověčanski ide, kako je pisano o njemu: ali jaoh onomu čověku, koji će izdati Sina čověčanskoga: bolje bi mu bilo, da se nebi bio rodio onaj čověk. *C.* A Juda koji ga je izdao, odgovarajući reče: *S.* Je li sam ja, Učitelju? *C.* Reče njemu: † Ti si rekao. *C.* A kad oni večerahu, uzè Isus kruh, i blagoslovì, i razlomì, i dade učenikom svojim, i reče: † Uzmite i blagujte: Ovo je tělo moje. *C.* I uzevši čašu, podà hvalu, i dade im govoreći: † Pijte iz nje svi: jer ovo je kèrv moja, novoga zakona, koja će se proliti za mnoge na odpuštjenje grěhah. Govorim vam paka, da neću odsad piti od ovoga ploda loznoga tja do onoga dneva, kad ću piti s vami novoga u kraljestvu Otca mojega. *C.* I odpěvavši pěsan izidjoše na goru maslinsku. Tada im reče Isus: † Ovu noć ćete se vi svi smutiti o meni. Jer je pisano: Udarit ću.

Pastira, i ovce od stada će se raztèrkati. A pokle uzkèrsnem, pojti ću prěd vami u Galileju. *C.* A Petar odgovarajući reče njemu: *S.* I ako se svi smute o tebi, ja se neću nikad smutiti. *C.* Reče mu Isus: † U istinu ti govorim, da ćeš me noćas, prie nego pětao zapěva, tri puta zatajiti. *C.* Reče mu Petar: *S.* I da bih morao s tobom umrěti, neću te zatajati. *C.* I tako rekoše svi učenici. Tada dojde Isus s njimi u selo, koje se zove Getsemani, i reče učenikom svojim: † Sědite ovdě, dokle pojdem tamo, i molim. *C.* I uzevši s' sobom Petra i oba sina Zebedeova, počè se žalostiti i tugovati. Onda im reče: † Žalostna je duša moja na smèrt: počekajte ovdě, i bdite sa mnom. *C.* I otišavši malo, pade na lice svoje, moleći se i govoreći: † Otče moj! ako je moguće, neka me mimoide čaša ova. Ali ne kako ja hoću, nego kako ti hoćeš. *C.* I dojde k učenikom svojim, i najde ih, gdě spavahu: i reče Petru: † Tako li nemogoste jedan čas bditi sa mnom? Bdite i molite, da nepadete u napast. Duh bo je spravan, ali pùt je slaba. *C.* Opet drugi put otide, i moljaše govoreći: † Otče moj! ako me nemože ova čaša mimoići, da ju nepijem: budi volja tvoja! *C.* I opet dojde, i najde ih, gdě spavahu: jer im biahu oči otežale. I ostavivši ih pojde opet, i moljaše tretji put, iste rěči govoreći. Tada dojde k učenikom svojim, pak im reče: † Spite sad i počivajte; evo približalo se je vrěme, i Sin čověčanski će se predati u ruke grěšnikah. Ustanite, hodimo: evo približao se je, koji će me izdati. *C.*

Dokle on još govoraše, evo dojde Juda, jedan od dvanaest, i s njim veliko množtvo, s mači i štapi, koje biahu poslali poglavice svetjeničke i starěšine puka. A koji ga izdade, podá im znamenje, govoreći: *S*. Kogagod poljubim, onaj je, dèržite ga. *C*. I odmah pristupivši k Isusu, reče: *S*. Zdravo, Učitelju! *C*. I ga poljubì. A Isus mu reče: † Priatelju! zašto si došao? *C*. Tada pristupiše, i postaviše ruke na Isusa, i ga uhvatiše. I eno, jedan od onih, koji biahu s Isusom, pruživši ruku, izvadì mač svoj, i udarivši slugu poglavice svetjeničkoga, odsěče mu uho. Tada mu reče Isus: † Povrati mač svoj na město njegovo. Jer svi, koji se maše za mač, će od mača poginuti. Ili misliš, da nemogu moliti Otca svojega, i poslao bi mi sada više od dvanaest četah angjelah? Ali kako bi se izpunila pisma, po kojih trěba da bude ovako. *C*. U onaj čas reče Isus množtvu: † Kako na razbojnika izidjoste s mači i štapi, da me uhvatite: svaki dan sědjah kod vas učeći u cèrkvi, a neuhvatiste me. *C*. A sve ovo dogodì se, da se izpune pisma prorokah. Tada ostaviše ga svi učenici, i poběgoše. A oni dèržahu Isusa, i odvedoše ga k' Kaifi, poglavici svetjeničkomu, gdě se biahu skupili pisci i starěšine puka. A Petar slědjaše ga izdaleka do dvora poglavice svetjeničkoga. I ulězavši unutar, sědjaše sa slugami, da bi vidio svèrhu. A poglavice svetjeničke i sve věće iskahu krivo svědočanstvo proti Isusu, da bi ga na smèrt predali: i nenajdoše, premda biahu pristupili mnozi krivi svědoci. A najposlě dojdoše

dva lažnjiva svědoka, i rekoše: *S.* Ovaj je rekao: Ja mogu razoriti cèrkvu božju, i nakon tri dana opet ju sazidati. *C.* I ustavši poglavica svetjenički reče njemu: *S.* Ništa neodgovaraš na sve, što ovi proti tebi svědoče? *C.* A Isus mučaše. I poglavica svetjenički mu reče: *S.* Zaklinjem te živim Bogom, da nam rečeš, je li si ti Kèrst, Sin božji? *C.* Rečè mu Isus: ✝ Ti si rekao. A govorim vam, od sad ćete viděti Sina čověčanskoga, gdě sědi na desno krěposti božje, i prihodi na oblacih nebeskih. *C.* Onda poglavica svetjenički razdrì haljine svoje, govoreći: *S.* Hulio je na Boga: što nam trěbaju više svědoci? Evo, sada ste čuli hulu: što vam se vidi? *C.* A oni odgovarajući rekoše: *S.* Krivac je smèrti. *C.* Tada pljuvaše u obraz njegov, i zaušnicami ga bìše, a drugi udarahu pljuskami po obrazu njegovu, govoreći: *S.* Prorokuj nam, Kèrste, tko te je udario? *C.* A Petar sědjaše vani u dvoru: i pristupì k njemu jedna službenica, i reče: *S.* I ti si bio s Isusom Galilejcem. *C.* A on zatajà prěd svimi govoreći: *S.* Neznam, što govoriš. *C.* I kad izidje na vrata, vidjaše ga druga službenica, i reče onim, koji ondě biahu: *S.* I ovaj biaše s Isusom Nazaraninom. *C.* I opet zatajà s' zakletvom: Jer nepoznam ovoga čověka. I malo poslě pristupiše oni, koji ondě stojahu, i rekoše Petru: *S.* Zaisto si i ti jedan od onih: jerbo te govor tvoj izdaje. *C.* Tada poče kleti i zaklinjati se, da nepozna toga čověka. I odmah je pětao zapěvao. I spomenù se Petar rěči Isusove, što mu je rekao: Prie nego pětao zapěva, ćeš me tri

puta zatajati. I izišavši van, plakaše gorko. A kad bi u jutro, sve poglavice svetjeničke i starěšine puka učiniše věće proti Isusu, da bi ga na smèrt predali. I dovedoše ga svezana, i predadoše ga Ponciju Pilatu, sudcu. Tada videći Juda, koji ga biaše izdao, da je odsudjen, pokajavši se povrati trideset srebèrnikah poglavicam svetjeničkim i starěšinam, govoreći: *S.* Ja sam sagrěšio, izdavši kèrv pravednu. *C.* A oni rekoše: *S.* Što je nam zato: Ti ćeš viděti. *C.* I bacivši srebèrnike u cèrkvu, izidje; i otišavši zančicom se oběsi. A poglavice svetjeničke uzeše srebèrnike, i rekoše: *S.* Nepristoji se, da se vèrgu u pineznicu, jere su cěna kèrvi. *C.* I světovahu se, pak kúpiše za nje njivu lončarevu za groblje inostrancem. Zato se je nazvala ona njiva Hacéldàma, to jest, kèrvna njiva, tja do današnjega dneva. Tada izpunì se, što bi rečeno po Jeremii proroku, govorećemu: I uzeše trideset srebèrnikah, cěnu Procěnjenoga, kojega procěniše sini Izraelovi: i dadoše ih za njivu lončarevu, kako mi naredì Gospodin. A Isus staše prěd sudcem, i sudac ga upità govoreći: *S.* Ti li si kralj židovski? *C.* Reče mu Isus: † Ti govoriš. *C.* I kad ga tužahu poglavice svetjeničke i starěšine, ništa neodgovori. Tada mu reče Pilat: *S.* Nečuješ li, kolike stvari na te svědoče. *C.* I neodgovori mu ni na jednu besědu, tako da se sudac vèrlo čudjaše. A na dan častni običavaše sudac odpustiti puku jednoga tamničara, kojega oni hotjahu. A imaše tada glasovita tamničara, koji se zvaše Barába. I kad se oni sabraše, reče im Pilat: *S.* Koga

ćete da vam pustim: Barábu ili Isusa, koji se Kèrst zove. *C*. Jere znadjaše, da ga s nenavidosti predadoše. I kad sědjaše na sudištu, poručì mu žena njegova govoreći: *S*. Nemoj se ti ništa měšati u sud toga pravednika: jer sam danas u vidjenju poradi njega mnogo tèrpěla. *C*. A poglavice svetjeničke i starěšine nagovoriše puk, da izprose Barábu, a Isusa da pogube. A sudac odgovarajući im reče: *S*. Koga od dvoice hoćete, da vam pustim? *C*. A oni rekoše: *S*. Barábu. *C*. Reče im Pilat: *S*. Što ću dakle činiti s Isusom, koji se Kèrst zove? *C*. Rekoše svi: *S*. Neka se propne. *C*. Sudac im reče: *S*. A kakovo zlo je učinio? *C*. A oni vapjahu još jače, govoreći: *S*. Neka se propne. *C*. A videći Pilat, da ništa nepomáže, nego da buna još veća biva: uzè vode, i umì ruke prěd pukom, govoreći: *S*. Ja nisam kriv u kèrvi ovoga pravednika: vi vidite. *C*. I odgovarajući vas puk, reče: *S*. Kèrv njegova neka dojde na nas i na dětcu našu. *C*. Tada im pustì Barábu, a Isusa s biči izbijena predade im, da se propne. Onda uzeše vojnici sudčevi Isusa u sudnicu, i skupiše oko njega svu četu: i svukavši ga, obukoše ga u plašt cèrljen, i opletavši věnac od tèrnja, postaviše mu na glavu, i tèrsku u desnicu njegovu. I kleknuvši prěd njim na koleňa, rugahu mu se, govoreći: *S*. Zdravo, kralju Judejski! *C*. I pljuvaše nanj, i uzevši tèrstiku udarahu ga po glavi. I kad mu se narugaše, svukoše s njega plašt, i obukoše ga u haljine njegove, i izvedoše ga, da ga propnu. A izhodeći najdoše čověka iz Cirene, po imenu Šimuna:

ovoga prisiliše, da nosi križ njegov. I dojdoše na město, koje se zove Golgota, to jest město Kalvarie. I dadoše mu piti vina směšana s' žučju. I okusivši nehtì piti. A pokle ga propeše, razděliše haljine njegove, ždrěbajući se za nje: da se izpunì, što bì rečeno po proroku govorećemu: Razděliše si oděću moju, i vèrgoše ždrěb za haljinu moju. I sědeći čuvahu njega. I postaviše mu nad glavu krivinu njegovu napisanu: Ovaj je Isus, kralj židovski. Tada biahu s njim razpeta dva razbojnika, jedan na desno a drugi na lěvo. A mimohodeći psovahu ga mašući glavami svojimi, i govoreći: *S.* Ala ti, koji razvaljuješ cèrkvu božju, i u tri dana ju opet sagradjuješ: spasi samoga sebe: ako si Sin božji, sajdi s križa! *C.* A tako mu se rugahu i poglavice svetjeničke s pisci i starěšinami, govoreći: *S.* Druge je spasio, a samoga sebe nemože spasiti: ako je kralj izraelski neka sad sajde s križa, pak ćemo mu věrovati: uzdavao se je u Boga: neka ga sad spasi, ako mu je po volji; jer govoraše: Ja sam sin božji. *C.* A i razbojnici, koji biahu s njim razpeti, rugahu mu se na isti način. A od šeste ure bì tàma po svoj zemlji do devete ure. I oko devete ure zavapì Isus jakim glasom, govoreći: † Eli, Eli, làma sabaktáni? *C.* To jest: † Bože moj, Bože moj! zašto si me ostavio? *C.* A něki od onih, koji ondě stojahu, čuvši to, govorahu: *S.* Ovaj zove Iliju. *C.* I odmah potèrča jedan od njih, i uzevši spùgu, napunì ju octa, i nataknù ju na tèrstiku, pak mu podà piti. A ostali govorahu: *S.* Stani da vidimo, hoće li dojti Ilija,

da ga oslobodi. *C.* A Isus zavapi opet jakim glasom, i izpusti duh: (Ovdě se klekne, i postoji se malo). I gle, zastor cèrkveni razdrì se na dva děla od gornjega do dolnjega kraja, i zemlja se potresè, i kamenje se razpuknù, i grobovi se otvoriše: i uzkèrsnuše mnoga tělesa svetih, koji biahu preminuli. I izišavši iz grobovah po uzkèrsnutju njegovu, dojdoše u grad tveti, i prikazaše se mnozim. A stotnik, i koji s njim biahu, čuvajući Isusa, vidivši potres i sve što se dogodì, vèrlo se prestrašiše i rekoše: *S.* Zaisto ovaj biaše sin božji! *C.* I ondě biahu iz daleka mnoge žene, koje pojdoše za Isusom iz Galileje, služeći njemu: medju kojimi biaše Maria Mandaljena, i Maria mati Jakovljeva i Josipova, i mati sinovah Zebedejevih. A kad bì u večer, dojde něki bogat čověk iz Arimatee, po imenu Josip, koji biaše takodjer učenik Isusov. Ovaj pojdè k Pilatu, i zaprosì ga za tělo Isusovo. Tada zapovědì Pilat, da mu se tělo dade. I uzevši Josip tělo, zavì ga u čisto platno. I položì ga u grob svoj novi, koji biaše u kamen usěkao. I navalì velik kamen na vrata od groba, pak otidè. A ondě biaše Maria Mandaljena, i druga Maria, sědeće prama grobu.

A drugi dan, koji je po petku, skupiše se poglavice svetjeničke i Farizeji kod Pilata, i rekoše: Gospodine! spomenusmo se, da je onaj himbenik rekao još za života: Poslě tri dana ću uzkèrsnuti. Zapovědi dakle, da se čuva grob do tretjega dneva: da nedojdu možda učenici njegovi, i da ga neukradu, pak da nereku puku: uzkèrsnù od mèrtvih:

i bila bi poslědnja prěvara gora od pèrve. Reče im Pilat: Imate stražu; pojdite, čuvajte kako znate. A oni otidoše, obkoliše grob s' stražani, i zapečatiše kamen.

Križni put.

Pripravna molitva.

Pomolimo se. Dělovanja naša, molimo te Gospodine, nadišuć preteci, i pomagajuć naprěduj, da svaka naša molitva i dělo vazda s tobom počme, i po tebi početo svèrši se: po Isukèrstu Gospodinu našem. Amen.

Delo od skrušenja i prikazanje. Predobrostivi moj Isuse! ljubim te vèrhu svake stvari, jer si ti neizměrno dobar i milostiv, i iz svega sèrca se kajem, da sam uvrědio tebe, moje dobro najveće. Aldujuć ti ovi sveti križni put na čast onoga premučnoga puta, što si ti učinio za me grěšnika najnevrědnijega, odlučujem i želim prijeti sva ona proštjenja, i moliti s onih uzrokah i naměrah, s kojih bi poděljeno ovo veliko bogatstvo duhovno, proseći te, da učiniš, neka mi bude koristno za dobiti tvoje milosèrdje na ovom životu, a na drugom paka slavu věčnu. Amen.

Plač blažene Děvice Marie.

Pěvaoci. Staše Majka boležljiva * Blizu križa i suzljiva, * Videć Sina propeta.

Puk. Sveta Majko, čin' da tvoga * Rane Sina propetoga * Moje sèrce ranjuju.

I. Stajalištje.

Isus bì na smèrt odsudjen.

℣. Klanjamo ti se Isukèrste, i blagoslivljamo te.

℟. Jer si po svetom križu tvojem svět odkupio.

Ovo pèrvo stajalištje prikazuje kuću i sudište Pilatovo, gdě naš dobri Isus bì bičevan i tèrnjem okrunjen, i primì nepravednu osudu na smèrt.

Razmišljaj, s kakovim čudnovitim podloženjem je pravedni Isus primio tako nepravednu osudu, i znaj, da su bili tvoji grěhi oni krivi svědoci, koji su ju podpisali; tvoje psosti, kletve i ozloglašenja, i nečista govorenja napeljaše krivoga sudca, da ju izreče; obèrni se dakle k tvojemu preljubeznivomu Bogu, i već suzami sèrdca nego beseđom jezika reci mu tako:

O moj dragi Isuse! kako je pregoruća ljubav tvoja! dakle za me, tako nevrědno stvorenje si ti hotio podnesti tamnicu, veruge, i biče, i još biti odsudjen na smèrt tako sramotnu! Ah, to je dosta za raniti mi sèrdce, i činiti me mèrziti na tolika sagrěšenja mojega jezika, koja biahu tomu uzrok. Ah, ja mèrzim na nje, i gorko plačem za nje, i po svem ovom mučnom putu hodit ću plačući, uzdišući i vapeći: Isuse moj, milosèrdje, milosèrdje, Isuse moj! Amen.

Otče naš . . . Zdrava Mario . . . Slava Otcu . . .

℣. Smiluj nam se, Gospodine! ℟. Smiluj nam se.

Pěvaoci. Čiju dušu uzdišeću, * Svu žaloštnu i boleću. * Mač preoštri probodè.

Puk. Sveta Majko čin' da tvoga . . .

II. Stajalištje.

Isus primì križ.

℣. Klanjamo ti se . . . ℟. Jer si po . . .

Ovo drugo stajalištje prikazuje, kako je bio preljubežljivi Isus napèrtjen pretežkim dèrvom križa.

Razmišljaj, kako predobrostivi Isus zagèrlì križ, i oh kako krotko podnesè udarce, poruge i sva nasèrtanja opakoga puka: a ti nestèrpljivo běžiš što već moreš od tèrpljenja, i nehaješ nevoljniče, da se bez križa neulěze u nebesa. Plači zato, plači tvoju slěpoću, obrati se k tvojemu Gospodinu, pak uzdišuć reci mu ovako:

Meni a ne tebi, Isuse moj, pristoji se taj križ! O pretežki križu, koje su ti naložili moji preveliki grěhi! Ah, dragi Spasitelju, poděli mi moć za prigèrliti sve križe, što zaslužuju pretežke moje krivine; pače učini, da umrem zagèrljujuć sveti križ, i zaljubljen u križ da ti rečem više i više putah, kako govoraše tvoja izvèrstna službenica, sveta Tereza: „Želim ili tèrpiti ili umrěti, — da, ili tèrpiti il umrěti! — Amen.“

Otče naš... Zdrava Mario... Slava Otcu...

℣. Smiluj nam se, Gospodine. ℟. Smiluj nam se.

Pěvaoci. Kako tužna i ueviljena * Biaše ona preblažena, * Majka Sina božjega.

Puk. Sveta Majko čin' da tvoga...

III. Stajalištje.

Isus padè pèrvi put pod križem.

℣. Klanjamo ti se Isukèrste, i blagoslivljamo te.

℟. Jer si po svetom križu tvojem svět odkupio.

Ovo treto stajalištje prikazuje pèrvo padnutje Isusa pod križem.

Razmišljaj, kako pretužni Isus, oslabljen od neprestajnoga prolivanja kèrvi, padè pèrvi put na zemlju. Ah, gledaj kako ga oni zločinci udaraju šakami, nogami i pljuskami, i na sve ovo preustèrpljivi Isus neotvara svoja sveta usta, nego tiho tèrpi i muči: a ti u tvojih najlagljih trudih proklinješ, hučeš i tužiš se, i morda još nerazborno Boga psuješ. Mèrzi jedan put na tvoju nestèrpljivost i oholiu, i moli se svojemu raztuženomu Spasitelju ovako:

Preljubeznivi Odkupitelju! evo me na kolěnih pred tvojima nogama, — mene od svih na světu najgorega grěšnika. Oh kolika su moja sagrěšenja! Oh koliko putah sam se nespametno i zlobno hitio u jamu opačinah! Ah, podaj mi tvoju svemoguću ruku; Isuse, pomozi me, da sve svoje žive dni ne-

upadem već u nijedan smèrtan grěh, a u čas svoje smèrti da uzmožem pouzdano ufati od tebe věkověčno spasenje. Amen.

Otče naš... Zdrava Mario... Slava Otcu...

℣. Smiluj nam se, Gospodine. ℟. Smiluj nam se.

Pěvaoci. Koja gorko tad boljaše, * Mila Majka kad gledaše * Muke Sina dragoga.

Puk. Sveta Majko, čin' da tvoga...

IV. Stajalištje.

Isus srěti svoju presvetu Majku.

℣. Klanjamo ti se... ℟. Jer si...

Ovo četvèrto Stajalištje nam prikazuje, kako se je Isus sastao sa svojom prežalostnom Materom.

Ah, koja ból je probila sèrdce Isusu! ah, koja gorkost je ranila sèrdce Marii, kad se jedan s drugim sastadoše! O nezahvalna dušo! što ti je igdar učinio moj premili Isus? veli tebi, o grěšniče, Majka prežalostna. Što ti je igda učinila moja kruto tužna Mati? veli tebi tèrpeći Isus. Daj, ostavi grěh, koji je bio uzrok naših mukah. A ti što im odgovaraš? Ah otvèrdnuti grěšniče, reci im ovako:

O božanstveni Sinu Děvice Marie! o presveta Majko moga Isusa! evo me ponizna i skrušena prěd vašimi presvetimi nogami; ja sam onaj izdajnik, koji sam grěšeć skovao oni nož od bolesti, koji je probio vaša presladka sèrdca. Ah ja se kajem zato s pravoga sèrdca, i obojicu vas prosim za milosèrdje

i proštjenje. Milosèrdje, Isuse moj! milosèrdje, Mario presveta! neka s pomoćju tolika milosèrdja više nesagrěšim, i da promišljam dan i noć vaše krute muke i boli. Amen.

Otče naš... Zdrava Mario... Slava Otcu...

℣. Smiluj nam se, Gospodine. ℟. Smiluj nam se.

Pěvaoci. Tko se nebi žalostio, * Kad bi tužnu nju vidio, * Kako s' Sinom boluje?

Puk. Sveta Majko, čin' da tvoga...

V. Stajalištje.

Šimun iz Cirene pomožè Isusu križ nositi.

℣. Klanjam ti se... ℟. Jer si...

Na ovom petom Stajalištju prikazuje se, kako je bio Šimun Cireneac prisiljen na se uzeti križ Isusov. Promišljaj, da si ti onaj Cireneac, koji nosiš križ Isukèrstov ili licuměrno ili po sili, jer si preveć prignut na tašće naslade i razkoše ovoga světa. Ah probudi se jedan put, i izbavi svoga Odkupitelja od toli velikoga brěmena, prigèrljujuć veselim sèrdcem sve težkoće, koje ti Bog pošilja, i tvèrdo obetjujuć, da ćeš ih stèrpljivo podnašati, i za nje hvalu uzdavati Bogu svojemu, kojega ćeš ovako moliti:

O premilostivi moj Isuse! ja ti zahvaljujem za tolike i tako lěpe prigode, koje mi daješ, da za ljubav tvoju tèrpim, i diku nebesku zaslužim. Ah daj,

Bože moj, da podnašajuć ustèrpljivo sve, što mi se težko i zlo čini na ovom životu, dobijem věkověčna dobra na drugom světu, i da u ovoj suznoj dolini s Tobom plačuć, dostojnim se učinim jednoć s Tobom kraljevati u raju nebeskom. Amen.

Otče naš ... Zdrava Mario ... Slava Otcu ...

℣. Smiluj nam se, Gospodine. ℟. Smiluj se nam.

Pěvaoci. Radi grěhah puka svoga * Vidi Sinka preslavnoga * Oštrim bičem podložna.

Puk. Sveta Majko, čin' da tvoga ...

VI. Stajalištje.

Veronika tare presveti obraz Isusov.

℣. Klanjamo ti se ... ℟. Jer si ...

Ovo šesto Stajalištje prikazuje nam, kako je sv. Veronika otèrla rubcem presveti obraz Isusov.

Promišljuj, o dušo kèrstjanska, u onom rubcu uvehnuto lice tvoga Isusa, ter ganut od ljubavi nastoj da napraviš u svojem sèrcu živu priliku svoga Spasitelja. O blažen si ti, ako budeš živio, vazda imajuć Isusa u sèrdcu! O dà u istinu blažen, ako s Isusom u sèrdcu s ovoga světa premineš! A da budeš dostojan tolika dobra, moli se ovako svojemu Odkupitelju:

Izmučeni moj Spasitelju! utisni, molim te, na takov način u moje sèrdce priliku tvoga presvetoga obraza, da dan i noć na te mislim, i imajuć prěd očima tvoju pregorku muku, da vazda plačem moje

pretežke grěhe. Stanovito ti obetjujem, da ću s tim kruhom muke i nevoljah hraniti se do smèrti, i svagda mèrziti na opaki svoj život. Amen.

Otče naš . . . Zdrava Mario . . . Slava Otcu . . .

℣. Smiluj nam se, Gospodine. ℟. Smiluj nam se.

Pěvaoci. Vidi Sinka ljubljenoga, * Ostavljena od svakoga, * Gdě umiruć izdahnù.

Puk. Sveta Majko, čin' da . . .

VII. Stajalištje.

Isus padè drugí put pod križem.

℣. Klanjamo ti se . . , Jer si . . .

Ovo sedmo Stajalištje prikazuje, da Isus padè drugi put pod križem.

Pogledaj svoga Odkupitelja, gdě leži na zemlji oslabljen od mukah, pogažen od nepriateljah, i pogèrdjen od puka, pak promisl, da ga je tvoja oholost sunula, da pade; tvoja ponositost ga je ovako obálila na zemlju. Ah, prigni jedan put oholu glavu, i istinitim skrušenjem za svoja prošasta děla odluči temeljito, da ćeš se u naprědak poniziti prěd svimi ljudi, i reci ovako svomu božanstvenomu Spasitelju:

O moj preslavni Odkupitelju! premda u duhu vidim, gdě si bio na tle pao, ipak znam i izpovědam u isto vrěme, da si ti Svemogući, moj Gospodin i Bog moj, i zato te prosim, izbavi me od oholih mislih, od želje za častju i od neuredne ljubavi

za samoga sebe, da vazda sniženom glavom i radostnim sèrdcem zagèrlim uvrědjenja i pogèrde ljudih, i da s ovom pravom, utèrnjom i sèrdačnom poniznostju, koja je tèbi toliko draga, uzmognem podignuti tebe od tako mučnoga padnutja.

Otče naš ... Zdrava Mario ... Slava Otcu ...

℣. Smiluj nam se, Gospodine. ℟. Smiluj nam se.

Pěvaoci. Slavna Majko, vir ljubavi, * Moje u sèrdce bolest stavi, * Čin' da s tobom žalujem.

Puk. Sveta Majko ...

VIII. Stajalištje.

Isus těši žene Jerusolimske.

℣. Klanjamo ti se ... ℟. Jer si ...

Osmo Stajalištje prikazuje nam, kako je predobrostivi Isus těšio žene Jerusolimske, koje ga žaljahu i plakahu.

Promišljuj, da imaš ti dvovèrstan uzrok plakati: i za Isusa, koji cića tebe toliko tèrpi, i za sebe istoga, koji si tako nezahvalan, da ga grěšnim uživanjem uvrědjuješ. I ti si još tvèrd na pogled tolikih mukah? Barem gledajuć Isusa, koji očituje toliku ljubežljivost onim jadnim ženam, pouzdaj se u njega, i vas raztužen i pokajan uzdahni k njemu govoreći:

Preljubeznivi moj Spasitelju! a zašto se ovo moje sèrdce sve neraztopi u grozne suze pravoga skrušenja? Suze, moj Isuse, te prosim, suze od pokajanja i pomilovanja, da suzami na očiuh i bolo-

vanjem u sèrdcu zaslužim onu milost, koju si pokazao onim brižnim ženam. Ah poděli mi ovo jedino utěšenje, da ti mene gledaš milim okom sve vrěme mojega života, a da ja uzmorem slobodno tebe gledati u vrěme moje smèrti. Amen.

Otče naš ... Zdrava Mario ... Slava Otcu ...

℣. Smiluj nam se, Gospodine. ℟. Smiluj nam se.

Pěvaoci. Čin' da gori sèrdce moje * Od ljubavi svete tvoje * Prama Bogu Isusu.

Puk. Sveta Majko čin' da tvoga ...

IX. Stajalištje.

Isus padè pod križem tretji put.

℣. Klanjamo ti se ... ℟. Jer si ...

Ovo deveto Stajalištje prikazuje nam, da Isus tretji put padè na zemlju pod križem.

Joh, koliko je bilo mučno ovo padanje predobroga Isusa! Glej, s kakovom sèrditostju potežu i vuku prekrotkoga Jaganjca oni běsni vuci; pazi kako ga gnjave, udaraju i valjaju po zemlji. Ah prokleti grěhu, koji si ovako naružio Sina božjega! Grěšniče, nezasluži li tvoje suze Sin božji tako potlačen, pravi Bog tako pogèrdjen? Nu dakle reci mu plačuć ovako:

Moj svemogući Bože, koji s jednim samim pèrstom tvoga svemogućstva uzdèržuješ nebo i zemlju: a tko te je igda učinio u takovo zlo pasti? Vaj meni! tko drugi nego moje povratjanje u grěh, moje

ponavljane opačine. Ja sam tebi umnožio muke na muke, jer sam kùpio grěhe na grěhe; ali evo me skrušena prěd tvojima nogama, posve pripravna dokončati moj grěšni život. Gorke suze roneć i uzdišuć ponavljat ću sto i tisuće putah ove rěči: Neću nikad više sagrěšiti, Bože moj, nikad više! Amen.

Otče naš... Zdrava Mario... Slava Otcu...

℣. Smiluj nam se, Gospodine. ℟. Smiluj nam se.

Pěvaoci. Tvoga Sina izranjena, * I cić' mene izmučena * Děli sa mnom bolesti.

Puk. Sveta Majko čin' da...

X. Stajalištje.

Isusa svlače i žučju napajaju.

℣. Klanjamo ti se... ℟. Jer si...

Ovo deseto Stajalištje prědstavlja, kako su Isusa svukli i žučju napojili.

Promišljuj, dušo moja, svoga Isusa, izvana svega razdèrta i oderana, a unutri ogorčena pregadnom žučju. Eto kako Isus platja svojom goloćom tvoju nestidnost i oholost u oděći i nošnji, svojimi žuhkoćami tvoju proždèrlost i pijanstvo. Kako se dakle još neganeš na smilovanje? Ah hiti se prěd noge tvojega gologa i žuhkoćami nasitjenoga Isusa, i reci mu ovako:

Raztuženi moj Isuse! ah kakova razlika je medju tobom i menom! Ti si vas okèrvavljen i izranjen, i vas u žuhkoćah: a ja čeznem i ginem za raz-

košami, slastmi i tašćinami! Ne, ja nehodim pravim putem; ah čini me proměniti život, i ogorči mi na toliko nasladnosti sadašnjega života, da u naprědak nekušajuć drugo nego gorkosti tvoje presvete muke dojdem uživati s tobom vččne razkoše u kraljestvu nebeskom. Amen.

Otče naš... Zdrava Mario... Slava Otcu...

℣. Smiluj nam se, Gospodine. ℟. Smiluj nam se.

Pěvaoci. Dokle ovdě živ pribivam * Čin' da s tobom suze livam, * I propeta milujem.

Puk. Sveta Majko, čin' da...

XI. Stajalištje.

Isusa pribijaju na križ.

℣. Klanjamo ti se... ℟. Jer si...

Ovo jedanaesto Stajalištje prikazuje nam, kako je bio Isus na križ pribijen, gledajuć ga njegova presveta Majka.

Razmišljaj bezkončne muke, koje je podnio preslavni Isus, ćuteć sa strahovitim dèrhtanjem, s čavli razprekidati si žile, sglobe i meso. Kako da se ti neraztapljaš od smilovanja na pogled tolikih mukah, i misleć na tolike tvoje opačine? Nu dakle, tuguj, toči suze i uzdiši ovako govoreći:

O predobrostivi, i za me propeti moj Isuse! tuci i prebijaj strahom od tvoje preoštre pravde i svetom ljubavju moje tvèrdo sèrdce; i buduć da su bili moji grěhi okrutni čavli, koji su te proboli,

učini da moje skrušenje pribije na križ sva moja grěšna ćutjenja, poželenja, i pohlepnosti, i da ih na njemu umori, da živeć i umiruć raspet s tobom na zemlji uzmorem doć kraljevati s tobom u slavi nebeskoj. Amen.

Otče naš... Zdrava Mario... Slava Otcu...

℣. Smiluj nam se, Gospodine. ℟. Smiluj nam se.

Pěvaoci. Uz križ s tobom želim stajat, * I tugujuć neprestajat, * Nego vazda cviliti.

Puk. Sveta Majko, čin' da...

XII. Stajalištje.

Isus umrì na križu.

℣. Klanjamo ti se... ℟. Jer si...

Ovo dvanaesto Stajalištje nam prědstavlja, kako je bio uzdignut križ s Isusom propetim.

Uzdigni oči, i gledaj Isusa preljubeznivoga, gdě visi o trih čavlih u zraku! Glej, kako mu je božanstveno lice poblědilo! Poslušaj, kako moli za svoje uvrěditelje i progonitelje; kako dariva raj skrušenomu i prosećemu razbojniku; gdě izručuje Ivanu svoju premilu Mater; kako priporučuje dušu svoju Otcu nebeskomu, pak kako prignuvši glavu preminù. — Dakle je umrô Isus, — i umrô je za te na dèrvu križa! A ti što činiš? Ah čuvaj se, da neodstupiš odovle ako ne razabran i pokajan; prigèrli križ svoga Isusa, i reci mu ovako:

O moj premili Odkupitelju! ja poznajem i izpovědam, da su moji pretežki grěhi bili nemili ubojice, koji su tebi život uzeli. Ja nisam dostojan proštjenja, buduć da sam oni izdajica, koji sam te na križ propeo; ali slišajuć tebe moliti za one, koji su te propeli, oh koliko se s tim těši duša moja! Što ću dakle činiti za tebe, koji si toliko učinio za mene? Evo, kad je tako, evo sam pripravan oprostiti svakomu, koji me je uvrědio; dà, Bože moj! za ljubav tvoju odpraštjam svim; sve zagèrljujem i svakomu želim dobra; ovako se ufam, da ćeš ti i meni u mojoj skrajnoj uri reći: „Danas ćeš biti s menom u raju.“ Amen.

Otče naš... Zdrava Mario... Slava Otcu...

℣. Smiluj nam se, Gospodine. ℟. Smiluj nam se.

Pěvaoci. Čin' me po srěd sèrdca moga * Nosit muku Sinka tvoga, * I rane spominjati.

Puk. Sveta Majko, ćin' da...

XIII. Stajalištje.

Isus je s križa uzet.

℣. Klanjamo ti se... ℟. Jer si...

Ovo trinaesto Stajalištje nam prikazuje, kako je bio Isus s križa uzet, i postavljen na krilo prežalostnoj Materi.

Promišljuj, kakov oštar mač od bóli prostrěli sèrdce raztuženoj Gospoji, kad je ona primila u naručje svoga mèrtvoga Sina. Ah pogled tolikih ranah

je opet ponovio u njezinom preljubeznivom sèrdcu sve ljute boli, koje je ona ćutila u vrěme krute muke svoga dragoga Isusa! Ali koji preoštri nož ju probodè? Ah, grěh joj je prepoljubljenoga Sina propeo, i nju tako ljuto ranio! Plači dakle ta grěh prokleti, i měšajuć suze svoje sa suzami toli žalostne Děvice i Majke Marie, i reci joj ovako:

O kraljice mučenikah! kada ću biti dostojan pravo razuměti i zajedno razmišljati tvoje muke, imajuć ih vazda žive u svojem sèrdcu? Ah učini, o uzvišena Gospo, da dan i noć plačem premnoga i preopaka moja zločinstva, koja su tebi uzrokovala tako velika tèrpljenja, da plačuć, ljubeć i ufajuć dojdem napokon k tebi, i s tobom skupa da slavim Sinka tvoga po sve věke u diki nebeskoj. Amen.

Otče naš... Zdrava Mario... Slava Otcu...

℣. Smiluj nam se, Gospodine. ℟. Smiluj nam se.

Pěvaoci. Děvo, ti me od paklene * Čuvaj sile, ti za mene * Stoj na sudu božjemu.

Puk. Sveta Majko, čin' da...

XIV. Stajalištje.

Isus u grob položen.

℣. Klanjamo ti se... ℟. Jer si...

Ovo zadnje Stajalištje prikazuje sv. grob, u koji je bilo položeno presveto Tělo Isusovo.

Razmišljaj gorki plač, žalost i uzdisanja sv. Ivana, Mandaljene i ostalih znanác' i priateljah

Isukèrsta, kad bì on položen u sveti grob; ali vèrhu svega promišljuj neizměrnu žalost presvete Majke, kad biahu grob zatvorili, videći da je ona sama ostala bez Sinka svoga premiloga, i na pogled tolikih suzah sramuj se, da si ti hodeć ovim svetim križnim putem pokazao tako malo žalosti, pomilovanja i skrušenja. Daj, probudi se sada pri ovom najzadnjem otajstvu; poljubi škrilju svetoga groba; pusti u njem sèrdce u pohrani, i gorkim plačem moli se svojemu pokopanomu Odkupitelju ovako:

Premilostivi moj Isuse! ti si samo iz ljubavi za me hotio dovèršiti tako mučno i bolestno putovanje! Klanjam se tvojemu preslavnomu Tělu u grobu sahranjenomu, i sèrdačno želim, tebe po neprestajnom razmišljanju tvoje gorke muke i smèrti u mojem nevoljnom sèrdcu vazda pobožno sahranjivati, da s tobom sjedinjen uskèrsnem od strahovite smèrti mojih grěhah na novi život pravednosti i milosti, pak da naprědujem u svetosti do svèršetka. Po dostojanstvu iste tvoje presvete muke i smèrti, poděli mi milost, o premilosèrdni Isuse, da bude moja najzadnja hrana prečastno otajstvo Těla tvojega, moje najzadnje rěči da budu: „Isus i Mařia,“ i moj najposlědnji dáh da bude sdružen s tvojim najposlědnjim oddihajem za me na dèrvu križa, da tako sa živom věrom, krěpkim ufanjem i gorućom ljubavju za te preminem, pak da napokon dojdem s tobom kraljevati po sve věke věkah. Amen.

Otče naš... Zdrava Mario... Slava Otcu...

℣. Smiluj nam se, Gospodine. ℟. Smiluj nam se.

P ě v a o c i. Moj Isuse, kada pojdem * S ovog sveta, daj da dojdem * Tebe s Majkom slaviti.

P u k. Sveta Majko, čin' da ...

Molitva po križnom putu.

Svemogući, věkověčni Bože! cića tvoje čudnovite ljubavi, iz koje si jedinorodjenoga Sina svoga Isukèrsta za me na ovi svět poslao, i cića neizměrne ljubavi, iz koje me je On svojom težkom mukom i gorkom smèrtju odkupio: prikazujem ti preponizno ovi sveti križni put, u kojem sam tvojega prepoljubljenoga Sina na njegovom bolestnom putu sprovodio. Primi blagostivo tu pobožnost na tvoju svedjer veću čast i slavu, i na hvalu za sve meni i svim ostalim poděljene milosti, za odproštjenje mojih grěhah, i za sve duše věrnih u očistilišću, a osobito za one, za koje sam prěd ostalimi dužan moliti. Otče nebeski! pogledaj na obraz Isukèrsta, Sina svojega; poslušaj glas dragocěne kèrvi njegove, i budi milostiv meni nevoljnomu grěšniku! — Mario, Majko moja puna žalosti! daj da izkuse tvoju moguću pomoć svi, koji štuju tvoje prevelike žalosti! Amen.

I věrnih duše počivale u miru! Amen.

(Pet Otčenašah, Zdravih Mariah i Slava Otcu na čast pet rán Isukèrstovih, pak Otče naš, Zdrava Mario i Slava Otcu po naměni sv. Otca Pape).

Blagoslov Boga svemogućega: Otca, i Sina ✝, i Duha svetoga snišao vèrhu nas, i bio vazda s nami. Amen.

Blagdani Gospodinovi i sveta vrěmena.

Došastje.

Rěč advenat znamenuje došastje Gospodina našega Isusa Kèrsta. Četiri nedělje došastja spominju nas na četiri tisuće godinah, za kojih pokolenje čověčansko željno čekaše porodjenje slavnoga Spasitelja. Oh kolikim čeznutjem izgledavahu sveti patriarke i proroci obećanoga Odkupitelja, željno vapeć: „Rosite nebesa Pravednoga, daždite ga oblaci!" I ti kèrstjanine, probudi goruću želju za Isusom, da se u sèrcu tvojem porodi, pa u tebi živěti počme. — Ovèršuj poste zapovědane, jer je došastje vrěme pokore. Věžbaj se u predobivanju samoga sebe, i uzkrati si i dopuštjene ugodnosti, da uzmogneš na božić novorodjenomu Spasitelju što na aldov i dar prinesti. Čuvaj se pomnjivo svakoga grěha: jer samo čistim dopuštja Isus pristupiti k jaslom svojim. — Pomnoži svoje molitve, osobito na poštenje preblažene děvice Marie po izgledu sv. cèrkve, koja na njezinu čast zornicu služi. Što je bolja tvoja priprava na blago porodjenje Isukèrstovo, to ćeš veće milosti primiti.

Molitva.

U ovom svetom vrěmenu, o Bože! nastojat ću misli svoje sakupljati, da se tihom pobožnostju na

milostivo rodjenje Sina tvoga dostojno pripravim. Dojdi, ah dojdi Spasitelju moj, istino věkověčna, pak me razsvětli! Dojdi, o věčna ljubavi, i ogrij me! Dojdi, věčni životu, i oživi me! Gorim od želje za tobom, o Presveti, kako su od želje za tobom gorili sveti patriarke i proroci. Iz svega sèrca zajedno s njimi vapim: „Rosite nebesa, oblaci daždite Pravednoga! Otvori se zemlja, i rodi Spasitelja!“ — O Poglavico mira! pridi k nam kraljestvo tvoje, kraljestvo pravde, istine i mira! Što bi od světa bilo bez Isusa? Sve je taštjina, osim tebe poznati, tebe ljubiti i u tebi se radovati. Dojdi, Gospodine Isuse! Sèrce moje je pripravno; sèrce moje je pripravno tebe prijeti. Oberi u njemu stan svoj, presladki Isuse! i vazda sa mnom ostani. Amen.

Pěsma. *)

Poslan bì angjel Gabriel * Od Boga u grad Nazaret * K jednoj ponižnoj děvici, * Pravoj božjoj službenici.

Dojdè u preprostu kućicu, * Najdè Mariu děvicu, * Kojoj tako govoraše, * I tako ju pozdravljaše:

Zdrava budi, o Mario! * Čista, ponižna děvice, * Milosti puna nebeske, * Svèrhu punosti angjelske.

Gospodin je vazda s tobom, * I pred tobom i za tobom; * Blagoslavljena jesi ti * Medju sveg' světa ženami.

---

*) Ova pèsan se obično pěva na zornici.

Kad je děva razumila, * Angjelski naklon primila, * Jako se je prestrašila, * U čistom sèrcu smutila.

Marii rečè Gabriel: * Nestraši se, o Mario, * Božju si milost dobila, * Koga si vele ljubila.

Ti hoćeš Sina začeti, * Boga Čověka roditi, * Děvstva nećeš izgubiti, * Mati ćeš se nazivati.

Isusom ga hoćeš zvati, * Velik hoće on postati, * Grěšni svět će odkupiti, * Vas pakao oplěniti.

Sin božji se hoće zvati, * Njemu Otac hoće dati * Na desnoj ruci sěditi, * I u věke kraljevati.

Maria rečè angjelu, * Po imenu Gabrielu: * Kako bi to moglo biti, * O sveti božji angjele?

Jer muža nisam poznala, * Niti děvstva izgubila, * Nego sam ga očuvala, * Bogu sam ga darovala.

Počè angjel govoriti: * Duh presveti hoće priti, * Tebe hoće obsinuti, * Po kóm hoćeš i začeti.

Elizabet tvá rodica, * Ká se zove neplodnica, * U starosti začè sina, * Jer je božja rěč primožna.

Ponižno rečè děvica: * Glej, sam božja službenica, * Budi meni polag tvoje * Reči svete, o angjele.

Slava tebi, o Isuse! * Ki si rodjen od Děvice, * Slava tebi, o Mario! * Koja s' Isusa rodila. Amen.

Četverovrěmena ili kvatre.

Svetoj cèrkvi je uvèk mnogo stalo do pravih svetjenikah. Oni su svakoj obćini na preveliki blagoslov. — U svako doba godištja nam Bog neizbrojne duhovne i tèlesne milosti i darove podèljuje; u svako doba ga našimi grěsi uvrědjujemo. Iz tih uzrokah nam sv. cèrkva zapověda u četverovrěmena, na koja su se jednoč obično misnici posvetjivali, da postimo i da se Bogu molimo za izprositi od njega pobožne i krěpostne svetjenike, da mu zahvalimo na svih dobročinstvih, i da ga prosimo za odpuštjenje grěhah i pomilovanje dušah u čistilištju.

Molitva.

O Isuse! sveti, neoskvèrnjeni vèrhovni Pastiru novoga zavěta! razsvětli biskupe tvoje sv. cèrkve, da samo nad dostojne metnu ruke na posvetjenje, da u tvoju sv. službu nijedan nestupi, koga ti nezoveš. Daj da svi, koji se redjuju, pravo promisle, koliko svet i težak stališ zagèrljuju. Pošlji pomnjive, krěpostne, duhom tvojim napunjene težake u vinograd svoj; daruj im razbornu revnost, i sèrčnu ljubav prama tebi i iskèrnjemu; uzdèrži im sèrce čisto od svakoga grěha; daj da prěd tobom i pukom tvojim bez prikora živu, polag tvoga priměra propovědanjem i izgledom ráde na spasenje izručenih im ovčicah, da i pastir i stado tebi ugode. Amen.

Božic.

Danas posvetjuje sv. cèrkva blagdan porodjenja Isukèrstova. O prečastno otajstvo! Bog leži kao dètešce u jaslih! Raduj se čověče, da je Bog bratom tvojim postao! Toliko je ljubav božja za te učinila! Reci preponiznim poštovanjem: „Rèč je pùt postala, i medju nami je pribivala.“ Zahvali Bogu na milosti njegova upùtjenja, koje je početak našega spasenja. Pojdi ponizno k Isusu, kao i bogoljubni pastiri, pa moli mu se, da te blagoslovi. Daruj Isusu sèrce svoje. Poštuj, i ako premoreš pomozi osobito na ta dan siromahe, jer je Isus radi nas siromahom postao. Pouči takodjer dragu děcu. Veseli se na ta dan; ali veseli se u Gospodinu!

Molitva.

Novorodjeni Spasitelju světa! Sinu Previšnjega, i brate naš po naravi čověčjoj! preponižno padam na kolěna prěd jasli tvojimi, ter ti se kao Gospodinu i Bogu svomu klanjam živom věrom i gorućom ljubavju, kako ti se klanjaše Maria i Josip, pastiri i mudraci od iztoka. Molim te za neizměrnu ljubav tvoju, koja te je iz věčne slave u nevolju čověčansku dovela: pomiluj i blagoslovi me, kakono si blagoslovio svoje najpèrve častitelje. Radostno pěvam s angjeli slavopěsan, s kojom su tvoje premilostivo porodjenje častili: „Slava Bogu na višnjih, i mir ljudem blage volje na zemlji!“ Amen.

Pěsan.

U to vrěme godištja * Mir se světu navištja, * Porodjenje dětića * Od děvice Marie.

Od prečiste děvice, * I nebeske kraljice, Angjelske cesarice, * Svete děve Marie.

Děva Sina porodì, * Djavlu silu kí slomì, * Ter kèrstjane oslobodì, * Svetom děvom Mariom.

U jasli ga stavljaše, * Majka mu se klanjaše, * Ter ga sladko ljubljaše, * Sveta děva Maria.

Angjeli mu služahu, * Novu pěsan pěvahu, * U njeg' milost prosjahu, * Svetom děvom Mariom.

U pónoć' se Bog rodì, * Nebo i zemlju pogodì, * Bog i čověk izhodi * Od děvice Marie.

Zvězda iztečè danica, * Kad porodì děvica, * Angjelska cesarica, * Sveta děva Maria.

Svako světa stvorenje * Sada ima smirenje * Uz božije rodjenje * Od děvice Marie.

Otci u Limbu bivahu, * Kad te glase slušahu, * Od veselja uzigrahu, * Svetom děvom Mariom.

U tamnosti jer stahu, * A světlosti neimahu, * Božjeg' Sina čekahu, * Svetom děvom Mariom.

Kím obećà Bog dati, * Sina svoga poslati, * Iz tamnila ustati, * Svetom děvom Mariom.

To željahu imati, * Božjeg Sina gledati, * Ter ga sladko uživati, * Svetom děvom Mariom.

Slava Bogu višnjemu, * Gospodinu našemu, * I čověku směrnomu, * Svetom děvom Mariom.

Angjel pridè nebeski, * I pastirom navěsti * Prevelike radosti, * Svetom děvom Mariom.

O pastiri, tecite, * Vašeg' kralja vidite, * Pravog Boga častite, * S' svetom děvom Mariom.

Tad pastiri podjoše, * Božjeg' Sina nadjoše, * Na kolěna padoše, * Prěd děvicom Mariom.

Kralj u jaslih ležaše, * Živine ga poznaše, * Plenami ga obvijaše * Sveta děva Maria.

Krěpost kaže nebesku * U ubožku oděću, * Izgled dava čověku, * Svetom děvom Mariom.

Po porodu osmi dan, * Bì Sin božji obrezan, * Kèrv on prolì oni dan, * Pred děvicom Mariom.

Slava Bogu višnjemu, * Gospodinu našemu, * I čověku směrnomu, * Svetom děvom Mariom.

Od iztoka tri kralja * Vele dan' su jezdila, * Da bi Boga vidila, * Svetom děvom Mariom.

Zvězda vodja biaše, * Ká im púte kazaše, * Gdě Sin božji rodì se * Od děvice Marie.

Predanj kada dodjoše, * Zlatne krune skidoše, * Na kolěna padoše * Pred děvicom Mariom.

Zlato predà kralj Gašpar, * A Melkior mire dar, * Pak tamjana Baldasar * Pred děvicom Mariom.

Mira kaže čovika, * Zlato kralja velika, * Tamjan Boga od vika, * Svetom děvom Mariom.

Dětić dare kad primì, * Milost kraljem udilì, * Da bi Boga ljubili, * Svetom děvom Mariom.

Slava Bogu višnjemu, * Gospodinu našemu, * I čověku směrnomu, * Svetom děvom Mariom.

O Isuse presladki! * Vrěme mirno daj nami, * A duše nam sahrani, * Svetom děvom Mariom.

Božjeg' Sina hvalimo, * Koga porod častimo, * Sveto Trojstvo slavimo, * S' svetom děvom Mariom.

Isusovo porodjenje * Svim nam bilo na spasenje, * Sin božiji budi hvaljen * Po sve věke věkah. Amen.

Zadnji dan lěta.

Promišljuj danas tašćinu světa i nestalnost života. Život naš teče i nestaje kao sěna, kao dim, koga větar raznosi, kao cvět, koji jutrom cvate, a do večera posahne. Nedaj sèrcu zaljubiti se u stvari, koje toli bèrzo minu. Uči se brojiti danke svoje; spomni se grěhah, koje si ovo lěto učinio, i moli Boga, da ti ih odpusti; zahvali mu takodjer na prijetih milostih i dobročinstvih, a osobito pako, da te nije pravda božja, čim si u grèsih živio, na sud pozvala, kakono mnoge druge, koji su u prošastom lětu preminuli.

Molitva.

O Bože, koji si na meni posve nevrědnom tvoju čudovitu dobrostivost očitovao; oprosti mi kroz tvoju bezkončnu ljubav mnoge grěhe, kojimi sam te ovo lěto uvrědio, i poděli mi milost, da velika dobročinstva, koja mi izkazuješ, pravo spoznam i procěnim, pak po njihovu bogoljubnom uživanju ljubav tvoju zaslužim. Amen.

Mlado lęto.

Danas počimlješ novo, a morda i najskrajno lěto života svoga. Bog ti ga dariva na tvoje poboljšanje. Promisli grěhe i pomanjkanja svoja, od kojih se nisi još oslobodio, pak učini svete odluke. Prosi od Boga blagoslov. Počmi ovo mlado lěto u ime Isusa, koje biaše na današnji dan božanstvenomu dětiću naděnuto. Isus znamenuje spasenje, a to je prava sreća. Ako hoćeš da

sebi i drugim danas pravu srěću želiš, a ti želi, da bi svi Isusa spoznali, Isusa ljubili, i po njemu se spasili. Glej! on je danas na obrezanju najpèrvi put svoju dragocěnu kèrv za te prolio. Obreži i ti sèrce svoje od opakih nagnutjah, da samo Isus u njem žive.

Molitva.

S tobom, Isuse moj! i u ime tvoje počimam ovo mlado lěto. Daj da mi bude lěto spasenja! Budi meni, o Isuse! kako tvoje presladko ime kaže, pomoćnik, odkupitelj, spasitelj. Budi mi krěpost u slabosti, veselje u žalosti, pomoć u tèrpljenju, spasenje u smèrti, — moje najveće dobro, moj jedini i moje sve. Zato ponavljam danas sveti zavět: Ako me još poživiš, tebi ću živěti; ako umrem, tebi ću umrěti; tvoj sam, Isuse! vazda i na věke. Amen.

Bogojavljenje.

Ovaj blagdan zove se javljenje Gospodinovo, jer cèrkva svetkuje na ovi dan tri dogodjaja, kroz koja se je Isus kao obećani Odkupitelj světu očitovao, naime: poklon Isusu po mudracih, kèrštjenje u Jordanu po Ivanu, i najpèrvo čudo u Kani, kadi je Isus vodu obratio u vino. — Zvězda, koja se biaše mudrim u iztoku prikazala, neka ti znamenuje světlost věre; zahvali Bogu, da te je na pravu vèru pozvao. Probudi tri bogoslovne krěposti, i ponovi obećanje, koje si na sv. kèrštjenju učinio. Alduj se Bogu, i daruj mu zlato čiste ljubavi, tamjan pobožne molitve i milodišuću pomast stèrpljivosti u tugah i nevoljah tvojih.

Molitva.

O Bože! koji si na današnji dan svoga jedinorodjenoga Sina kroz zvězdu predhodnicu objavio: podaj nam, molimo te, da mi, koji te jur po světlosti věre poznajemo, od tebe na gledanje tvoga veličanstva privedeni budemo; po istom Kèrstu Gospodinu našemu. Amen.

Presveto ime Isusovo.

U drugu nedělju po Bogojavljenju i slědećih sedam danah poděljuje se onim obilato proštjenje, koji se skrušeno izpověde i dostojno pričeste, svetčanu sv. misu slušaju i po naměni sv. cèrkve pobožno se Bogu mole. Upiši duboko u sèrce svoje preslavno ime „Isus." Ono je sveto ime, kojemu se sva kolěna klanjati imaju; izgovaraj ga vazda s pobožnostju. Ono je moguće ime; zazivaj ga u svakoj napasti i potrěbi; Otac nebeski će nam sve dati, što ga u ime Isusa zaprosimo. Ono je sladko ime; ljubi ga, i nosi ga svedj u sèrcu svojem.

Molitva.

Bože, koji si jedinorodjenoga Sina svoga Spasiteljem naroda čověčanskoga učinio, i Isusom nazvati hotio, milostivo poděli: da bi njegovo sveto ime poštovali na zemlji, i njegovo vidjenje uživali na nebesih; po istom Isukèrstu Gospodinu našem. Amen.

Pěsan od šladkoga imena Isusova.

O Isuse, sladko ime, * O Isuse naš ljubljeni, * Bogoljubnim dušam svime * Sladki Raju božanstveni!

Svak Isusa zovi, i kuša' * Od imena slast svojega; * Svěsti i sèrcem věrna duša * Neprestavno pěvaj njega.

Isus dragost milostiva, * Isus věčni med rajski je. * I Isusa tko zaziva, * Rajsku sladost sèrcem pije.

O Isuse, sladko ime, * O Isuse naš ljubljeni, * Bogoljubnim dušam svime * Sladki Raju božanstveni!

Isus ime sveto, od sgara * Ké spasenje světu uděli, * Suze naše taži, i stvara * U drag pokoj preveseli.

Tko čistoću žudi izbranu * Steć za vazda sèrcu u svomu, * Uteci se na uzdanu * K svóm Isusu preblagomu.

O Isuse, sladko ime, * O Isuse naš ljubljeni, * Bogoljubnim dušam svime * Sladki Raju božanstveni!

Ako ćutiš bolest koju, * O umèrli! njega zovi; * Jer u dušu prit će tvoju * Razgovori Isusovi.

Jad, koji te ranja i kolje, * Poběgnut će vas pred njime: * Tim sved vapi za tvé bolje * Isusovo sèrcem ime.

O Isuse, sladko ime, * O Isuse naš ljubljeni, * Bogoljubnim dušam svime * Sladki Raju božanstveni!

Vazda 'e Isus moj predragi, * Isus ljubav neizrečena: * Dobrostivi Isus blagi, * Isus krěpost neoskvèrnjena.

Bog je i čověk Isus pravi, * Snagu u duši njim stečemo, * I po njemu sad u slavi * Mi Isusa klikujemo:

O Isuse, sladko ime, * O Isuse moj ljubljeni, * Bogoljubnim dušam svime * Sladki Raju božanstveni!

Svedj Isusa svi zovimo, * Ki se za nas dà propeti; * Svedj Isusa svi hvalimo * Sèrcem, dušom i pameti.

Duh naš uzpet na visoko, * Kad ga uzdižu vrući uzdasi, * Hèrlo, željno i žestoko * Svedj Isusa časti i glasi.

O Isuse, sladko ime, * O Isuse naš ljubljeni, * Bogoljubnim dušam svime * Sladki Raju božanstveni!

O Isuse, má sladkosti, * O Isuse, me spasenje, * O Isuse, sva lěposti, * I nebesko narešenje!

O razbludo mila i draga, * O Isuse, kralju i Bože! * Ti s' mój duši moć i snaga, * Da Isusa vapit može.

O Isuse, sladko ime, * O Isuse moj ljubljeni, * Bogoljubnim dušam svime * Sladki Raju božanstveni! *D. Ign. Gjiórgji.*

Sveta korizma.

Sad je vrěme milosti, sada su dnevi spasenja! Cèrkva ti siplje pepel na glavu, pa ti govori: „Spomeni se čověče, da si prah i u prah da ćeš se povratiti!“ — Počmi dakle pokoru činiti. Uzmnoži svoje molitve, ovèršuj prepisani post, i razmišljuj muku Isukèrstovu. Čuvaj se grěha; radi grěha bo je bio Isus propet. Poslušaj pomnjivo rěč božju, i pripravi se dobro na vazmenu izpověd i pričeštjenje.

Molitva na pepelnu srědu.

O Bože! tko se prěd tobom ponižuje, milost steče, a tko se za grěhe svoje pokori, umiri sèrčbu tvoju: usliši vapaj naš, ter izlij na sluge svoje, koji si sada glave pepelom posipati čine, obilan blagoslov milosti tvoje. Napuni nas duhom skrušenja i pokore, i poděli nam odpuštjenje svih grěhah. Pokrěpi, milosèrdni Bože! věrne svoje, da sveti post dostojno počmemo, i na svoje spasenje dovèršimo; po Kèrstu Gospodinu našem. Amen.

Molitva u dni korizme.

Svemogući, věčni Bože! k tebi upravljenom pametju svetkujemo sada sveti post, da spasiteljno spomenemo i naslědujemo onaj sveti post, kojim nam je tvoj božanstveni Sin Isukèrst ponižan izgled podao, pak da se postom, molitvom, pokorom i děli milosèrdja dostojno pripravimo na otajstva vazmena. Znam da me jěstbina sama po sebi neoskvèrne, nego da ono čověka oskvèrne, što izlazi iz opaka sèrca, zle misli itd.; ali znam takodjer, da bi me neposluh prama tvojoj svetoj cèrkvi nečistim učinio, buduć da je Sin tvoj Isukèrst rekao: „Tko cèrkvu neposluša, neka ti bude kao neznabožac i očitnik.“ (Mat. 18). Oganj se neugasi, ako se neprestajno dèrva nanj metju: tako i grěšno pohotenje sve već raste i jače se suprotivi duhu našemu i volji tvojoj,

o Bože! što više tělo hranimo i gojimo. Imam dakle postiti, jer sam sagrěšio; a valja mi i postiti, da u naprědak nesagrěšim: „Jer ako živemo po pùtenom poželenju, ćemo umrěti; ako pak duhom pùtena děla pomorimo, ćemo živěti“ (Rimlj. 8.), i: „Koji su Isukèrstovi, razpeli su pùt zajedno s grěsi i poželenji.“ (Gal. 5.). Daj dakle, Gospodine i Bože moj! utisni duboko u sèrce moje tvoje svete zapovědi; govori Gospodine! sluga tvoj posluša. „Obratite se k meni sa svim sèrcem svojim u postu i cvilenju i plaču. Neka se razpuknu sèrca vaša, a nemojte razdirati haljine vaše. — Ovo je post, kojega sam odabrao: Neka ostavi opak čověk pút svoj, i nepravednik naměre svoje. Lomi gladnomu kruh svoj, uvedi siromahe u kuću svoju, i nepogèrdi iskèrnjega svoga.“ (Izai. 58.). — „Evo sada je vrěme milosti, sada je dan spasenja! Nikomu nedajmo uzroka na smutnju, nego u svemu pokažimo se kao božji službenici kroz mnogu tèrpljivost u nevoljah, u potrěbah, u těsnoćah, u trudih, u nespanju, u postu, kroz čistoću, s mudrostju, podnošenjem, priaznostju, s duhom svetim, s ljubavju istinitom, u rěči istine, u krěposti božjoj.“ (2. Kor. 6.). — Dà, Gospodine i Bože moj! to je rěč i volja tvoja; to je naměra svete cèrkve, koja nas sada na post, pravu pokoru i istinito poboljšanje poziva i nutka. Zato tvèrdo odlučujem, da ću s milostju tvojom oči i uši, jezik i gèrlo i sve ćuti krotiti; nastojat ću, da u svojem sèrcu umèrtvim svako pojavljenje oholosti i nenavidosti, bluda i sèrčbe i svako grěšno nagnutje.

A da tu svetu naměru laglje dostignem, hoću često promišljati smèrt i věčnost, mèrzkost grěha i neizměrnu ljubav Isukèrsta, koji je radi naših grěhah na križu umrô. Otče nebeski! blagoslovi ove moje svete odluke; poděli ovoj mojoj istinitoj volji blaženo izvèršenje, po Isukèrstu Gospodinu našem. Amen.

Pěsma 50.

(Pokorna pèsma kralja Davida.)

Pomiluj me, o Bože! * po velikom milosèrdju tvojem.

I po množtvu tvojih pomilovanjah * smèrsi zloću moju.

Većma oper me od zloće moje, * i očisti me od grěhah mojih.

Jere zloću moju poznajem, * i grěh moj je vazda protiva meni.

Tebi samomu sam sagrěšio, i zlo sam prěd tobom učinio, * da se opravdaš u govorih tvojih, i predobiješ kada sudiš.

Evo bo u zloćah biah začet, * i u grěsih začè me mati moja.

Jer eto si istinu obljubio; * neznana i skrovita mudrosti tvoje si mi očitovao.

Oškropi me sipantom, pak ću se očistiti, * operi me, pa ću biti bělii od sněga.

Daj radost i veselje sluhu mojemu, * i uzigrati će kosti ponižene.

Odvrati lice tvoje od grěhah mojih, * i sve nepravde moje izbriši.

Sèrce čisto stvori u meni, o Bože! * i duh pravedan ponovi u nutèrnjem mojem.

Neodvèrzi me od lica tvoga, * i duh tvoj sveti neuzmi od mene.

Povrati mi veselje spasenja tvoga, * i pokrěpi me duhom izvèrstnim.

Učit ću nepravednike púte tvoje, * i opaki će se k tebi obratiti.

Oslobodi me od kèrvne krivine Bože, o Bože spasenja mojega, * pak će jezik moj radostno slaviti pravdu tvoju.

Gospodine, otvori ustnice moje, * i usta moja će navěštjivati hvalu tvoju.

Jer da bi hotio posvetilištje, zaisto bih ga prikazao; * u sažganjih nećeš se nasladiti.

Posvetilištje Bogu je duh raztužen, * sèrce skrušeno i poniženo nećeš, o Bože, zavèrći.

Učini, Gospodine, milost po blagovolenju tvojem Sionu, * da se sagrade zidi Jerusolimski.

Onda ćeš primiti posvetilištje pravde prikazanja i sažganja, * tad će na oltar tvoj postaviti junčiće.
Slava Otcu itd. Kako biaše itd.

Molitva.

O Bože! kojemu je vlastito vazda pomilovati i odprostiti, primi molbu našu: da nas i sve služ-

benike tvoje, koje veruga grěhah stiska, pomilovanje tvoga smilovanja milostivo odrěši.

O Bože! koji se grěhom uvrědiš a pokorom pomiriš, molbe puka tvoga prosećega milostivo usliši, i biče sèrčbe tvoje, koje za grěhe naše zaslužimo, odvrati.

Pogledaj, molimo te Gospodine, obitelj tvoju, za koju Gospodin naš Isukèrst nije se zatezao predati se u ruke zločinacah, i križne muke podniti; koji s tobom žive i kraljuje u jedinstvu Duha svetoga Bog, po sve věke věkah. Amen.

Jaoh vrěmenu, u kojem te nisam ljubio!

Sv. Augustin.

Žalim, Bože moj ljubljeni! * Tašće vrěme, ké mi utečè, * Iztrajano, vajmeh meni! * Od ljubavi tvé daleče.

Ti si blagoj u požudi * Na ljubav me tvú zazivô, * A ja odmetnik sasma hudi * U grěhu sam tvèrd pribivô.

Koliko bih čestit bio, * Uzdisani moj pokoju! * Da sam ljubit svedj slědio * Neizměrnu ljubav tvoju.

Sad radostna srěd veselja, * Bez gorkosti, bez skončanja, * Puna mira moja želja * Kušala bi sladka ufanja.

Nu jer tebe ja neljubih, * Věčni Uzroče svih radosti'! Plačem dobro, ké izgubih, * I uzdišem pun žalosti.

Ah krivino má smiona, * Ah tašćino má himbena, * Ah spomeno usiona, * Ah má šteto neizrečena!

Plačem, plačem kolik' mogu, * I bolim se neizměrno, * Jer sakrivih tebi Bogu, * Jer neljubih tebe věrno.

Ah najveća to je šteta, * Ah najteža misô to je, * Bez prestanka koja smeta * Nepokojno sèrce moje:

Ah ostavih bistre vode, * I hladenac věkoviti, * Odkle dobra sva izhode, * I kí věrnu dušu siti. —

A izduboh s druge strane * Puč samutjen gnjusna od kala, * Gdě pit vode otrovane * Má je duša pristajala.

Suzam' cvila pokornoga * Ja ću plakat mé krivine, * Dok u moru plača svoga * Moj utopljen duh premine.

A ti Bože moj žudjeni, * Má utěho, moj pokoju! * Tvoju ljubav stvori u meni, * I razžeži dušu moju. Amen. *I. V. Betondi.*

Cvětna nedělja ili uličnica.

Molitve na blagoslovu maslinah.

O Bože! kojega smo dužni iz svega sèrca ljubiti, uzmnoži u nami darove tvoje neizměrne milosti, i kako si kroz smèrt Sina tvoga učinio, da krěpko ufamo, što věrujemo: onako učini, da po njegovom

uzkèrsnutju tamo dojdemo, kamo priti želimo i nastojimo.

O Bože! uzmnoži věru slugah tvojih, koji u tebe ufaju, i milostivo usliši molitve svih věrnih, koji te zazivaju. Poděli nam tvoje preveliko milosèrdje; blagoslovi i ove grane palmah i maslinah, i kako si blagoslovio prilike tvoje cèrkve, naime: Noeja izlazećega iz korablje, i Mojzesa izhodećega iz Egipta sa sinovi Izraelskimi, onako i nas pokrěpi, da mi svi, koji grančice palmah i maslinah u rukah nosimo, takodjer dobrimi děli nakitjeni Isusu na susrět idemo, i po njemu jednoć u věčnu slavu unidjemo.

Svemogući, věčni Bože! na kojega zapověd je puk Gospodinu našemu Isukèrstu, kad je na tovariću u Jerusolim ulězao, nasprot išao, i po putu haljine i grane stabalah prostiruć „Hozanna“ na slavu mu pěvao: daj nam, ponizno te molimo, njihovu pravednost naslědovati, i njihovo zasluženje dostignuti; po istom Kèrstu Gospodinu našem. Amen.

Pěsan na procesionu.

Slava, hvala i čast budi tebi, kralju Isukèrste Odkupitelju! * Komu dětinska dika milo začinja „Hozanna.“

Ti si kralj Izraelski i Davidov plemeniti porod, * Koji u ime Gospodinovo, kralju blagoslovljeni, dohodiš.

Slava, hvala i čast itd.

Sve množtvo nebesko u višnjih te hvali, * I čověk umèrli, i inokupna svakolika stvorenja.

Slava, hvala i čast itd.

Puk židovski tebe s palmami susrěta, * S molbom, zavětom i pěsmami evo i mi dojdosmo k tebi.

Slava, hvala i čast itd.

Oni tebi, koji si imao biti mučen, podavahu za darove hvale, * A mi tebi, koji kraljuješ, evo začinjamo pěsan.

Slava, hvala i čast itd.

Oni ti ugodiše, budi ti ugodna i naša bogoljubnost, * Kralju dobri, kralju blagi, komu je svako dobro ugodno.

Slava, hvala i čast itd.

Molitva na veliki četvèrtak.

Predobrostivi Isuse, koji si nam po naredjenju presvetoga oltarskoga sakramenta najočevidnii dokaz svoje ljubavi, i najkrěplju uspomenu svoje gorke muke i smèrti ostavio: daj, da nikad neužijemo otajstveno tělo tvoje, bez da bi se na zaměnu napunili duhom zahvalne ljubavi i radostnoga posluha prama tvojim svetim zapovědim. Daj da sveti nauk evangjelski, kojega si kèrvju svojom potvèrdio, po dostojnom uživanju ove duševne hrane plodom dobrih dělah obilno urodi. Napokon poděli nam milost, da nam prijetje ove gostbe ljubavi nebude na strašan sud i pogubu, dali na spasenje i věčnu slavu. Amen.

Pazka. Muku Isukèrstovu od današnjega blagdana imaš na strani 129.

Veliki petak.

Poklonstvo svetomu križu.

Evo dèrvo križa, na kojem je visělo spasenje světa. Hodite da mu se poklonimo.

Božanstveni Odkupitelju! danas pristupamo ka križu tvojemu, razmišljamo tvoju muku, gledamo tvoje rane i boli, i tvoje smèrtno borenje, pak s uzrokom pitamo: Za koga ti tèrpiš, buduć da nije nikad bilo privare u tvojih ustih, i poklě je samo duh božanstveni u tebi dělovao? Za spasenje grěšnoga čověčanstva si svemu tomu dragovoljno se podvèrgao, kako biahu proroci tvoji navěstili, i kako je rěč tvoja potvèrdila. Kolikim zaufanjem, Isuse moj! smim sada približat se k prěstolu tvoje milosti! Premda su mnogi i veliki grěsi moji, ipak mi ih odpuštjaš, ako te skrušeno molim. Ti si janjac božji, koji uzimlješ grěhe světa. Ponižno ti ljubim ruke, koje su me stvorile, obranile i blagoslovile; ljubim ti noge, koje su me po mojem sagrěšenju tako dugo iskale; ljubim ti sveta pèrsa, koja si dao si probosti, da bih mogao viděti u tvoje sèrce puno ljubavi. Ah, da bi me ovo proslavljenje tvoje muke i smèrti svagda na najčistiju ljubav prama tebi poticalo, i smèrti tvoje blaženih plodovah dostojnim učinilo! Klanjam ti se Gospodine Isukèrste, i slavim te, jer si po tvojem svetom križu svět odkupio. Bože moj, i Spasitelju moj! budi milostiv meni grěšniku! U tvoje na križu probodene ruke izručujem duh moj. Amen.

Prikori ili Improperia. *)

Puče moj, što učinih tebi? Ili u čemu ožalostivih tebe? Odgovori meni. — Jer izvedoh tebe iz zemlje Egjipta: pripravio si križ Spasitelju tvomu.

Sveti Bože! — Sveti Jaki! — Sveti Neumèrli! — Pomiluj nas!

Jere vodih tebe po pustinji četèrdeset godištjah: i mànom pìtah tebe, i uvedoh tebe u zemlju vele dobru: pripravio si križ Spasitelju tvomu.

Sveti Bože itd.

Što imadoh veće učiniti tebi, a neučinih? Ja tebe nasadih za vinograd prelipi: a ti se učinì vele gorak meni: jere octom napojì mene u žedji mojoj: i kopljem probodè rebra Spasitelju tvomu.

Puče moj, što učinih itd.

Ja cića tebe pedepsah Egjipat s pèrvorodjenim njegovim: a ti mene predadè s biči izbijena.

Puče moj itd.

Ja izvedoh tebe iz Egjipta, potopivši Farauna u moru cèrljenomu: a ti mene predadè poglavicam svetjeničkim.

Puče moj itd.

---

*) U ovih prikorih ili oponašanjih tuži se tèrpeći Odkupitelj na nezahvalnost puka židovskoga. Nu svaki grěšni kèrstjanin valja da ove tužbe o samomu sebi razumi, jer je još već dobra od Boga primio, a grěšenjem pak je uprav onakov ili još nezahvalniji bio, i Odkupitelja svoga gèrdje uvrědio.

Ja prěd tobom otvorih more; a ti otvorì kopljem rebra moja.

Puče moj itd.

Ja prěd tobom hodjah u stupu oblaka: a ti mene odvedè u dvor Pilatov.

Puče moj itd.

Ja tebe hranih mànom po postunji: a ti mene izbì zaušnicami i biči.

Puče moj itd.

Ja napojih tebe vodom spasenja iz stine: a ti mene napojì žučju i octom.

Puče moj itd.

Ja zaradi tebe pobih kralje Kananejske: a ti udarì tèrstikom glavu moju.

Puče moj itd.

Ja dadoh tebi šibiku kraljevsku: a ti dadè glavi mojoj tèrnovu krunu.

Puče moj itd.

Ja uzvisih tebe velikom krěpostju: a ti mene propè na dèrvu križa.

Puče moj itd.

Prědpěsm. Križu tvomu klanjamo se, Gospodine: i sveto uzkèrsnutje tvoje hvalimo i slavimo: evo bo radi dèrva dojdè veselje po svem světu.

Pěsan 66. Bog pomilovao nas, i blagoslovio nas, i prosvětlio lice svoje vèrhu nas, i pomilovao nas!

Prědpěsm. Križu tvomu klanjamo se itd.

Pěsma.

℣. Križu věrni, medju svimi jedino stablo plemenito: nijedna dubrava takovoga neradja listjem, cvětjem, plodom. — Sladko dèrvo, sladki čavli, sladko brěme uzdèrže.

1. Rat slavnoga vojevanja * Pěsmom věrnom začinjajmo, * I po križu dobivanja * Slavnu dobít mi pěvajmo: * Kako Odkupnik světa ovoga * Dobì mukom těla svoga.

℣. Križu věrni, medju svimi jedino stablo plemenito: nijedna dubrava takovoga neradja listjem, cvětjem, plodom.

2. Stvoritelj se rad privare * Boleć otca najpèrvoga, * Kí jědenjem voćke stare * Sobom zgubì roda svoga: * On tad dèrvo zapameti, * Za najt like smèrtnoj šteti.

℣. Sladko dèrvo, sladki čavli sladko brěme uzdèrže.

3. Red našega od spasenja * Ovo dělo svedj prosjaše, * Da b' razlika privarenja * Hitrost zbila: to htjaše, * Ter od onud lěk nam dala, * Zmija odkud otrovala.

℣. Križu věrni itd.

4. Sveta dakle kada dojdè * Jur podpunost od vrěmena, * Nehtì Otac, da mimojde * Sina od věka porodjena, * Novo u pùti porodjenje * Od Děvice nam spasenje.

℣. Sladko dèrvo i ost.

5. On na tvèrdih jaslih plače, * Gdi ga Děva Majka stavì: * I živine gdino tlače; * U pelenih on boravi: * Noge i ruke tu povojem * Povit, derhtjuć s nepokojem.

℣. Križu věrni itd.

6. Trikrat deset s tri svèršivši * On godištjah, izpuneći * Vrěme od těla, rodjen bivši * Na tu muku, on hoteći * Na križ slavni bì premili * Janjac dignut s vèrlom sili.

℣. Sladko dèrvo itd.

7. Ocat ovdi, tèrst i žuči, * Pljuvotine, koplje, čavli * Sveto Tělo svak izmuči, * Potičući na to djavli; * Kèrv se i voda s bòka prolì, * Za oprati svět oholi.

℣. Križu věrni itd.

8. Dube višnji, prigni grane, * Raztegnuta uda oprosti: * Ah omekšaj krěpke strane, * Porodjene u tvèrdosti; * Uda neka kralja od nebi * Milo otegneš ti na tebi.

℣. Sladko dèrvo itd.

9. Dostojan si ti sam bio * Cěnu od světa uznositi; * Ti si světu pripravio * Lúku, gd ga sahraniti: * Pomazà te kèrv presveta * Janjca, izlita i propeta.

℣. Križu věrni itd.

10. Slava i čast Bogu budi * Svako doba Previšnjemu, * Otcu i Sinu oda svudi * S Duhom svetim, jer se njemu * Hvale i vlast věk pristoje, * I blažene sve pokoje.

℣. Sladko dèrvo itd.

Druga Pěsma.

1. Kraljevi stegi nam izhode, * Sjá križ světlom otajnosti, * Kim odkupì sve narode * Propet Isus pun gorkosti.

2. Bì sulicom on žestokom * Ranjen gorko i nemilo; * Proli vodu i kèrv bòkom, * Da opere grěšno dělo.

3. Svèršiše se, sve što reče * Prorok David pěsni virnom: * U narodih dèrvom, rečè * Bì Kralj moći Bog zamirnom.

4. Dèrvo jasno i gizdavo, * Grimiz kraljev koje uresì, * Izabrano, nad svim zdravo, * Uda sveta taklo jesi.

5. O blažene tvé granice, * Na kih visi cěna svita, * Ove těla měrilice * Paklu oteše sva dobita.

6. Zdrav o križu, naše ufanje * U sadanje vrěme od mùke: * Pomozi nas na pravdanje, * Podaj odkup s tvoje ruke.

7. Nek te časti svako bitje, * Od spasenja, Trojstvo, vrilo, * Križa děliš kim dobitje, * I dar věčni da bi bilo. Amen.

Molitva prěd sv. grobom.

Isuse, Spasitelju světa! tvoje presveto tělo je po pretèrpljenoj gorkoj muki i smèrti u grobu počivajuć na slavno uzkèrsnutje čekalo. Prostèrt pred slavnim grobom presvetoga těla tvoga preponižno ti

se klanjam, i sèrčno ti zahvaljujem za tvoju muku i smèrt, koju si za spasenje naše tèrpio: podaj mi, molim te, volju i moć za tvoj božanstveni izgled slěditi, i sadašnji život tako sprovoditi, da mi smèrt i grob nebude strašan, dali priatan prehod u věčni život. Amen.

Vazam.

Svetkuj danas radostno uspomenu slavodobitnoga uzkèrsnutja Isukèrstova. Slavno i veličanstveno je danas Gospodin s groba na nov život ustao, kako biaše od sebe prorokovao. Proročanstvo njegovo je ispunjeno; on je istinito naš Odkupitelj i Sin božji, koji nas je svojom smèrtju od grěha odkupio, i svojim uzkèrsnutjem u blaženom ufanju potvèrdio, da će jednoć i naša tělesa uzkèrsnuti. Proslavi Isusa za sve te milosti, i raduj se svetom radostju, da je smèrt i grob i pakao predobio. Uzkèrsni i ti od svoga grěšnoga življenja kroz pravu vazmenu izpovèd, pak živi nov, svet život.

Molitva.

Ti si dakle uzkèrsnuo, Isuse moj! Oh koliko je radostna za me ova sveta istina! Ni ja neću na věk u grobu biti; ja ću uzkèrsnuti i s tobom se proslaviti, ako budem u ovom životu po tvojem izgledu sve tuge il nevolje dragovoljno potèrpio i sveto živio. Ti si mi to obećao, i uzkèrsnutjem svojim potvèrdio. Ja to temeljito věrujem, i radujem se u toj blaženoj věri. — Preslavni Isuse! budi mi tí takodjer za izgled. Kako si ti smèrt predobio,

pak u novi, neumèrli život unišao, tako ću i ja staroga čověka, to jest, grěšno nagnutje propeti, i nov bogoljuban život početi. Isuse! slavni predobitniče smèrti i pakla! poděli mi na izvèršenje te sv. odluke tvoju svemoćnu milost. Amen.

Pěsan vazmena.

Svetilištju vazmenomu * Začinjajte svi kèrstjani * Hvale, i časti radostnomu * Isukèrstu spějte znani.

Jaganjac je odkupio * Ovce svoje kèrvi dragom, * Grěšne i Isus samirio * S Bogom duše moćno snagom.

Smèrt i život čudnovato * Hèrvaše se medju njimi, * Od života obilato * Jak vojvoda dobít primì.

Kí bì mèrtav, živ kraljuje; * U blaženstvu on počiva, * Nad nebesi gospoduje, * A zemaljska posvojiva.

O Mario! reci nami, * Što s' na putu ti vidila, * S ostalima tad drugami * Gospodina išćuć mila?

Viděla sam s móm radosti * Grob Isusa živućega, * Uzkèrsnuta u světlosti, * U ljubavi gorućega.

Angjeli su svědočili * Uzkèrsnutje prezaměrno, * I ubrušćić još prebíli * S haljinami bì sve věrno.

Mé ufanje, Isus blagi * Uzkèrsnuo je pun světlosti, * Obraz mu je lěp i dragi * Blago svakih od radostih.

Galileju u rečenu * Prěd nami će bèrzo poći, * Gdě će slavu svim žudjenu * On proslavljen odkrit doći.

O Isuse! věrno znamo, * Da si od mèrtvih uzkèrsnuo, * I dobitnik kralj (pěvamo: * Pomiluj nas!) živ svanuo. Amen. Alleluja.

Velike litanie ili tri dni prošenjah.

Tri dni prěd uzašastjem Isukèrstovim je sv. cèrkva osobitim načinom molitvi posvetila, da se Bogu za njegovu obrambu i milost molimo, a navlastito da zemlji poděli plodnost, i da nas očuva od suše i grada, od glada, kuge i vojske i drugih zalah. Na tu svèrhu idu po poljih svečani obhodi ili procesioni. na kojih se litanie svih svetih pěvaju. Sveta cèrkva hoće takodjer, da ovih danah duh prave pokore u sebi pobudimo.

Molitva.

Otče nebeski! oči sinovah tvojih su k tebi upravljene, da im hranu poděliš u svoje vrěme. Predobrostivi Bože! ti si sve naše ufanje. Ti nam podaješ kruh svakidanji; ti otvaraš svoju blagu ruku i napunjivaš sve blagoslovom tvojim. Što nemore nijedan čověk, to moreš ti, svemogući Otče! podati. Poděli nam dakle, molimo te, blagu rosu, plodonosan dažd i žarko sunce u zgodno vrěme. Po tvojoj

ljubeznivoj mudrosti očuvaj nas milostivo od kuge, glada i vojske, od potresa, nevrěmena i svake nesrěće na kopnom i na moru, i odaleči svaku pogibel od naših poljah i vinogradah, da nas obilnim plodom razvesele. Što nam tvoja blagodarnost daruje, hoćemo zahvalno i trězno uživati, milosèrdno svojoj siromašnoj bratji poděljivati, pak tebi pobožnim življenjem svoju zahvalnost izkazati. Amen.

Uzašastje Isukèrstovo.

Isukèrst je četèrdeseti dan po svojem uskèrsnutju na nebesa uzišao; gledaj za njim, kao i apostoli, očima čiste ljubavi i goruće želje. Nebesa su tvoj istiniti dóm, tvoja prava otačbina. Isukèrst je u nebo unišao, da ti město pripravi O kako je lěp raj nebeski! Trudi se da si ga zaslužiš! Kraljestvo nebesko uzimlje se na silu, i koji se trude i sile, si ga otmu. Nezaljubi se u zemaljska dobra, nego išći što je gori, gdě Isukèrst sèdi ob desnu Boga Otca svemogućega. —

Molitva.

Uzvišeni Predobitniče grěha, smèrti i pakla! ja te danas u duhu gledam slavodobitno unići u nebo, koje si grěšnomu čověčanstvu dostojanstvom svoje muke i smèrti opet otvorio. Na maslinskoj gori si uzašao na nebesa i unišao u pribivalištja věkověčnoga veselja, na istoj planini, na kojoj si se sa smèrtju hèrvao, i kèrvavim potom potio. — S tim me, Isuse moj! bistro učiš, da samo put tèrp-

ljenja, nevolje i križa u nebo vodi. Ti si mi predhodio, a ja ću te slěditi, i neću ni truda štediti ni nevoljah se bojati, da slavu nebesku dostignem. Jur sada ću duhom u nebu pribivati, i što je gori iskati, gdě ti Gospodine Isukèrste! Otcu na desnu sědeć živeš i kraljuješ na věke. Amen.

Blagdan duhovah.

Danas je Duh sveti sišao na apostole, razsvětlit, posvetit i pokrěpit ih, da sv. evangjelje svim narodom pravo navèste i kraljestvo božje na zemlji utemelje. Danas je dakle blagdan rodjenja naše sv. cèrkve, jer se je na propověd sv. Petra valje po došastju Duha svetoga najpèrva obćina kèrstjanska u Jerusolimu sakupila. Zahvali Bogu, da si i ti ud sv. cèrkve Isukèrstove, i moli se Duhu svetomu, da te prosvětli u věri, potvèrdi u ufanju, i posveti u ljubavi. Ponovi milost, koju si jednoć primio u sakramentu sv. krizme, i prosi Duha svetoga. da svim svetjeníkom i svim věrnim, a osobito onim, koji ovo lèto svetotajstvo potvèrdjenja prime, svoju milost udèli.

Molitva.

Dojdi, o Duše sveti! napuni sèrce moje tvojimi dari, da bude tebi posvetjeno tvoje pribivalištje, i tempal tvoj sveti. Duše istine! uči me pute Gospodinove, kaži mi njegovu sv. volju. Duše světlosti! čuvaj me od svake bludnje i laži, i od svake prevare samoljubja. Duše pobožnosti! ti sám moli u meni tvojimi neizgovorivimi uzdasi. Duše jakosti!

oboružaj me svojom mogućom milostju, da u napasti na grěh neposèrnem. Duše posvetitelju! očisti me od grěha, i nakiti dušu moju svetom pravednostju. Duše utěšitelju! utěši me u mukah i nevoljah, i nadari me mirom, koga svět nemože dati. Duše bogoljubnosti! podigni oči i sèrce moje s zemlje k nebu, da neminuća i věčna dobra tražim. Duše ljubavi! tvori u meni hotjenje i činjenje svakoga dobroga děla. Amen.

Pěsan.

Duše, višnja o krěposti! * Dojdi zrakom tvé světlosti * Našu pamet prosvětliti, * Naše i duše posvetiti.

Kako jesi světlost slěpih, * Tako jesi jezik němih; * I kako si pamet mudrih, * Tak si razum neumětnih.

Ti si srěća svih nesrěćnih, * Ti si pomoć svih nevoljnih, * Ti si radost svih žalostnih, * Ti si zdravlje svih bolestnih.

Gladnih hrana, napoj žednih, * Pokoj tužnih utrudjenih, * Zdravlje i jakost svih nemoćnih, * Krěpost slabih, mir nemirnih.

Ti si sunce sve mudrosti, * Ti si svake vir milosti, * Raj si naše ti radosti, * I prěstolje blaženosti.

Višnje buduć ti božanstvo, * Naše blago i bogatstvo, * Smakni naše sve sužanstvo, * I ukloni siromaštvo.

Da dostojno mi molimo, * Tebe Boga i slavimo, * Da se smĕrno teb' klanjamo, * I hvale ti uzdavamo.

Da mi krĕpko vĕrujemo, * I izvèrstno svi živemo, * Tebe Boga da ljubimo, * Vĕčna i bobra posvojimo. Amen.

Opazka. Blagdan presv. Trojstva, vidi sprĕda: Poklonstvo presv. Trojstvu, na strani 105—122.

Blagdan presv. tĕla Isukèrstova.

Isukèrst je naredio otajstvo svoga presvetoga tèla na veliki četvèrtak; ali buduć da je cèrkva na ovaj dan radi uspomene bližnje smèrti zaručnika svoga u velikoj žalosti, zato je prenesla svetčano proslavljenje naredjenja presvetoga tĕla na četvèrtak po presv. Trojstvu. Toga radi se cèrkva tim više náda, da će svi vèrni nastojati gorućom pobožnostju i dubokim poklonstvom ovaj blagdan dostojno posvetiti. — Vidi odozgor: Poklonstvo presv. Tèlu Isukèrstovu str. 122.

Molitve na procesionu. *)

Kod pèrvoga oltara.

Početak sv. evangjelja po Mateju. I. 1—16.

Red. Od munje i grada. Odg. Oslobodi nas, Gospodine!

Red. Od kuge, glada, vojske i svakoga zla. Odg. Oslobodi nas, Gospodine!

---

*) Slĕdeće molitve pĕvaju se na procesionu u Tèrstu.

Red. Od nagle i nenadane smèrti. Odg. Oslobodi nas, Gospodine!

Red. Da plod zemlje dati i uzdèržati dostojiš se. Odg. Tebe molimo, usliši nas.

Red. Da cèrkvu tvoju svetu vladati i uzdèržati dostojiš se. Odg. Tebe molimo, usliši nas.

Red. Da vladaoca apostolskoga i sve rede cèrkvene u svetoj věri uzdèržati dostojiš se. Odg. Tebe molimo, usliši nas.

Red. Gospodine, usliši molitvu moju. Odg. I vapaj moj k tebi da pride.

Red. Gospodin s vami. Odg. I s duhom tvojim.

Pomolimo se.

Bože, koji si nam pod čudnovatim sakramentom uspomenu muke tvoje ostavio: podaj nam, molimo te, tako těla i kèrvi tvoje sveta otajstva štovati, da plod odkupljenja tvoga u nami vazda oćutimo.

Bože, koji se grěhom uvrědiš a pokorom pomiriš molbe puka tvoga prosećega milostivo pogledaj, i biče sèrčbe tvoje, koje za grěhe naše zaslužimo, odvrati.

Svemogući, věčni Bože! smiluj se slugi svomu, Papi našemu I., i po tvojoj milosti vladaj ga na putu spasenja věčnoga: da po tvojem daru što je tebi ugodno želi, i sa svom krěpostju izvèrši. Po Kèrstu Gospodinu našemu. Amen.

Blagoslov. Nebeskim blagoslovom blagoslovilo, očuvalo i uzdèržalo se město ovo, i svi u njemu

pribivajući, polja takodjer i plod zemlje: U ime Otca, i Sina, ✝ i Duha svetoga. Amen.

Kod drugoga oltara.

Početak sv. evangjelja po Marku. I. 1—8.

Red. Od munje i grada. Odg. Oslobodi nas, Gospodine!

Red. Od kuge, glada, vojske i svakoga zla. Odg. Oslobodi nas, Gospodine!

Red. Od nagle i nenadane smèrti. Odg. Oslobodi nas, Gospodine!

Red. Da plod zemlje dati i uzdèržati dostojiš se. Odg. Tebe molimo, usliši nas.

Red. Da nepriatelje svete cèrkve ponižiti dostojiš se. Odg. Tebe molimo, usliši nas.

Red. Da Kraljem i poglavicam kèrstjanskim mir i pravu složnost darovati dostojiš se Odg. Tebe molimo, usliši nas.

Red. Gospodine, usliši molitvu moju. Odg. I vapaj moj k tebi da pride.

Red. Gospodin s vami. Odg. I s duhom tvojim.

Pomolimo se.

Bože, koji si nam pod čudnovatim sakramentom muke tvoje uspomenu ostavio: podaj, molimo te, tako těla i kèrvi tvoje sveta otajstva štovati, da plod odkupljenja tvoga u nami vazda oćutimo.

Bože, od koga su svete želje, prava světovanja i pravedna děla: daj slugam tvojim onaj mir, koga svět dati nemože, da i sèrca naša na zapovědi

tvoje budu priklonuta, i vrěmena bez straha nepriateljah po tvojem zaštitjenju mirna.

Bože, zaštititelju svih kraljevinah, a osobito kèrstjanskoga cesarstva: daj slugi tvomu cesaru našemu I. tvoje slavodobitno mogućstvo pravo poznati i štovati, da, koji je po tvojoj naredbi vladaocem postao, i s tvojom takodjer pomoćju vazda bude uzmožan. Po Kèrstu Gospodinu našemu. Amen.

Blagoslov. Nebeskim blagoslovom blagoslovilo, očuvalo i uzdèržalo se město ovo, i svi u njemu pribivajući *) polja takodjer i plod zemlje: U ime Otca, i Sina, † i Duha svetoga. Amen.

Kod tretjega oltara.

Početak sv. evangjelja po Luci. I. 5—17.

Red. Od munje i grada. Odg. Oslobodi nas, Gospodine!

Red. Od kuge, glada, vojske i svakoga zla. Odg. Oslobodi nas, Gospodine!

Red. Od nagle i nenadane smèrti. Odg. Oslobodi nas, Gospodine!

Red. Da plod zemlje dati i uzdèržati dostojiš se. Odg. Tebe molimo, usliši nas.

Red. Da nas na pravu pokoru privesti dostojiš se. Odg. Tebe molimo, usliši nas.

Red. Da svemu puku kèrstjanskomu mir i pravu složnost poděliti dostojiš se. Odg. Tebe molimo, usliši nas.

---

*) Pokraj mora: brodi i na njih putujući polja takodjer i plod zemlje: U ime Otca itd.

Red. Gospodine, usliši molitvu moju. **Odg.** I vapaj moj k tebi da pride.

Red. Gospodin s vami. **Odg.** I s duhom tvojim.

Pomolimo se.

Bože, koji si nam pod čudnovatim sakramentom muke tvoje uspomenu ostavio: podaj, molimo te, tako těla i kèrvi tvoje sveta otajstva štovati, da plod odkupljenja tvoga u nami vazda oćutimo.

Usliši, molimo te Gospedine, priklonitih molbe, i izpovědajućim se tebi prosti grěhe: da nam zajedno proštjenje i mir blagostivo poděliš.

Brani, molimo te Gospodine, po odvětovanju blažene Marie vazda děvice, ovo město od svake suprotivšćine: i sa svim sèrcem tebi privèrženo od zasědah nepriateljskih blagostivo očuvaj. Po Kèrstu Gospodinu našemu. Amen.

Blagoslov. Nebeskim blagoslovom blagoslovilo, očuvalo i uzdèržalo se město ovo, i svi u njemu pribivajući, polja takodjer i plod zemlje: U ime Otca, i Sina, † i Duha svetoga. Amen.

Kod četvèrtoga oltara.

Početak sv. evangjelja po Ivanu. I. 1—14.

Red. Od munje i grada. **Odg.** Oslobodi nas, Gospodine!

Red. Od kuge, glada, vojske i svakoga zla. **Odg.** Oslobodi nas, Gospodine!

Red. Od nagle i nenadane smèrti. **Odg.** Oslobodi nas, Gospodine!

Red. Da plod zemlje dati i uzdèržati dostojiš se. Odg. Tebe molimo, usliši nas.

Red. Da pameti naše k nebeskim željam uzdigneš. Odg. Tebe molimo, usliši nas.

Red. Da nas iste u tvojoj svetoj službi pokrěpiti i uzdèržati dostojiš se. Odg. Tebe molimo, usliši nas.

Red. Gospodine, usliši molitvu moju. Odg. I vapaj moj k tebi da pride.

Red. Gospodin s vami. Odg. I s duhom tvojim.

Pomolimo se.

Bože, koji si nam pod čudnovatim sakramentom uspomenu muke tvoje ostavio: podaj, molimo te, tako těla i kèrvi tvoje sveta otajstva štovati, da plod odkupljenja tvoga u nami vazda oćutimo.

Od puka tvoga, molimo te Gospodine, duhovne zlobe odreni: i pogubnost zračnih vihar' neka odstupi.

Bože, koji nikoga u tebe ufajućega preveć žalostiti se nedopustiš, dali molbam milo slišanje podaješ: za prijetje prošanjah i željah naših hvalu ti uzdajemo, i prebogoljubno te molimo, da nas oda svih suprotivšćinah obraniš. Po Kèrstu Gospodinu našemu. Amen.

Blagoslov. Nebeskim blagoslovom blagoslovilo, očuvalo i uzdèržalo se město ovo, i svi u njemu pribivajući, polja takodjer i plod zemje: U ime Otca, i Sina, ✝ i Duha svetoga. Amen.

I. Pěsan.

1. Svi jezici zapěvajte * Čuda Těla slavnoga, * Svetoj kèrvi hvalu dajte * Kralja puka svakoga, * Koju on u smèrtnoj boli * Za odkupit nas proli.

2. Od prečiste nami Dive * Dát i rodjen Spasitelju, * Prosù sime rěči žive * Puka naučitelju, * I na světu stanja vrime * Svèršì redom čudnime.

3. Za večerom skrajne noći * Po zakonu blagovà * S bratjom svojom, i kad poći * Hoti čudno darovà: * Za hranu im dade svima * Sebe rukam svojima.

4. Rěč Pùt s nami da pribiva, * Rěčju kruh pùt učinì, * Kèrv njegova vino biva, * Jer ga u kèrv prominì. * U tom' sèrca je slabosti * Sama věra zadosti.

5. Sakramentu dakle ovomu * Ponizno se klanjajmo, * Novi zakon pram staromu * Izvèrstnii poznajmo; * Što ćućenje nedopira, * Ono kaže nam vira.

6. Roditelju i Rodjenomu * Hvala, slava, poštenje, * A sad od njih nam svakomu * S blagoslovom proštjenje, * Hvala vazda i u svemu * Od njih Izhodećemu. Amen.

II. Pěsan.

O Sione, pěsni spravi, * I njih' romon svud prostira', * Spasitelja ter proslavi, * I vojvodu, i pastira.

Pripravi se slavit Njega * Sa svom moći i krěposti; * Jer je slavan vèrhu svega; * Nij' ga slavit moć zadosti.

Danaska se prikazuje * Od života živ kruh sveti, * U kom isti Bog stanuje, * Kí se za nas dá propeti.

Na čestitoj kí tèrpezi * Učenikom bio je podan, * Onda kad Kralj od nebesi' * Bì od Jude za nas prodan.

Jur veselje, radost, dika * Da se ukaže po sve strane, * Jer se slavi stvar velika, * Duše naše da se shrane.

Svim čestitu uspomenu * Blág dán ovi donio je, * Kad Kralj věčni preblaženu * Tu tèrpezu naredio je. * Na kój vazam od novoga * Sad zakona, kí se štuje: * Blagovanje od staroga * Jur jaganjca već svèršuje.

Zrak sunčani noćne tmine * Svud razgoni svóm světlosti, * Sěni krěpost od istine, * A novina te starosti.

Što dělovà priko svete * Bog večere te blažene: * Reče, ovo činit ćete * Cića moje uspomene.

Kruh i vino rad naučenja * Toga mi posvetjujemo, * U skazanju od spasenja * Jer dan ovi svetkujemo.

Kèrstjanom se svim istino * Zakon dava, da se stvara * Kruh u meso, u kèrv vino * Svemogućstvom božjim s' gara.

Što ti pamet nedohita, * I videnje što t' neobjavi, * Sve to věra temeljita * Utvèrdjuje vèrh naravi.

Pod razlicim prilikami * Stvari čudne, skrovne stoje, * U kíh našim svedj dušami * Blaženstva se věčna goje.

Meso nam je blagovanje, * A kèrv pitje: nu t' velike * Stvari! Gdě ima Isus stanje * Vàs pod obe dvě prilike.

Blagujuć se věk razděljen * Neće biti, nije bio * Ni od najmanje mèrve odděljen, * Jer se uzima u svih cio.

Što tisuća ljudih uzeti * Bude, uzet jedan sve će, * Ter blagovan na svem světi * Věk na manje dojti neće.

Dobri Njega uzimaju * I zli; ali oni srěću, * Znaj, jednaku neimaju: * Dobri radost, a zli smetju.

Smèrt je opacim, a dobrima * Život; svèrhe nu pogledaj, * Tak razlike koje obima, * Ter poginut duši nedaj.

Kad kruh sveti prelomi se, * Čin' da t' pamet s věrom biva; * Jer pod mèrvom, znaj, zdèrži se * Sve što cio kruh pokriva.

Věrovati svi imamo, * Da od Těla razdvojenje * Nečini se, neg' li samo * Od znamenja prelomjenje.

Neskratja se cića koga * Stas ni bitje u ničemu * Věk od znamenovanoga * Vazda ostaje cio u svemu.

Evo kruha angjelskoga, * U kom' stoji rajska dika, * Kí naredjen jest od Boga * Za jestojsku od putnika.

Istinom se ima zvati * Kruh sinovah věčne slave, * Kí se neima psom metati, * Kako božje rěči prave.

U slikah ga znamenuju * Svi proroci preblaženi, * S Izakom ga prikazuju * I s jaganjcem, kí j' vazmeni.

Srěd pustinjskih někad stranah * U prilikah jur kazaše * Kruh nebeski, čudna màna, * Kòm se božji puk hranjaše.

O Isuse, blag' Pastiru, * Ti si naš kruh sladki i pravi, * Ti nas pasi svedj u miru, * Sahrani nas tvóm ljubavi.

Poděli nam sèrdce čisto, * Da bez grěha svi u raju * Dobijemo slavno misto, * Gdě blaženi uživaju.

Ti, kí sědeć nad nebesi * Svemogućstvu neimaš slike, * Čin' na tvojoj da tèrpezi * Mi sědimo po sve vike.

Stav' nas u broj baštinikah, * Da smo družba izabrana, * U blaženstvu do vik' vikah * Od čestitih svih gradjanah.

Amen, Alleluja.

Štovanje Svetih.

Štovanje bl. děvice i bogorodice Marie.

„Evo ti matere." Iv. 19. 27.

Ovako rečè umirajući Spasitelj sv. Ivanu evangjelistu, u kojega osobi smo svi postali sinovi Bl. D. Marie. Blaženi mi, imajuć toli dobru i toli moguću mater! Tko nebi Mariu vele poštovao, koju je sam Bog na toliko odlikovao, da ju je Sinu svomu za mater odabrao? Majka božja — neizgovorivo je to dostojanstvo; Maria je puna milosti, majka božja i děvica zajedno — dèvica prie poroda, u porodu i po porodu Sinka svoga, bez trohe grěha iztočnoga začeta i bez tvornoga grěha sve svoje žive dni, blagoslovljena medju ženami, dà odličnija od svih stvorenjah, slavnija i uzvišenija od svih angjelah. kraljica neba i zemlje. — Tko bi mogao pobrojiti sva čudesa, koja je Bog učinio od postanja sv. cèrkve na molbu Bl. D. Marie? Nu dakle, dušo bogoljubna! na osobiti način preporučuj se odvètovanju Bl. D. Marie, i poštuj ju kao svoju milu majku. Pozdravi ju svaki dan, kad Zdrava Maria zvoni; subotu i blagdane na njezino poštenje odredjene posveti posebnimi molitvami, postom i dostojnim prijetjem svetih sakramentah, a nada sve paka promišljuj lèpe krěposti blažene Bogorodice, i nastoj ih naslèdovati. Imaj pomnju navlastito na čistoću, pristojnu stališu svomu; jer prečista Děva nemože da ljubi nego čiste duše.

Molitva na poštenje neoskvèrnjenoga začetja.

Zdrava Mario, milosti puna! Zdrava, o odabrana, koju je Stvoritelj od časa začetja tvoga od

svake grěšne trohe očuvao! Ti si sva čista, sva lěpa; nijedne trohe nije na tebi. O prečista Děvice! dostoj se obratiti tvoje milostive oči na mene nevoljna grěšnika. Ja biah ne samo u grěhu začet, nego sam još i čistoću na sv. kèrštjenju prijetu mnogimi grěsi oskvèrnio. O utočištje grěšnikah! izmoli mi od Boga milost, da trohe duše svoje dragocěnom kèrvju Isukèrstovom i suzami istinitoga skrušenja operem, i u bělu oděću odabranih opet se obučen, pak da se jednoć u njoj pouzdáno i veselo Bogu prikažem. Amen.

Promišljanje sedam žalostih Bl. D. Marie.

1. Presveta majko moga Odkupitelja! sinovljim sužaljenjem spominjem tvoju žalost, koju je tvoje materinsko sèrce ćutilo, kad si pri aldovanju svoga božanstvenoga Sina u templu od častnoga starca Simeuna ove rěči čula: „Ovaj je postavljen mnogim na propast, a mnogim na spasenje u Izraelu, i na znamenje, protiva kojemu će se govoriti. A tvoju istu dušu će mač probosti“ . . . Za tu muku tvoju, koju sada promišljam, prosim te, o majko moja premila, primi me u svih potrěbah i těsnoćah ovoga života pod tvoju materinsku obrambu, da u njih po tvojem izgledu Bogu svomu sasvim pokoran i do konca u njegovoj službi stalan ostanem. Zdrava Mario itd.

2. Presveta majko moga Odkupitelja! sinovljim sužaljenjem spominjem skèrb i muku, koju je tvoje materinsko sèrce ćutilo, kad je angjel svetomu Jo-

sipu navěstio, da Irud traži pogubiti božanstveno děte, i njemu zapovědio, da s dětetom i s tobom u Egjipat poběgne . . . . Za tu tvoju preveliku skèrb i stisku, koju sada razmišljam, i za sve tuge i nevolje, koje si na dugom putu i u neznabožačkoj zemlji više godinah podnila, prosim te, majko preljubezniva! izmoli mi milost, da se na ovom světu svagda za tudjinca dèržim, i da se nikad ni po dragostih zemaljskih dobarah ni po sjajnosti světskih taštjinah nepustim zaustaviti u neutrudljivom nastojanju za mojom pravom i věčnom otačbinom. Zdrava Mario i ost.

3. Presveta majko moga Odkupitelja! sinovljim sužaljenjem spominjem onaj preveliki strah i tugu, koju je tvoje materinsko sèrce ćutilo, kad si bila svoga božanstvenoga Sina u Jerusolimu izgubila i tri dni mučno iskala. . . . Za ovu tvoju težku žalost, koju sad promišljam, te prosim, o majko milosèrdja, izmoli mi milost, da Isusa nikada neizgubim smèrtnim grěhom, ili zanajmanje da ga kroz pravu pokoru skoro opet najdem. Zdrava Mario itd.

4. Presveta majko moga Odkupitelja! sinovljim sužaljenjem spominjem krutu bol, koja je tvoje materinsko sèrce probola, kad si viděla svoga nedužnoga i predragoga Sinka kao razbojnika svezati, od okrutnih kèrvnikah bičevati, tèrnjem kruniti, nužno pogèrdjivati, na smèrt osuditi, i težki križ na goru Kalvariu nositi. . . . Za sve ove muke Sina tvoga, i za tvoje sèrčno pomilovanje, koje sada promišljam, te prosim, o kraljice mogućna i utočištje grěšnikah!

tvojim odvětovanjem odvèrni od mene pedepse, koje za grěhe svoje zaslužim, i izprosi mi milost, da se ljubav moja prama Spasitelju mojemu sve već uzmnaža, da mu uzmognem, kada s križem dojde vas svět sudit, mirno na susrět poći. Zdrava Mario itd.

5. Presveta majko Odkupitelja moga! sinovljim sužaljenjem spominjem britki mač, koji je dušu tvoju prošao, kada si vidila Isusa, svu radost sèrca svoga, od svih zapuštjena, u žestokih mukah na križu visěti, i pri ruganju i posměhavanju nemiloga puka dušu pustiti. . . . Za neizměrne boli, u koje si bila onda potonula, i za tvoju nepredobitnu jakost te prosim, o prečista Děvice i sladka utěho umirajućih! izmoli mi milost, da na sve pùtene naslade, koje biahu uzrok toli nemilim mukam, iz svega sèrca mèrzim, i kroz pravu pokoru od svih mojih grěhah dostojnim se učinim, da jednoć mirno i uzdáno s ovoga světa preminem. Zdrava Mario itd.

6. Presveta majko Odkupitelja moga! sinovljim sužaljenjem spominjem gorku muku, koju je tvoje materinsko sèrce ćutilo, kad si mèrtvo tělo svoga poljubljenoga Sina s križa snimito na krilo svoje primila, i razgledajuć njegove svete rane suzami goruće ljubavi natapala. . . . Za tu muku tvoju, koju sada priklonito promišljam, i za tvoju preveliku tèrpljivost i bogouzdánje te molim, o premila moja zagovornice! izprosi mi milost od Sina svoga, da se blagoj i mudroj providnosti božjoj u svemu i vazda radostno predám, i nikad ni malo neposumnjim, da

Bòg sve na moje spasenje naredjuje i vlada. Zdrava Mario itd.

7. Presveta majko Odkupitelja moga! sinovljim sužaljenjem spominjem ljutu žalost, koju je tvoje materinsko sèrce ćutilo, kad si zadnji krat vidila presveto tělo tvoga jedinorodjenoga Sina u grob položeno. . . . Za tu tvoju neizměrnu tugu, koju sada priklonito promišljam, molim te, o majko milosèrdja, izprosi mi milost, da bi sèrce moje, u koje se živo tělo tvoga prepoljubljenoga Sina na sv. pričeštjenju tako često poláže, njemu vazda ugodno pribivalištje bilo, i da s tom nebeskom hranom vazda moć i jakost primim, za nadvladat kao i ti istinitim pouzdanjem u Boga svaku neutěšivost i malodušnost. Zdrava Mario itd.

Pěsan.

1. Staše plačuć tužna mati * Polag križa, kada patì * Sin na križu viseći.

2. Koje dušu tugujuću, * I pregorko uzdišuću * Mač je britki prošao.

3. O koliko raztužena * Biše ona preblažena, * Majka Sinka jedinog!

4. Koja tužeć' i cvileći * Dèrhtala je sva videći * Muke Sinka častnoga.

5. Koji čověk može biti, * Da neplače, i viditi * Nju u takvoj žalosti?

6. Tko je da se nerazcvili, * Misleć kako gorko cvili * Majka s Sinkom tugujuć?

7. Zarad grěhah svoga puka * Vidi ona njeg' u mukah * Oštrim bičem podložna.

8 Vidi Sinka poljubljena, * I od Otca ostavljena, * Kad umiruć uzdiše.

9. Majko vruće od sladkosti! * Daj da gorkost od žalosti * Ćuteć s tobom proplačem.

10. Čini da i sèrce moje * Gori ljubeć kako tvoje, * Da Isusu ugodim.

11. Od bolesti majko sveta * Rane Sinka tvog' propeta * U sèrce mi pritisni.

12. Da mi sèrce ranah ljutih * Muku Sinka tvog' oćuti, * Razděli ju ti sa mnom.

13. Čini da ja bez pristanka * Do stražnjega moga danka * S tobom plačuć tugujem.

14. Polag križa s tobom stati, * I u družtvu tugovati * S tobom, majko, ja želim.

15. O ti děvo sviuh divah! * Pogledaj me milostiva, * Čini da s tobom cvilim.

16. Da u sèrcu vazda nosim * Križ i muku Sinka, prosim, * Da nje budem dionik.

17. Čašu gorke muke piti, * I ranjenu meni biti, * Daj za ljubav njegovu.

18. Kad se vas svět uplameni, * Ti na pomoć budi meni, * Na dan suda strašnoga.

19. Čini da me križ obrani, * Sinka tvoga smèrt sahrani, * Milost tvoja pomože.

20. Kad od smèrti tělo pade, * Čini da se duši dade * Slava raja věčnjega. Amen.

Rožarij ili krunica Gospina.

Rožice, od kojih bogoljubni kèrstjani miloj Gospi věnac pletu, jest često ponovljeno pozdravljenje angjelsko, u kojem se po rěči Isus različna uzdisanja nadodaju. koja na život, muku i uzvišenje Isusa i Marie spadaju, i otajstva se imenuju. Krunica počima se vèrovanjem, za tim slèdi Otčenaš i tri Zdrave Marie, u kojih se za rèčju Isus nadostavi: 1. Koji nam věru uzmnožio. 2. Koji nam ufanje pokrèpio. 3. Koji nam ljubav užgao.

Za tim se moli Slava Otcu. jedan Otče naš i deset putih Zdrava Mario, u kojoj se za rěčju Isus svakiput nadodaje ono isto otajstvo. To se redom još četiri puta ponavlja, čim se u svakom desetku Zdrave Marie uvěk slědeće otajstvo pridaje. A otajstva svete krunice jesu:

I. Radostne krunice, koja se obično moli od pèrve nedělje došastja do korizme:

1. Kojega si, o Děvice! po Duhu sv. začela.
2. Kojega si, o Děvice! Elizabetu pohodeći nosila.
3. Kojega si, o Děvice! rodila.
4. Kojega si, o Děvice! u templu prikazala.
5. Kojega si, o Děvice! u templu našla.

II. Žalostne krunice, koja se moli navlastito u korizmi, u petak i pod sv. misom:

1. Koji se je za nas kèrvavim potom potio.
2. Koji je za nas bičevan bio.
3. Koji je za nas tèrnjem krunjen bio.
4. Koji je za nas težki križ nosio.
5. Koji je za nas na križu umrô.

III. S l a v n e k r u n i c e, koja se moli osobito od vazma do došastja:

1. Koji je od mèrtvih uzkèrsnuo.
2. Koji je na nebesa uzišao.
3. Koji nam je Duha sv. poslao.
4. Koji je tebe, Děvice! u nebo uznesao.
5. Koji je tebe, Děvice! na nebu krunio.

Te tri krunice skupa sadèržuju 150 Zdravih Mariah, i zato se zovu Saltir Mariin ili Gospin, budući da Saltir Davidov sastoji iz 150 psalmih ili pěsnih. Nebudi te sram krunicu u ruke uzeti i moliti; uprav ova molitva je za učene i neučene ljude jednako dobra, jer je i vèrlo prosta i lahka, i radi nadodatih otajstvah, k o j a v a l j a r a z m i š l j a t i, vele uzvišena i puna nauka. Poslě uvedenja te molitve po sv. Dominiku nije bilo svetca, koji ju nebi bio molio.

Začetje i porodjenje bl. Děvice.

(Ova i slědeće cèrkvene molitve su iz misala.)

Slugam tvojim, molimo te, Gospodine! dar nebeske milosti poděli, da nam, kojim je blažene Děvice porodjenje početak spasenja bilo, začetja njezina zavětna svetkovina umnoženje mira podá; po Isukèrstu Gospodinu našem. Amen.

Očištjenje bl. Děvice.

Svemogući, věkověčni Bože! veličanstvo tvoje priklonito molimo: kako je bio jedinorodjeni Sin tvoj na današnji dan s sućanstvom naše púti u templu prikazan, tako da i nas učiniš očištjenimi sèrci

tebi se prikazati; po istom Isukèrstu Gospodinu našem. Amen.

Navěštjenje bl. Děvice.

O Bože, koji si hotio, da se Rěč tvoja po navěštjenju angjelovu u utrobi blažene děvice Marie upùti: podaj molećim te, da mi, koji u nju kao pravu rodicu božju věrujemo, po njezinom zagovorenju od tebe pomoženi budemo; po istom Isukèrstu Gospodinu našem. Amen.

Uznešenje bl. Děvice.

Slugam tvojim, molimo te, Gospodine! grěhe odpusti, da se mi, koji ti s děli našimi ugoditi nemožemo, po odvětovanju rodice Sina tvoga Gospodina našega spasimo. Koji s tobom žive i kraljuje u jedinstvu Duha svetoga Bog, po sve věke věkah. Amen.

Preslavno ime bl. Děvice.

Podaj, molimo te, svemogući Bože! da se věrni tvoji, koji se presvetomu děvice Marie imenu i milostivoj obrani raduju, po njezinom milostivom odvětovanju od svih zalah oslobode na zemlji, i na věčno veselje doći zasluže na nebesih; po Isukèrstu Gospodinu našem. Amen.

Presveti Rožarij.

Bože, kojega jedinorodjeni Sin nam je kroz živ1jenje, smèrt i uzkèrsnutje svoje plaću věčnjega

spasenja zaslužio: daj nam, molimo te, ova otajstva u presvetom Rožariju blažene děvice Marie svetkujućim, da naslědujemo što ova otajstva sadèržuju, i da dostignemo što obećuju; po istom Isukèrstu Gospodinu našem. Amen.

Pěsan.

Zdrava od mora zvězdo mila, * Majko božja netegnuta, * Svedj děvica ká si bila, * Čestit otvor rajskih pútah!

Kada primì pozdrav lěpi * S poklisarom nebeskime, * Nas u miru ti ukrěpi, * Proměnuvši Eve ime.

Slěpim daruj vid žudjeni, * Uze odrěši grěšnicima, * Svako naše zlo odreni, * A daruj nas svim dobrima.

Ukaži nam majka da si, * Čin' da On molbe primi moje, * Koga za nas rodila si, * Rajsko čedo, děte tvoje.

O Děvice vèrh svih tiha, * Koje ures sja jedini, * Odrěšene nas od griha * Tihe i čiste ti učini.

Življenje nam čisto uděli, * Naše pute mirne upravi, * Da Isusa svedj veseli * Razgledamo gori u slavi.

Slava Otcu nebeskomu, * Ista i Sinu slava i dika, * Slava Duhu presvetomu, * Troici jedna nerazlika. Amen.

Kanavelić.

Svakdanja molitva blaženoj Děvici.

Od sv. Bernarda.

Spomeni se, o predobrostiva děvice Mario! da se nije nikad čulo, da si ti zapustila onoga, koji se je utekao pod tvoju obranu, tvoju je pomoć zazivao, i tvojemu se pomolenju preporučivao. Ovakovim pouzdanjem potaknut, k tebi se utičem, o Mario! Děvico nad sve děvice, k tebi dohodim, majko moja, i uzdišuć se tebi približujem nevoljan grěšnik. Ah majko věčne Rěči! nemoj zavèrći molbe moje, nego ih milostivo poslušaj i usliši. Amen.

Štovanje svetih Angjelah.

„Pred licem angjelah pěvat ću tebi, Bože moj!“ Pěsm. 37.

Medju mnogobrojnimi stvorenji božjimi ima i nevidivih stvorovah, koji neimadu tèla, nu imadu razum i slobodnu volju i mnoge uzvišene izvèrstitosti; zato imadu i uzvišena imena. Sveti Pavao imenuje te duhove nebeske: Kerubim, Serafin, Prèstolja, Gospodstva, Mogućstva, Vlasti, Poglavarstva, Arkangjele i Angjele. Sveti Otci razděljuju sve duhove na devet sborah ili redah, i to po měri njihove savèršenosti i dostojanstva. Bog ih je stvorio, da mu se klanjaju, da ga služe i kroz to da budu na věke blaženi. Broj od njih je neizměran. Ali buduć da su angjeli nadareni bili slobodnom voljom, zato ih je Bog izkušanju podvèrgao. Mnogi od njih podigoše se proti Bogu, i na pedepsu njihove oholosti biahu za uvěke odvèrženi; ovi se zovu nečisti dusi, vrazi, djavli itd. Ostali paka, koji ostaše Bogu poslušni, gledaju i uživaju Boga na věke u raju, i ovèršuju preveselim posluhom njegovu svetu volju. Ovi sv. angjeli su poslanici božji

k ljudem i naši čuvari, kako vidimo u mnogih prilikah svetoga pisma. Svaki od nas ima svoga angjela čuvara, koji u nami pobudjiva svete misli i želje, za nas se Bogu moli, i nas brani od svake pogibeli duše i tèla. — Zazivaj dakle, dušo bogoljubna! svaki dan, a navlastito u jutro i večer svoga sv. angjela čuvara; spominji se, da je vazda s tobom, da te posvud gleda, i poslušaj nadahnutja i svètovanja njegova; glas bo njegov je glas božji. —

Molitva angjelu čuvaru.

Bože moj! kako si dobar! ti šalješ s neba svete angjele, dobre službene duhove, da nas brane i vladaju na našem putovanju u vèčnost, i da nas vode po putu krěposti k večnomu blaženstvu. S veseljem, krelima ljubavi lete oni, za izvèršit tvoje zapovědi i nam pomoći, da jednoć budemo subaštinici njihova blaženstva. Radi tebe ljube nas oni kako bratju svoju, i kako dojduće sugradjane tvoga kraljestva nebeskoga; oni nas kano na rukuh nose, da nezadenemo o kamen i da si nenaudimo, a raduju se, kada s njihovom pomoćju i obranom kao i oni sveti i blaženi postajemo. O Bože! volju tvoju ovèršivati, dobro činiti, zlo zabranjivati, pomoći i blagotvoriti po mogućnosti našoj, to budi po izgledu tvojih angjelah naše najdraže poslovanje, naše najveće veselje. Kako gospoduje na nebu najlěplji red i složnost i čista ljubav, onako sdruži nas jur ovdě na zemlji istimi něžnimi vezami svete ljubavi, da angjelom tvojim sličan život živemo, i po njihovom upravljanju i u njihovo družtvo u diki nebeskoj priti zaslužimo.

Svaku opomenu moje svěsti, svaki spasiteljan nauk, svaki poučni dogodjaj i izkustvo, svako potaknutje i svaku prigodu na dobro — o Bože! smatrat ću za dobročinstvo sv. àngjela, po kojem hoćeš da me upravljaš na putu spasenja. — Otče nebeski! hvalu neizměrnu sam ti za to dužan! A i tebi, sveti moj čuvaru, predragi nebeski moj priatelju! zahvaljujem na svoj ljubavi i věrnosti, na svoj skèrbi i stèrpljivosti, koju si mi dosada izkazao. Oprosti mojoj lahkoumnosti, da te toliko putih nisam poslušao, i da sam te mojim neposluhom razžalio. Nemoj mi zato uzkratiti pomoć tvoju, dali naprěduj ravnati me i čuvati. O koliko sam potrěban tvoga pomnjivoga nastojanja u tako mnogobrojnih pogibelih duševnih i tělesnih! Opominji, osvěsti, kazni me; potiči me na dobro, uzdèrži me, da neposèrnem, uzdigni me, kad padem; pokaraj me, kad zabludim, ter me opet povedi u sladki naručaj Boga mojega. — Ja ću slišati tvoja nagovaranja i glas moje svěsti, a neću poslušati blaznjenja grěšne požude i zavedenja. Kad mi što zla na um pade, sam ću sebi reći: „Angjel božji stoji kraj tebe; poštuj nazočnost njegovu; budi te sram prěd njim; nerazžali i neodreni ga od sebe nijednim grěhom.“

O kako ću se onda veseliti, kada tebe slědeć, na tvojih rukuh po dovèršenom putovanju na zemlji k Bogu, stvoritelju i odkupitelju svomu dojdem! Sèrčno ću ti onda zahvaliti, nebeski moj vodjo i čuvaru! Istinito zahvaljujuć ćemo pak skupa Boga

našega častiti i slaviti u věkověčnoj ljubavi i blaženstvu. Amen.

Molitva sv. Mihovilu arkangjelu.

O preslavni vojvodo vojskah nebeskih, sveti Mihovile, koji si ohologa Lucifera i slědbu njegovu u jaz pakleni sunovratio, branitelju i zaštititelju cèrkve vojujuće! Dojdi na pomoć puku božjemu; brani cèrkvu tebi priporučenu od svake suprotivštjine neprijateljske. Zaštitniče i primitelju dušah, koje u milosti božjoj iz ovoga světa preminu! u vrěme smèrtnoga borenja dojdi u pomoć duši mojoj, koju ti sada sèrčno priporučivam; očuvaj ju od svake zlobe njezinih suprotivnikah; kada premine, primi ju pod tvoju zaštitu, i uvedi ju slavodobitnicu nad zasědami djavalskimi u diku nebesku, da ondě s tobom i sa svimi angjeli i svetimi Boga časti i slavi na věke. Amen.

Štovanje Svetih.

„Slavite Gospodina u svetcih njegovih.“ Pěsm. 150.

Podigni oči k nebu, dušo kèrstjanska! pak gledaj neizbrojno množtvo svetih od svih narodah i jezikah, svake dobe i svakoga spola, s krunom neumèrloga veličanstva na glavi, s palmom slavodobitja u ruki, buduć da su na zemlji mnoge tuge i nevolje bogoljubno podnili, sveto živěli ili oštru pokoru činili. Sada pak uživaju truda svoga plaću obilnu — slavu nebesku! Nu reci ti sam: Nije li raj nebeski vrědan, da što zanj tèrpiš? Uzmi si dakle svetce za izgled; što ti valja činiti, jesu

tisuće svetih prie tebe činili; težkoće, koje su s krěpostnim življenjem i pobožnostju sdružene, nadvladali su jur tisuće od njih. Ti, izpovědnik iste sv. věre, udo iste sv. cèrkve, da nebi mogao učiniti, što oni učiniše, koji biahu uprav onako nejaki, uprav onako napastovani, kao si i ti? Děluj dakle s milostju božjom, kako su i svetci dělovali, pak ćeš i ti istu slavu nebesku steći. Izaberi si za priměr navlastito one svetce, kojih krěposti su dužnostim tvoga stališa pristojnije, ter ih naslěduj. Štij, ako imaš, život svetih, da spoznadeš, koliko dobra su oni učinili, a kako malo ti činiš. — Zazivaj takodjer svetce, i preporučuj se njihovoj molitvi kod Boga. Sveti nemogu nam istina sami od sebe ni pomoći ni šta dati, jer je Bog sám jedini izvor svih dobarah i vrělo svake milosti: ali molitva vezom ljubavi kèrstjanske spojena je Bogu mila, i on radi molbah pravednikah često poděljuje milosti, koje nebi drugače podao, kao svědoči sv. pismo: „Mnogo može pomoći molitva pravednoga.“ Jak. 5. 16. Poštuj takodjer i prilike svetih i moći, to jest: njihova sveta tèlesa i druge ostanke.

Molitva sv. Josipu.

Presvete rodice tvoje zaručnika dostojanstvi, molimo te, Gospodine, da budemo pomoženi; da što naša slabost nemože, po njegovom odvětovanju dobijemo. Koji živeš i kraljuješ s Bogom Otcem u jedinstvu Duha svetoga Bog, po sve věke věkah. Amen.

Molitva sv. Ivanu Kèrstitelju.

Podaj, molimo te, svemogući Bože, da obitelj tvoja putem spasenja hodi, i blaženoga Ivana predteče naučenja naslědujuć, k onomu bez pogibeli

dojde, koga je propovědao Gospodina našega Isusa Kèrsta Sina tvoga, koji s tobom žive i kraljuje u jedinstvu Duha svetoga Bog, po sve věke věkah. Amen.

Molitva sv. Petru apostolu.

Bože, koji si blaženomu Petru apostolu tvojemu, davši mu ključe kraljestva nebeskoga, najveću pastirsku oblast vezati i rěšiti predao: podaj da s pomoćju njegova izmolenja od uzah grěhah naših izbavimo se. Koji živeš i kraljuješ po sve věke věkah. Amen.

Molitva sv. Pavlu apostolu.

Bože, koji si množtvo narodah blaženoga Pavla apostola propovědanjem učio: daj nam, molimo te, da koga uspomenu štujemo, njegovo u tebe braniteljstvo ćutimo; po Isukèrstu Gospodinu našem. Amen.

Molitva sv. Marku. *)

O Bože, koji si blaženoga Marka, blagověstnika svojega milostju evangjelskoga propovědanja uzvisio: podaj, molimo te, da nam i njegovo učenje vazda koristi, i njegova molitva nas svagda zaštiti; po Isukèrstu Gospodinu našem. Amen.

*) Lěta 590 je bio u Rimu velik potop, koji je i bude boli uzročio; zato je sv. Gèrgur veliki, Papa naredio, da se čini procesion na svetkovinu sv. Marka ili na 25 Aprila, i da ovi dan bude dan pokore. Moli dakle na ovi dan litanie svih svetih, pokaji se svojih grěhah, i moli Boga, da svako vrěmenito i věkovito zlo od nas odvrati.

Molitva svetima Cirilu i Metodu apostolom Slavjanskim.

Svemogući, věkověčni Bože, koji si se dostojao po blaženih biskupih i izpovědnicih tvojih Cirilu i Metodu k jedinosti věre kèrstjanske nas pozvati: podaj, molimo te, da mi, koji se njihovoj uspomeni radujemo, po njihovih dostojanstvih i věčnu slavu dostignuti zaslužimo; po Isukèrstu Gospodinu našem. Amen.

Molitva sv. Ivanu Nepomucenu.

Bože, koji si po nepredobitnom svetotajstvenom mučanju blaženoga Ivana izpovědnika cèrkvu svoju novom krunom mučeničtva nakitio: daj da po njegovom izgledu i molenju usta naša čuvajuć blaženim, koji nisu jezikom sagrěšili, pribrojimo se; po Isukèrstu Gospodinu našem. Amen.

Molitva svetcu, kojega ime nosiš.

O sveti I., prijatelju i službeniče božji, kojega kao osobitoga odvětnika svoga poštujem. Iz svega sèrca se radujem, da sam, premda nedostojan, tvojim imenom nazvan, i da sam u tom imenu zalog tvoga zaštitenja na sv. kèrštjenju primio. Ali vèrlo mi je žao, da moje ponašanje nenalikuje na svetost života tvoga. O sveti I., pomoćniče moj! izprosi mi od Boga milost, da proměnim svoj život i sa svom pomnjom slědim tvoje svete krěposti. O da nebih bio slavu imena tvoga nikad pogèrdio s grěsi mojimi!

Tvojom molbom za me kod Boga štiti dušu i brani tělo moje; izmoli mi stalnost u dobru, i izbavi me od svakoga zla, a osobito budi uza me s pomoćju tvojom u čas smèrti moje, da ti uzmognem na dobročinstvih tvojih zahvaliti u diki nebeskoj, i zajedno s tobom hvaliti i slaviti Boga u věke věkah. Amen.

Molitva kojemugod sveteu.

Zdrav, o blaženi gradjanine nebeski, sveti I., koji po trudu svojem sada pokoj věčni uživaš za osobite krěposti, kojimi si ugodio Bogu svemogućemu! O da bih i ja one lěpe krěposti . . . , koje u tebi slavim i štujem, sa svom pomnjom naslědovao! Pokrěpi slabost moju tvojom molitvom, i izprosi mi ovu milost . . . , a navlastito paka odproštjenje grěhah i temeljitu odluku do smèrti Bogu služiti u svetosti i pravdi, da me ni svět lažljivimi dobri, ni pùt grěšnimi nasladami, ni duh paklenski svojimi zasědami nepredobije. Izprosi mi uzmnoženje temeljite věre, krěpkoga ufanja, savèršene ljubavi, a po smèrti da se s tobom na věke sdružím, i slave nebeske dionikom postanem. Amen.

Molitva svim svetim.

Molimo te Gospodine, brani nas oda svih pogibelih duše i těla, i po odvětovanju blažene i slavne vazda děvice bogorodice Marie, i blaženih apostolah Petra i Pavla, i svih svetih, spasenje nam i mir blagostivo poděli: da cèrkva tvoja bez svake

suprotivštjine i zablude sěgurnom slobodnostju tebi služi; po Isukèrstu Gospodinu našem. Amen.

Različne molitve.

Molitva za sv. cèrkvu.

Svemogući, věčni Bože! koji si slavu svoju u Isukèrstu svim narodom objavio: čuvaj děla milosèrdja tvoga, da cèrkva tvoja po svem světu razširena stanovitom věrom u propovědanju imena tvoga naprěduje; po Isukèrstu Gospodinu našem. Amen.

Molitva za sv. otca Papu.

Svemogući, věkověčni Bože! kojega odlukom je sve utemeljeno, na molbe naše milostivo pogledaj, i izabranoga poglavicu I. tvojom blagostivostju nam uzdèrži: da puk kèrstjanski, koji je od tebe stvoritelja vladan, pod tolikim vèrhovnim pastirom po dostojanstvih svoje věre uzmnoži se; po Isukèrstu Gospodinu našem. Amen.

Molitva za biskupa.

Bože, koji, premda si velik u velikih, ipak u najmanjih čudovite stvari slavno tvoriš: slugi tvojemu našemu prebogoljubnomu biskupu I., kojemu si po svojem milosèrdju težinu naše biskupije na ramena naložio, dobrostivosti tvoje milost poděli,

da veličinom tegote pritisnut slabostju čověčje nekrěpkosti neiznemogne, pače da svetim otajstvom dostojno služi, i u svemu po tvojoj milostivoj obrambi raduje se; po Isukèrstu Gospodinu našem. Amen.

Molitva za duhovnoga pastira i ostale misnike.

O Bože, koji si redovničtvu navěštjenje tvoje rěči, prikazanje svetoga aldova i služenje svetih sakramentah izručio: podaj svim redovnikom, a osobito našim duhovnim pastirom tvoju moguću milost, da službu svoju věrno obave, s pobožnostju svojom nam na izgled služe, i s tim i svoje i naše duše na věke spase. Amen.

Molitva za izpovědnika svoga.

Svemogući, věčni Bože! koji si mi dao u izpovědniku vidiva angjela i voditelja na putu spasenja: prosvětli ga duhom tvojim, i upravljaj jezikom njegovim, da mi pravo i ljubeznivo kaže púte pravde tvoje. Blagoslovi njegova bogoljubna nastojanja, i daj da ga pristojno poštujem i u njega sinovljim načinom se uzdajem, a napokon da te po milosti tvojoj zajedno s njim u diki nebeskoj na věke slavim. Amen.

Molitva za cesara.

Previšnji gospodaru neba i zemlje, kralju svih kraljujućih, i gospodine svih gospodujućih! molimo

te za cesara našega I., i za svu čeljad njegovu. Prigni sèrce njegovo na ovèršivanje tvojih svetih zapovědih i na zaštitu cèrkve katoličanske, da kroz věru i bogoljubnost, kako i kroz mudre i pravedne naredbe pravo dobro podložnikah svojih unaprědi, i po mnogolětnom, blagoslovljenom vladanju krunu zemaljsku s nebeskom zaměni. Amen.

Molitva za poglavarstva světovna.

O Bože, od koga je svaka oblast na nebu i na zemlji! blagoslovi naša poglavarstva, i milostivo podaj, da nas oni s ljubavju i pravednostju kèrstjanskom ravnaju, a mi paka da po njihovom mudrom vladanju u posluhu i u miru živemo. Amen.

Molitva děce za svoje roditelje.

O Bože! ti si mi dobre i drage roditelje dao, i hoćeš, da ih poštujem i ljubim, poslušam i pomágam. Ti sám udahni u sèrce moje pravo poštovanje, goruću ljubav i vesel posluh prama njim, da im s tim naplatim sve muke i skèrbi, koje svaki dan za me podnašaju. Blagoslovi i nadari ih za sva dobra, koja mi ljubeznivo čine. Daj da dugo i srěćno živu na zemlji, i u svakom dobru obiluju, a napokon u diku nebesku unidju. Amen.

Molitva roditeljah za svoju děcu.

Bože moj! otčinsko (materinsko) ćutjenje kao i zakon tvoj opominju me, da mi valja děcu svoju po

naredbah sv. věre za krěpost i raj věčni odgojiti. Oni su več tvoji nego moji; iz mojih rukuh ćeš ih jednoć tražiti. „Tko za svoje neskèrbi,“ veli rěč tvoja, „zatajao je věru, i je hudji od nevěrnika,“ (1. Tim. 5. 7.). I zaisto, što bi im hasnilo, kad bih se starao samo za njihove tělesne potrěbe, za njihovo vrěmenito blagostanje, a ne za odgojenje i posvetjenje duše njihove? A da ih dobro i kèrstjanski odgojim, potrěbujem tvoju moguću pomoć. Prosvětli me dakle, Bože moj! da bistro spoznam, što mi valja činiti, i daj mi neutrudljivu pripravnost i stalnu revnost, da tu poglavitu dužnost natanko izpunim. Zauzdaj u meni naravsku ljubav prama mojoj děci, da se neizopači u onu nerazboritu ljubav, koja toliko roditeljah zaslěpljuje, da nevide pomanjkanja, i nepristojnosti, zla nagnutja i opačine svoje děce, pak ih u nerazumno i grěšno stèrpljenje zavede. Daj mi pravo spoznanje, da upotrěbujem oštroću, kada valja, a krotkoću, kada je dosta dobrostivost i stèrpljenje. Dojdi mi na pomoć s milostju tvojom, da im moje ponašanje nikad nesluži na smutnju, dapače da im bude na dobar izgled i priměr u svemu, što je dobro, pravo i časti dostojno. — A moju děcu paka posveti duhom tvojim, da se od mlada uče tebe ljubiti i bojati te se; i daj im poslušnost, da moj trud s njimi nebude zaludan. Neprosim te, da mi za nje daš bogastvo; poděli im moć i veselje za dělo i trud, da si jednoć u stališu, koji si jim tì odlučio, potrěbno življenje pribave. Očuvaj im sèrce od sužanstva požudah, a nedu-

nost od zamkah zavedenja. Čini da na opačinu svagda kao na najveće zlo mèrze, da se i iste misli, s njom se ikad oskvèrnuti, više nego smèrti boje. Vodi ih u družtvo dobrih ljudih, koji bi ih mogli izgledom svojim potaknuti na pomnjivost, bogoljubnost i blago ponašanje. Čini da od lahkoumnih běže, a družtvo dobrih i krěpostnih ljube. Sveznajući Bože! ako previdiš, da će se jednoć izopačiti i zli postati: onda ću zadovoljan biti, da ih k sebi uzmeš, prie nego nedužnost izgube! Ako paka previdiš, da će biti pošteni i krěpostni, a ti produži dni putovanja njihova, da světu i zvanju svojemu vèrlo koriste. Uzdèrži na tu svèrhu, ako ti je po volji, i moj život, da uzmognem dospěti njihovo odgojenje. Ako si paka drugačje odlučio, neću ni onda malodušan biti; ter ih predajem tebi, Otcu predobromu: ti ćeš im biti branitelj i osloboditelj. Ti si se za me brinio, ti nećeš ni njih zapustiti. Ja ću im ljubav za sv. věru i spasiteljan strah od tebe i zapovědih tvojih duboko u sèrce usaditi, da se tvoje blagosti i dobrote, koju si navlastito bogoljubnim obećao, dostojnimi učine. Uzmnoži s njimi broj dobrih, krěpostnih i koristnih ljudih na zemlji, a broj izabranih u raju nebeskom. Daj mi jur ovdě živěti u blaženom ufanju, da ću ti moći jednoć reći: Gospodine! od onih, koje si mi izručio, nisam nijednoga izgubio. Amen.

Blagoslov roditeljah nad svojom děcom.

Sinko moj! sve dni života tvoga imaj Boga na pameti. Pazi, da nikad na grěh neprivoliš. Overši zakon božji, i dobro će ti biti sve tvoje žive dni. Bog svemogući te blagoslovio! Milostiv ti bio! Ja te njemu preporučam, i poděljujem ti vas blagoslov, koga može otac uděliti děci svojoj. — Presveta Troice, Otac, Sin i Duh sveti! očuvaj děte moje; izbavi ga od svakoga zla, a navlastito od grěha, koji je najveće od svih zalah, da jednoć s njim k tebi pridem, i tebe bez prestanka na nebu hvalim. Amen.

Molitva na dan narodjenja.

Bože i stvoritelju moj! na današnji dan sam po milosti tvojoj pèrvi put běli svět zagledao. Ti si me iz ništa na život probudio, da tebe spoznam, i ljubim i služim, i s tim da se dostojnim učinim u diki nebeskoj na věke te ljubiti i uživati. Hvala ti, o Bože moj, sèrčna ti hvala na tih prevelikih dobročinstvih, koja si mi jur stranom podělio a stranom pripravio, a hvala ti osobito na neizměrnoj milosti, koju si mi odmah po mojem vrěmenitom rodjenju s tim udělio, da sam se po sv. kèrštjenju zajedno i za nebo — moju pravu domovinu preporodio. Ah kako mi je žao, predobri moj Stvoritelju i Odkupitelju! da nisam dosad tako velike milosti bolje upotrěbio, dapače da sam nikoje na moju sramotu i škodu izgubio, a drugimi, — o gèrde nezahval-

nosti! na tvoje uvrědjenje služio se. Odprosti mi, Otče premilosèrdni! te mèrzke krivine; iz svega sèrca se od njih kajem; u naprědak ću tebi, preblagi početniče života moga, zahvalan biti; tebi, jedini i predobri utemeljitelju vrěmenite i věčne čestitosti moje, hoću vazda i u svemu drage volje pokoran biti. Amen.

Opazka. Na imendan. Molitva: Presveta Troice itd. na strani 118. Molitva svetcu, kojega ime nosiš: O sveti itd. na strani 218.

**Molitva
za probuditi milosti i dare u sv. sakramentu potvèrdjenja primite. *)**

Svemogući, věčni Bože! koji si dostojao se mene slugu tvoga vodom i Duhom svetim preporoditi, i odpuštjenje svih grěhah mi poděliti; pošlji vèrhu mene Duha tvoga svetoga, utěšitelja nebeskoga, Duha mudrosti i razuma, Duha světa i jakosti, Duha znanja i bogoljubnosti. Napuni me Duhom straha božjega, utisni u dušu moju znamenje svetoga križa Isusa Kèrsta, koji s tobom i s istim Duhom svetim žive i kraljuje Bog, po sve věke věkah. Amen.

Molitva prie poděljenja sv. Krizme.

Dojdi, Duše stvoritelju! dojdi k dušam, koje su dělo svemogućstva tvoga, i napuni tvojom milostju

---

*) Ovom molitvom moreš se takodjer služiti, kad si nazočan pri poděljenju sv. krizme.

sèrdca, koja si ti stvorio. Ti si blagi utěšitelj, vrělo vode žive, oganj svete ljubavi, i duševno pokrěpljenje. Ti ulivaš u nas sedam darovah tvoje milosti; ti si božji pèrst, koji nam kaže put u slavu věčnu; ti si sunce, koje prosvětljuje našu pamet. Izbavi nas od nemoći, i pokrěpi nas za svako dobro; odvèrni od nas neprijatelja našega spasenja, i mirom nas nadari. — Molimo ti se navlastito za ovu prepoljubljenu mladež, koja je sad ovdě pripravna, da primi svetotajstvo Krizme, da ju potvèrdiš u věri apostolskoj, i da joj poděliš dar prave mudrosti i světlost nebesku na prosvětljenje razuma. Udahni joj dobra světovanja, i objači ju proti svakoj grěšnoj napasti; čini ju svedjer naprědovati u poznanju věčnoga spasenja, da poštuje tvoje sveto ime; uzdèrži ju u bogoljubstvu i u strahu božjem, i umnoži joj svetu věru, da s tvojom pomoćju uzmože izpovědati u čas njezina preminutja jednoga Boga u tri sobstva, kako nas uči Věrovanje apostolsko.

Věrujem u Boga Otca, i ost. — Otče naš i ost.

Molitva bogoljubna mladića.

Predobrostivi Bože! vladaj me u prepogibelnoj dobi mladosti moje, da vazda u tvojoj nazočnosti hodim, i marljivo od svega běžim, na što ti, Otče preljubeznivi! mèrziš. Daj da se čuvam dangube, láži, igre, pijanstva i svih grěhah, kojim se čověk tako lahko priuči, a težko ali možda nikad već neodnavadi. A navlastito te molim, Bože moj! očuvaj

me od najstrašnie opačine, koja tebe toli uvrědi, a kèrstjanina posve pogèrdi, za života u sramotu i nevolju, a po smèrti u dno pakla sunovrati, — očuvaj me od opačine sramotnoga bluda. Zato ću se, koliko uzmognem, svačesa čuvati, što se čistu mladiću nepristoji, ili što bi mi pogibelno bilo. Ja ću se u pogledu i govoru, u oděći i u svem ponašanju pošteno i stidljivo vladati, od zle družbe više nego od zmije i kuge běžati, i kad sám budem, ću se tvoje nevidive nazočnosti domišljati, da neučinim, što bi me pred tvojim prečistim licem oskvèrnulo. Dà, ja ću bditi, svakoj prigodi na grěh ugibati se, i tebi svemoćni, preblagostivi Otče, moliti se, a ti ćeš mene, tvoga slaboga sina milostivo vladati, braniti i krěpiti; za to te molim, to se od tebe ufam po Isukèrstu Sinu tvojem, Gospodinu našem. Amen.

Molitva bogoljubne děvojke.

Krěpost samo je istinita lěpota, i stidljivost je najmilii ures ženske glave. Rumeno lice vehne kano cvět, i lěpo ruho nepokrije moja pomanjkanja, i ako me hvale i miluju, nisam zato bolja. Tebi, Bože moj! ugoditi, budi moja najveća skèrb. Čisto, nevěno i pobožno sèrce budi mi najdražji ures i sva radost moja. Ali ja ti, o Bože! nemorem omiliti, ako pristojno neživem, i ako se pomnjivo svega nečuvam, što se suprotivi svetoj čistoći. Za tu krěpost valja mi vèrhu svega skèrbiti, navlastito poradi nje moram bditi i moliti. Očuvaj me, o Bože! od svakoga i

najmanjega nečistoga grěha. Dojdi mi na pomoć u vrěme napasti, da se tebe sveznajući Otče, i pravični sudče spomenem, i većkrat k sèrcu uzmem tvoje svete rěči: „Blaženi čisti sèrcem, jer će Boga gledati.“ Daj, o Bože! da svagda pazim na sva i najskrovitija nagnutja sèrca mojega, da se u govoru i pogledu, u oděći i u svem ponašanju pristojno i sveto vladam: „U pristojnom ruhu, sa stidom i poštenjem, da se resim, ne umětno pletenimi kosami, zlatom ili biserom, ili dragocěnimi haljinami, nego dobrimi děli, kako se pristoji ženskim glavam, koje pobožnost ukazuju“ (1. Tim. 2, 9). A navlastito pako te molim, Gospodine presveti! za milost tvoju, da bih u pravoj pobožnosti, kojom ženska nejakost nepredobitna postaje, svaki dan rasla, u mudrosti i krěposti kako i u lětih neprestajno naprědovala: po Isukèrstu Gospodinu našem. Amen.

Molitva zaručnikah.

Bože, koji si uzvišenim i otajstvenim sadruženjem Isukèrsta sa cèrkvom tvojom zaručničko sadruženje uzvisio i posvetio: pogledaj milostivo nas sluge tvoje, i svakim blagoslovom nebeskim blagoslovi nas i življenje naše. Providnost tvoje nas je sdružilo, pomoć tvoja neka nas sahrani! Pred oltarom tvojim smo si istinito obećali neoskvèrnjenu věrnost i pravu ljubav, i kao ljubeznivi drugovi na težkom putovanju u věčnost smo si ruke podali na svědočanstvo nerazrěšivoga sadruženja do smèrti:

poděli nam obadvima tvoju moguću milost, da naše svete odluke, koje smo pred tobom svečano učinili, u svemu natanko ovèršimo, svetim življenjem i gorućom ljubavju, bogoljubnostju, marljivostju u službi tvojoj i kèrstjanskim odgojenjem svoje děce zadovoljstvo i blagoslov tvoj zaslužimo, jedan drugomu primučimo i medjusobno se podnosimo, i složno i mirno jedan drugomu na čestitost i radost živemo. Otče nebeski! samo s tvojom pomoćjn možemo se medju sobom posvetjivati i u dobru natěcati, i dni života našega koliko moguće razsladiti, tako da se nikad nerazžalimo, već da se poštujemo i pomágamo, těšimo i ljubimo, dokle nas smèrt nerazluči. Blagoslovi, svemogući Bože! i naše gospodarstvo, naše posle i kruh naš svakidanji, da si ga bez duši pogibelne skèrbi i tuge pribavimo. Očuvaj nas od nesrěće i svake težke nevolje, i daj nam konačno, kao si nam odlučio, ovdě skùpa živěti, a po smèrti u kraljestvu tvojem ime tvoje skupa slaviti po sve věke věkah. Amen.

Molitva mornara.

Smiluj se, svemogući, věčni Bože! na molbe moje, i blagoslovi s tvojom svetom desnicom mene i sve sa mnom brodeće, kako si dostojao se blagosloviti korablju Noevu, koja plivaše u potopu; podaj mi desnicu tvoju, Gospodine Isukèrste, kakono si ju pružio blaženomu Petru hodećemu po morskih valovih, i pošlji s neba tvoga sv. angjela, koji neka

vazda oslobodi i sahrani od svih pogubah i mene i sve što je na brodu. Oddaleči od slugah tvojih sve suprotivštjine, i svagda nas sačuvaj žudjenom lukom i tihim jadrenjem, pak nam milost poděli, da se poslě dobro dovèršenih svih naših poslih opet s lěpim vrěmenom zdravi i veseli k svojim povratimo, koji živeš i kraljuješ u věke věkah. Amen.

Molitva soldata.

O Bože i Otče moj! ti sve stvari mudro vladaš, i svakomu čověku odlučuješ oni stališ u družtvu čověčanskom, u kojem valja da tebi služi, iskèrnjemu svojemu koristi, i svoju neumèrlu dušu spasi. Premda sam soldat, ništanemanje imam svetu dužnost, tebi Bože moj, věrno služiti, kako su ti nebrojni slavni vojaci i vitezi služili i sveti postali. U vojačkoj halji kao i u kmetskoj ili gradjanskoj oděći, u cesarskoj službi kao i doma od truda živuć, imam neumèrlu dušu, koju mi valja spasiti: vazda i posvuda imam istoga previšnjega Gospodara i Vladaoca světa, kralja kraljujućih, Otca i dobročinitelja svih ljudih, imam tebe Boga stvoritelja i odkupitelja mojega, kojemu sam dužan čast i hvalu, věrnost i posluh, pouzdanje i ljubav izkazivati. — Ti sveznajući, presveti Bože! si čuo moju prisegu, kojom sam pred licem tvojim obećao: věrnost i posluh mojemu Cesaru i mojim poglavarom. Poděli mi milost, da to sveto obećanje svagda věrno i natanko

izpunim, sve svoje dužnosti pomnjivo za ljubav tvoju ovèršim, svaku težkoću mojega stališa po tvojoj volji stalno podnesem, moje poglavare istinito poštujem, i moje druge sèrčno ljubim. Na putu, pri věžbanju u oružju i pri svakom službenom poslu uzdèrži mi drago zdravlje i dobru volju; brani me u svakoj pogibeli, a vèrhu svega uzdèrži me, o Bože i Otče moj! u tvojoj ljubavi i milosti. Očuvaj mi sèrce od zavedenja na zlo; nedopusti, da nijednu krivicu, nijedan težak grěh neučinim, a navlastito pak očuvaj me od mèrzke kletve i ružne bludnosti, koja zdravlje i život skončava, a dušu u věkověčno pogubljenje sunovratja. Znam, da mnogovèrstne pogibeli prěte spasenju moje duše; zli izgledi, nehajstvo za krěpostno življenje i strah božji, krivi nauki i nevěrstvo mogu mi lahko sèrce otrovati; ali uprav zato ću se često k tebi uticati, pak te priklonito moliti: pokrěpi me, da uši i sèrce zatvorim svakomu zlu govoru i grěšnu izgledu, i da pomnjivo běžim od svake družbe, koja bi me mogla na grěh navesti. Poděli mi, sveti Bože, tvoju moguću milost, da ovu moju odluku izpunim. Jer kako bih mogao polag moje dužnosti u smèrtnu pogibel ići, i kako pravi junak hrabro se boriti, kad bih se zaradi mojih grěhah morao bojati tvoje oštre pravice? Ako se pako s tvojom pomoćju težkoga grěha očuvam, neću se ničesa bojati ni u vrěme mira ni u vojski, ni u istoj smèrti; jer ako umrem, hoću tebi umrěti; ako me poživiš, hoću se pošteno i veselo doma k svojim povratiti, i tebi radostnu hvalu uzdavati. Svemogući

Bože, predobri Otče! tvojá zaštita i milost tvoja budi sa mnom za života i u čas moje smèrti. Amen.

Mol itva putnika.

Svemogući Bože! koji si slugu svoga Abrahama po svih putih života njegova zdrava očuvao, sine Izraelove u srěd mora po kopnom hoditi učinio, a trim mudrim od iztoka po zvězdi put kazao: budi mi, molim te Gospodine, na odlazku unaprědenje, na putu utěha, u vrućini zaseňa, na daždu i u zimi pokrivalo, u trudu pokrěpljenje, u suprotivi uporištje, u opasnosti šćap, u pogibeli spasenje, da po tvojem vodjenju onamo dojdem, kamo priti želim, i za tim na duši i tělu očuvan k svojim se povratim, a jednom u luku věkověčnoga blaženstva unidjem. Amen.

Molitva za bogoljubne priatelje.

O Bože, koji darove ljubavi milostju Duha svetoga u sèrca věrnih tvojih ulivaš: daj slugam i službenicam tvojim, za koje milost tvoju molimo, spasenje duše i těla, da tebe sa svom moćju ljube, i što je tebi ugodno svom pomnjom izvèrše; po Gospodinu našem Isusu Kèrstu, koji s tobom žive i kraljuje u jedinstvu istoga Duha svetoga Bog, po sve věke věkah. Amen.

Molitva za nepriatelje.

O Bože mira, ljubitelju i branitelju ljubavi: daj svim nepriateljem našim mir i ljubav istinitu, i

sve jim grěhe odpusti, a nas od zasědah njihovih krěpko izbavi, po Isukèrstu Gospodinu našem. Amen.

Molitva za brodeće ili morem putujuće.

Bože, koji si otce naše kroz more cèrljeno provodio, i prěko vode prevelike hvalu imenu tvojemu pěvajuće preveo: priklonito te molimo za sluge tvoje brodeće, da sve suprotive i pogibeli od njih odvratiš, od grěhah i svake nesrěće ih izbaviš, i željnom lukom i tihim jadrenjem vazda milostivo očuvaš, po Isukèrstu Gospodinu našem. Amen.

Molitva za nemoćnika.

Isuse, Gospodine i Bože moj! sluga tvoj, koga ljubiš, je bolestan. Nedaj da mu bude ova bolest na smèrt, nego da služi tebi na čast a njemu na duševno spasenje. Poděli bolestniku ustèrpljivost, a svim, koji ga služe, pravu ljubav, da nemoć ova i njemu i njim bude prigoda sakupljati si zasluženja za život věčni. Amen.

Molitva za umiruća.

Gospodaru života i smèrti, Stvoritelju svih ljudih! pomiluj ovoga umirućega I.; pomozi ga u najskrajnom borenju, odpusti mu sve grěhe, daj mu preminuti u milosti tvojoj, i poslě mukah ovoga života nadari ga dikom nebeskom. Amen.

Molitva za žive i mèrtve.

Svemogući, věčni Bože, koji zajedno živimi i mèrtvimi vladaš, i sve pomiluješ, od kojih previdiš, da će tvoji biti věrom i dělom: priklonito te molimo, da svi, za koje moliti odlučismo, i koje ili sadanji svět još u pùti zadèržava, ili koje je dojdući svět jur těla lišene primio, po odvětovanju svih svetih tvojih dobrostivostju pomilovanja tvoga odpuštjenje svih grěhah dostignu: po Isukèrstu Gospodinu našem. Amen.

Molitva za izprositi plod zemlje.

Milosèrdni Bože i Otče! dobrostivi uzdèržatelju života našega! Molimo te za kruh naš svakidanji i za sve, što nam je za uzdèržanje potrěbno. Daj plodnost njivam i vinogradom našim; pošlji nam u zgodno vrěme pokrěpljiv dažd i blago sunce. Stvoritelju i gospodaru neba i zemlje! ti sve možeš; ti nam možeš blagoslov tvoj poděliti i uzkratiti: za to te molimo, blagoslovi polja naša, i čuvaj ih od neplodnosti, škodljive živine, suše, moče, mraza i pogubnoga gràda. Istina da mi grěšnici nismo dostojni darovah tvojih, koje nam svaki dan, dapače svaki čas poděljuješ; nu predobrostivi Otče na nebesih! nepogledaj na zločinstva naša, od kojih se iz svega sèrca kajemo, dali budi nam milostiv radi Isusa Sina tvoga, koji je za nas na križu umrô i dragocěnu kèrv svoju prolio. Mi se sa svim u tebe uzdajemo, i obećujemo ti, da ćemo darove tvoje sveto i sàmo na

tvoju slavu uživati, trězni biti, i da ćemo se u srěći i nesrěći tvojim mudrim naredbam podlágati. Nikad nećemo pozabiti, da si vazda naš predobri Otac, kad nam daš ili uzmeš, kad nas blagosloviš ili pedepseš. Molimo te, milostivi Otče! neostavi nas, tvoje siromašne i nevoljne sinove! Smiluj se nam i u naprědak, i blagoslovi nas u svemu, što se tiče našega vrěmenitoga blagostanja i věčnoga spasenja. To od tebe molimo po Isukèrstu Gospodinu našem. Amen.

Molitva za izprositi dàžd.

Moli najprie litanie svih svetih; u njih za rěčmi: „Da plod zemlje" itd. reci dvakrat: „Da věrnim tvojim pristojan dažd podèliti dostojaš se. Tebe molimo usliši nas." Na svèrhi reci: Otče naš itd. Red. I neuvedi nas u napast. Odg. Da izbavi nas oda zla.

Pěsan 146.

Hvalite Gospodina, jer dobra je pěsan; * Bogu našemu budi mila i dična pohvala.

Gospodin zidje Jerusolim, * skuplja prognanike Izraelove.

On ozdravlja skrušene sèrcem, * i zavija rane njihove.

On broji množtvo zvězdah, * i sve ih po imenu zove.

Velik je Gospodin naš i veliko je mogućstvo njegovo, * i nije měre mudrosti njegovoj.

Gospodin prima krotke, * a ponizuje grěšnike tja do zemlje.

Pripěvajte Gospodinu s zahvalnostju, * pěvajte uz gusle Bogu našemu.

On pokriva nebo s oblaci, * i zemlji dažd pripravlja.

On čini rasti po gorah seno, * i travu na službu ljudem.

On daje živini hranu njezinu, * i mladim gavranom zazivajućim njega.

On neima veselja u jakosti konja, * niti ugodnosti u kolěnih muža.

Ugodni su Gospodinu, koji se njega boje, * i oni, koji se ufaju u milosèrdje njegovo.

Slava Otcu itd.

Red. Pokrij, Gospodine, nebo s oblaci. Odg. I zemlji dažd pripravi. Red. Da rodi na gorah seno. Odg. I trava ljudem na službu. Red. Polij gore s višinah tvojih. Odg. I plodom dělah tvojih nasitit će se zemlja. Red. Gospodine, usliši molitvu moju. Odg. I vapaj moj k tebi da pride. Red. Gospodin s vami. Odg. I s duhom tvojim.

Pomolimo se.

Bože, u kojem živemo, kretjemo se i jesmo, podaj nam dažd pristojan; da sadanjimi pomoćmi dosta pomoženi, dobra věkověčna uzdanije tražimo. Podaj nam, molimo te svemogući Bože, da mi, koji se u nevolji našoj u tvoje milosèrdje uzdajemo,

od suprotivštjinah po tvojem zaštitenju vazda budemo obranjeni.

Daj nam, molimo te Gospodine, dažd spasiteljan, i suho lice zemlje vodami nebeskimi milostivo polij; po Gospodinu našem Isusu Kèrstu, koji s tobom žive i kraljuje u jedinstvu Duha svetoga Bog, po sve věke věkah. Amen.

Red. Gospodin s vami. Odg. I s duhom tvojim. Red. Blagoslovimo Gospodina. Odg. Bogu hvala. Red. Uslišao nas svemogući i milosèrdni Gospodin. Odg. Amen. Red. I věrnih duše po milosèrdju božjem počivale u miru. Odg. Amen.

Molitva za izprositi razvedrenje.

Bože, koji se grěhom uvrědiš a pokorom pomiriš: molbe puka tvoga prosećega milostivo pogledaj, i biče sèrčbe tvoje, koje za grěhe naše zaslužimo, odvrati.

Usliši nas, Gospodine, k tebi vapeće, i razvedrenje zraka podaj tebe prosećim: da, premda smo za grěhe naše pravedno pečaleni, podělenjem milosèrdja tvoga dobrostivost tvoju oćutimo.

Molimo, svemogući Bože, blagostivost tvoju: da potop dažda uztegneš, i radost lica tvoga nam poděliti dostojiš se; po Isukèrstu Gospodinu našem. Amen.

Molitva za odvratjenje gràda i zla vrěmena.

Bože, koji se grěhom uvrědiš a pokorom pomiriš: molbe puka tvoga prosećega milostivo pogle-

daj, i biće sèrčbe tvoje, koje za grěhe naše zaslužimo, odvrati.

Od puka tvoga, molimo te Gospodine, da se duhovne zlobe odrenu: i pogubnost zračnih nevrěmenah da odstupi.

Svemogući, věkověčni Bože, prosti bojećim se, smiluj se prosećim: da se poslě štetnoga ognja oblakah i sile gèrmljavinah prětnja gromovah u uzrok hvale proměni.

Gospodine Isuse, koji si zapovědio větrom i moru, i učinì se velika tišina: usliši molbe obitelji tvoje, i podaj, da na znamenje svetoga križa otide svaka sila gromovinah.

Svemogući i milosèrdni Bože, koji nas i pedepšuć ozdravljaš, i prašćajuć sahranjuješ: podaj molećim tebe, da se tišini ovoga žudjenoga utišenja obradujemo, i darom pomilovanja tvoga vazda služimo; po Isukèrstu Gospodinu našem. Amen.

Molitva po obilnoj žetvi.

Zahvaljujemo ti, svemogući Bože! za obilni blagoslov, kojim nas je tvoja otčinska dobrota ovo lěto nadarila. Daj da se po tvojoj svetoj naměri njim služimo na korist svoju i izkèrnjega svoga, i da u naprědak dobročinstva tvoja zaslužimo i primimo, po Isukèrstu Gospodinu našem. Amen.

Molitva po slaboj žetvi.

Svemogući Bože! ovo lěto nisi nas onako obilnim plodom zemlje blagoslovio, kako druga lěta. Ali

i za ovo malo, što nam je tvoja otčinska dobrota podělila, iz svega sèrca ti zahvaljujemo, moleć te, da nam dáš i to malo s tvojom milostju uživati, i pametno s njim gospodariti, da zaslužimo jednoć nad mnogim postavljeni biti, i u neminućih dobrih života věkověčnoga děl primiti; po Isukèrstu Gospodinu našem. Amen.

Molitva u kojojgod nevolji.

Gospodine! ruka tvoja me je težko pohodila; ali ni malo neću se tebi suprotiviti, koji si pravedan u odlukah i pun smilovanja u sudih tvojih. Ja sam sagrěšio, i želim dragovoljno tèrpiti za grěhe svoje. Budi volja tvoja! Daj mi, milosèrdni Bože, stèrpljivost i jakost u tugah mojih, da ih na čast tvoju i na spasenje duše moje podnesem, i oslobodi me od nevolje moje, ako je volja tvoja. Spomeni se Gospodine! moje slaboće, i milostiv mi budi, da hvalim ime tvoje, i na věke slavim milosèrdje tvoje. Amen.

Bogoljubnost za bolestnike i umiruće.

„Ljudem je odredjeno jednom umrěti, a po tom je sud."
Hebr. 9. 27.

Umrěti nam je, a samo jedan put ćemo umrěti, pak ta jedina smèrt odlučit će nam ili věčno blaženstvo ili pogubu věkověčnu. Što bi dakle morao biti vas naš život nego neprestajna priprava na smèrt? „Bdite" veli Isukèrst, „jer neznate ni dneva ni časa." Za to treba da

se na smèrt pripravljamo ne stopram kad nas bolest pritisne, dali kad smo još zdravi. Valja da bogoljubno živemo, da blaženo umremo, i sad jur moramo odkinuti naše sèrce od zemaljskih dobarah, buduć da ćemo ih morati po smèrti pustiti; valja da svaki dan duševnost iztražujemo, i svete sakramente često primamo, jer nam morda u čas smèrti to učiniti nebude moguće. Više putih molimo se Bogu za srěćnu smèrt. Dobro bi bilo, kad bi pohadjali i nastojali naše nemoćne rodjake, priatelje, i druge umirajuće, da se gledanjem i promišljanjem smèrti učimo kèrstjanski umrěti. Za zdravlja jur valja da vrěmenite posle, kako Bog zapověda, u red postavimo i oporuku ili teštamenat učinimo, da bi se mogli u nemoći sàmo s Bogom zabavljati. — Kada pak obolimo, valja nam bolest tihom ponižnostju od Boga primiti, na korist duševnu potèrplivo podnašati, i na sve pripravnimi biti. Treba nam za dobe svete sakramente prijeti, i najposlědnje pomazanje nesmimo na najskrajni čas odnašati. Oni, koji nemoćnika nastoje, jesu po duši oštro dèržani skèrbiti, da bolestnik svete sakramente primi, kad je još, ako je moguće, na cěloj pameti. Valja da nepriateljem svojim dragovoljno i iskreno odpusti svaku uvredu, i da bude i s onimi ljubezniv, koji ga nastoje. Pokli je primio nemoćnik svete sakramente, valja da se sàmo pobožnimi misli zabavlja, da se mirno Bogu izruči, da boli svoje s mukom Isukèrstovom sdruži, i natanko lěkara posluša, jer je to Bogu ugodna pokora. Svako izprazno razgovaranje, i premnoge pohode treba od bolestnika odalečiti, samo pobožni ljudi, a osobito redovnik neka se k njemu većput približi. Bolestniku valja kad ter kad štiti muku Isukèrstovu i različne spodobne molitve, a nada sve pristojne su mu strělovite molitvice ili kratki bogoljubni uzdasi. Kad se skrajni čas približuje, valja bolestnika opominjati, da

tim većom pomnjom i krěpljim pouzdanjem pogleda razpelo, koje mu se i u ruke podá, da ga poljubi; kadkada se poškropi blagoslovljenom vodom, na kratko moli mu se dělo věrovanja, ufanja, ljubavi i skrušenja, i ponutka se na stèrpljivost i podvèrženost volji božjoj. Kada umire, govori mu se presveto ime Isusa i Marie, i preporuči mu se duša.

Molitva za blaženu smèrt.

O Bože! odredjeno je čověku jednom umrěti; sud tvoj je pravedan! budi volja tvojà! Samo te prosim za milost, da me smèrt kako tat po noći nepripravna nenajde, nego u bdenju i molitvi. Nepozovi me iz ovoga světa, dokle pokoru neučinim; strašno bi bilo, nespokorenu u ruke tvoje prispěti. Nedaj mi nikad pozabiti, da mi valja bogoljubno živěti za blaženo umrěti. Daj da pred licem tvojim u pravdi hodim, volju tvoju ovèršim, i da se s tim na oni poglaviti čas dostojno pripravim. — Trojedini Bože! daruj mi blažen svèršetak. Otče nebeski! daj mi smèrtni strah srěćno predobiti. Isuse! budi mi pred očima, kako si za me na križu umrô, i daj mi čuti one blage rěči: „Danas ćeš biti sa mnom u raju.“ Duše sveti! prosvětli i pokrěpi me, da u věri stalno obstojim, da sve napasti proti njoj krěpko nadvladam, i kao ud svete cèrkve katoličanske u njoj blaženo preminem. — Sveta Mario! majko milosèrdja, bogorodice, kraljice neba i zemlje, angjelah i ljudih, osobita zagovoriteljice, i za Bogom utočištje grěšnikah, pomoćnice kèrstjanah, kćeri

Otca, majko Sina i zaručnice Duha svetoga! poglej mene nevoljna, grěšnika. K tebi vapim! dojdi mi na pomoć u onoj poglavitoj uri, radi koje sam te uvěk zazivao. — Sveti Josipe! moli za me, da smèrtju pravednih umrem. Sveti angjele čuvaru! brani me, i neodstupi od mene, dokle cilj moga življenja nedostignem. Amen.

Oporuka duhovna.

U ime Otca, i Sina, i Duha svetoga. Amen. Ja I. . . . predajem dušu svoju Bogu stvoritelju svomu, a tělo svoje zemlji, iz koje je bilo sastavljeno. Drage volje ostavljam svako veselje ovoga života, i sve stvari zemaljske. Kajem se iz svega sèrca svih grěhah; proklinjem i mèrzim ih, jer ih ti, preljubeznivi moj Bože! nada sve mèrziš. Za ljubav tvoju, Bože moj! odpuštjam iz dna sèrca svoga svim nepriateljem svojim; ja im želim svako dobro. Věrujem u trojedinoga Boga, Otca, Sina, i Duha svetoga, moga stvoritelja, odkupitelja i posvetitelja, svemogućega, predobrostivoga i premudroga Boga, i gospodina moga. Tvèrdo věrujem sve što mi sveta cèrkva katoličanska za věrovati predstavlja. Pouzdano ufam od dobrostivosti božje odpuštjenje svih grěhah, milost za svako dobro i slavu věkověčnu. Ljubim Boga svom pametju, svim sèrcem i svimi moćmi. Ja se sasvim i posve podlažem presvetoj, preljubeznivoj i vazda prečastnoj volji božjoj. Ja sam pripravan od tebe, Bože moj, sve dobro moje! sve drago-

voljno primiti: bolest ili zdravlje, život ili smèrt; neka mi bude po tvojoj svetoj volji! Amen.

Preporučam tělo i dušu moju molitvi preslavne vazda Děve Marie, moje premile majke, svetoga Josipa, moga angjela čuvara, i svih svetih, koje sad ponižno prosim, da mi budu u pomoći u vrěme smèrti moje. Najposlědnje rěči moje neka budu: Isuse, Mario i Josipe! Ako mi usta neuzmognu izreći ove rěči, neka mi to pamet misli. Buduć paka da neću morda u čas smèrti pri pameti biti, za to govorim sad město onda, i to s najvećim žarom, predubokim poštovanjem i pravom poniznostju: „Isuse! Mario! Josipe!“ — o Isuse moj! u ruke tvoje, u tvoje svete rane, koje si iz ljubavi do mene nevoljna grěšnika na tvojem svetom tělu primio, preporučujem dušu i tělo moje. O Bože! smiluj se meni siromašnomu grěšniku. Amen.

Molitva u bolesti.

„Sinko moj! nekloni duhom u bolesti, nego moli Gospodina, i ozdravit će te.“ Sir. 38, 9.

O Bože spasenja moga! Otče i izbavitelju moj! Ti si toliko putih za zdravlja moga molitve moje milostivo uslišio; nećeš ni sada lice tvoje od mene odvratiti, kad u težkoj bolesti svoje nemoćne ruke k tebi uzdižem, i slabim glasom vapim: Gospodine! smiluj se meni i pomozi me! — Gdě je ikoja nevolja, u kojoj nebi ti mogao pomoći, ili nebi hotio pomoći? — ako se drugačje s tvojom mudrostju i spasenjem našim sláže.

Ti Bože moj znaš što tèrpim, znaš takodjer zašto tèrpim. Nisam li morda ja sám uzrok moje bolesti kroz netrěznost, razuzdan život, ili nemarnost za uzdèržanje zdravlja svojega? — Jesam i dosadanje zdravlje za nezaslužen dar dobrostivosti tvoje dèržao, i tebi, Bože moj! za to zahvalan bio? — Ali nisam li morda ovim dragocěnim blagom služio se na prestupljenje svetoga zakona tvoga? — Ili morda hoćeš kroz tělesne boli probudit me iz lěnosti u službi tvojoj? i ponutkat me, da pamet svoju oslobodim od raztrešenosti, neuredne želje za tašćimi nasladami i od prěkomèrne skèrbi za dobra zemaljska, pak da se s tobom i spasenjem duše svoje zanimam? — Bio kojimudrago uzrok nemoći moje, ipak sam ti hvalu dužan, da tvoja otčinska ljubav nastoji kroz tělesne boli na duši me ozdraviti. Priklonito te molim, daj mi iz ove bolesti onu korist izvaditi, poradi koje mi ju je tvoja mudra naměra poslala. Ako i oštro kazniš tělo moje, ali smiluj se duši. Poděli mi ustèrpljivost, da pedepsanje iz ruke tvoje radostno primim i krotko podnesem; jer tko pedepsu rad podnaša, će čast steći; a tko se pedepsi tvèrdovratno suprotivi, u čas će bez pomoći poginuti. Podaj mi i jakost, da si boli s netèrpljivostju neuzmnožim. Oživi u meni ufanje u pomoć tvoju, da ćeš me od nemoći izbaviti, ako bi mi zdravlje spasenju duše koristilo. Čini s mene, što je sveta volja tvoja. Ozdravi me, ako mi je dužje življenje spasiteljnije od smèrti. Onda ću te hvaliti i slaviti sve moje žive dni; nastojat ću svagda bogo-

ljubnije živěti, dužnosti svoga stališa marljivije izpunjivati, i još mnogo dobrih dělah za život věčni činiti. Ako paka ozdravljenje moje nebi bilo tebi prijetno, a meni i mojim spasonosno, onda, Otče nebeski! budi ne moja nego tvoja volja. Tada te samo molim za najskrajnu milost, za dar blažene smèrti. Sasvim predajem se u volju tvoju, koja sve dobro čini, i pripravan sam sve krotko i zahvalnim sèrcem tèrpiti, što sam zaslužio, ili što mi je spasiteljno, i tebe moga dragoga Boga i izbavitelja ću se vazda čvèrsto dèržati. Ništa neka me nerazdruži od ljubavi božje, koja je u Isukèrstu Gospodinu našem.

O predobrostivi moj Odkupitelju! još imaš ti istu moć ozdravljati, koju si za života tvoga na toliko bolestnih i nevoljnih, koji u tebe věrovaše, ljubeznivo pokazivao. Istom věrom vapim k tebi: Isuse, sine Davidov! smiluj se meni! Ako samo hoćeš, ću ustati i ozdraviti. Usliši me u tvojem neizměrnom milosèrdju, ter daruj mi željno zdravlje. Ako mi paka zdravlje nebi spasonosno bilo, budi volja tvoja; samo da mi neuzkratiš milost tvoju. Daj mi s tobom umrěti, da pak s tobom živem; daj mi s tobom tèrpiti, da jednoć s tobom kraljujem. Amen.

Molitva po ozdravljenju.

„Težka bolest raztrězni pamet.“ Sir. 31. 2.

Zahvali Bogu svojemu, dušo moja! ovèrši zavěte, koje si Previšnjemu učinila! — Dà, hvalu ću

uzdavati Gospodinu svako vrěme, jer nije odvèrgao molitve sluge svoga. Smèrtne bolesti pritisnuše me, i u stiski svojoj vapih k Gospodinu; pomolih se Bogu svojemu, a on s nebes usliši glas moj, i vapaj moj pred licem njegovim doprì k ušima njegovima. Gospodine, Bože moj! k tebi vapih, i ti si mi milo zdravlje povratio. Tako jest, Otče predobrostivi! da sam po bolesti opet ustao, da mi je život produžen, i da se sladkomu zdravlju opet radovati počimljem, to je učinila tvoja dobrota, koju svaki dan ponavljaš; to je veliko dobročinstvo, koje me na goruću zahvalnost nutka. Čast, hvalu i slavu ti zato uzdajem iz sve duše moje! Da bi mi bio po pravdi tvojoj učinio, još oštrije bi bio morao grěhe moje pedepsati. Da bi me bio na sud pozvao, ah što bi od mene bilo! Ali ti si milostiv i milosèrdan, neizměrno dobar i věran! Istina ti nas kazniš, ali nekazniš nas za pogubiti nas, dali za poboljšati nas i spasiti. Ti raniš i lěčiš: „Ti bìješ, i ruke tvoje opet ozdravljaju.“ To sam i na duši i na tělu većkrat izkusio. Zdravlje těla mojega mi je opet povratjeno, a pretèrpljena bolest mi je pamet raztrěznila; ona me je od světa, od zemaljskih dobarah i tašćih požudah oslobodila, i k tebi, Bože i Otče moj! nazad privela. Ti si me učio češtje i krěplje moliti i bistrije spoznati, da ni mladost ni jakost, ni bogastvo ni mogućstvo neprimore nas od bolesti obraniti, ili izgubljeno zdravlje nam povèrnuti, — u kratko, ti si me naučio světu umrěti i nov, tebi posvetjen život početi. Radi toga zahva-

ljujem ti iz svega sèrca za tvoje ljubeznivo pedepsanje, moleć te, da ga duši mojoj koristnim učiniš. Potvèrdi svete odluke, koje sam ti svečano obećao. Daj da o životu, zemaljskih dobrih i svih razkošah onako mislim i sudim, kako sam o njih na smèrtnoj postelji mislio i sudio, da se u buduće od njihovih namamah i napastih tim sĕgurnije očuvam. Ja sam tvèrdo odlučio, o Bože moj! pokrĕpi moju slabahnu volju tvojom mogućom milostju! — tvèrdo sam odlučio, da ću te vrućje ljubiti, marljivije ti služiti, dužnosti stališa svoga pomnjivije ovèršivati, zdravlje svoje više cĕniti i skèrbnije čuvati, nego sam to do sada činio, i da ću život svoj za dar tvoj dèržati, samo na slavu tvoju i na spasenje duše svoje njim se služiti. Moje zdravo tĕlo, moja ćutjenja, duša i sèrce, i sve moći moje neka budu tebi posvetjene. Blagoslovi, Otče predobrostivi! ove odluke, da ih vĕrno ovèršim, i tebi dužnu zahvalnost izkažem, a jednoć vĕčnu slavu dostignem, po Isukèrstu Gospodinu našem. Amen.

Jutèrnja molitva bolestnika.

Svemogući vĕčni Bože! sèrdačno ti zahvaljujem, da si me ovu noć milostivo uzdèržao. Priporučujem se i danas tvojoj otčinskoj zaštiti, i sa svim se tebi predajem, bilo to na život ili na smèrt. Svaku nevolju, tugu i bol, koja me danas čeka, prikazujem tebi, Otcu mojemu preljubeznivomu, skupa s gorkom mukom i smèrtju Odkupitelja moga Isukèrsta,

na čast i uzvišenje veličanstva tvoga, i za pokoru svih grěhah života moga . . . , i stalno odlučujem, da ću za ljubav tvoju sve dragovoljno tèrpiti. Ako bi me pak krutost mukah mojih nadvladala ili slabost mi zabranila, da ti nebih mogao sve kako želim prikazati, dostoj se, premilosèrdni Bože! ovu želju moju za čin blagostivo prijeti. Ako hoćeš danas još život moj uzdèržati, hvaljeno budi tvoje presveto ime; ako li je paka tebi prijetno, danas pozvati me iz ovoga světa, budi volja tvoja. Tebi samo hoću da živem i umrem!

Bože moj, věrujem u tebe, jer si věčna istina: pokrěpi me u věri! Bože moj, ufam se u tebe, jer si svemoguć, neizměrno věran i milosèrdan: potvèrdi me u ufanju! Bože moj, ljubim te iz svega sèrca i nada sve stvari, jer si ista věkověčna ljubav: uzmnoži ljubav moju! Za ljubav tvoju želim svaku tugu i žalost dragovoljno iz ruke tvoje prijeti i stèrpljivo podniti.

Mario, zdravlje nemoćnih i utočištje moje! budi zagovornica moja kod dragoga Sina tvoga, da po izprošenju tvojem ljubko zdravlje ili blaženo prèselenje u věčnost dostignem. O sveti angjele čuvaru! hvala ti, što si me noćas tako ljubeznivo čuvao; prosim tebe i sve angjele božje, čuvajte me i danas i svaki čas tja do konca života moga. — I vi sveti božji, a navlastito ti moj sveti odvětniče I., i vi svi zaštitnici moji, pomozite me i danas molitvami vašimi, ter neostavite me u vrěme preminutja mo-

jega; molite se za me sudcu božanstvenomu, da mi milostiv bude. Amen.

Večernja molitva bolestnika.

Presveta Troice! Bože Otče, i Sine, i Duše sveti! hvala ti za sva dobročinstva i za iste muke, kojimi si me danas pohodio. Ponizno te molim, da mi oprostiš, ako nisam današnje tuge i nevolje dužnom stèrpljivostju podnio. Priporučujem se noćas tvojoj božanstvenoj obrambi. Od svih mojih grěhah sèrdačno se kajem, zašto sam s njimi uvrědio tebe, jedino dobro! kojega nada sve ljubim. Ah da te nebih bio nikad razžalio! Temeljito odlučujem, da ću se s pomoćju tvojom poboljšati. Prikazujem ti, Otče nebeski! za grěhe svoje neizměrna dostojanstva Isukèrsta božanstvenoga Sina tvojega. Nedaj da se draga cěna muke i smèrti njegove za me izgubi. Isuse! tebi spavam; Isuse! tebi bdijem; Isuse! tebi živem; Isuse! tebi umirem; Isuse! tvoj sam živ i mèrtav. Amen.

Preblažena děvice i majko Mario! oblakšaj noćas molbom tvojom boli moje. Budi moja braniteljica u vrěme napasti, budi moja utěšiteljica, budi mi moguća zagovoriteljica kod Isusa, tvoga božanstvenoga Sina. O sveti angjele čuvaru i svi sveti božji! branite i čuvajte me noćas od svakoga zla! Smiluj se milosèrdni Bože! svim dušam u očistilištju. Daruj im pokoj věčni, i světlost věčna im světila; počivale u miru. Amen.

Molitva bolestnika za biti dělnikom sv. mise. *)

Bože moj! ti sve vidiš, ti znaš, kako bih rad u cèrkvu poći, da ti se ondě ponizno poklonio bih, pri sv. misi bio, njezinih dragocěnih plodovah děl primio, i svom dušom tebi hvalu i slavu uzdao: ali nemoć moja nedopuštja mi u tempal tvoj sveti pojti. Nu dopusti mi, preljubeznivi Bože! da barem duh moj k oltaru tvojemu pristupi, i podaj mi děl od blaženih plodovah sv. mise, buduć da je volja tvoja, da nemorem glavom k noj pojti. Morem te častiti i ovdě u kući, i na bolestničkoj postelji ti služiti, jer si posvuda nazočan, i na svakom městu čuješ uzdahe i prošnje nevoljnih. U duhu pristupam pred lice tvoje, i pridruživam želje i molitve svoje molitvam svih svetjenikah, koji ti danas po svem světu neoskvèrnjenu žèrtvu prinose. Prikazujem ti ovu preuzvišenu žèrtvu na čast božanstvenoga veličanstva tvojega, na hvalu za sva dobročinstva prijeta, za izmoliti milost tvoju i sve, što je meni i svim ljudem potrěbno, za odpuštjenje grěhah mojih i svega světa, i za duše pokojnih u očistilištju. Neka bude tebi prikazana na slavu imena tvoga, i na spomin gorke muke i smèrti jedinorodjenoga Sina tvoga, angjelom i svetim na veselje, pravednim

---

*) Kada čuješ k misi zvoniti, a radi bolesti nemoreš u cèrkvu poći, moli slědeću molitvu, a za njom molitve pod sv. misom na str. 24 i 36.

na pomoć, grěšnim na pokoru, nemoćnim na utěhu, umirajućim na spasenje; navlastito neka ti bude prikazana za moje ljude, za sve koji su se molitvi mojoj preporučili, za moje duhovne pastire i poglavare, za dobročinitelje i poslužitelje moje, i najzad za sve, za koje hoćeš da ti se molim.

Gospodine, koji poznaš sva ćutjenja sèrca mojega, usliši želje i prošnje moje! vapaj moj k tebi da pride! Učini me dělnikom sv. mise, i molitavah svih věrnih tvojih na pokrěpljenje moje proti svakoj napasti, na ustèrplenje u bolesti, na utěšenje u tugah, a jednoć na blaženo preminutje. Amen.

Molitva
bolestnika prie prijetja sv. sakramentah.

Zahvaljujem ti, milosèrdni Božě! da me kroz nemoć na umèrlost moju spominješ, pak vrěme i prigodu mi daješ, da se mirno i dobro pripravim na moj svèršetak. Da bi umirajuće utěšio, sa sobom ih pomirio i za težki put u věčnost pokrěpio, zato si naredio i prepisao sv. sakramente za bolestne. Hvala i čast ti budi za ovu naredbu tvoje milostive providnosti. Ja se sada pripravljam, da radostno ovèršim volju tvoju, pak da milost tvoju primim. Ti, o Bože! najbolje znaš, kako je potrěbno za spasenje duše moje, da ovaj sveti posal dostojno opravim, buduć da mi morda najzadnji put u mojem životu pomilovanje tvoje ponudjaš; ah pomozi mi dakle svete sakramente tako dostojno prijeti, da mi

milost tvoju poděle. Prosvětli mi razum, da grěhe moje pravo spoznam; gani i omekčaj moje tvèrdo sèrce, da se svih opačinah i nemarnostih svega života moga istinito pokajem, i pravo i podpunoma izpovědim, da kroz sveti sakramenat pokore s tobom pomiren, presveto tělo i kèrv Sina tvoga Isukèrsta na spasenje duše i kao sěguran zalog věčnoga života i slavnoga uzkèrsnutja primim, i tim vrědno pripravljen, pozvanje tvoje u věčnost mirno i radostnim pouzdanjem čekam. Amen.

Molitva prie pričeštjenja.

Ljubeznivi Isuse, božanstveni Spasitelju! iz svega sèrca ti zahvaljujem, što si mi u sv. sakramentu pokore sve grěhe odpustio. Istina, tělo moje je bolestno, ali dušu si mi izlěčio. Drage volje ću tèrpiti za grěhe svoje, dokle bude volja tvoja; nedaj mi samo u věčnosti patiti. Ali blagi Spasitelju! ti mi neodpuštjaš samo grěhe, da pače hoćeš me još u nemoći mojoj pohoditi u presvetom oltarskom sakramentu, kako si jednoć na ovom světu živeć k nemoćnikom u kuće hodio, pak ih ozdravljao. O kol ka čast i srěća je to za me! Ti hočeš u sèrce moje unići, da neposumnjim o tvojoj ljubavi i o odproštjenju mojih grěhah, ako se od njih pravo pokajem. Věrujem u tebe, Spasitelju moj! ti si moj Odkupitelj od grěhah i od smèrti; ti si istinito u presvetom oltarskom sakramentu. Ufam se u tebe, Spasitelju moj! ti sve ravnaš na moju duševnu

korist, dakle i nemoć ovu, kojom si me pohodio. Ako od ove bolesti umrem, pripravio si mi jur město u kući Otca tvojega. Ljubim te, Spasitelju moj! jer si ti prie mene ljubio. Ti si za me umrô, i iz ljubavi prama meni hoćeš sada u sèrce moje unići; ti si Bog moj, i sve dobro moje! Ginem od želje za tobom, hranom nebeskom, da se tužno i nevoljno sèrce moje utiši i pokrěpi na putovanje u věčnost. Ja sam nevoljan grěšnik, i nisam dostojan tako velike milosti, i toliko neizměrne ljubavi, ali ti si mi jur sve odprostio; ter si uvěk skrušene grěšnike milostivo primao, s njimi blagovao, i k sebi ih pozivao govoreć: „Dojdite k meni vi svi, koji ste tužni i nevoljami napèrtjeni, i ja ću vas ukrěpiti.“ Nu dakle, dojdi Isuse, moj božanstveni Spasitelju! pak ukrěpi nemoćnika, kojega toliko ljubiš. Amen.

Molitva po pričeštjenju.

Tělo Gospodina našega Isusa Kèrsta sačuvalo dušu moju u život věčni! — Hvala tebi, Isukèrste, Gospodine i Spasitelju moj! da si dostojao se pohoditi me u nemoći mojoj. Sada si u sèrcu mojem, i daješ mi onaj mir, kojega svet dati nemore. Zaisto morem sada sa starem Šimeunom vapiti: „Sad odpusti s mirom slugu tvoga, Gospodine! po rěči tvojoj, jere oči moje vidiše spasenje tvoje, koje si ugotovio pred licem svih narodah.“ Nestrašim se sada ni iste smèrti; neodputujem se bo sám u věčnost, jer me ti, božanstveni priatelju! sprovodiš, i

ti si onaj isti, koji će me suditi, a tebe, mojega najvěrnijega priatelja, kojega sada sa svim sèrcem ljubim, — tebe neimam se bojati, da ćeš me preoštro suditi. Isti grob i truhlež nestraše me, jer ćeš me ti od smèrti slavno probuditi, buduć da si rekao: „Koji blaguje moje tělo, i pije moju kèrv, ima život věčni, i ja ću ga uzkrisiti na poslědnji dan“ (Iv. 6, 55).

Gospodine Isukèrste! sada se mirno i sasvim tebi predajem, jer ti sve mudro upravljaš na moje spasenje. Ako mi je zdravlje spasonosno, želim se ozdraviti: ako mi je paka bolest spasiteljnija, hoću rȁdo tèrpiti, dokle bude volja tvoja; samo ostani sa mnom s milostju tvojom, i těši i krěpi me u svakoj tugi i žalosti. Amen.

O preblažena děvice Mario itd. na str. 245.

Molitva prie najposlědnjega pomazanja.

Božanstveni Odkupitelju! pokrěpi me još svetotajstvom najposlědnjega pomazanja, koje si u svojem neizměrnom milosèrdju za věrne svoje u njihovih bolestih odredio. Stalno věrujem, da ćeš mi po ovom sakramentu željno zdravlje opet darovati, ako mi je spasenju duše koristno; věrujem takodjer, da ćeš mi polakšanje u bolesti poděliti, proti napastim me pokrěpiti, i grěhe mi odpustiti, ako ih još morda na duši imam. Sve to tvèrdo věrujem i ufam od tebe, jer me ti to učiš po apostolu svojem Jakovu, koji govori: „Boluje li tko medju vami,

neka dozove misnike cèrkve, pak neka mole nad njim, i neka ga pomàžu uljem u ime Gospodinovo, i molitva věre će spasiti bolestnika, i Gospodin će ga oblakšati, i ako bude u grěsih, će mu se odprostiti" (Jak. 5, 15.). Hvala tebi, o Bože moj! da si i ovo svetotajstvo za me tužnoga bolestnika naredio; gorim od želje primiti ga, da budem posve očištjen od svih grěhah, koje sam ikada s nutarnjimi ćutjenji i tělesnimi udi učinio. Napuni sèrce moje novom mèržnjom na svako prestupljenje zakona tvoga, vrućom ljubavju prama tebi, i izvèrstnim izručenjem u tvoju svetu volju, da sveto pomazanje dostojno i na věčno spasenje primim. Amen.

Molitva po najposlědnjem pomazanju.

Zahvaljujem ti iz svega sèrca, božanstveni moj Odkupitelju! što si me svetotajstvom pomazanja pokrěpio i posvetio. Ufam se, da su mi sad svi grěsi odpuštjeni, i da je milostju ovoga sv. sakramenta nadoměstjeno, što je skrušenju i izpovědi mojoj manjkalo. Sve skèrbi ću sada ostaviti, i pouzdano milosèrdju tvojemu se izručiti; krěpko se ufam u tebe, da ćeš me ozdraviti, ako bi mi spasiteljno bilo, ako pak ne, tako se radujem, preljubeznivi Isuse! da ću čistom dušom unići u pokoj věčni; jer kod tebe u raju je pravi život i istinito veselje, buduć da je „Bog, što oko nije vidilo, ni uho čulo, ni u sèrce čověku došlo, onim pripravio, koji ga ljube" (1. Kor. 2, 9.). Ah daj, Gospodine Isuse! da

milost tvoju, koju sam u svetih sakramentih primio, nikad već neizgubim. Amen.

Věžbanje bolestnika u različnih krěpostih.

Zazvanje pomoći božje. Bože, na pomoć moju nastoj: Gospodine pomoći me priteci. Pěsm. 69. — Duša moja je žalostna; a ti, Gospodine! kako dugo kasniš? ah obrati se k meni, i izbavi dušu moju; pomozi mi, i spasi me po milosèrdju tvojem. Pěsm. 6. — U tebe se uzdajem, o Bože moj! pomozi i oslobodi me. Pěsm. 7. — Ah Gospodine! neudalji od mene pomoć tvoju: jer stiska se približuje, a neima u njoj pomoći osim kod tebe. Pěsm. 21. — Moć moja je usahnula kao črepina, ali ti, Gospodine! si jakost moja. Pěsm. 21 i 24. — Pomoćniče i odkupitelju moj, ah nekasni dugo. Pěsm. 59. — Duša moja je žalostna, i neće da se utěši. Pěsm. 76. — Budi ti utěha moja, Otče milosèrdja, i Bože svakoga utišenja! 2. Kor. 1. —

Dělo věre. Věrujem u tebe, Gospodine! uzmnoži věru moju! — Věrujem, da si Kèrst, sin Boga živoga, i da nisi na svět došao, da grěšnike pogubiš, nego da ih obratiš i spasiš. — Věrujem, da Odkupitelj moj žive, i da ću na najposlědnji dan iz zemlje uzkèrsnuti; i opet ću se ogèrnuti kožom mojom, i u pùti mojoj vidit ću Boga spasitelja moga. Ja isti ću ga viděti, i oči moje će ga gledati, a ne drugi. Job. 19. — Věrujem, Isuse! da si ti uzkèrsnutje i život, i da će živěti, tko u tebe věruje,

ako i umre. Iv. 11. — Věrujem i izpovědam sve, što sv. cèrkva katoličanska věruje i izpověda: u toj věri hoću živěti i umrěti. Věrujem u Boga Otca, koji me je stvorio na priliku svoju; věrujem u Isusa Kèrsta, Sina njegova jedinorodjenoga, koji me je svojom dragocěnom kèrvju odkupio; věrujem u Duha svetoga, koji me je od grěhah očistio i posvetio. O Bože! poděli mi milost, da u ovoj pravoj věri i čistom savěstju preminem. Amen.

Dělo ufanja. K tebi, o Bože moj! uzdižem pamet svoju; u tebe se uzdajem, i neću se smesti na věke. Pěsm. 24. — Gospodin je světlost moja i spasenje moje: koga bih se bojao? Gospodin je branitelj života moga, pred kim bih trepio? — Kad bih u srěd smèrtne tmine hodio, nebih se zla strašio: jer ti, o Bože! si sa mnom. — Imamo zastupnika, kod Otca nebeskoga, Isusa Kèrta pravednika, koji je žèrtva za grěhe naše, i ne samo za naše nego i za grěhe svega světa. 1. Iv. 1. — U tebe, Gospodine! su ufali otci naši; ufali su, i izbavio si ih, k tebi su vapili, i spasio si ih; ufali su u tebe, i nisu se smutili. Pěsm. 21. — I ja ću u tebe ufati, pak se neću směsti u věke; ti bo si branitelj svim, koji se u tebe uzdáju. — U istinu, veli Gospodin, ja neću smèrti grěšnikove, nego da se pokaje i da žive. Ezek. 33. — Zašto si malosèrčna, dušo moja? preporuči Gospodinu život svoj, pak ufaj u njega; on će sve dobro učiniti; on će te spasiti, jerbo se u njega uzdaješ. Pěsm. 35. — Dušo moja! izruči sve skèrbi svoje Gospodinu; on

će te uzdèržati. Pěsm. 54. — U njega ufajuć posědovati ćeš zemlju izabranih, i svetu goru božju, raj nebeski ćeš naslědovati. Izai. 57.

Želja za nebom. Gospodine! želim poći iz ovoga sveta, i s Isukèrstom biti. — Kako hlepi jelen za vodom živom, onako čezne duša moja za tobom, o Bože! — Duša moja žedja Boga jakoga i živoga; kad ću tamo doći, i stupiti pred lice božje? — Izvedi, Gospodine! dušu moju iz tamnice těla ovoga, da u otačbini nebeskoj slavim ime tvoje. O kako su ljubka pribivalištja tvoja, Gospodine vojskah! duša moja čezne i gine za prědvorji gospodinovimi. Sèrce moje i pùt moja raduje se u Bogu živom, koji hoće da me uzme u raj svoj věkověčni. — O kako su čestiti, koji s tobom bivaju, Gospodine! po sve věke te slave. Jedan jedini dan u prědvorjih tvojih je bolji, nego tisuća lětah u krilu najveće sreće zemaljske. Nigda još nije ni oko čověčje vidilo, ni uho čulo, ni sèrce ćutilo, što je Bog onim pripravio, koji ga ljube. Bog sam je prevelika plaća svojim odabranim. — Oh kako mi se gèrsti sve zemaljsko, kada diku nebesku razmišljam! —

Dělo ljubavi. Ljubim te, Gospodine! jakost moja, utočištje moje i spasitelju moj. Ljubim te, jer si ti mene prie ljubio. Ljubim te, buduć da si me na priliku svoju stvorio, i diku nebesku mi pripravio. — Ljubim te, jer si me više ljubio nego li svoj isti život, i kèrvju svojom od grěhah me očistio. — Ljubav moja je Isus, koji me je ljubio, i sebe istoga

za me dao. — O Bože moj, lěpoto neizměrna, i ljubavi věkověčna! daj mil tebe ljubiti svim sèrcem i svom krěpostju svojom, i da ništa osim tebe neljubim, nego što i kako mi ti zapovědaš. — Ah prekasno sam te spoznao, prekasno sam te počeo ljubiti, Bože moj i sve dobro moje! — Što će nas razstaviti od ljubavi božje? nevolja ili tuga? ili mač? Ali u svem tom predobivamo onoga radi, koji nas je ljubio. Jer znam stanovito, da ni smèrt, ni život, ni angjeli, ni vlasti, ni sadašnje ni buduće, ni ikoja druga stvar nemože nas razdružiti od ljubavi božje, koja je u Isukèrstu Gospodinu našem. — Ljubav i milost tvoju samo uzdèrži mi, Gospodine! to samo mi je zadosta. — Isuse! ljubim te vèrhu svih stvarih, jer si Gospodin moj i Bog moj i sve dobro moje. Sàmo tebi ću živěti, na čast tvoju ću rado tèrpiti; daj da tebi, i u ljubavi tvojoj preminem.

Dělo pokajanja. Gospodine! budi milostiv meni grěšniku! Pomiluj me, Bože! po velikom milosèrdju tvojem; i po množtvu smilovanjah tvojih smèrsi nepravdu moju. — Većma operi me od nepravednosti moje, i od grěha moga očisti me. — Ah Bože moj! kruto plačem i tugujem, da sam ostavio tebe, hladenac vode žive, od kojega svako dobro dohodi, a da sam si izdubio puč smutjen grěhom i tašćinom, koji mi dušu otrovà. — Otče! sagrěšio sam proti nebu i proti tebi; nisam dostojan nazvati se sinom tvojim. — Ah daj da milost tvoja na mene sajde! odsada ću zakon tvoj věrno izpuniti, i radje umrěti,

nego tebe, moga preljubeznivoga Boga ni jednim težkim grěhom opet uvrěditi. —

Dělo stèrpljivosti. Koga Gospodin ljubi, onoga i pečali; on bije svakoga sina, kojega za svoga prima. Ebr. 12. — Dušo moja! primi sve što ti se dogodi; podnašaj bolesti poniženjem i stèrpljenjem, jer se u ognju kuša zlato i srebro, a ljudi Bogu prijetni u peći nevolje. Cèrkv. 2. — Bože sačuvaj, da se čim drugim hvalim osim križem gospodina našega Isukèrsta, kojega radi je svět meni propet, a ja světu. Gal. 6. — Sva stradanja na ovom světu nisu ništa prama dojdućoj slavi, koja će se u nami očitovati. Rimlj. 18. — Ako s Isukèrstom tèrpimo, s njim ćemo se takodjer i proslaviti.

Priloženje volje svoje volji božjoj. Otče moj! ako je moguće, neka me mimoide ova čaša; ali ništanemanje neka nebude, kako ću ja, nego kako ti hoćeš! Mat. 26. — Kako je Gospodinu ugodno, tako neka bude. Ime gospodinovo budi blagoslovljeno. Job. 1. — Otče! budi volja tvoja kako na nebu tako i na zemlji. Mat. 6. — Ako smo dobra primili iz ruke božje, zašto nebi i zla primili! Job. 2.

Najposlědnji uzdasi umirajućega.

Klanjam ti se, o pravi, živi Bože! — Věrujem u tebe, istino věkověčna! — Ufam se u tebe, dobroto neizměrna! — Ljubim te, milosèrdje bezkončno! — Za ljubav tvoju, Isuse! hoću umrěti, jer si ti iz ljubavi za me umrô!

Milostivi Bože! nedaj da te izgubim! — Dobrota bezkončna! sa svim sèrcem te ljubim. — Iz ljubavi za tebe, neizměrno dobrostivi Bože! kajem se, da sam te toliko putih uvrědio. U věke neću već sagrěšiti. —

Isuse! do malo časa ću biti pred tobom, mojim sudcem; ah pomiluj me! — Isuse! budi mi odkupitelj, i odkupi me! — Isuse! tebi živem; Isuse! tebi umiram; Isuse! tvoj sam živ i mèrtav! Amen. — Ja sam pripravan umrěti, Isuse! daj da k tebi dojdem. — U ruke tvoje priporučujem duh moj!

Mario, majko božja! moli za me Isusa! — Obrati k meni, o sveta děvice Mario! tvoje milostive oči, i ukaži mi Isusa, blagoslovljen plod utrobe tvoje. — O dobrostiva, o milostiva, o sladka děvice Mario, moli za me! — Mario, pokaži, da si moja mati! — Mario, majko milosti, majko milosèrdja! ti me od nepriatelja obrani, i u čas smèrti primi.

O prelěpi raju, domovino moja věkověčna! kada ću te viděti? — O slavni Bože! kada ću te izvèrstno ljubiti i licem u lice gledati? — Isuse! kad ću sěguran biti, da te neću moći već izgubiti? — Isuse! ukrěpi me; nedaj da se od tebe razdružim, Bože moj i sve dobro moje! — Rado sam sve izgubiti, samo da tebe Boga svojega na věke posvojim!

Gospodine! na pomoć moju nastoj; Gospodine! na pomoć moju priteci. — Sveti Josipe! moli za me. — Sveti angjele božji! čuvaj me. — Svi angjeli i svetci božji! molite za me.

Isuse! umirem ufajuć se u tvoja neizměrna dostojanstva. — Isuse! kajem se svih grěhah. — Isuse! u tvojem božanstvenom naručaju želim umrěti. — Isuse! u tvoje presveto i preljubeznivo sèrce polážem moju siromašnu dušu. — Dojdi, Isuse! i ukrěpi me. — Dojdi Isuse! i oslobodi me. — Dojdi, Isuse! i uvedi me u raj nebeski. — Isuse, Mario, Josipe! — U ruke tvoje, Gospodine! priporučujem duh moj. — Isuse! po krěposti presvete muke tvoje primi me u broj izabranih tvojih. Gospodine Isuse! primi duh moj!

Priporučenje duše.

Litanie za umirajuće.

Gospodine pomiluj!
Kèrste pomiluj!
Gospodine pomiluj!
Sveta Mario!
Svi sveti angjeli i arkangjeli!
Sveti Abele!
Vas skúp pravednih!
Sveti Abrame!
Sveti Ivane Kèrstitelju!
Sveti Josipe!
Svi sveti patriarke i proroci!
Sveti Petre!
Sveti Pavle!
Sveti Andria!
Sveti Ivane!

} moli (molite) za njega (nju)!

Svi sveti apostoli i evangjeliste!
Svi sveti učenici Gospodinovi!
Svi sveti mladenci!
Sveti Stipane!
Sveti Lovrinče!
Svi sveti mučenici!
Sveti Silvestre!
Sveti Gèrgure!
Sveti Augustine!
Svi sveti biskupi i izpovědnici!
Sveti Benedikte!
Sveti Franciško!
Svi sveti kaludjeri i pustinjaci!
Sveta Mario Mandalěno!
Sveta Lucio!
Sve svete děvice i udovice!

moli (molite) za njega (nju)!

Svi sveti i svetice božje! Utecite se za njega (nju)!
Milostiv budi! Prosti mu (joj), Gospodine!
Milostiv budi! Usliši nas, Gospodine!
Milostiv budi! Oslobodi ga (ju), Gospodine!
Od sèrčbe tvoje!
Od pogibeli smèrti!
Od zle smèrti!
Od mukah paklenih!
Od svakoga zla!
Od oblasti djavalske!
Za porodjenje tvoje!

Oslobodi njega (nju) Gospodine!

Za križ i muku tvoju!
Za smèrt i pokopanje tvoje!
Za slavno uzkèrsnutje tvoje!
Za čudnovato uzašastje tvoje!
Za milost Duha sv. utěšitelja!
Na dan sudnji!

} Oslobodi njega (nju) Gospodine!

Grěšnici! Tebe molimo, usliši nas!
Da njemu (njoj) prostiš! Tebe molimo, usliši nas!
Gospodine, pomiluj!
Kèrste, pomiluj!
Gospodine, pomiluj!

Kada je umirajući blizu izdahnutja govore se slědeće molitve.

Děli se, dušo kèrstjanska! iz ovoga světa, u ime Boga Otca svemogućega, koji te je stvorio; u ime Isusa Kèrsta, Sina Boga živoga, koji je za te mučen bio; u ime Duha svetoga, koji se je u te izlio; u ime angjelah i arkangjelah; u ime prěstoljah i gospodstvah; u ime poglavicah i vlastih; u ime Kerubinah i Serafinah; u ime patriarkah i prorokah; u ime svetih apostolah i evangjelistah; u ime svetih mučenikah i izpovědnikah; u ime svetih pustinjakah; u ime svetih děvicah, i svih svetih i sveticah božjih! Danas da bi unišao u město věčnoga pokoja, i pribivao u Sionu svetom, po istom Kèrstu, Gospodinu našem. Amen.

Milosèrdni Bože! blagostivi Bože! o Bože!

koji po množtvu pomilovanjah tvojih pokornikom grěhe pomèrsuješ i krivine prošastih sagrěšenjah milostju odpuštjenja dižeš: obazri se dobrostivo na ovoga slugu tvoga (ovu službenicu tvoju) I., i usliši ga (ju), buduć da se za grěhe svoje iz svega sèrca kaje, i za odproštjenje se tebi ponižno moli.

Ponovi u ovoj duši, premilostivi Otče! sve što je čověčjom slabostju izštetjeno, ili djavalskom privarom oskvèrnjeno: i priluči ovaj ud odkupljenja jedinstvu těla tvoje svete cèrkve. Smiluj se, Gospodine! na jaukanja, smiluj se na suze ove duše! i neimajuć ona ufanja nego u tvoje milosèrdje, primi je u pribivalištje pokoja věkověčnoga; po Kèrstu Gospodinu našem. Amen.

Preporučujem te, dragi brate (draga sestro)! Bogu svemogućemu, i onomu te predajem, kojega si stvorenje. Povrati se, dušo kèrstjanska, k početniku svojemu. Izhodećoj tebi iz těla světli sabor angjelah na susrět došao! Prikazalo se tebi blago i veselo lice Isukèrstovo! Oslobodio te od mukah Isukèrst, koji je za te propet bio! Oslobodio te od věčne smèrti Isukèrst, koji se je dostojao za te umrěti! Postavio te Isukèrst, Sin Boga živoga u srěd raja svoga nebeskoga, i medju ovčicami svojimi oni istiniti pastir te pripoznao! On te od svih tvojih grěhah odrěšio, i na desnu svoju u blaženstvo izabranih postavio. Odkupitelja svoga licem u lice gledao, i vazda s njim bivajuć preočitu istinu blaženim očima razgledao! Pribrojen dakle množtvu blaženih, uživao sladkost razgledanja božanstvenoga u věke věkah. Amen.

Isuse! Isuse! Isuse! — U ruke tvoje, Gospodine! priporučam duh njegov (njezin)! — Gospodine Isukèrste! primi dušu njegovu (njezinu).

Pokli se je duša od těla oddělila.

Pomozite, sveti božji! susrětite, angjeli Gospodinovi! * Primite dušu njegovu (njezinu). * I prikažite ju pred lice Previšnjega. — Primio te Isukèrst, koji te je zazvao, i u krilo Abramovo poveli te angjeli! * Primite dušu njegovu (njezinu). * I prikažite ju pred lice Previšnjega — Pokoj věčni daruj njemu (njoj), Gospodine! i světlost věčna světila njemu (njoj)! * I prikažite ju pred lice Previšnjega.

Gospodine, pomiluj! Kèrste, pomiluj! Gospodine, pomiluj! Otče naš itd. I neuvedi nas u napast. Da izbavi nas oda zla. Amen. — Pokoj věčni daruj njemu (njoj), Gospodine! I světlost věčna světila njemu (njoj)! — Od vratih paklenih. Izbavi, Gospodine! dušu njegovu (njezinu). — Počivao (počivala) u miru! Amen. — Gospodine! usliši molitvu moju! I vapaj moj k tebi da pride!

P o m o l i m o s e.

Tebi, Gospodine! priporučujemo dušu sluge tvoga (službenice tvoje) I., da, preminuvši iz ovoga světa, tebi žive: i da mu (joj) grěhe, koje je iz slabosti čověčje u životu svojem učinio (učinila), po neizměrnoj dobroti i milosèrdju tvojem odpustiš; po Isukèrstu Gospodinu našem. Amen.

Molitve za mèrtve.

„Sveta i spasiteljna je misal moliti za mèrtve, da se od grěhah odrěše.“ 1. Mak. 12.

Na uspomenu svih věrnih mèrtvih.

Pěsan 129.

Iz dubinah vapim k tebi, Gospodine! * Gospodine! glas moj usliši.

Neka budu uši tvoje priklonjene čuti * glas molitve moje.

Da bi na nepravde gledao, Gospodine! * Gospodine! tko bi podnio.

Ali u tebe je smilovanje: * i radi zakona tvoga uzdajem se u tebe, Gospodine!

Uzdaje se duša moja u rěč njegovu; * duša moja ufa u Gospodina.

Od straže jutèrnje tja do noći * neka ufa Izrael u Gospodina.

Jer je milosèrdje u Gospodina, * i obilno je u njega odkupljenje.

I on će odkupiti Izraela * od svih nepravdah njegovih.

Pokoj věčni daruj njim, Gospodine! I světlost věčna im světila.

Red. Od vratah paklenih. Odg. Oslobodi Gospodine duše njihove. Red. Da počinu u miru.

Odg. Amen. Red. Gospodine! usliši molitvu moju.
Odg. I vapaj moj k tebi da pride.

Pomolimo se.

Bože, svih pravověrnih stvoritelju i odkupitelju! dušam slugah i službenicah tvojih odpuštjenje svih grěhah poděli: da proštjenje, koje su vazda želile, kroz bogoljubne molitve dostignu; koji živeš i kraljuješ po sve věke věkah. Amen.

Pěsan cèrkvena (Dies irae).

Dan od gnjěva strašnom silom * Razorit će svět pepelom, * Kaže David sa Sibilom.

Kolik trepet hoće biti, * Kada sudac bude priti, * Sve potanko razviditi.

Trublja čudnim zvečeć zukom * Po grobovih strašnom bukom * Zvat će na sud sve s jaukom.

Smèrt i narav čudit će se, * Kada mèrtvi probude se, * Da im děla razvide se.

Knjige će se otvoriti, * U kojih će svešto biti, * O čem' će se svět suditi.

Sudac dakle kada side, * Sva otajna tad se vide, * Ništ' bez kazni neotide.

Što ću tužan tada reći? * Komu ću se moć uteći, * Gdě će dèrhtat vele veći?

Kralju strašne veličnosti, * Kí spasivaš po blagosti, * Spas' me, vrělo od milosti!

Blagi Isuse! spomeni se, * Da ti za me uputì se, * U dan oni smiluj mi se.

Tražeć mene trudan sidè, * Rad grěšnikah na križ ide, * Taj trud zaman da neide!

Pravi sudče osvetjenja, * Dar mi podaj odpuštjenja * Prie dneva razsudjenja.

Kano krivac uzdahnujem, * Radi grěhah problědjujem, * Oprosti mi, jer tugujem.

Kí s' Mariu odrèšio, * Razbojnika uslišio, * I men' si nádu udělio.

Što nevrědi molba moja, * Nek učini milost tvoja, * Da negorim bez pokoja.

Med ovcami město daj mi, * Med kozlići stat nedaj mi, * Postavi me k desnoj strani.

Kad odsudiš jur proklete * Ognjem oštrim věčne štete, * Zovni mene medju svete.

Molim ti se priklonito, * Gledaj sèrce sad skrušito, * Čuvaj mene věkovito.

Plačni dan će onaj biti, * Kad se s praha probuditi, * I na sud će krivac iti.

Ovom' dakle, Bože, prosti! * Blag' Isuse, pun milosti, * Pokoj daj njim u věčnosti. Amen.

Molitva za pokojnoga otca ili mater.

O Bože, koji si nam roditelje poštovati zapovědio, smiluj se milostivo duši otca mojega (matere moje), i grěhe mu (joj) odpusti, pak mi daj njega (nju) jednoć u věčnoj světlosti viditi; po Isukèrstu Gospodinu našem. Amen.

Molitva
za pokojnu bratju, rodbinu i dobročinitelje.

O Bože, dělitelju odproštjenja i ljubitelju spasenja čověčanskoga! molimo milost tvoju, da naše skupštjine bratju, bližnje i dobročinitelje, koji su iz ovoga světa preminuli, po molbi blažene Marie vazda děvice i svih svetih tvojih u sadruženje věčnjega blaženstva priti dopustiš; po Isukèrstu Gospodinu našem. Amen.

Na dan preminutja ili ukopa.

Bože, kojemu je vlastito vazda pomilovati i prostiti, priklonito te molimo za dušu sluge tvoga I. (službenice tvoje I.), kojoj si danas zapovědio, da iz ovoga světa premine: nepredaj nju u ruke nepriatelja, niti ju zaboravi do konca, nego zapovědi, da ju sveti angjeli prime, i u rajsku otačbinu privedu; budući da je u tebe věrovala i ufala, neka nepodnese muke paklene, nego da uživa věčno veselje; po Isukèrstu Gospodinu našem. Amen.

Molitva za jednoga pokojnoga.

Prikloni, Gospodine, uho tvoje na molbe naše, s kojim milosèrdje tvoje priklonito molimo: da dušu sluge tvoga I., kojoj si iz ovoga světa preminuti zapovědio, u kraljestvo mira i světlosti postaviš, i sa svetimi tvojimi sdružiti se zapovědiš; po Isukèrstu Gospodinu našem. Amen.

Molitva za jednu pokojnu.

Molimo te, Gospodine, za tvoje milosèrdje: smiluj se duši službenice tvoje I., da od bolesti umèrlosti oslobodjenu, u děl věčnoga spasenja postaviš; po Isukèrstu Gospodinu našem. Amen.

Za duše pokojnih na groblju počivajućih.

Bože, po kojega pomilovanju duše věrnih počivaju, slugam i službenicam tvojim ovdě i svagdě u Isukèrstu počivajućim odpuštjenje grěhah milostivo poděli, da od tèrpljenja svake pedepse izbavljeni, u tebi sa svimi svetimi tvojimi na věke se raduju; po istom Isukèrstu Gospodinu našem. Amen.

Pokoj věčni daruj njim, Gospodine. I světlost věčna njim světila. — Počivali u miru. Amen.

Litanie bl. Děvice Marie.

Gospodine, pomiluj!
Kèrste, pomiluj!
Gospodine, pomiluj!
Kèrste, sliši nas!
Kèrste, usliši nas!
Otče nebeski Bože!
Sine Odkupitelju světa Bože!
Duše sveti Bože!
Sveta Troice jedini Bože!
} Pomiluj nas!

Sveta Mario!
Sveta bogorodice!
Sveta děvo děvicah!
Majko Isukèrstova!
Majko božanstvene milosti!
Majko prebistra!
Majko prečista!
Majko neoskvèrnjena!
Majko nepotlačena!
Majko ljubezniva!
Majko čudnovita!
Majko Stvoritelja!
Majko Spasitelja!
Děvice premudra!
Děvice poštovana!
Děvice pripovědana!
Děvice moguća!
Děvice milostiva!
Děvice věrna!
Zèrcalo pravde!
Prěstolje mudrosti!
Uzroče naše radosti!
Sude duhovni!
Sude poštovani!
Sude izvèrstnoga bogoljubstva!
Ružo otajna!
Turne Davidov!
Turne bělokostni!
Kućo zlatna!
Škrinjo zakona!

Moli za nas!

Vrata nebeska!
Zvězdo jutèrnja!
Zdravlje nemoćnih!
Utočištje grěšnikah!
Utišenje žalostnih!
Pomoćnice kèrstjanah!
Kraljice angjelah!
Kraljice patriarkah!
Kraljice prorokah!
Kraljice apostolah!
Kraljice mučenikah!
Kraljice izpovědnikah!
Kraljice děvicah!
Kraljice svih svetih!
Kraljice bez trohe grěha iztočnoga začeta!

Moli za nas!

Janjče božji, koji uzimlješ grěhe světa! Oprosti nam, Gospodine!
Janjče božji, koji uzimlješ grěhe světa! Usliši nas, Gospodine!
Janjče božji, koji uzimlješ grěhe světa! Pomiluj nas!
Kèrste, sliši nas! Kèrste usliši nas! Gospodine pomiluj! Kèrste pomiluj! Gospodine pomiluj! Otče naš. Zdrava Mario.

Pod tvoju zaštitu utičemo se, sveta Bogorodice! neodvèrzi molbe naše u potrěbah naših, nego od svih pogibelih nas vazda oslobodi, Děvice slavna i blagoslovljena, gospojo naša, medjugovornice naša,

odvětnice náša! S tvojim Sinom nas pomiri, tvomu Sinu nas preporuči, tvomu Sinu nas prikaži.

Red. Moli za nas, sveta Bogorodice!

Odg. Da dostojni budemo obećanjah Isukèrstovih!

Pomolimo se.

Milost tvoju, molimo te Gospodine, ulij u pameti naše; da mi, koji po angjelskom navěštjenju Isukèrsta Sina tvoga upùtjenje spoznasmo, po muki i križu njegovom na slavu uzkèrsnutja privedeni budemo. Po istom Isukèrstu Gospodinu našemu. Amen.

Red. Moli za nas, sveti Josipe!

Odg. Da dostojni budemo obećanjah Isukèrstovih!

Pomolimo se.

Presvete Rodice tvoje zaručnika dostojanstvi, molimo te, Gospodine! da budemo pomoženi; da što naša slabost dostignuti nemože, da po njegovom odvětovanju dobijemo. Koji živeš i kraljuješ s Bogom Otcem u jedinstvu Duha svetoga Bog, po sve věke věkah. Amen.

Zdrava kraljice, majko milosèrdja, životu, sladkosti i ufanje naše, zdrava! K tebi vapimo izagnani sini Evini; k tebi uzdišemo cvileći i plačući u ovoj suznoj dolini. Nu dakle, odvětnice naša, tvoje milosèrdne oči k nam obrati, ter nam Isusa, blagoslovljen plod utrobe tvoje, poslě ovoga izagnanja

pokaži. O dobrostiva, o milostiva, o sladka děvice Mario

Red. Moli za nas, sveta Bogorodice!

Odg. Da dostojni budemo obećanjah Isukèrstovih.

Pomolimo se.

Svemogući, věčni Bože, koji si slavne děvice i majke Marie tělo i dušu, da bi pristojno pribivalištje Sinu tvomu biti dostojala, sudělovanjem Duha svetoga pripravio: daj, da koje uspomeni radujemo se, njezinim milostivim odvětovanjem od dojdućih zalah i věčne smèrti oslobodimo se. Po istom Isukèrstu Gospodinu našemu. Amen.

Molitva za obćinske potrěbe svega kèrstjanstva.

Svemogući, věčni Bože, Gospodine, Otče nebeski! pogledaj očima neizměrnoga milosèrdja tvoga nevolje, tuge i potrěbe naše. Smiluj se svim pravověrnim, za koje je tvoj jedinorodjeni Sin, Gospodin i Odkupitelj naš Isukèrst hotio u ruke grěsnikah doći, i svoju neprocěnjenu kèrv na dèrvu križa dragovoljno proliti. Po ovom Gospodinu našem Isukèrstu, milostivi Otče, ukloni od nas zaslužene pedepse, sadašnje i dojduće pogibeli i nezgode, naudne smutnje, vojsku, glád, nemoći i tužna, nevoljna vrěmena. Pzosvětli takodjer i pokrěpi u svakom dobru duhovne i světovne poglavare i vladaoce, da na sve željno nastoje, što tvoju božanstvenu slavu, naše

spasenje, obćinski mir i blagostanje svih kèrstjanah unaprěditi može. Poděli nam, o Bože mira, pravo sjedinjenje u věri bez svakoga razkolenja i odmetnutja. Obrati sèrca naša na pravu pokoru i poboljšanje života. Užgi u nami oganj tvoje ljubavi. Daj nam goruću želju za svaku pravicu, da ti kao pokorni sini za života i u vrěme smèrti ugodimo i omilimo. Molimo takodjer, kao i ti hoćeš, o Bože! da ti se molimo, za naše priatelje i nepriatelje, za zdrave i nemoćne, za sve žalostne i nevoljne kèrstjane, za žive i mèrtve. Budi tebi, Gospodine, sada i vazda priporučen naš početak i naš svèršetak, naše dělovanje, naše življenje i smèrt naša. Daj nam ovdě tvoju milost uživati, a ondě sa svimi izabranimi u věkověčnom veselju i blaženstvu tebe hvaliti i slaviti. To nam poděli Gospodine, Otče nebeski, po Isusu Kèrstu, Sinu tvojem, Gospodinu i Odkupitelju našem, koji s tobom i s Duhom svetim jednaki Bog žive i kraljuje u věke věkah. Amen.

Sada se moli pet putih: Otče naš, Zdrava Mario. Slava Oteu. — Kad je blagoslov s presvetim Tèlom Isukèrstovim, se pěva: „Sakramentu dakle ovomu... Roditelju i Rodjenomu...“ na strani 193.

Red. Kruh s neba podao si njima.
Odg. Svako nasladjenje u sebi imajući.

Pomolimo se.

Bože, koji si nam pod čudnovatim sakramentom uspomenu muke tvoje ostavio: podaj nam, mo-

limo te, tako těla i kèrvi tvoje otajstva štovati, da plod odkupljenja tvoga u nami vazda ćutimo; koji živeš i kraljuješ s Bogom Otcem u jedinstvu Duha svetoga Bog, po sve věke věkah. Odg. Amen.

Častimo te, živi kruh angjelski!
O pravi Bog čověk, i kralj nebeski.
Sveti, sveti, sveti; sveti, vazda sveti:
Isus u presvetomu Těla svoga otajstvu. } triputa
Ostavit nas nemoj, Isuse, Bože moj!
Isuse, Bože moj! ostavit nas nemoj.
Budi hvaljeno po sve vrime
Isusa i Marie slavno ime!

Litanie svih Svetih.

Gospodine, pomiluj!
Kèrste, pomiluj!
Gospodine, pomiluj!
Kèrste, sliši nas!
Kèrste, usliši nas!
Otče nebeski Bože,
Sine Odkupitelju světa Bože,
Duše sveti Bože,
Sveta Troice jedini Bože, } pomiluj nas!
Sveta Mario,
Sveta Bogorodice,
Sveta Děvo děvicah,
Sveti Mihovile,
Sveti Gabriele,
Sveti Rafaele, } moli za nas!

Svi sveti angjeli i arkangjeli, molite za nas!

Svi sveti blaženih duhovah redovi, „ „ „

Sveti Ivane kèrstitelju, moli za nas!

Sveti Josipe, „ „ „

Svi sveti patriarke i proroci, molite za nas!

Sveti Petre,
Sveti Pavle,
Sveti Andrio,
Sveti Jakove,
Sveti Ivane,
Sveti Toma,
Sveti Jakove,
Sveti Filipe,
Sveti Bartule,
Sveti Mateju,
Sveti Šimune,
Sveti Tadia,
Sveti Matia,
Sveti Barnaba,
Sveti Luka,
Sveti Marko,
moli za nas!

Svi sveti apostoli i evangjeliste,
Svi sveti učenici Gospodinovi,
Svi sveti mladěnci,
molite za nas!

Sveti Stipane,
Sveti Lovrinče,
Sveti Vincenco,
moli za nas!

Sveti Fabiane i Sebaštiane,
Sveti Ivane i Pavle,
Sveti Kuzma i Damiane,
molite za nas!

Sveti Gervažu i Protažu, } molite
Svi sveti mučenici, } za nas!
Sveti Silveštre,
Sveti Gèrgure,
Sveti Ambrožu,
Sveti Augustine,
Sveti Jerolime,
Sveti Martine,
Sveti Mikula, } moli za nas!
Svi sveti biskupi i izpovědnici, molite za nas!
Svi sveti naučitelji, „ „ „
Sveti Antune,
Sveti Benedikte,
Sveti Bernardo,
Sveti Dominiče,
Sveti Franciško, } moli za nas!
Svi sveti misnici i djaci molite za nas!
Svi sveti kaludjeri i pustinjaci, „ „ „
Sveta Mario Mandalěno,
Sveta Agato,
Sveta Lucio,
Sveta Janjo,
Sveta Cecilio,
Sveta Katarino,
Sveta Anastazio, } moli za nas!
Sve svete děvice i udovice molite za nas!
Svi svetci i svetice božje, prosite za nas!
Milostiv budi! Prosti nam, Gospodine!
Milostiv budi! Usliši nas, Gospodine!
Od svakoga zla, oslobodi nas, Gospodine!

Od svakoga grěha,
Od sèrčbe tvoje,
Od nagle i nenadane smèrti,
Od zasědah djavalskih,
Od sèrčbe, i mèržnje i svakoga
zla hotenja,
Od duha bludnoga,
Od munje i gràda,
Od kuge, glada i vojske,
Od biča potresa,
Od smèrti věčne,
Za otajstvo svetoga upùtjenja tvoga,
Za došastje tvoje,
Za porodjenje tvoje,
Za kèrštjenje i sveti post tvoj,
Za križ i muku tvoju,
Za smèrt i pokopanje tvoje,
Za sveto uzkèrsnutje tvoje,
Za čudnovito uzašastje tvoje,
Za došastje Duha svetoga utěšitelja,
U dan sudnji,

oslobodi nas, Gospodine!

Grěšnici,
Da nam oprostiš,
Da nam odpustiš,
Da nas na pravu pokoru privesti
dostojiš se,
Da tvoju svetu cèrkvu vladati i uzdèržati dostojiš se,
Da vladaoca apostolskoga i sve cèrkvene redove u svetoj věri uzdèržati dostojiš se,

tebe molimo, usliši nas!

Da nepriatelje svete cèrkve ponižiti dostojiš se,
Da kraljem i poglavicam kèrstjanskim mir i pravu složnost darovati dostojiš se,
Da svemu puku kèrstjanskomu mir i jedinstvo poděliti dostojiš se,
Da nas iste u tvojoj svetoj službi pokrěpiti i uzdèržati dostojiš se,
Da pameti naše k nebeskim željam uzdigneš,
Da sve dobročinitelje naše věčnimi dobri naplatiš,
Da duše naše bratje, bližnikah i dobročiniteljah naših od věčnoga odsudjenja izbaviš,
Da plod zemlje dati i uzdèržati dostojiš se,
Da svim věrnim mèrtvim pokoj věčni darovati dostojiš se,
Da nas uslišati dostojiš se,
Sine božji,

tebe molimo, usliši nas!

Janjče božji, koji uzimlješ grěhe světa! Prosti nam, Gospodine!

Janjče božji, koji uzimlješ grěhe světa! Usliši nas, Gospodine!

Janjče bozji, koji uzimlješ grěhe světa! Pomiluj nas!

Kèrste, sliši nas! Kèrste usliši nas!

Gospodine, pomiluj! Kèrste pomiluj! Gospodine pomiluj! Otče naš (potajno).

Red. I neuvedi nas u napast.

Odg. Da izbavi nas oda zla.

Pěsma 69.

Bože! na pomoć moju nastoj; * Gospodine, pomoći me priteci.

Smeli i zastidili se, * koji išću dušu moju.

Vratili se natrag i zasramili se, * koji hoće zlo meni.

Vratili se odmah zasramljeni, * koji govore meni: veselo, veselo na njega!

Radovali i veselili se u tebi svi, koji išću tebe, * i da bi govorili vazda: „Neka se uzveliči Gospodin," koji ljube spasenje tvoje.

A ja sam zaisto siromašan i ubožan; * o Bože, pomozi me.

Ti si moj pomoćnik i moj osloboditelj; * Gospodine, nekasni.

Slava Otcu, i Sinu i Duhu svetomu; * Kako biaše u početku, i sada, i vazda, i u věke věkah. Amen.

Red. Spasene učini sluge tvoje.

Odg. Bože moj, ufajuće u tebe!

Red. Budi nam, Gospodine, turan jakosti!

Odg. Proti licu nepriatelja.

Red. Ništa nenaprědovao nepriatelj proti nami!

Odg. I sin nepravednosti nemogao nam nauditi!

Red. Gospodine, neučini nam po grěsih naših!

Odg. Ni po nepravednostih naših nam nevrati!

Red. Molimo za Papu našega I.

Odg. Gospodin sahranio, i poživio, i blažena učinio njega na zemlji, i nepredao ga u ruke nepriateljah njegovih!

Red. Molimo za dobročinitelje naše.

Odg. Dostoj se, Gospodine, ećia imena tvoga naplatiti sve, koji nam dobra čine, životom věčnim. Amen.

Red. Molimo za věrne mèrtve.

Odg. Pokoj věčni daruj njim, Gospodine, i světlost věčna im světila!

Red. Počivali u miru! Odg. Amen.

Red. Za braću našu nenazočnu.

Odg. Spasene učini sluge tvoje, Bože moj, ufajuće u tebe!

Red. Pošlji im Gospodine, pomoć iz svetišća!

Odg. I iz Siona ih brani.

Red. Gospodine, usliši molitvu moju!

Odg. I vapaj moj k tebi da pride!

Red. Gospodin s vami!

Odg. I s duhom tvojim!

Pomolimo se.

Bože, kojemu je vlastito vazda pomilovati i prostiti! primi pomolenje naše, da nas i sve sluge tvoje, koje veruga grěhah stiska, pomilovanje milosèrdja tvoga milostivo odrěši.

Usliši, molimo te Gospodine, priklonitih molbe, i izpovědajućim se tebi grěhe odpusti: da nam zajedno proštjenje i mir dobrostivo poděliš.

Neizgovorivo milosèrdje tvoje, Gospodine, nam milostivo ukaži: da nas zajedno od svih grěhah izbaviš, i od mukah, koje za nje zaslužimo, oslobodiš.

Bože, koji se grěhom uvrědiš a pokorom pomiriš: molbe puka tvoga prosećega milostivo usliši, i biče sèrčbe tvoje, kojih smo za grěhe naše dostojni, odvrati.

Svemogući, věčni Bože! smiluj se slugi tvomu Papi našemu I., i po tvojoj milosti vladaj ga na putu spasenja věčnoga: da po tvojem daru što je tebi ugodno želi, i sa svom krěpostju izvèrši.

Bože, svih věrnih pastiru i vladatelju, slugu tvoga biskupa našega I., kojega si za pastira cèrkvi tvojoj I. dati izvolio, milostivo pogledaj: podaj, molimo te, da svojim podložnikom rěčju i izgledom prudi, i skupno sa stadom sebi izručenim na život pride věkověčni.

Bože, zaštititelju svih kraljevinah, a osobito kèrstjanskoga cesarstva: daj slugi tvomu cesaru našemu I. tvoje slavodobitno mogućstvo pravo poznati i štovati, da, koji je po tvojem naredjenju vladaocem postao, i s tvojom takodjer pomoćju vazda moguć bude.

Bože, od koga su svete želje, prava světovanja i pravedna děla: daj slugam tvojim onaj mir, koga svět dati nemože, da i sèrca naša na zapovědi tvoje budu priklonuta, i vrěmena bez straha nepriaieljah po tvojem zaštitenju mirna.

Užeži ognjem Duha svetoga boke naše i sèrca

naša, Gospodine: da ti čistim tělom služimo, i neoskvèrnjenim sèrcem ugodimo,

Bože, svih pravověrnih stvoritelju i odkupitelju: dušam slugah i službenicah tvojih odpuštjenje svih grěhah poděli, da oproštjenje, koje su vazda želili, bogoljubnimi molitvami dostignu.

Dělovanja naša, molimo te Gospodine, nadahnutjem tvojim predteci i pomaganjem naslěduj: da svaka naša molitva i dělo od tebe vazda počme, i po tebi početo dovèrši se.

Svemogući, věčni Bože, koji zajedno nad živimi i mèrtvimi gospoduješ, i sve miluješ, od kojih previdiš, da će tvoji biti věrom i dělom: priklonito te molimo, da svi, za koje moliti odlučismo, i koje ili sadanji věk još u pùti zadèržava, ili koje je dojdući jur těla lišene primio, po odvětovanju svih svetih tvojih dobrostivostju pomilovanja tvoga odpuštjenje svih grěhah dostignu: po Isukèrstu Gospodinu našemu. Amen.

Red. Gospodin s vami. Odg. I s duhom tvojim.

Red. Uslišio nas svemogući i milosèrdni Gospodin. Odg. Amen.

Red. I věrnih duše po milosèrdju božjem počivale u miru. Odg. Amen.

(Pet putih: Otče naš. Zdrava Mario. Slava Otcu. Ako se dá blagoslov s presvetim Tèlom Isukèrstovim, vidi ostala na strani 278.)

Pěsme.

I. Misna pěsma. *)

Na pristup.

1. Na lica mi padamo * Pred tobom, o Bože! * Uslišaj što pěvamo, * Da svaki nas može * Tebi posvetilištje * Predati ugodno, * Kako zakon tvoj išće, I pěvat pobožno.

2. Dan pred mukom Isusa * Večer kad biaše, * Iz doline on suzah * Dělit se htiaše: * Kruh, vino blagosliva, * I dade svim piti, * Spomenom k tom zahtiva * To isto činiti.

Na slavu ili Gloria.

1. Slava tebi, zahvalnost, * Bože! čast i dika; * Svaku od nas nevěrnost * Ukloni do vika. * Daj u miru živiti * Na zemlji svakomu, * Bez straha teb' služiti * U sèrcu radomu.

2. Na križu tèrpeći, nas * Od grěha očisti; * Isuse! pomiluj nas, * Jaganjče prečisti! * Hvaljen sèrcem ljubećim * Budi Duše sveti! * Ti si radost cvilećim * U svakoj bolesti.

Na evangjelje.

Iz božjih ust' izhodi * Evangjelja bistvo, * U kóm zakon nahodi * Svoje pravovirstvo. * Isus ovo

*) Iz věnca bogoljubnih pěsamah.

nas uči, * Koji nezna varat, * Blažen, tko se nauči * Po njemu se vladat.

Na věrovanje ili Credo.

1. Věrujemo u Boga * Otca, kog' veliko * Věće sveta ovoga * Stvorì svekoliko. * On svog' Sina porodì * Sebi jednobitnog', * Koga pùtju zaodì * Krěpost Duha svetog'.

2. Maria ga porodì, * Prečista Děvica. * Da nas sve oslobodi * Od naših krivicah, * Gorku muku pretèrpì, I živět prestadè. * Tretji pak dan od mèrtvih * Preslavno ustadè.

3. U nebo se povrati * K desnoj Otca Boga, * U dan će pak neznati * Doć sudit svakoga: * Dobrim plaću dati će * Nebeske radosti, * A opaki primit će * Paklene žalosti.

Na prikazanje.

1. O Bože! prikazanje * Tebi omililo * Ovo naše sadanje, * Premda kruh i vino; Al' u kèrv i u tilo * Isusa obratno * Za nas i mèrtve bilo * Tebi sve prijatno.

2. Tebi prikažujemo * Sèrca i mišljenja, * Svu snagu pridajemo * I naša hotjenja. * Daj nam pomoć dèržati * Tvoje zapovědi, * I svašta se čuvati, * Štogod te uvrědi.

3. Teb' pred noge stavljamo * Život, dušu, tilo, * Sva koja uživamo, * I što nam je milo. * Sad blage daj nam kiše, * Sad sunca sjajnosti, * Da bude ploda više * Po tvojoj milosti.

Na svet ili Sanctus.

1. Sèrca i glas dignimo * Svi u jednom slogu, * Svet, svet, svet zavapimo * Pomoćniku Bogu. * Nebo, zemlja puna su * Bože! tvoje slave, * Daj da tebe spoznaju * Nevěrničke glave.

2. Da svi skupa služeći * Tebi sèrca damo, * Od ljubavi goreći * Hozanna pěvamo, * Greduć u ime tvoje * Budi blagoslovljen! * Tako angjeli poje * Sad i u věk. Amen.

Poslě podizanja.

1. Štujemo teb' živoga * Boga sakrivena, * Ali čuda tvojega * Neću ja tvorena * Razlog dalje tražiti, * Nego rěči tvojoj, * Ovdě nezabluditi, * Věrovat jedinoj.

2. Na križu sakriveno * Bì samo božanstvo. * Ovdě pak sastavljeno * Jest i čověčanstvo. * Ponavljanje dobrote * Tvoje, Bože! ovo * Spomenutje jest gorke * Muke tvoje novo.

Na pričeštjenje.

1. Radujte se svi virn * Čudo se dogodi! * Okom premda nevidni * Sad nas Bog pohodi. * Pod licem kruha, vina * On ovdě ostaje, * Koji ga vrědno prima, * Spasenje dostaje.

2. Božji Janjac jest pravi * Ovdě u tajnosti, * Koj na križu opravì * Za sve grěhe dosti; * On je dušah jěstbina, * Kako věra dáje, * Pokrěpljenje putnikah, * Niti se skončaje.

Na poslědnji blagoslov.

1. Buduć misu slušasmo, * I Bogu dar ovi * Na slavu prikazasmo, * Nek' nas blagoslovi, * Neka njemu ugodi * Naša služba ova, * Nek' se u nas nahodi * S darom blagoslova.

2. Bud' nam toran jakosti * U danu i noći * Suprot djavla pakosti, * I njegovoj zloći. * Daj nam desno stajati * Bez grěhah na sudu * I radostno slušati * Blaženih odsudu.

II. Misna pěsma. *)

(Napěv po němačkoj pěsmi: „Hier liegt.")

Na pristup.

1. Sad pred tvojim veličanstvom, * O Bože padamo; * Na oltaru pred božanstvom * Mi svi se klanjamo. * Primi nas pod zaštitjenje * Oprosti nam uvrědjenje * Otče, tvoje dužbenike! * Ah neodbij nas grěšnike * Nas grěšnike! * Neodbij grěšnike.

2. S rasipnikom svu bašćinu * Nesramno razsusmo, * Sve darove u istinu * I dobra prosusmo. * Jer nas grěsi zaslěpiše, * Tebe Otca uvrědiše, * Ah smiluj se, spusti svitlost, * Božanstvenu daj nam milost, * Daj nam milost, * Božanstvenú milost.

Na Slava.

1. Slava Bogu višnjemu, * Hvala, poklon, dika; * I njegovom imenu * Sad i u vik vikah. * Nebo,

*) Iz věnca bogoljubnih pěsamah.

zemlja poznaje * Svud božje gospodstvo, * Vas svĕt uzveličaje * Trojedino Trojstvo.

Na evangjelje.

Iz božjih ust' izhodi * Sveto evangjelje, * U kom zakon nahodi * Temelj i veselje. * Bog isti ovo uči, * Koj varat nemože; * Blažen koji nauči * Tebe slušat Bože!

Na vĕrovanje.

1. Svemogući Otče i Bože, * Ja u prahu tebe štujem, * I u tebe stvor sve što može, * Stvoritelja mog' vĕrujem; * I u Sina tvoga propetog', * Koji od tebe izhodi; * Kog po svetom Duhu začetog' * Prečista Dĕva porodì.

2. I evo Isus jurve dojde, * Sve nas s tobom pomirivši, * Kadno njegova muka projde, * Za nas na križu umrivši. * On nad pakao snidè doli, * Pak na desnu Otca side, * Kad uzkèrsnu i kèrv svu proli, * Dok sve ljude sudit pride.

3. Vĕrujem i u Duha svetog', * Jednu cèrkvu i kèrštjenje, * Pokornikom rad žitja grĕšnog' * Milostivo oproštjenje; * I obćenje svih skupa Svetih, * I još pùti uzkrisenje; * Vĕčnu žalost prime prokleti, * Dobri radost i spasenje.

Na prikazanje.

1. Primi, Bože! dar ovi, * Iz rukuh misnika, * I slab poklon ponovi * Nevoljnog' grĕšnika, * Da tvog' Sina kèrv ište, * Gorke smèrti cina * Bude posvetilište * Od kruha i vina.

2. Na tom daru raduj se * O jedini Bože! * Svim grěšnikom smiluj se, * Štogod biti može; * Kèrv i smèrt tvoga Sina * Uzmi na prěstolje, * Mir i plaću daj svima, * Kako znaš najbolje.

Na svet ili Sanctus.

1. Pěvajmo svi: Svet, svet, svet! * Gospodin koji si, * Pěvajmo s angjeli svet * Bog Sabaoth ti si! * Na zemlji i u raju * Nek' ti bude dika, * Po svega světa kraju * Sad i u vik vikah.

2. Mi složno svi pěvamo * Sèrcem, dušom štovljen, * Ovdě koga primamo * Budi blagoslovljen. * Hozanna na višini * Božjemu imenu, * U svakom na nizini * Zahvalnost vrěmenu.

Poslě podizanja.

Pogledaj, Otče! s tvog' prěstolja * Milostivo k nam na oltar, * Tu se tvog' Sina puni volja, * Tu je posvetilištja dar, * Kano dicu nas službenike; * Učiniše naši grisi, * Da on umri za sve grěšnike * A križ slavno svoj uzvisi.

Prie pričesti.

Grozne suze ronite * Na kèrv prolivenu; * U Isusa motrite * Sa svim izlivenu. * On sam grěhe odnimi * Otca svog' proseći, * Kad naš dug na se primi, * Mir věčni noseći.

Na pričeštjenje.

Bože, nisam dostojan * Priti k stolu tvomu, * Al daj da sam dostojan * Stupit k Otcu momu. *

O užeži mi želju * Dušah zaručniče! * Primam te u veselju * O pravi Jaganjče!

Na najposlědnji blagoslov.

Evo jurve svèrši se * Dar posvetilištja, * Gdě Jaganjac ubì se * Na městu svetištja; * Tvoju ljubav, moć sami * Znamo, Bože mili; Ti, koji si pri nami, * Blagoslov udili.

Pěsma po podizanju.

Radujte se čistoga * Sèrdca duše sada; * Ovdě imamo istoga, * Koji nebom vlada. * Sad Sin božji jedini * Snidje čudom novim, * Da se s nami sjedini * Pod obličjem ovim.

Što biaše kruh prie * S vinom, kako znamo, * Sad kruh i vino nije, * Neg obličje samo; * Jerbo što je kruh bilo * I malo od vina, * Sada živo je tělo * I kèrv božjeg' Sina.

Zato mu se klanjajmo * Sa strahom klečeći; * Hvalu njemu davajmo, * Svèršeno moleći * K njemu se utecimo; * On je hrana duše; Pozdravljajuć recimo: * Zdravo, živi kruše! —

Pěsma prie propovědi.

(Napěv po němačkoj pèsmi: „In Gott des Vaters.“)

1. U Boga Otca, i Sina, * I Duha svetog' ime, * O kèrstjani! na kolina * Vi padajte pred njime; *

Vaša sèrca pripravite, * Kako Isus uči nas, Otca neba da molite, * Slaveči ga svaki čas.

2. Otče naš, koga prěstolje * Na nebesih diči se, * Preblaženo ime tvoje * I na zemlji sveti se. * Raj tvoj od počela svita * Za obrane sve stvoren, * Daj da bude poslě žitka * Nam takodjer otvoren.

3. Kako čine svi nebeski * Volju tvoju dvornici, * Tako neka i zemaljski * Nju izpune putnici. * Kruh naš, dušu krěpi koji, * Ti nam, Bože! daj danas, * A i što još tělo goji, * Neuztegni ti od nas.

4. Ti oprosti nam grěšnikom, * Koji grěhe plačemo; Kako našim mi dužnikom * Odpuštjenje dajemo. * Napast ako dojde kada, * Ti nju, Bože! ustavi. * Od zla svakog sad i vazda * Nas nevoljne izbavi. Amen.

Dèlo pokajanja.

1. Ja se kajem, Bože mili! * Od svakoga grěha moga, * I mé sèrce gorko cvili, * Jer uvrědih tebe Boga.

2. Milosèrdje tvé je veće * Neg sve hude mé krivine; * Tvá dobrota pustit neće, * Skrušen grěšnik da pogine.

3. Ljubim tebe, dobri Bože, * Iz dubine sèrca moga, * Što već moja duša može, * I već nego seb' istoga.

4. Ja sam spravan svekoliko * Prie izgubit i umriti, * Neg već tebe, rajska diko! * U napridak uvrěditi.

5. Grěhe moje i prikore * Naměstniku tvom' odkrit ću, * I kégod mi dá pokore * Bogoljubno izvèršit ću.

6. Smiluj mi se, Otče sveti! * Po velikoj tvój milosti; * O Isuse moj propeti, * Težke moje grěhe oprosti.

Pěsma pri pèrvom pričeštjenju mladeži. *)

1. Radujte se andjeli, * Ovih mladih čuvari; * Jer se Isus dostoji * Danas njih pohoditi.

2. O otajstvo visoko * Věre naše presvete, * Kralj od neba i zemlje * Tu pod licem kruha je.

3. Rad goruće ljubavi * On na zadnjoj večeri * Sveto Tělo naredì, * I věrnim ga ostavì.

4. Da mi njega primamo, * Duše naše krěpimo, * U ljubavi živemo, * Od grěha se čuvamo.

5. U utrobi děvice * Si pribivao Isuse; * U sèrdcu ove dětce * Pribivati dostoj se.

6. Dětco! sèrdca otvorite, * Lěpo Isusa primite * Sladko njega ljubite, * I věrno mu služite.

7. Drugda u Jerusolimu * Isusu jašućemu * Dětca se pokloniše, * Hosana vapiaše.

8. I vi tu se javite, * S pobožnostju recite: * O Isuse preslavni, * Vazda budi hvaljeni.

9. Našu pamet prosvětli, * Dušu našu posveti, * Budi s nami svaki čas, * Dan i noć pomozi nas.

---

*) Ova pěsan može se pěvati po napěvu božicne pěsme; „U sej vrěme godištja."

10. O vi duše pobožne, * Ljubeznivo recite: * Zdravo, Tělo Isusa! * Zdrava, kèrv Spasitelja!

11. Mi te, Isuse, hvalimo, * I svi skupa molimo: * Dětci ovoj oprosti * Grěhe sve od mladosti.

12. Tebi slava i dika, * Tebi hvala velika, * S Otcem i svetim Duhom, * I s Mariom Děvicom. Amen.

Dodatak za mornare.

UVOD.

Tebi, predragi mornaru, predajem ovaj dodatak, kojega evo predstojećoj molitvenoj knjižici dostavljam, da te s njim budi koliko pomožem u nikojih osobitih duhovnih potrěbah, koje imaš u tvojem lěpom ali zajedno i težkom i pogibelnom stališu. Istina da većom stranom, što ostalim věrnim na duševno spasenje služi, jest i tebi potrebno i koristno; jedna bo je sama prava věra Isukèrstova, bez koje ni gospodin ni sluga, ni mornar ni poljodělac nemože si dušu spasiti; svim bez razlike od stališa veli Isus, Gospodin i Spasitelj naš: „Ako hoćeš u život věčni ulězti, ovèršuj zapovědi božje“ (Mat. 19, 17.); a opet na drugom městu: „Unidjite na uzka vrata (u kraljestvo nebesko); jer su široka vrata i prostran je pút, što vode u propast, i mnogo ih ima, koji njim idu, kao što su uzka vrata i těsan pút, što vode u život věčni, i malo ih je, koji ga nalaze“ (Mat. 7, 13. 14.). Zato će s po-

moćju božjom i tebi spasiteljne biti molitve i poučenja, koja sprěda nahodiš; ali način tvoga življenja jest podosta različan od našega, koji na kopnu živemo; ti imaš posobite prigode na nikoje krasne krěposti kèrstjanske, i posebne potrěbe duhovne, a takodjer posobite žestoke pogibeli prěte spasenju duše tvoje: poradi toga želim od tih stvarih s tobom malko se pogovoriti, i to ne polag čověčjega mudrovanja, nego polag nauka našega prečastnoga Odkupitelja, i koliko moguće s njegovimi vlastitimi besědami, i rěčmi njegovih svetih apostolah, da znaš, što je sveta volja božja, ponašati kako ti se valja sveto i medju tudjimi narodi po světu, da ni oni, koji nisu naše věre, „poradi tebe nehule ime božje“ (Rimlj. 2, 24.) i našu svetu mater, cèrkvu katoličansku. Uprav zato ću sboriti i od někojih pogibelniih grěhah, da se dobri i pobožni pomnjivije od njih čuvaju, a nesrěćnici pako, koji su jur u njih upali, da se s pomoćju božjom poboljšaju. Štij ponižno i pomnjivo, iz ljubavi za istinu i željom za naprědkovati u krěpostnom i bogoljubnom životu, pa te neće istina ni onda uvrěditi, kad se suprotivi tvojim grěšnim nagnutjem, i tvojoj svojeljubnosti. —

Ti ćeš skoro spoznati, da ja nisam brodar, premda se s tim usudjujem brodarom govoriti; nu želim da bi takodjer spoznao, kako istinito poštujem mornarski stališ, kako sèrčno ljubim sve dobre mornare, budući da smo u kèrstjanskom smislu svi bez razlike mornari. Ovaj svět bo sa svojimi nebrojenimi napastmi i pogibelmi je uzburkano ljuto m o r e,

kojim moramo svi broditi, dokle napokon ulězemo u mirnu luku (porat), da u njoj o čvèrstom sidru sigurni opočinemo. Ta žudjena luka je raj nebeski, u koji pravednici po smèrti ulaze. Svemogući i premudri Stvoritelj, koji nas je poslao na težki pút, što ga život zovemo, nam sve dobrostivo podaje, česa nam je treba na ovom mučnom putovanju, da naš umèrli těk u blaženu luku dike nebeske upravimo. Bog sám nam je po svojem jedinorodjenom Sinu Isukèrstu sagradio krěpku plav ili brod, u kojoj se sigurni vozimo po neizměrnoj pučini, koja nas od željne luke razstavlja; ta plav je sveta cèrkva katoličanska. Naša plav ima čvèrstu kolumbu, koja se neskèrši, kad bi i još žestočiji valovi na nju naskočili; jer kolumba te plavi je sveta věra Isukèrstova, koja je početak i temelj našega spasenja. Plav naša ima izvèrstnu busulu i sigurnu morsku kartu, — rěč božju, koja nas uvěk pravim putem vodi, i nikad krivo nekaže. Tko se rěčju božjom kano busulom služi, može danom i noćju svoja opazivanja činiti, i pravo kazati, gdě se nahodi; tko u rěč božju kako pomorac u svoju kartu bistrim okom svoje duše pomnjivo gleda, pak po njoj se ravna, onaj nahodi vas pút u raj nebeski natanko u njoj opisan i narisan zajedno sa svimi grebeni, ponori i pogibelnimi kraji, o koje bi mogao udariti. Plav naša ima sigurno kormilo (timun), koje vodi pokraj svake stěne i preko svake plitčine i prudi; jer njezino kormilo je zakon božji. Ona ima čvèrsto sidro, koje se

nikad ni neslomi ni neskèrši, niti ore po mehkom dnu mora; sidro njezino je temeljito *ufanje*, koje se na istinitost obećanja božjega oslanja, i nikad nedopusti, da se smetemo. Naša plav ima svemogućna kapetana; naš *kapetan* je *Isukèrst*, kojemu se vĕtar i more pokori, koji reče ljutoj oluji: „Omukni i utĕši se, pa nastane velika tišina.“ Bog nam je dao na pučini našega života sigurna *pilota*, koji nas posrĕd svih prudih, vèrtlogah i hridih ljubko vodi, ako se pouzdano njemu predademo; on nam je dao za vodića istoga *Isusa*, koji veli: „Ja sam pút, istina i život.“ Isus je najbolji, najvĕštiji i najljubezniviji vodja; bez njega nitko nemože najti púta u luku vĕčnoga blaženstva, a s njim ga svaki najde, i nitko se nije pogubio, koji se je njegovu mudromu vodjenju izručio. Naša plav ima *sĕvernu zvĕzdu*, koja se posvud vidi i nikad nezapade; njezina zvĕzda provodica je *vĕkovĕčna istina*, koja je od Boga. Ona brodi blagim *vĕtrom* i sigurnim jadrenjem; jer jedra njezina napinje *duhanje Duha svetoga*, koji se nemĕnja, i neprestajno pomága i upravlja sveštenike, njezine brodare i vidive namĕstnike Isukèrstove. Koji je u ovoj plavi, ter u njoj vazda ostane, busulom i kartom se pomno služi, na kormilo dobro pazi, neprestajno straži, pa se kapetanu i pilotu sasvim pouzdano izruči: *onaj*, ali i *sàmo onaj* će srĕćan put imati u luku rajske slave. — Da te, prijatelju dragi, na to ponutkam, da ti pripomognem očuvati te od viharah, hridih i ponorih na moru

tvoga živlenja, na to ću sada s pomoćju božjom nastojati; nu reci sa mnom: Gospodine Bože! pomozi nam u ovoj dobroj odluki, da nam za rukom podje! U dobri čas bilo!

Mornarski stališ je počastan stališ.

„Kao što imamo u jednom tělu mnoge ude, a svi udi neimaju jedan jedini posao: tako smo mnogi jedno tělo u Isukèrstu, a pojedini smo udi jedan drugomu. A imamo različite dare po milosti, koja nam je od Boga dana" (Rimlj. 12, 4—6.). S timi besědami sveti Paval prispodablja različne stališe družtva čověčanskoga udom našega těla. Oko nečini, što rádi ruka, ni ono, što posluje želudac; ali i ruka i želudac imaju potrebu oka, kao ni oko nemože biti bez ostalih udah tělesnih. Uprav ovako nesmi nijedan čověk sam sebi živěti, kako ni nemože biti bez tudje pomoći; dapače svaki je samo jedan ud velike obćine u svetoj cèrkvi i u dèržavi. Na tu svèrhu premudri i dobrostivi Bog poděljuje svakomu čověku osobite tělesne sile i duševne sposobnosti, kojimi ga čini izvèrstnim za ikoji osobiti stališ; on postavlja takodjer čověka u takove ìzvanje okolnosti, da je často prinudjen prigèrliti uprav onaj stališ, što mu ga je on odlučio. Nas primorce na priměr, dopala je bèrdovita i kamenita, suši i gràdu podvèržena zemlja, koja nemože s ono malo žita i ostalih proizvodah sve svoje sinove hraniti: ali Bog nam je dao prostrano more, kojim nam vas

svět otvara; more je primorcu město polja, na kojem valja da polag volje božje sebi i svojim svakidanji kruh pribavi, ako neće da doma od glada i nevolje pogiba. — Nu reci ti sám, dragi mornaru, nije li stališ, na kojega te je sám Bog pozvao, da nerečem možda i prinudio, pošten i časti vrědan? — Jur mudri Salamun je rekao: „Želja za dobitkom izmislila je brodarenje, i zanatlija mudrostju svojom je brod napravio, a tvoje providjenje, o Bože, ga vlada, buduć da si dao i na moru put, i medju valovi stazu pristavnu, ukazujuć, da si moguć od svih pogibelih sahraniti. Blagoslovljeno dèrvo, kojim se toli dobra čini“ (Mudr. 14.). I zaisto tko bi mogao ljude pobrojiti, koji se brodarenjem pošteno hrane, ili kazati sve koristi, koje brodari tvore? Oni prenašaju obilnost i bogatstvo jedne zemlje u drugu, poprijatelje medju sobom najdalje narode, unaprěduju razna znanstva, nose světlost svete věre na kraj světa, pomagaju pretvoriti divljake u ljubeznive ljude i bogomile kèrstjane, brane svoj narod, otčinstvo, cesara i svetu věru. U istinu možemo reći s mudrim Salamunom: „Blagoslovljeno dèrvo, kojim se toli dobra čini.“ —

Nu pogledajmo sada jedno malo u sveto pismo, da vidimo, kako častno městno u njem zauzima brodarstvo. Pokolenje čověčansko biaše se na zemlji skoro poslě stvorenja Adama i Eve vele uzmnožilo; ali s vrěmenom umnoži se takodjer zloća i opačina medju ljudmi. Bog, bitje presveto, koji na svako zlo mèrzi i oštro ga pedepše, reče: „Skončati ću

čověka na zemlji zajedno sa svim, što diše i žive, i što bì za njega stvoreno“ (1. Mojs. 6. 7.). A Noe-u, čověku pravednu i pobožnu reče (okolo 1600 godinah po postanju světa): „U mojih odlukah približala se je svèrha svih ljudih. Oni su napunili zemlju opačinom, zato ću ih skončati. Sagradi si korablju ili plav od iztesanih dèrvih, napravi u njoj mala pribivališta, uzmi sa sobom svoju obitelj, i od svake vèrsti živine po jedan par s dovoljnom hranom“ (1. Mojs. 6, 13. 14.). Noe radostno izvèrši zapověd božju, ter sagradì otajstveni brod pred nevěrnim i opakim ljudstvom, koje se porugivaše opomenami Noevimi i prětnjami božjimi. Najposlě dodjè vrěme strašne kazni; Noe dakle ulěze u plav, i s njim njegova žena, tri njegova sina: Sem, Kam i Jafet, i tri njihove žene, skupa osam osobah. S njima ulězè takodjer po dvoje svake vèrsti živine. Za tim počeše vode kano potoci lěvati s neba; iz mora, iz planinskih pećinah i izpod zemlje izajdoše vode, i prokinuše svoja vrěla i jaze, dokle nakon četèrdeset danah i noćih biahu uzrasle petnaest lakatah vèrhu najvišjih planinah. Svi ljudi i sve živine poginuše; sàmo Noe biaše izbavljen sa svojom obitelju i što s njim biaše. Tako biaše po božjem milosèrdju i naredjenju najpèrvi brodar praotac, i pèrvi brod kolěvka pokolenja čověčanskoga. U ovom strahovitom dogodjaju vidiš jošće, dragi mornaru! kako oštro kazni pravda božja tvèrdovratnost grěšnikovu, a koli milostivo izbavlja pravednika. — Nakon četiri měseca ustavi se plav

na planinah Armenije. Izašavši Noe iz plavi, vidi svu zemlju opustošenu, bez ljudih i bez ikojega živućega bitja, a sàmo sebe i svoju obitelj izbavljene od obćene toli strahovite kazni, napunì se mèržnjom i strahom od grěha, a ljubavju i zahvalnostju prama Bogu, svojemu milostivomu sahranitelju, pak mu prikazà posvetilište od živinah, koje biahu na plavi. Ovo posvetilište kao istinito znamenje zahvalna i ljubeća sèrca Noeva biaše Bogu ugodno; zato Bog blagoslovi Noe-a, veleći: „Evo ja činim ugovor moj s vami, i poslě vas s pokolenjem vašim, da u naprědak neću pogubiti vodami druga potopa sve što žive na zemlji. I evo znamenja ugovora, kojega utvèrdjujem medju mnom i vami. Činiti ću svititi dùgu moju u oblacih, da bude na znamenje ugovora, kojega činim sa zemljom. Kada se ukaže lúk moj u oblacih, spomenut ću se ugovora, kojega činim s vami, i obećanja, kojim se podvezujem, da neću više poslati obćena potopa na zemlju“ (1. Mojs. 9.). — Poslě dažda i nevrěmena često se ukaže na oblacih lěpa i ljubka dùga. Kad prigledaš na nebu taj prekrasni lúk, svedjer se spomeni strahovitoga obćenoga potopa, kojim je pravda božja pedepsala cělo čověčanstvo radi njihovih grěhah, a navlastito poradi gèrdne bludnosti. Ako u istinu želiš, da milosèrdni Bog u vrěme oluje i pogibeli na pučini usliši tvoje molitve i vapaje: tako valja da se njega bojiš kako i pravedni Noe, kad ti je dobro i kad si na kopnu, kad je lěpo i zlo vrěme; a poslě nevrěmena i po pretèrpljenoj pogibeli prikaži Bogu,

svomu dobročinitelju i sahranitelju posvetilište zahvalna sèrca i sveta življenja. — Sveti Jerolim i drugi sveti Otci nas uče, da je korablja Noeva prilika bila svete cèrkve Isukèrstove; jer kako nije nijedan spasen bio od obćenoga potopa i pogublenja, osim onih koji biahu u korablji: uprav onako nemože se nijedan spasiti od věčnoga pogubljenja, osim onih koji su u pravoj cèrkvi Isukèrstovoj. I još dan današnji zove se srědnji prostor u naših cèrkvah plav ili brod cèrkve. Čuvajte se, dragi mornari, da si brod, priliku naše svete cèrkve, nikad neoskvèrnite kletvom, jadom, nenavidnostju ili drugimi grěsi; onda će vam biti i dragostna prilika vašega izbavljenja od věkověčnoga pogubljenja.

Okolo godine 825 prie rodjenja Isukèrstova rečè Gospodin Bog proroku Joni: „Ustani i pojdi u veliki grad Ninive, i propovědaj mu, da čini pokoru; jer vapaj zloće njegove uzajdè preda me.“ Jona pobojà se valjda Ninivitjanah, i hoti pobignuti u něki daleki grad po imenu Tars; zato pojdè u grad Jope, pa se ondě ubrodi. Nebiaše dugo vrěmena na brodu, kad evo Bog probudi silan vihar na moru: u čas biaše brod u pogibeli potonuti ili razbiti se na stěnah. Velik strah napade na sve mornare, i svaki vapjaše k Bogu svojemu (neznadjahu bo za pravoga Boga), a najposlě bacише u more, sve što biaše na brodu. A Jona u isto vrěme duboko spavaše; kormanoš pristupi k njemu, ter mu reče: Što radiš? Ustani, pa zazovi Boga svojega, da nas možebiti pomiluje, i izbavi od ove strahovite

pogibeli. Jona se vehoma prestraši, iskreno izpovědi svoj neposluh prama Bogu, i reče: Primite i hitite me u more, pa će vam more tiho postati; znam bo, da se je ovo nevrěme poradi mene proti vam podiglo. A brodari, videći da im pogibel sve to većma prěti, vapjahu k Gospodinu govoreći: Ah Gospodine! nedaj da se pogubimo radi života ovoga čověka, i neprimi nam za grěh njegovu kèrv; ti bo Gospodine činiš sve što te je volja.“ Onda primiše Jonu i baciše ga u more, a more se u čas upokojì od svoje běsnoće. Ljudstvo na brodu vèrlo se pobojà Gospodina, i svi prikazaše Bogu posvetilišta i izpuniše svoje zavěte. A Bog odredì u isto vrěme, da nika velika riba proždre proroka Jonu, a nakon tri dana da ga izbaci živa i zdrava na kraj mora. — O ovom čudu svemogućstva božjega govori sám Isukèrst, kad něki nevěrni književnici i farizeji rekoše, da bi radi od njega kakovo znamenje ili čudo viděti, pak da će mu věrovati, da je on obećani Odkupitelj, na što im Isus odvrati: „Rod zli i preljubotvorni traži znamenje; i neće mu se dati znamenje osim znamenja Jone proroka. Jer kao što je bio Jona u tèrbuhu kitovom tri dana i tri noći: tako će biti i Sin čověčji (Isus) u krilu zemlje tri dana i tri noći“ (Mat. 12, 39. 40.). Jona dakle bačen u more i pokopan u tèrbuhu ribinom je prilikovao i činom prorokovao, da će Isukèrst potonuti u vode krutih mukah, tri dana počivati u grobu, a tretji dan uzkèrsnuti od mèrtvih. — Smèrt, koju biahu proroku Joni naměnili, biaše izbavila i brod i bro-

dare: a smèrt božanstvenoga Odkupitelja je utemeljila svetu cèrkvu i spasila pravověrne. Ter biaše i onaj brod cèrkvom postao, buduć da su na njem neznabožci, prestrašeni od velikoga čuda božjega, Gospodinu neba i zemlje posvetilišta prikazali, i svoje zavěte izpunili. Kadkad se čuje u vrěme oluje neznam je li zbilja i za šalu govoriti: „Poradi koga je naskočilo ovo nevrěme?“ Kad tko tako besidi, morebiti da se spominje čudovate pripověsti od proroka Jone, pak tako nemilosèrdno iskèrnjega svoga sudi. Ali ti, bogoljubni mornaru, nećeš tako smiono svoga iskèrnjega osuditi. Što se biaše Joni i koji s njim biahu dogodilo, dogodì se polag mudre i milostive naredbe božje, da se prorok od svoga grěha pokaje, da se Ninivitjani poboljšaju i živu, a neznabožci na brodu da spoznadu jedinoga pravoga Boga, i najposlě da Bog u onom otajstvenom čudu podade svojim věrnim priliku dojdućega slavnoga uzkèrsnutja Sina svoga Isukèrsta. Nu pazi još i na to, da biahu neznabožci, koji rekoše: „Poradi koga je nastalo ovo nevrěme?“ A ti, dragi moj, si kèrstjanin, i znaš, da Isus veli: „Nesudite svoga bližnjega, da nebudete od Boga osudjeni.“ (Luk. 7, 1.) — Jednom učaše Isus množtvo puka iz brodića svetoga Petra. Kad prestà govoriti, rečè Šimunu Petru: „Hajde na ribanje, i bacite mrěže, pak lovite. A Petar mu rečè: Učitelju! svu noć smo trudili, i ništa nismo uhvatili; ali na tvoju rěč bacit ću mrěžu. I u čas uhvatiše veliko množtvo ribe, tako da im se mrěže prodriše. A kad to Petar vidjè (prestraši se

òd svemogućstva i svetosti Isusove), padè ka kolěnima Isusovim govoreći: Pojdi tja od mene Gospodine! ja bo sam čověk grěšan" (Luk. 5, 3—8.). Tako sudi i govori o sebi sveti Petar, brodar i on, ali vèrhu toga najveći medju apostoli Gospodnjimi, i poglavar kraljestva božjega na zemlji. A sveti Paval piše o sebi: „Isukèrst je došao na svět, da spasi grěšnike, od kojih sam pèrvi ja" (1. Tim. 1, 15.). Nu naslěduj ta dva velika apostola, ter ponižno i skrušenim sèrcem reci u vrěme pogibeli: Gospodine Bože, pomiluj me; jere ja sam grěšnik!

Lěpo je takodjer, što štijemo o brodarih i brodarstvu u svetom pismu novoga zakona, i vrědno je, da ga više putah razmišljaš. „Idući Isus pokraj mora Galilejskoga vidjè dva brata, Šimuna Petra i Andriju brata njegova, gdě bacahu mrěžu u more, jer biahu ribari. Isus im reče: Hajdite za mnom, i učinit ću vas, da budete ribari ljudih. A oni taj čas ostaviše mrěže, i za njim otidoše. I otišavši naprěd vidjè druga dva brata, Jakova Zebedejeva i Ivana brata njegova, na brodu sa Zebedejem otcem njihovim, gdě kèrpaše mrěže svoje, i pozvà ih. A oni u čas ostaviše brod, i za njim otidoše" (Mat. 4, 18. 22.). Ribari, brodari su dakle bili četiri najslavnija apostola, koje je Isus nada sve ostale ljubio, po kojih je svetu věru raz̆širio. U Žudiji biaše dosta ljudih plemenitih, učenih i bogatih, izmedju kojih bi bio mogao Isus izabrati si učenike i apostole. Buduć da si je ništanemanje odabrao za svoje najpoglavitije apostole proste i siromašne ribare i bro-

dare: tako nas s tim uči, da mudrost i svemogućstvo božje može činiti i kroz mljohave ljude najveća děla i čudesa, i zajedno nam svědoči, da su oni prosti brodari svojom bogoljubnostju i pomnjom za strah božji pred ostalimi židovi tako veliku milost zaslužili. Zaisto vi mornari imate velike svetce od svoga stališa, u kojih krěpostnom životu možete se često ogledavati, da u bogoljubnosti vazda naprědujete; a imate i moguće odvětnike kod Boga; preporučujte se dakle njihovoj molitvi. —

Jedan dan ulězè Isus s učenici svojimi u brod, i reče im, da prebrode na onu stranu mora. „A kad oni idjahu, zaspà Isus; a podignù se oluja na jezeru, i topljahu se, i biahu u velikoj nevolji. I pristupivši probudiše ga govoreći: Učitelju! pogibamo. A on ustadè, i zaprěti větru i válovom, i prestadoše u čas, i postà tišina. A njim reče: Gdě je věra vaša? A oni se prestrašiše i čudjahu se govoreći jedan drugomu: Tko je ovaj, što i větrom i moru zapověda, i slušaju ga?“ (Luk. 8. 22—25.). A drugi put vidjahu apostoli Isusa hoditi po moru; onda reče Petar Isusu: „Gospodine! reci mi, da dodjem k tebi po vodi. A on reče: Hodi. I izišavši Petar iz broda idjaše po vodi. Nu videći větar veliki, uplaši se, i počevši se tonuti, povikà govoreći: Gospodine pomagaj! I odmah Isus pruživši ruku uhvati Petra, i reče mu: malověrni, zašto si posumnjao? I kad dodjoše na brod, prestà větar“ (Mat. 14, 28—32.). Zapamti dobro, tko je onaj, koji větru i moru zapověda, i u čas poslušaju; koji hodi po moru kako

po kopnu. On je Sin božji, svemogući kako i Otac nebeski; zazovi ga pouzdano u vrěme pogibeli, pa će te uslišati.

I poslě uzašastja Isukèrstova u nebo je brodarstvo služilo na proslavljenje imena božjega. Sveti apostoli Petar, Paval i mnogo drugih su morem putovali, kad su svetu věru narodom navěštjivali, i dandanas kadkad putuju s vami pobožni poslanici ili misionari svete cèrkve, da izpune davno obećanje, koje učinì milosèrdni Bog po proroku Izaii govoreći: „Poslat ću nikoje od onih, koji se budu spasili, k narodom na moru, i daleko na otoke, k onim koji nisu o meni čuli, ni vidili slavu moju, i oni će navěstiti slavu moju medju narodi" (Izai. 66, 19.). Nu dakle poštujte svi skupa svoj lěpi i častni stališ, dragi mornari! Što vam do sada rekoh o dostojanstvu vašega stališa, nerekoh zato, da se tko od vas uzoholi, nego zato, da ga nitko od vas nepogèrdi grubim i sramotnim ponašanjem i opakim življenjem, da se radi vas naša otačbina, naša sveta cèrkva „i ime božje negèrdi medju narodi," (Rimlj. 2, 24.), dapače: „Bratjo moja, štogod je istinito, štogod je pošteno, štogod je pravedno, štogod je sveto, štogod je ljubezljivo, štogod slavno, i još ako je koja krěpost, i ako je koje pohvalno věžbanje, to mislite" (Filip. 4, 8.).

Věra i strah božji.

„Dobar rat sam ratovao, těk sam svèršio, věru sam sačuvao; dalje dakle mi je pripravljen vě-

nac pravde, kojega će mi dati u dan onaj Gospodin, pravedni sudac; ali ne samo meni, nego i svim, koji se raduju prihodu njegovu“ (1. Tim. 4, 7. 8). Sveti Paval se je dakle malo prie svoje smèrti těšio, da je věru sačuvao, věru u Boga Otca i u Sina njegova jedinorodjenoga Isukèrsta. A čim ćeš se ti, dragi moj mornaru, těšiti u tugah i težkoćah svoga strališa, i u smèrtnih pogibelih? Zaisto stalna i živa věra je svakomu čověku u svakdanjih nevoljah potrebna, a tebi pako je potrebna osobitim načinom. Sàmo sveta věra može ti poděliti moć i veselje za izvèršivati težke dužnosti tvoga stališa; sàmo ona može ti udahnuti utěhu i hrabrost u vrěme pogibeli i stradanja. Kad se na dug i pogibelan pút spravljaš, što bi moglo i tebe i tvoje drage, koje ti valja ostaviti, od pretežke žalosti sačuvati, osim utěšive misli: Bog bdije nad mnom i nad njimi. Pri mučnom dělu, na daždu i sněgu, na buri i vihru što će ti mužko sèrce i blagu stèrpljivost podati izvan svete istine: To jest volja božja. Zaisto bez svete věre je navlastito mornar na pučini nevoljno stvorenje; bez straha božjega je vazda nesrěćan, a triput nesrećan u vrěme vihra, nemoći i smèrti, kad mu je tako treba pokrěpljenja i utěšenja, a nigdě ga nenadje osim u věri Isukèrstovoj. — Čuvaj si dakle pomno věru, koju si na svetom kèrštenju primio kao zalog věčnoga života, koju ti je tvoja mila majka duboko u sèrce usadila, u kojoj te je sveta mati cèrkva katoličanska ljubeznivo pokrěpila. Mnogi su na more pošli, pa su na

duši tako obolili i podivljačili, da nisu nikad više ozdravili; stekli su blago i bogatstvo, ali izgubili su věru i věčno spasenje. Mnogi su postali mornari, na kojih su roditelji po opomeni svetoga Pavla svoju dužnost ovèršili: „Odgojivši ih u nauci i strahu božjemu“ (Efes. 6. 4.); ali na moru bez prigode slušati rěč božju, bez ponutkanja na molitvu, i bez věžbanja u bogoljubnosti naučiše se zaboraviti na Boga, ka kojemu se ni u starosti neobratiše. Više nego jedan se je pri brodarstvu odnavadio molitvi, a uvěžbao se je u kletvi, zaklinjanju i psovanju. Gděkoji je na moru izgubio věru, a nasuprot ludo praznověrstvo doma donio; jer tko neće da otvori sèrce svoje svetoj věri, onaj prigèrli praznověrstvo; tko neće da se dèrži rěči božje, onaj obljubi bajke; sèrce bo čověčje treba da što ima, česa valja da se dèrži. Zato mnokrat biva, da se oni straše bajkah i babskih pověstih, koji za svetu věru nehaju i rěč božju pogèrdjuju, da věruju u gatanja i proricanja, da imadu tumačenja sanjah i vidjenja, od kojih se nemogu osloboditi. Odovde jest i izabiranje danah za odlazak i važne poslove, buduć da takovi cěne, da su někoji dnevi nepogodni i nesrěćni za odlaziti itd., pa zato odputuju u nedělju ili blagdan uprav proti zapovědi božjoj, koja veli: „Spomeni se da posvetiš blagdane.“ Ovi se nestraše pogèrditi očitu zapověd božju, i u zapovědani blagdan robotati bez istinite potrebe; ali u petak odlaziti, ta strah nemogu nadvladati. —

„Ludjak veli u sèrcu svojem: Nije Boga. Izo-

pačeni i mèrzki su u dělovanju svojem; nije nikoga, tko čini dobro. Gospodin razgléda s neba sinove ljudske, da vidi jedali je tko razuman, i jedali tko pita za Boga" (Pěsm. 13, 1. 2.). Evo dragi moj, što govori Duh sveti! što je ludost, a što prava mudrost. Ludost jest, nepitati za Boga, a mudrost je, tražiti njega. Ako bi čověk sebe kolikomudrago za pametna dèržao, da bi za svašta pitao, da bi znao sve stvari na nebu i na zemlji, ipak veli rěč božja, da je lud a ne mudar, ako za Boga nepita. Zato nas opominje sveti Paval: „Gledajte da uredno živete, ne kako nemudri nego kano mudri. Pazite na vrěme, jer su dnevi zli. Poradi toga nebudite nerazumni, nego poznajte što je volja božja" (Efes. 5, 15—17.). — Da je takovih ludjakah, koji svoje nevěrstvo za mudrost dèrže, to ti dobro znadeš. I u tvojem stališu ima takovih nesrěćnikah, premda: „Ih uče živine, i da im kažu ptice po zraku; da im govori zemlja i pripověda more i ribe u njemu: Tko nezna, da je sve ovo stvorila ruka Gospodinova" (Job. 12, 7. 9.). A što je tomu krivo, da sa svim tim jesu nikoji na sramotu ovomu počastnomu stališu, da su mèrzki njihovim podnašanjem, da nečine dobra, nego da živu u zaboravnosti od Boga i u bezbožnosti? Tomu je mnogo uzrokah; evo ti někojih najpoglavitijih. P è r v i u z r o k nehajstva za Boga nam kaže sám Gospodin Isukèrst veleć: Svaki koji zlo čini, mèrzi na vidjelo, i neide k vidjelu, da se nepokaraju děla njegova, jer su zla. A tko istinu čini, ide k vidjelu, da se vide děla nje-

gova, jer su u Bogu učinjena“ (Iv. 3, 20. 21.). Tko dakle grěh čini, mèrzi na světlost věre; jere ga věra kori i uznemiruje; jer osudjuje njega i njegovu opačinu. Kako bi mogao svetu věru ljubiti pijanac i bludnik, lakomac i varalica, kad mu věra veli, da će biti pijanci, bludnici itd. zabačeni od Boga u věčne tmine? Čuvaj se dakle najmanje svakoga težkoga grěha, ili barem udilj poslě po nesrěći sagrěšiš, obrati se k Bogu pravim pokajanjem, poboljšanjem života i istinitom pokorom, pa će ti Bog milost dati za uzdèržati stanovitu věru. Nevěrstvo i zaboravnost na Boga izviru ponajviše iz grěšnoga življenja. — Drugi uzrok nam kaže sveti Paval veleći: „Govorite medju sobom u psalmih i pojanju i pěsmih duhovnih, pěvajući i pripěvajući u sèrcih svojih Gospodinu; zahvaljujući za svašto u ime Gospodina našega Isukèrsta Bogu i Otcu“ (Efes 5, 19. 20.). Budući da se ova lěpa i spasiteljna opomena svetoga Pavla na mnozih brodih neovèršuje, budući da se ostavlaju pobožnosti, da se skupno neposvetjuju nedělje i blagdani, i da svi zajedno molitve nečine, a svaki za se da ih zanemari: uprav zato mnozi često na Boga zaboravljaju. — Isti sveti apostol piše: „Věru dobivamo čuvenjem, a čuvenje biva kroz propověd anje rěči božje“ (Rimlj. 10, 17.). Evo ti, u tih rěčih tretjega uzroka česte zaboravnosti na Boga. Bez poslušanja rěči božje, koju nam sveta cèrkva navěštjuje, nebi ni mi Boga poznali, kao što ga ni pogani i nevěrnici nepoznadu. Razum bo naš je po iztočnom grěhu

oslabio i pomèrčio, a svět i narav su kano zatvorena knjiga, koju neumimo pravo štiti bez rěči božje. Poslušanje rěči božje u propovědi, štenje duhovnih knjigah, razmišljanje svetih istinah posebno i skupno s drugimi, pobožna i česta molitva: to vam je neobhodno potrěbno, na to valja da pomno nastojite, dragi mornari, ako hoćete da se nebeska světlost svete věre u vašem sèrcu neugasi, da vas strah božji neostavi.

Skupno opravljanje molitve, zajedničko ovèršivanje pobožnosti je vajmeh! u sadanje vrěme rědko na brodih, i oštar razlog će jednoć za to Bogu oni dati, koji su najpoglavitiji uzrok tomu žalostnomu nehajstvu i zapuštjenju — a to bi bili vi kapetani i vodje od brodovah, ako nebi svoje dužnosti kao poglavari ovèršivali! Nezaměrite mi za ove rěči, ako ih budete štiti; nerecite: to je tvèrda besida; tko bi ju mogao podniti? Nego slušajte ju, i dajte na nju odgovor: činite li pravo, ako s vašimi podložnici na brodu navadne molitve i pobožnosti skupa neovèršivate? Nisu vam samo tělesa čověčja izručena, dapače vi vozite sa sobom po světu neumèrle duše, koje je Bog na svoju priliku, za sebe i za diku nebesku stvorio, a Sin božji svojom dragocěnom kèrvju i krutom smèrtju na dèrvu križa odkupio; vi ih vozite tja od cèrkavah, daleko od svih prošnjah, opominjanjah i nagovaranjah, koje bi im drugače kod kuće i u cèrkvi do ušiuh dopèrle, u sèrce ih dirnule i od zla odvratile. Što valja da bude bogoljuban domaćin kod kuće svojoj obitelji,

to jest: naměstnik božji, da se stara za tělesno blagostanje i duševno spasenje svojih, da se za nje i ujedno s njimi Bogu moli, pa da ih ravna u redu i u strahu božjem: uprav to treba da budete i vi kapetani i poglavari svojoj momčadi ili čurmi na brodih. A jeli bi to bili, ako bi uzkratili vašoj skèrbi izručenim dušam duhovnu hranu věčnoga spasenja, to jest svakidanje pobožnosti i rěč božju? Odgovorite sami sebi na ovo upitanje, ter dajte si reći; ako nećete sada dragovoljno, hoćete jednom po sili odgovoriti, a to onda, kad budete čuli strašne rěči oštroga sudca: „Daj račun od upravljanja tvoga!“ (Luk. 16, 2.); kad se nebudete mogli kano sada kod ljudih tašćim izgovaranjem opravdati. Nu dakle prepoštovani vodje mornarski! izpunite svoje plemenite i važne dužnosti, koje imate kao poglavari. Kad ste u pristaništu, gdě se na kraju služba božja svetkuje, nastojte, da vaši podložnici u nedělju i blagdan idu u cèrkvu na službu božju; a nezadèržite ih od nje dělom i robotanjem, koje se može bez štete i dojdući dan opraviti; gledajte da si najmanje o vazmu dušu od grěhah očiste sakramentom svete pokore, i da se pokrěpe na bogoljubno življenje i točno ovèršivanje njihovih dužnostih dostojnim prijetjem presvetoga Těla Isukèrstova. Kada ste daleko od kopna, ili u kojem městu, gdě nije naše cèrkve ni službe božje, možete vi svojim biti město misnika, s tim da ih u zgodan čas sakupite, pa im misnu bogoljubnost i druge molitve predštijete, ili spasonosne nauke o članih svete

věre i dužnosti kèrstjanske tumačite; na tu svèrhu bi dobro bilo na brodih dèržati knjigah duhovnih. Proslavite Boga, kad vam je dobro, pak će vas uslišati, kad ga u potrěbi na pomoć zazovete.

A tebi, dragi mornaru, koji nemožeš zajedničku pobožnost na brodu uvesti, ili odlučeni red i običajnost, koja je na njem zavladala, proměniti, tebi velim sa svetim Pavlom: „Věžbaj sám sebe u pobožnosti“ (1. Tim. 4, 7.). Čim će mladić poboljšati život svoj?“ Tako pita Duh sveti u Pěsmi 118, 9., pak odgovara: Dèržanjem rěči tvoje, o Gospodine!“ Dèrži se dakle krěpko rěči božje, sahrani si věru, da uzmožeš bez prikora hoditi putem svojim, i nedaj da ti ju tko otme! Nedaj si ju oteti od svoje lěnosti; neslušaj ju, kad ti veli: Nije za to vrěmena; brodari imaju druge posle nego li u cèrkvu hoditi, moliti i štiti. I to imadu u istinu; ništanemanje imaš vrěmena za ovèršiti dušne pobožnosti i za rěč božju, samo ako zbilja hoćeš da si ga uzmeš, — imaš barem jedno malo vrěmena štiti i poslušati, imaš vrěmena na Boga misliti i u vrěme děla. Uzmi si malo vrěmena, da sam sebe věžbaš u bogoljubnosti; izberi si svaki dan ikoju istinu svete věre, kano na priměr nazočnost, ljubav, pravdu, milosèrdje božje, poniznost, krotkost Isukèrstovu, smèrt, sud, věčnost itd. Jednu od ovih i sličnih istinah usadi si duboko u sèrce, razmišljuj i prevratjaj ju u pameti, pak ćeš izkusiti, kako je sladko vazda s Bogom biti. — Dèrži se krěpko rěči božje i svete věre, i nedaj da ti ju nevěrni i razpušteni ljudi ni

prětnjami ni porugivanjem otmu! „Nebojte se onih, koji mogu sàmo tělo ubiti, a dušu nemogu ubiti, nego bojte se onoga, koji može dušu i tělo pogubiti u paklu. Tkogod izpovědi mene pred ljudi, izpovědat ću i ja njega pred Otcem svojim na nebesih. A tkogod odreče se mene pred ljudi, odreći ću se i ja njega pred Otcem svojim, koji je na nebesih" (Mat. 10, 28. 32.). Glé, to su besěde tvoga Odkupitelja, kojimi ti moć i hrabrost podaje, da se nesramiš činiti što je pravo. Nije li raj nebeski vrědan, da koju malu porugu i posměh grubih ljudih zanj potèrpimo? Reci sam sebi sa svetim Pavlom: „Kad bih ljudem ugadjao, onda nebih bio sluga Isukèrstov" (Gal. 1, 10.); moli za svoje uvrěditelje s Isukèrstom: „Otče! oprosti im, jer neznadu šta čine" (Luk. 23. 34.). —

U obćenju s ljudi, koji nisu naše věre i našega věroizpovědanja, budi blag, ljubezniv i pravičan, da: „Ako je moguće, koliko vi možete, imate mir sa svimi ljudi" (Rimlj. 12, 18.). Ti katoličanski mornaru nepogèrdi nikoga poradi njegove věre, nerugaj se nitkomu radi njegovih pobožnostih, nego poštuj svakoga i besidom i činom; ali i ti imaš podpuno pravo od drugih tražiti, da tebe i tvoju svetu věru poštuju, i da te nezaprěčuju u tvojoj bogoljubnosti. Kad vidiš koga u nesrěći i potrěbi, u nemoći ili pogibeli, nećeš nikad pitati, koje jest věre, nego valja da mu odmah i rado za ljubav božju kad i kako možeš na pomoć pritečeš. Ali u svako vrěme, na svakom městu i u svih okolnostih valja da visokö

cěniš i skèrbno sahranjuješ dragocěnu baštjinu, koju si od svojih častnih otacah naslědio — to jest pravu věru katoličansku; valja da bogoljubnom skèrbnostju od svega bežiš, što bi ti moglo svetu věru oskvèrnuti ili u sèrcu oslabiti. Zato nehodi u cèrkve tudjih věroizpovědanjah, neštij knjigah, koje sadèržuju nauke proti svetoj věri katoličanskoj, beži od družtvah, u kojih se sveta věra, služba božja, krěpostno ponašanje i procěnjenje svetih stvarih lahkoumno i zlobno pogèrdjuje i psuje. Čuvaj se od prijateljstva s ljudi, koji o svetoj věri sumnje, ili posve bez věre živu, ter se za mudre i prosvětljene glave dèrže. Neposlušaj ludo govorenje onih, koji vele, da se čověk može u svakoj věri spasiti, samo ako se pošteno ponaša, nego uzmi k sèrcu rěči svetoga Pavla: „Jedan je Gospodin, jedna věra, jedno kèrštenje, i jedan Bog i Otac svih“ (Efes. 4, 4. 5.). Ali nemože ni sámo pravověrstvo čověka spasiti: „Jer kao što je tělo bez duše mèrtvo, tako je i věra bez dobrih dělah mèrtva“ (Jak. 2, 26.). Nastoj dakle vazda polag svete věre živěti, i ovèršuj svěstno sve dužnosti pravověrna kèrstjanina i vèrla brodara, da drugi ljudi: „Vide tvoja dobra děla, i slave Otca, koji je na nebesih“ (Mat. 5, 26.).

Pouzdanje u Boga i ljubav božju.

„Koji su se vozili na plavih po moru, i su tèrgovali na velikih vodah; koji su vidili děla Gospodinova i čudesa njegova u dubini, kad Gospodin

reče ter podigne vĕtre pune bĕsa, i valove uzvisi, da su uzlazili do nebesah, i sèrnuli u dubinu, tako da im je duša od straha snebivala, da su omamljeni ljulali se kano pijani, i nisu znali ni kud će ni što će, pak su u nevolji svojoj vapili k Gospodinu, a on ih izbavì od njihovih mukah, i silne vihre obratì u blag vĕtrić, i umiri valove, da se radovahu nastavšoj tišini, i da ih je srĕćno doveo u žudjenu luku: koji su to izkusili, neka hvale i diče Gospodina, i milosèrdje njegovo, i čudesa njegova, koja je učinio sinovom čovĕčjim" (Pĕsm. 106, 23—31.). Koliku nevolju i stisku, kolike muke i pogibeli opisuje sveti pĕsnik s to malo rĕčih! Koliko jur s besĕdom: „Kad Gospodin reče te podigne bĕsnu oluju." Mi koji na kopnu živemo, te imamo stavan krov nad nami, i nepomična tla pod nogami, mi slušamo kadkad dèrhtanjem, kada vĕtri huče i oluja bĕsni, ter nam navĕštja krĕpost Svemogućega, premda se šumeći valovi okolo nas nepodižu, i da nam kuću nebacaju sad nebu pod oblake, a sad u strahovitu dubinu. Kako posve drugače je tužnomu mornaru, kad ga u kèrhkoj i lomnoj sgràdi zajedno s njegovim životom i blagom bura i valovi amo tamo bacaju; kad mu prĕti krov nebeski nad glavom, kano da će ga težkimi tamnimi oblaci poklopiti; kada se odasvud valovi kao gore na njega podižu, ter ga sada u višinu hitaju, a sada obaraju u strahovite ponore, otvarajuće se, da ga živa proždru; kada k tomu gèrmljavina tutnji i bezdna se ore; kada najčvèrstija rebra od broda praskaju i jecaju, sgèrčavaju i uvi-

jaju se kano da bi bila koje živuće stvorenje; kad se ozgor lantine kèrše a ozdol jadrila ili jarbuli privijaju; kad se najčvèrstije gumine raztežu, i često kao žica od predje pucaju, a krěpka jedra na kèrpe razdèrta po zraku lepetju; kada vèrhu toga strahovitu smetnju cěle naravi guste tmine pokrivaju, koje sàmo kadkad munja svojim plamom razsvětli; kad se slabahan glas čověčji u hukanju větrovah i šumenju valovah ni nečuje, plav amo tamo ljulja kano jedan tèrtajući, i koji su na plavi jedan na drugoga padaju kano pijani: — evo ti onoga strahovitoga časa, o kojem pěsnik kaže: „I nisu znali savěta, — ni kud će ni što će.“ Eno časa, gdě često nije spasenja ni u jakosti ni u mudrosti čověčjoj, gdě bi i najsèrčaniji i najnestraširiji brodar oh koliko dao za màlo města na kopnu! Blago onomu u takovih časih, koji je temeljitu věru sahranio, i dušu si očuvao od težkoga grěha; jer on će se u zgodno vrěme spomenuti obećanja Gospodina velećega: „Zazovi me u dan nevolje, pak ću te izbaviti, i hvalit ćeš mene“ (Pěsm. 49. 15.); on će se krěpkim pouzdanjem uteći k onomu, kojemu se moradu větar i more pokoriti, koji reče pučini: „Dovdě dojdi i nestupi dalje, i ovdě imaš potèrti svoje nadute valove“ (Job. 38, 11.). —

„Pobožnost je koristna za svašto, imajući obećanje života sadanjega i dojdućega“ (1. Tim. 4. 8.). Nu da vidimo, kako su se te rěči svetoga Pavla na njemu istomu izpunile. Taj veliki apostol biaše u Aziji i na Gèrčkoj mnoge ljude obratio na věru

Isukèrstovu. S toga uzroka kad se godine 60. po porodjenju Isukèrstovu povrati u Jerusolim, poglavari sveštenički i starešine puka podigoše se proti njemu, i tražiše ga pogubiti. Videći on veliku pogibel, u kojoj biaše, reče upravitelju rimskomu po imenu Festu: „Ja stojim na sudu cesarevu; u Rimu treba da mi se sudi!“ Zato poslà ga upravitelj u gvoždje okovana u Rim, predavši ga Juliju, cesarskomu vojničkomu stotniku, da ga s drugimi sužnji tamo odprati. S njim se ukèrca sveti Luka evangjelist, koji nam ovo putovanje po moru ovako pověda: „Kad udjosmo (u Cezareji) u brod, otiskosmo, i drugi dan dodjosmo u Sidon; a odande doplovismo u Cipar, jer vĕtrovi biahu protivni. I plovivši mnogo danah sporo i jedva došavši prama Knidu, jer nam vĕtar nedadjaše, doplovismo pod Kretu kod Salmone. I jedva se vozeći pored kraja, dodjosmo na jedno mĕsto, koje se zove dobra pristaništa. I pošto prodje mnogo vrĕmena, i već brodenje nebiaše sigurno, svĕtovaše ih Paval govoreći im: Ljudi! vidim da će brodenje biti s mukom i velikom štetom ne samo tovora ili robe i broda, nego i života našega. Ali kapetan poslušà većma kormanjika ili timunara i gospodara od broda nego li Pavlove rĕči. A nebudući pristanište zgodno za prezimiti, svĕtovahu mnogi, da se odvezu odande, nebi li kako mogli doći do Finika, i ondĕ da zimuju u pristaništu Kretskom, koje gleda k jugu i zapadu. I kad duhnù jug, mišljahu, da im se volja zpunì, i napevši jedra, plovljahu pokraj Krete. Ali ne za dugo

po tom duhnù nasuprot njemu buran větar, koji se zove iztokosěver. I kad se brod otè, i nemogaše se větru protiviti, predadosmo ga valovom, i nošahu nas. A kad prodjosmo mimo jednoga otoka, koji se zove Klauda, jedva mogosmo uzdèržati čamac, koji izvukavši, svakojako pomagahu, te ga privezasmo ozdol za brod; a bojeći se da neudari na prud, spustismo jedra, i tako brodismo. A kad nam vehoma bura dosadjivaše, sjutradan izbacivahu robu od tovora; i u tretji dan svojima rukama izbacismo od sprave brodarske. A kad se ni sunce ni zvězde za mnogo danah nepokazaše, i bura ne mala se podigne, biaše propalo sve ufanje. I poslě se za dugo vrěmena nije jělo, onda Paval stavši pred njih reče: Trěbalo je, o ljudi! mene poslušati, i neodjedriti od Krete, za neimati ovdě muke i štete. Nu sad vas molim, da budete dobre volje; jer nijedna duša od vas neće propasti osim broda; jer noćas stadè preda me angjel Boga, kojega sam ja, i kojemu služim, ter mi reče: Neboj se Pavle! valja ti doći pred cesara; i evo ti darovà Bog sve, koji se s tobom voze. Zato nebojte se ljudi; jer věrujem Bogu, da će tako biti, kao što mi bì rečeno; ali valja nam doći na jedan otok. A kad bì četèrnaesta noć, i mi u polnoći brodismo po Jadranskom moru, činjaše se brodarom, da se približuju k někakvoj zemlji. I izměrivši dubinu, nadjoše dvadeset hvatih. Onda bojeći se, da neudare na prudovita města, bacіše s kèrme četiri sidra, pa željahu da svane. A kad brodari gledahu, da poběgnu iz

broda, i spustiše čamac u more, izgovarajući se, kao da hoće s prove da spuste sidra, reče Paval kapetanu i vojnikom: Ako ovi neostanu na brodu, vi se nećete moći sahraniti. Tada vojnici odrězahu uža na čamcu, i pustiše ga, te padè. A kad poče dan, moljaše Paval sve da jědu, govoreći: Četèrnaesti je dan danas, kako čekate, i ništa nejiduć živete; zato vas molim da jědete: jer je to za vaše zdravlje. A nijednomu od vas ni vlas iz glave neće opasti. I rekavši ovo uzè kruh, i dadè hvalu Bogu pred svimi, i prelomivši stadè jěsti. Onda razveselivši se svi, i oni jědoše. A na brodu biaše nas dušah svega dvěsto i sedamdeset i šest. I nasitivši se jěla, oblakšaše brod, izbacivši pšenicu u more. A kad bì dan, nepoznavahu zemlje: ali prigledaše někakov zaliv s krajom, ka kojemu mišljahu ako moguće brod izvesti. I podignuvši sidra vožahu se po moru, i napevši malo jedra, brodismo k kraju. A kad dodjosmo kao na někakov jezik, gdě se more kano razděljuje, nasadì se brod; prova, koja se nasadì, ostà tvèrda, da se nije mogla pomaknuti, a kèrma se razpadaše od sile valovah. Vojaci se dogovoriše, da će pobiti sužnje, da tko neuteče; ali stotnik želeći sačuvati Pavla, zabrani njihov dogovor, i zapovědi onim, koji znadjahu plivati, da izkoče najprie, i da izidju na zemlju; a ostale nošahu jedne na daskah u druge na čemu od ladje; i tako izidjoše svi živi na zemlju. I kad izidjoše srěćno iz broda, tada razuměše, da se otok zove Melita. *) A inostrani nam

*) Malta, ili kako drugi vele Meleda kod Dubrovnika.

stanovnici činjahu nam ne malu ljubav, jer staknuše oganj radi dažda i zime, i pokrěpljivahu nas. Kad Pavao sakupì několiko granja i naloži na oganj, izajde zmija od vrućine, i skoči mu na ruku. I kad vidiše ondašnji stanovnici visěti zmiju o ruci njegovoj, govorahu jedan drugomu: Zaisto je ovaj čověk ubojica, kojemu, poklě se je komoć izbavio od mora, sud božji nedá živěti. A on otresè zmiju u oganj, i ništa zla neimaše tèrpiti. Oni pak čekahu, da on oteče, ili na jedan put da pade mèrtav. A kad dugo čekaše, i vidiše, da mu ništa zla nebì, proměnuše misli, i veljahu, da je on Bog.“ (Děla apost. pogl. 27. i 28, 1—7.). Ovu dugačku pripověst iz svetoga pisma sam ti, dragi mornaru, hotimice ovdě postavio, da u njoj bistro vidiš, kako valja da se u onakvih strašnih prigodah i ti vladaš, koji istu svetu věru izpovědaš, i u istoga Boga svemogućega i premudroga se uzdaješ. U čas najveće opasnosti, kad biahu svi drugi ufanje spasiti se sasvim izgubili, i kad su od straha ginuli, sveti Paval nije duhom klonio, nego se je gorućom molitvom k Bogu utekao, i zajedno na sve mirno pazio, da savětom i dělom pripomogne proti pogibeli se hèrvati; u najvećoj nevolji, kad najrazumniji ljudi nisu znali ni pomoći ni savěta, kad najsèrčniji brodari biahu smutjeni, sveti apostol je bio neprestrašen i miran; ove je savětovao, one těšio i pokrěpljivao, a sve je svojom molitvom, mudrim savětovanjem i neutrudnim nastojanjem spasio! Zaisto: „Po-

*

božnost je za svašto koristna, imajuć obećanje života sadanjega i dojdućega.“

Ali nisu samo vihri, koji mornaru na pučini pogubom prěte; što je na kopnu živućim toli lěpo i milo, to jest morska tišina bez najmanjega větra, kad se more kano gladko zèrcalo pred nami proteže, ter nam tolikom milinom ugadja, da se ga nemožemo nagledati: ah koliko putah je takova tihoća na dugom putovanju po Oceanu za mornara pogubna! Tamo stoji nepomično pod pripekom žarkoga sunca, koje mu je uprav nad glavom, po cěle dane i nedělje danah pričekajuć željno razhladjenje, i vazda pripravna s jedri i najmanji větrić uhvatiti, ali uzalud! Voda u sudih se kvari; posrěd vodah gine od žedje; goruće sunčane zràke čine mu kosti sahnuti, i kèrv u žilah vrěti, i gděkoji pogine od strašnih mukah, koje na kopnu nemogu se ni misliti, od mukah goruće žedje! — K oluji i tišini, žedji i suprotivnom větru, ovim neprijateljem brodarskim pridruži se kadkad i glad. Oh koliko putah je od ovoga nepriatelja sva momčad na brodu poginula! Kadkad prěti na vodi i oganj s propastju! Jedna mala bezopaznost i nesmotrenost ili munja, i eto tako lahko upaljiva kuća je sva u plamenu. Onda treba od dva neprijatelja se braniti i běžati, a kadšto nije ni moguće smèrti uběgnuti. — Brod je lěp i čvèrsto sagradjen, te može mnogi udarac podniti; ali on je od dèrva, a i najkrěplje dèrvo se skèrši, kad je udarac preže-stok; stěne su tvèrdje negoli najčvèrstija kolumba,

a čověk nemože sve stěne po moru viditi, i većom stranom nisu ni na karti zabilježene! — Brod zaisto je umětno sagradjen, i dobar brod prigiba se k valovom; ali kad vihar iznenada nanj navali kano sokol na goluba, eto u čas propade! Od mnogo brodih nije nigda ni glasa stiglo, gdě su propali! — Brod se umětno vodi i věšto kormanji; ali ono, po čemu se ravna, jest slabo orudje, ter ne sàmo da kadkad zlo kaže, nu kadšto ništa nekaže; kuda se onda kormanji, neznade ni najvěštiji mornar kazati; a da neznadjaše, morao je na svoju štetu izkusiti. — Brod se mudro i polag nauke upravlja; iste zvězde moraju mu služiti kano vodje; ali kadkad je nebo oblačno i tamno; nevide se ni sunce ni zvězde, a valovi idu svojim neznanim putem; tu nije moći izračunati, nije savěta, kud će ni kamo će, nije pomoći u mudrosti čověčjoj. — Najposlě žudjeni kraj se pokaže; ali ovdě su skrovne stěne, plitčine i žestoki talasi; što si veselo kano prijatelja pozdravio, od onoga valja ti se čuvati kano od najljutijega neprijatelja; ali eno nesrěće — větar te těra prama neprijatelju; sidro je sada tvoje ufanje — ali neće da se uhvati; često se mora sidrenjak presěći, ili verige i gumine prekinu se kao paučina! — Oh tko bi mogao pobrojiti uzdahe, vapaje i jauke samo preko jedne jedine tamne noći sa strahovitim vihrom? — A uzmimo još na um tisuću zgodah, koje se mogu mornaru pripetiti! Bolest, koja na njega vreba na brodu i u tudjih zemljah, kano zmija posrěd dragostna cvětja; mèrzlina i vrućina, dažd,

sněg i led, noćno straženje i trudno dělo, padnutje s jadrila, posèrnutje u more i još mnoge druge pogibeli, koje vi, dragi mornari, bolje od mene poznate; kada sve ovo promotrimo: onda razumimo, zašto su vapaji i jauki čověka, koji je u velikoj nevolji i stiski, od brodarskih opasnostih uzeti, kakono se štije: „Spasi me, o Bože! buduć da su unišle vode tja do duše moje. Propao sam u dubinu mora, i oluja hoće da me potopi“ (Pěsm. 68, 2. 3.); i opet: „Bog je naše utočištje i krěpost naša, i pomoćnik naš u potrěbah, koje su nas ljuto navalile. Zato se nestrašimo, da bi i zemlja propala, i gore u dno mora se oborile, i kad bi šumile i běsnile vode, i od žestočine mora gore potonule“ (Pěsm. 45, 2—4.).

Blago vam, dragi mornari! ako u vrěme takvih pogibelih, od kojih niste nijedan čas sigurni, proti kojim nemože vas nijedna siguraonica obraniti, ako velim u takvih prigodah pravim, tvèrdim pouzdanjem možete sèrcem i ustima reći: „Bog je naše utočištje i krěpost naša, i pomoćnik naš u potrěbah... Zato se nestrašimo!“ A to ćete moći u istinu reći, ako svěstno učinite, što isti sveti pěsnik na drugom městu pěva, veleći: „Ljubim te Gospodine, jakosti moja, krěposti moja i utočištje moje, i osloboditelju moj! zato ufam u tebe. Ti si branitelj moj, i mogućan spasitelj i primitelj moj!“ (Pěsm. 17, 2. 3.). Ako Boga istinito ljubite, onda ćete moći puni krěpkoga pouzdanja sa svetim Pavlom reći: „Znamo, da onim, koji Boga ljube, sve

ide na dobro; jer ako je Bog s nami, tko bi nam mogao nauditi? (Rimlj. 8, 28. 31.). A Boga ljubiti hoće reći: hotěti, što hoće Bog, — činiti, što Bog zapověda, — i tèrpiti što Bog dá. Valja dakle hotěti što hoće Bog. Kod svake stvari, pri svakom poslu treba da najprie na Boga mislimo, da sami sebe upitamo: što je volja božja, što Bog sada od nas traži? Mi uprav zato malo Boga ljubimo, jer najviše samo na sebe mislimo, jer nastojimo u svemu samo svoju vlastitu volju izpuniti; jer želimo světu omiliti, da i svět nam ugodi, u kratko, jer nismo još: „Sebi umèrli, i naš život nije sakriven s Isukèrstom u Bogu" (Kolos. 3, 3.). — Treba činiti što Bog zapověda. Zaman mislimo sami sobom, da ljubimo Boga, ako nečinimo, što on zapověda, ako od onoga neběžimo, na što on mèrzi; Isus bo veli: „Ako me ljubite, zapovědi moje dèržite; tko dèrži zapovědi moje, onaj je, koji me ljubi" (Iv. 14, 15. 21.). Mi malo ljubimo Boga, jer našim dělom i trudom ponajviše išćemo steći blago i bogatstvo, čast i slavu, razkošu i druga dobra zemaljska; jer neizvèršujemo sve dužnosti našega stališa svěstno i sàmo poradi Boga; jer tako lahko i često milost božju grěhom izgubimo, a malo se trudimo, da ju kroz pravu pokoru opet zadobijemo; s malo rěčih, jer: „Išćemo što je naše, a ne što je Isukèrstovo" (Filip. 2, 21.). — Napokon valja tèrpiti, što hoće Bog. Sve hotěti i činiti, što je volja božja, to je sveta ćud; a sve krotko i dragovoljno tèrpiti, što je volja božja, to je prava hra-

brost sèrca i izvèrstna ljubav kèrstjanska, o kojoj sveti Paval vàs uzhitjen piše: „Tko će nas razlučiti od ljubavi božje? Nevolja? ili stiska? ili glad? ili golоća? ili pogibio? ili progonstvo? ili mač? Ali u svemu ovome predobivamo poradi Boga, koji nas ljubi. Jer tvèrdo se pouzdajem, da ni smèrt ni život, ni sadanje ni buduće, ni visina ni dubina, ni druga kakva stvar neće nas razdružiti od ljubavi božje, koja je u Kèrstu Isusu Gospodinu našem" (Rimlj. 8, 35—39.). — Utvèrdimo se po izgledu svetoga Pavla sve to više u ljubavi božjoj, pa će i naše pouzdanje u Boga vazda krěplje postajati, onda ćemo u potrěbi i smèrtnoj pogibeli mirno reći: ako živemo, živemo Gospodinu; ako umremo, umiramo Gospodinu; živi i mèrtvi smo Gospodinovi! —

Ljubav prama iskèrnjemu.

Sveti Ivan Evangjelista biaše jur ostario i oslabio, i nemogavši više hoditi, činio se je u cèrkvu nositi, gdě je svedj věrnim govorio: „Děčice moja! ljubite jedan drugoga!" To su navadno sadèržavale sve njegove propovědi. Někojim nije bilo po volji, da uvěk istu stvar ponavlja; tim upitahu ga, zašto da opet te opet to pripověda? A on im odvrati: „Ako ljubite jedan drugoga, onda sve ovèršujete!" Nu dakle, dragi mornari! ljubite i vi jedan drugoga. „O kako je lěpo i milo, gdě bratja složno skupa živu; ondě podaje Gospodin blagoslov i život do věka" (Pěsm. 102.). Ali kako posve drugače, kako

gorko bi bilo življenje na brodu, koji bi urodio čemernimi plodovi, od kojih piše sveti Paval: „Poznata su děla putena, koja su neprijateljstva, svadje, opačine, sèrčba, razpre, nenavidost, ubojstvo i ostala ovakova, za koja vam naprid kažem, da oni, koji takove stvari čine, neće naslěditi kraljestva božjega“ (Gal. 5, 19—21.). Mislite si brod, gdě sèrčba i mèržnja na kèrmi vladaju, a nesklad i svadja na provi gospoduju; mislite si, da ljutost zapovědi daje a zla volja da ih prima, da nenavidost i sumljivost iz jedne zděle jědu, a karanje i neprijateljstvo u jednoj kajuti bivaju; mislite si, da bi imali s ovakovim brodom putovati: nebi li vam se činilo, kao da bi imali živi u pakao se voziti? — Ali buduć da je ljubav kèrstjanska naša poglavita dužnost, čujte, što sám Isukèrst o njoj govori: „Něki pismoznanac reče jednom Isusu: Učitelju! šta mi valja činiti, da posvojim život věčni? A Isus mu reče: Šta je upisano u zakonu? kako štiješ? A on odgovorì: Ljubi Gospodina Boga svoga svim sèrcem svojim, i svom dušom svojom, i svom snagom svojom, i svom pametju svojom; a iskèrnjega svoga kako samoga sebe. Isus pak mu reče: pravo si odgovorio; čini to, pa ćeš živiti“ (Luk. 10, 25—28.). Drugi put upità ga jedan drugi pismoznanac: „Učitelju! koja zapověd je najveća u zakonu? A Isus mu reče: Ljubi Gospodina Boga svim sèrcem svojim i ost.; ova je pèrva i najveća zapověd. A druga pak je ovoj prilična: Ljubi iskèrnjega svoga, kako samoga sebe. U ovih dvih zapovědih zadèržava se

sve, što zakon i proroci uče" (Mat. 22, 35—40.). A udilj pošto biaše naredio svetotajstvo svoga preslavnoga Těla, i malo prie svoje muke reče svojim učenikom: „Novu zapověd vam dajem, da ljubite jedan drugoga; kao što sam ja vas ljubio, da se i vi ljubite medju sobom. Po tom će svi poznati, da ste moji učenici, ako budete imali ljubav medju sobom" (Iv. 13, 34. 35.). —

Ljubimo se dakle, draga bratjo! da tako veliku zapověd božju izvèršimo i život věčni posvojimo; da našu zahvalnost izkažemo Isukèrstu, koji iz ljubavi prama nam na dèrvu križa umrô. Nije onaj pravi kèrstjanin, nije učenik Isukèrstov, koji iskèrnjega svoga istinito neljubi.

Ali da po nesrěći nedèržimo lažnjivu sěnu za istinu ljubav, poradi toga opominje nas sveti Ivan: „Sinci moji! neljubimo se sàmo besědom ni jezikom, nego dělom i u istini" (1. Iv. 3, 18.); a sveti Paval nam veli: „Obucite se kako izabrani božji, sveti i ljubezni, u sèrdačno pomilovanje, dobrotu, krotkost i potèrpljenje, podnašajući jedan drugoga, i odpraštajući jedan drugomu, ako ima tko tužbu na koga: kao što je i Isukèrst vam oprostio, tako i vi. A vèrhu svega obucite se u ljubav, koja je zavez izvèrstnosti, i mir Isukèrstov neka vlada u sèrcih vaših, na kojega ste i pozvani u jednom tělu" (Kolos. 3, 12—15.). Istina je, da sveti apostol ovdě svim kèrstjanom govori, opominjuć ih, da pomno naslěduju lěpe krěposti

Isusove; da se u n j i h o b u k u kano u svakdanju oděću, koja se pristoji sinovom božjim, pak nam ih kao dragocěn ures kus po kus pred oči postavlja. Ali tko ima više prigode od vas, dragi mornari, věžbati se u oblačivanju tih krěpostih, budući da ste si dan i noć blizu; komu je potrěbnije nego li vam, dočim valja da je poglavar podložniku město otca i matere, a podložnik poglavaru město sina i kćeri, i drug drugu město sestre i brata; i tko više od vas može izkusiti ljubkost i dragost ove oděće? Ala dakle, razmišljajmo najmanje tri komade te kèrstjanske oděće!

Sèrdačno pomilovanje imenuje najprie sveti apostol, ili istinitu blagostivost, koja se s radujućim iskèrnjim raduje, a s tugujućim tuguje, žalostne těši, bolestnim služi, neuke podučavaju, grěšeće krotko opominje, potrěbne pomága, u pogibeli nahodećim se s vlastitom opastnostju na pomoć teče. Zaisto, vam je na osobiti način potrěbno istinito pomilovanje, jer morate na těsnom prostoru, kadkad i za dugo vrěmena skupa živěti; vi uživate ista veselja, i podnašate iste trude i muke, podložni ste istim pogibelim: u kratko, Bog vas je pozvao, da budete j e d n o tělo, tako da valja navlastito od vas, što sveti Paval govori: „Kad j e d a n ud těla pati, i s v i o s t a l i udi zajedno pate“ (1. Kor. 12, 26.).

Dobrota i prijaznost je drugi kus oděće, koji veliki apostol imenuje. To je ona prava, istinita prijaznost i dobrota, koja iz sèrca dohodi, a ne ona gladka i himbena umětnost, koja licuměrnimi način

i sladkimi, laživimi besědami vara i tlapi, iskèrnjemu laska i štetu čini, a skupno življenje ogorčava. Prava prijaznost i dobrostivost nije drugo nego izvanje ukazanje božje i bratinske ljubavi, koja u sèrcu gori. Ona rado podaje ruku onim, koji hoće da ju prime; ona ima blagu besědu takodjer za one, koji se suprotive; ona diže svadje, zabranjuje neporazumljenja i neslogu, jest spravna u malom i u velikom pomágati, jer ju veseli druge razveseljivati, i vedra lica gledati. Ona veselo pomága nositi brěme svakdanjih trudah i nevoljah, zato ih drugu svomu polakša, kad i koliko može; ona je pripravna za bližnjega tèrpiti i žèrtvovati se polag izgleda svoga božanstvenoga Spasitelja; uljudnost i poslužnost je njezino najveće veselje. Recite, predragi! neimate li svaki dan, svaki čas prigode dělovati ove lěpe krěposti, koje vam život razsladjuju, a vas Bogu i ljudem toliko mile čine? Oh kako bi neprijaznost i zlovoljnost, tvèrdovratnost, himbenost i zlobnost vaše toli često i uzko obćenje i drugovanje otrovale, i svakomu pojedinomu i svim skupa dodijale!

Krotkost i stèrpljivost priporuča naprěd sveti apostol kèrstjanom, i to onu stèrpljivost, koja je navlastito onim potrěbna, koji skupa živu; jer udilj za tim veli: „Podnašajte jedan drugoga, i odpraštajte jedan drugomu, ako ima tko tužbu na drugoga, kao što je i Isukèrst vam odprostio, tako i vi.“ Evo dragi moji! tu neima nijednoga, kojemu nebi trebalo odproštenja od Isukèrsta, jer nitko od nas nije bez pomanjkanja i grěha. Gdě više od njih

skupa živu, lahko i često se dogodi, da se ima jedan na drugoga tužiti. Da nebi bili krotke i blage ćudi, da nebi brata i druga svoga radi nepravde i uvrědjenja koje vam učini, krotko i mirno opomenuli i dragovoljno mu oprostili, kako i nam Isukèrst odprašta, po kojega nauku svaki dan molimo: „Odpusti nam duge ili grěhe naše, kako i mi odpuštamo dužnikom, uvrěditeljem našim," — kad nebi toga činili, ah onda bi medju vami nemir i nesklad, nenavidost, mèržnja i svadja, psovanje, bijenje i progonstvo vladalo, i tako bi tim nesrěćnii bili, čim je manji prostor, na kojem vam valja živěti, i čim čestje mora biti vaše medjusobno obćenje. Na brodu nemorete jedan od drugoga běžati, nego imate skupa živiti; a kako žuhko i kukavo je skupno življenje, ako u sèrcu mèrzenje i zloba one razganja, koji su silom prinudjeni skupa stanovati?! A nasuprot kako je lěpo i milo skupno živlenje, kad glava i sva uda, kapetan i momčad nisu samo spolja sdruženi u těsnom prostoru, nego još i u sèrcu ljubkom vezom svete ljubavi kèrstjanske uzko sjedinjeni; kad ljubav zapovědi daje, i ljubav ih ovèršuje; kad je poglavar medju podložnici kao dobrostiv otac i ljubežljiv prijatelj, a podložnici prama njemu kao dobri sinovi, i medju sobom kao ljubežljivi brati po Isukèrstu. Zaisto gdě istinita ljubav vlada, ondě se vidi i izkusi: „Kako je lěpo i milo, gdě bratja skupa živu u složnosti," i nije težko razumiti, kako i zašto se jednoć u někom čověku na kopnu želja probudi, da reče: Ja bih sa svojimi ràdo poći na more,

da bih daleko bio od kavgah i svadjah, od mèržnje i nenavištjine, od tužbah, progonstva i ostalih tugah i nevoljah bez kraja i konca, kojih je svět toli pun, — da bih končao svoj život u miru i slogi! — Što vam se vidi, prepoljubljeni moji! je li bi se ovomu čověku izpunila želja, da bi k vam na vaš brod došao? Ili morebiti mislite na ovu ili onu plav, ter velite: Ondě bi se ljuto prevario, i bolje bi učinio, da kod kuće ostane! — Ali znate li, zašto tako biva? Zato, jere mnogi morem brodeći neidu na putovanje u družtvu s Gospodinom, koji sám po Duhu svetome pravu ljubav kèrstjansku u sèrca čověčja uliva; jer neovèršuju opomenu svetoga Pavla, koji veli: „Rěč Isukèrstova neka obilno u vami pribiva sa svom mudrostju. Učite i opominjite jedan drugoga pěsmami, pojanjem i duhovnimi začinkami, i sa zahvalnostju pěvajte u sèrcih vaših Gospodinu. Sve štogod činite rěčju ili dělom, sve činite u ime Gospodina Isukèrsta, hvaleći Boga i Otca krozanj“ (Kolos. 3, 16. 17.). To se je jedan put na svih brodih pomno ovèršivalo; slavni cesari i kralji, i glasoviti pomorski vojvode i vitezi su zajedno sa svojimi častnici i vojnici na brodih klečeć Boga hvalili i slavili. Ali ja se bojim, da se u sadanje vrěme nečini tako na svih brodih; dapače da se mnokrat čini, što je tomu uprav protivno. I zato nije življenje na njih lěpo i ugodno, kako bi moglo i moralo biti, nego je čemerno i pogibelno, duši već putah još pogibelnije nego li tělu! — Vaša blaga ćud neće mi zaměriti za ove rěči, dapače vi ćete drage volje na um uzeti

one lěpe besěde mudroga Salamuna: „Razuman čověk vidi zlo, i běži od njega; a lud naprěduje svojim putem, pa se štetom onevolji“ (Prič. 22, 3.). —

Čistoća.

Premudri i presveti Stvoritelj je svakomu čověku u sèrce duboko usadio sveti stid, to jest jednu nutèrnju ćut, koja nas uči, što je pošteno i kèrstjaninu pristojno, pak nas opominje i nagovara, da se u mislih i željah, u govoru i dělu svega skèrbno čuvamo, što se suprotivi svetoj volji božjoj, i što oskvèrne čistoću těla i duše. Prečisti Spasitelj je imao za mater Mariu prečistu Děvicu, za svoga ljubimca medju apostoli děvičanskoga Ivana, i děvičanske duše su u rajskoj slavi najbliže njegovu prěstolju: „One slěde Jaganjca, kamogod ide“ (Objavlj. 14, 4.). Čistoća je lilijan medju krěpostmi kèrstjanskimi; nije lěpo, što nije čisto, a čistoća čověku je njegova nevinost. Ali ova angjelska krěpost se lahko oskvèrne i izgubi; o njoj valja na osobiti način, što sveti Paval od něke druge krěposti veli: „Ovo blago imamo u zemljanih sudovih“ (2. Kor. 4, 7.). Da si dakle to dragocěno blago bez oskvèrne očuvaš, štij više putah i razmišljaj, što ovdě slědi, da s pomoćju božjom svaku napast proti ovoj poglavitoj krěposti lakše nadvladaš.

Svaki od nas priznaje, da bi velik, smèrtan grěh bio, da bi tko priliku našega propetoga Odkupitelja zlobno pogèrdio ili okaljao; a duša naša je

zaisto priliká božja; jer: „Bog rečè: Učinimo čověka na priliku i sliku našu. I Bog stvorì čověka na priliku svoju; na priliku božju stvorì njega" (Porod. 1, 26. 27.). Zato nam veli Bog na drugom městu: „Budite sveti, jer sam svet ja, Bog vaš" (Izh. 11, 44.). — Da bi lěkar velikim trudom i mukom nemoćnika izlěčio od smèrtne bolesti, kako nezahvalan i prama sebi okrutan bi bio ovaj bolestnik, ako bi se dragovoljno i s odlukom opet u pogubnu bolest stèrmoglavio! Gle, duša naša biaše nemoćna i věčnomu pogublenju podložna; Sin božji sajde s neba, pretèrpi za nas velike trude i muke, i napokon odkupì nas svojom dragocěnom kèrvju. „Znajte, da niste odkupljeni od svoga grěšnoga življenja propadljivim zlatom ili srebrom, nego dragocěnom kèrvju Isukèrstovom" (1. Petr. 1, 18.). Zato: „Tělo nije za blud nego za Gospodina, i Gospodin za tělo" (1. Kor. 6. 13.). Jaoh onomu, koji pogèrdi skupocěnu kèrv Isukèrstovu! — Na svetom pričeštjenju primamo presveto Tělo Isukèrstovo. Oh kako čist od nepristojnih besědah bi morao biti jezik, kojim se prima Jaganjac božanstveni, kako neoskvèrnjeno bi imalo biti tělo, koje se hrani nebeskom pićom, i kako sveto valja da bi bilo sèrce, u koje Sin božji ulazi, da s nami ostane! Ovamo spadaju na něki način one besěde svetoga Pavla: „Nemožete biti dionici gostbe Gospodina, i gostbe djavolah" (1. Kor. 10, 21.). — Promisli nadalje, da čisti i nedužni uživaju zdravlje i veselje, da su poštovani od ljudih i blagoslovljeni od Boga; njihova tělesa će na sudnji

dan slavno uzkèrsnuti, pak će se izpuniti na njih one rěči Gospodinove: „Blaženi čistim sèrcem, jer će Boga gledati“ (Mat. 5, 8.). Iz ovoga vidiš, kako je lěpa, plemenita i Bogu mila nevinost i čistoća; ali će dobro biti, da sada promislimo i ružnost grěha, koji se čistoći suprotivi.

U jednoj knjigi staroga zakona, koja se zove knjiga pričicah, opominje mudrost mladića govoreć: „Sinko moj! čuvaj besěde moje, i sahrani zapovědi moje. Dèrži zapovědi moje, pak ćeš živiti; i zakon moj čuvaj kako zenicu oka svoga. Veži zakon moj na pèrste svoje, napiši ga na tabule sèrca svoga“ (Prič. 7, 1—3.). Za tim slěde opominjanja proti mèrzkomu bludu, i oh kolikih ljudih nevolja i propast se ovdě opisuje! Koliko od njih su morali izkusiti strahovitu istinu onih besědah: „Blud je mnoge ranio i pogubio. Noge bludničine vode na smèrt, i njezini koraci dopiru tja do pakla.“ Mnogi mladići nisu hotili napisati zakon božji na tabule sèrca svoga, nisu se dali vladati od straha božjega, dapače su slědili svoje putene požude: zato su pošli putem, koji vodi u pakao; prie vrěmena ih je nemila smèrt pokosila! — Gděkoji istina je dulje hodio gnjusnim putem bludnosti, i nije bio tako rano od smèrti poražen; ali da onaj pút vodi u pakao, jest ipak i on morao izkusiti. To je morao izkusiti po krutih tělesnih bolih; to je morao oćutiti, budući da je na duši posve podivljio, od věre odpao i od Boga se razlučio. O mladiću, koji štiješ ove besěde! Ja bih rad, da bi ti mogao malo po-

gledati u pusto sèrce kojega sužnja prokletoga bluda; da bi vidio i nad tim se sgrozio, kako čověčje sèrce, koje je Duh sveti na svetom kèrštenju za svoj tempal odabrao, kroz nečistoću postane smradno pribivalište živinskih požudah; kako u njemu grubost i potištenost, divlja lást i okrutnost, mljohavost, strašljivost i divljost kano mèrzak skot stanuju, i svoju sramotu rigaju bezobraznimi rečmi, gnjusnimi šalami i bezočnim beseděnjem! Rad bih te povesti k bolestničkoj postelji ovakvih nevoljnikah, gdě leže sámi sebi na ognjusenje a drugim na grozu, ter se vlastitim izkustvom uče, kako sáma nečistoća pedepše svoja sramotna děla, i bludniku morda za uvěk ugrabi mir i milost božju. Želio bih, da vidiš strahotu i proklestvo, koje blud u obiteljih uzroči, kako razkida najsvetije veze medju zaručnikom i zaručnicom, kako radja medju sinovi i kćermi karanja i svadje, skrovito umorstvo i očito ubojstvo, kako čini, da se izpuni i na nedužnoj dětci strašna prětnja oštre pravde božje, koja veli: „Ja ću pedepsati zločinstva otacah, koji na me mèrze, na dětci njihovoj do tretjega i četvèrtoga kolěna“ (Izh. 20, 5.). Jer da toliko dětce prie nego běli svět zagledaju, ili skoro poslě umru, ima se često razpuštenosti roditeljah pripisati. — Ali kad bih i mogao učiniti, da sve te strahote i groze vlastitim očima razglédaš, bojim se, da ipak nebi dosta pomoglo. — Zmija, koju u svojih vlastitih nedrih nosiš i gojiš, bi ti skoro u uho ušaptnula lukavo pitanje: A je li to tako zlo, kako mi se

veli? pa bi te učila odgovoriti: O nije sasvim tako! ti nećeš na to doći! Opačno pohotenje tvoga sèrca bi do malo vrěmena tvoje dobre odluke oslabilo, pa tvoje oči zavelo, da na zabranjeno voće pogledaju. Pokvaren svět, u kojem živeš, koji tako nerazložno i bezbožno od tih stvarih govori, buduć da slědi opačna nagnutja svoga sèrca, svět velim bi te skoro zaslěpio i zamamio; ti bi morda svoje uho na lude govore razpuštenoga světa prignuo, a od mojih besědah odvratio. Čověčje besědenje je nejako, a rěč božja je krěpka; samo rěč i milost božja ti može dušu od ove poharajuće kuge očuvati; zato ću te opet k rěči božjoj povesti, i njoj ću te izručiti, da ti kroz nju sám Bog govori! A Bog ti tako veli:

„Sinko moj! pazi na mudrost moju, i razumu mojemu prigni uho tvoje. Nepazi na himbenost žene; med bo kapajući su ustnice bludničine, i gladje od ulja jest gèrlo njezino, ali poslědnja njezina su žuhka kano pelin, i oštra kano mač dvorižan. Noge njezine silaze na smèrt, i do pakla dopiru njezini koraci. Daleko od nje upravi put svoj, i nepribližuj se vratim kuće njezine. Nedaj tudjincem časti svoje, i godištja svoja nemiloj, da se možebiti inostranci nenapune blagom tvojim, i trudi tvoji da nebudu u tudjoj kući; i da nerečeš: Ah zašto sam mèrzio na nauk, i pokaranju nije pristalo sèrce moje! Niti sam slušao glas učećih mene, i naučiteljem nisam prignuo uho moje. Gospodin gleda púte čověka, i motri sve korake njegove“ (Prič. 5.). — „Čuli ste, da biaše starim rečeno: nebludi. Ja (Isus) pak vam

velim, da svaki, koji pogleda na ženu s' željom, s njom jur bludi u sèrcu svomu. Ako te tvoje desno oko sablaznjuje, izkopaj ga, i baci ga od sebe; jer ti je bolje, da pogine jedno od udah tvojih, nego li da bude sve tělo tvoje bačeno u pakao" (Mat. 5, 27—29.). — „Neznate li, da ste tempal božji, i da Duh božji u vami pribiva? Ako pak tko tempal oskvèrni, pogubit će ga Bog; jer tempal božji je svet, a to ste vi" (1. Kor. 3, 16. 17.). — „Neznate li, da su tělesa vaša udi Isukèrstovi? Hoću li dakle uzeti ude Isukèrstove, i od njih učiniti ude bludničine? Bože sačuvaj! Ili neznate, da tko se bludnice dèrži, jedno tělo s njom postane. A tko se Gospodina dèrži, jedan je duh s njim. Ili neznate, da su tělesa vaša tempal Duha svetoga, koji je u vami, kojega imate od Boga, i da niste svoji? Nevarajte se: ni bludnici, ni preljubočinci, ni mekoputnici neće posvojiti kraljestva nebeskoga" (1. Kor. 6, 9, 10. i 15—20.). — „Blud i svaka nečistoća da se nespominje medju vami, kako se pristoji svetim; tako ni sramotne i lude rěči, ili smišnost, što se nepristoji. Jer valja da ovo znate, da nijedan bludnik ili nečistnik neće imati baštjine u kraljestvu Isukèrsta i Boga" (Efes. 5, 3—5.). — „Bludnike i preljubnike će Bog suditi" (Ebr. 13, 4.).

Tako govori tebi Gospodin Bog tvoj, a ti veži sada te beséde njegove na svoje pèrste, piši ih na tabule sèrca svoga! Kad ti se u tihoj samoći grěšna požuda u sèrcu pojavi, čini da ti one govore, da se s pomoću Odkupitelja svoga naučiš reći: „Otidi

od mene, sotono!" Kada bludnici i bezbožni svoju sramotu i smrad bljuju gnjusnim govorenjem, stavi proti njim, što si na tabule svoga sèrca napisao: „Nastojte, da vas nitko nezavede praznimi besědami; jere cića ovih dohodi gnjev božji na sinove nevěrstva" (Efes. 5. 6.). Kad dojdeš na kraj, i kad tvoji razpuštjeni drugovi gredu po svojih zlih putih, te ištu kuće sramote i zločinstva, onda štij, kano da je nad vratmi napisano: „Bludničine kuće su pút u pakao, koji vodi u mèrtvačku komoru" (Prič 7, 2.). Ako se očuvaš od zlih putih, onda ćeš izkusiti, da je rěč Gospodinova krěpost božja svim onim, koji u nju věruju. Onda ćeš razuměti, što sveti Pěsnik hoće da reče, kad pita: „Čim upravlja mladić put ili život svoj? Ovèršivanjem besědah tvojih, o Bože!" (Pěsm. 118, 19.).

Ali ako nisi do sada u tomu rěč božju obslužio; ako si jur odstupio s púta svete čistoće: negubi ni onda sèrca, dragi moj, nego spomeni se, i tvèrdo věruj, da te vodi prava pokora k Isukèrstu, koji izgubljene ovčice opet prima, i grěšnike očistja i posvetjuje. Reci onda kao i razmetni sin: „Ja ću ustati, pa ću poći k Otcu mojemu." Obrati se sa svim sèrcem k Bogu, i što bèrže možeš izpovědi čisto i skrušeno sve svoje grěhe, sasvim podloži se izpovědniku, slušaj pomno njegove nauke, primi veselo njegove savěte, ovèrši natanko njegove naredbe, pak ćeš sladke rěči svoga Spasitelja iz ustiuh njegova naměstnika čuti i u sèrcu ćutiti: „Pouzdaj se sinko! odpraštjaju ti se grěsi tvoji" (Mat. 9, 2.).

Onda ćeš se osvědočiti, da Isukèrst istinito spokorenim takodjer moć podaje, da ovèrše, što im zapověda: „Pojdi, i nesagrěši već“ (Iv. 8, 11.)! A da ti se u naprědak nedogodi po rěčih svetoga Petra: „Pas se povratja na svoju bljuvotinju, i svinja okupavši se u kaljužu“ (2. Petr. 2, 22.): moraš nad svojimi ćućenstvi bditi, pomno se Bogu moliti, odvětovanju prečiste Děvice i majke Marie i svetoga angjela stražanina se priporučivati, trězan biti, i zle družbe i prigode na grěh pomnjivo se čuvati. Da bi sa svim tim opet sagrěšio, nebezufaj ni onda o poboljšanju, nego u čas ustani kroz istinito pokajanje, naredi si sám kakovo dobro ili trudno dělo za pokoru, odluči stanovito, da ćeš se što prie uzmogneš pravom izpovědju s Bogom pomiriti, i da ćeš se u naprědak još opaznije čuvati, pak: „Uzdaj se u to, da će Bog, koji je počeo dobro dělo u tebi, dovèršiti ga tja do dana Isusa Kèrsta“ (Filip. 1, 6.). *)

Trěznost.

„Tkomu je jaoh? Tko pada u jame? Tko ima rane bez uzroka? Tko ima kèrvave oči? Ne li oni, koji sěde kod vina, i nastoje kupice izpraznjivati? Negledaj vino, kad se rumeni, i kad mast njegova sja u staklu; ono gladko ulazi unutra, ali najzada

---

*) Molitvu za očuvati si čistoću imaš na strani 222 pod naslovom: *Molitva za bogoljubna mladića.*

ujida kano zmija, i kano guja razliva svoj otrov. Oči tvoje će gledati tudje žene, a sèrce tvoje će govoriti opačne stvari, i ti ćeš biti kao spavajući na srěd mora, i kao zaspan kormanjik, koji timun izpusti" (Prič. 23, 29—34.). Nevidi li se tebi, dragi mornaru, kao da je Salamun ovdě na tvoj stališ mislio, buduć da se služi prilikom timunara na brodu? Kad se oko sebe obazremo, nevidimo li dosta takovih, na koje svaka beséda mudroga Salamuna spada, i od kojih bi se moglo još što hudjega reći? Jer sad nije dosta kano u vrěme Salamuna opominjati proti vinu, nego još proti ljutijim neprijateljem, naime proti rakiji, rumu i svake vèrsti žganju. Velik je broj nesrěćnikah, koji si na duši i na tělu ude pijanstvom, a ni kraja ni konca nije pijanstvom, a ni kraja ni konca nije nevoljam i grěhom, što iz ove opačine izviru. Pijanac je navadno čověk bez věre i bez straha Boga i ljudih. On je bez srama i poštenja; sveti Jerolim veli: „Nikad nebih mogao věrovati, da je pijanac ljubitelj svete čistoće." On je bezsraman u svojem govorenju i pěvanju, bezočan u ponašanju i dělovanju. On je nestalan u svojem poslovanju, neuredan u svojem gospodarstvu, bez skèrbi i ljubavi za svoju obitelj; što bi morao dati svojoj obitelji, uzajmiteljem i siromahom, ide sve kroz gèrkljan, a da ga poradi toga opomeneš, bi ti odgovorio: Ja nečinim nikomu ni zla ni krivine! Kolika je to slěpoća! — Mnoge je mač posikao, mnoge je kuga podavila, nu mnogo već ih je poginulo od pijanstva. Ali buduć

da se ništanemanje broj ovih nesrěćnikah svaki dan sve to već uzmnaža, valja ti, dragi prijatelju, dobro paziti, da te napastnik nezavede. „Nepustite se zavesti izpraznimi besědami, dali spomenite se, da poradi njih dohodi gnjev božji na sinove nevěrstva“ (Efes. 5, 6.). Nije moguće ovdě navesti sve izprazne i zavedive reči; ali něke najpoglavitije ti ipak moram napomenuti, da se ih znadeš bolje čuvati.

Mnogi cěne, da rakija, rum i ostala žganja tělo krěpe, i da je ovo pitje mornarom potrěbno, buduć da imaju težko dělo, i da moraju mnogo tèrpiti od nevrěmena, mokrine i zime. Da bi to istina bila, onda bi dosta bilo opomenuti, da rakiju i ostala jaka pitja nitko s à m o p r e v e ć nepije; ali ta opomena bi malo pomogla. Jer kako nas uči svakdanje izkustvo, svaki pijanac s početka malo pije, i jaka pitja postaju uprav s tim pogibelna, jer sablazan i želja, i s njima měra svaki dan već raste, i tako biva pijač neum ran i netrězan, kad još misli, da je trèzan! — Nu čujte, što niki glasoviti lěkar o tom piše: „Svakdanje uživanje rakije je i onda škodljivo, kad se nepije odviše, kao na priměr u jutro i večer ili po obědu po jedna mala kupica. To pitje je svakako protunaravsko; kad želudac dobro probavlja, je suvišno, dapače i škodljivo, buduć da ga uzpaljuje. Rakija grije kèrv, i těra ju u glavu; ona slabi tělo, i uzroči mlitavost, umornost i lěnost. Za jedan čas istina razbadri čověka, i vara ga lažljivo probudjenom krěpkostju, i mámi ga, da naprěduje u tom svedj pogibelnijem pitju. Tko ju često pije,

oslabi s njom želudac, razdražuje črěva i tupi živce ili žile. I plućima jako udi rakija, jer ih užiže, i kèrv pretunaravskim načinom u nje goni; odkuda kod pijanicah često dohodi upalenje plućih, prišti na plućih i bljuvanje kèrvi. Ako su pluća čvèrsta, da im rakija nemože toliko škoditi, onda udi ona živcem i moždanom, uzroči vèrtoglavicu, dèrhtavicu, pomanjkivanje duševnih silah, i najposlě tupost razuma.“ A něki drugi lěkar piše evo ovako: „Tko rědko i uměreno rakiju, rum itd. pije, morebiti da nećuti odmah i žestoko žalostne poslědice toga opastnoga pitja; morda da se zdravo i krěpko tělo duglje opire tomu otrovu nego li koje drugo. Ali baš zato je to pitje tim pogibelnije; čověk bo pade malo po malò, da i sam nezna kako, u strašnu običajnost na to pitje, vara sám sebe dvě tri godine, misleći da mu neudi, pa onda stopram, ali ah prekasno spozna veliku nevolju, u koju se je stèrmoglavio.“ — Isto ovako pišu još mnogi drugi slavni lěkari; nu uzmi mudar i blagostiv savět častnih mužah, koji drugo neištu nego tvoju duševnu i tělesnu korist. A promisli još i to, da je velik grěh, zdravlje, taj poglaviti dar božji, dragovoljno si pokvariti, i život si skratiti; zato će Bog i za to oštar razlog od nas pitati. —

Ali je još jedno krivo mnenje o tom pitju, koje valja da ti ovdě napomenem. Na dugom pútu imaju mornari mnogo tèrpiti i stradati. Kad se dojde na kraj, onda se običajno veli: Hajdmo bratjo! da budemo jedan put veseli; da si ugodimo za duge

nevolje! Na kraju se ide u kèrčme ili oštarije i na plesališta; stariji usimlju sa sobom mladje. Ovdě se jedan s drugim natiče u trošenju mučno zaslužěnih novacah; čast se ište u sramoti; vino i žganica teče na potoke; jedan draži drugoga na prožděrlost, a koji neće, onomu se rugaju i smiju. Ah koliki mladići, koji su išli u takovu pogibel, a nisu bili dosta utemeljeni u strahu božjem, da bi predobili strah od ljudih, jesu nevoljno propali! Netrězanost bo pedepše sama sebe s tim, da se čověk u njoj zlo ćuti, što baš svědoči za otrovnost užitoga jila i pila; ali zločesti savětnici vele, da je rum ili rakija proti tomu dobra. Savět se ovèrši, slabine nestane, i kroz često ponavljanje nastane opaka navada, tako da nevoljnik nemože živěti bez toga dražljivoga pitja, da mora svaki dan u sebi probuditi onu bodrost i dobru volju, koju zdrav čověk ima po naravi. Vèrhu toga zaslěpljeni jadnik dèrži rakiju, svoga najljutijega neprijatelja za svoga najboljega prijatelja, ka kojemu se u svakoj prigodi utiče. On pije, kad je vesel; ali on se takodjer lati staklenice, kad hoće da od sebe odtěra skèrbi, tugu i žalost. Kad je u družtvu, pije da se s drugimi razveseli; kad je sam, pije, da mu svěst, njegov unutèrnji sudac i osvetitelj, omukne. Kad mu valja raditi, teče k staklenici, da se pokrěpi; ali kod nje ište takodjer hrabrost za svadjati se, psovati i tući se. Do malo vrěmena nije zločinstva, kojega bi se plašio, kad je zao duh vina i rakije u njega ulězao; jer djavol premore svoje bědne sužnje

pomoću opijućih pitjah na svako zločinstvo sklonuti! — Ovim putem su hodili nevoljnici na tisuće! Ali dobro zapamti, da nijedan od njih nije bio odmah s početka pijanica; svaki je počeo uměreno piti! — Čuvaj se dakle početka; jer s pèrvim korakom čine se i drugi koraci k novomu padnutju. Tko stoji, neka dobro pazi, da nepade! Nedaj se zavesti od izpraznoga govorenja: J e d a n p u t nije nijedan put, ili: Kad ter kad se opiti neškodi. Dapače promotri, da razlika medju j e d a n krat i m n o k r a t u toj stvari je samo ova: Jedan put biti živina, ili vazda biti živina! Početak i svèršetak si ruke podaju; zato nedaj se zapeljati na početak, ako hoćeš da siguran budeš od svèršetka! Pijanac nije dostojan, da medju ljudi žive; sveti Vasilio veli, da bi trebalo prognati ga iz družtva čověčanskoga, pa město mu dati medju bezumnimi živinami. Starodavni Špartanci, stanovnici jednoga grada na Gèrčkoj, biahu na glasu poradi njihove trěznosti. Poglavarstvo Špartansko jednoć zapovědì, neka se vodi jedan pijan sužanj u pódne po ulicah i pijacah grada, da se Špartanska mladež grozom napuni nad sramotnom opačinom pijanstva. Na pogled onoga pijanoga čověka zavapì vas puk začudjen: Gdě se je našla ova nakazan u čověčjoj priliki, koja ima manje razbora nego li ista živina? — Nerugaju li se i u sadanje vrěme nevěrnici na iztoku s timi ili još ružnijimi besědami kèrstjanom, kad ih vide pijane padati, i u blatu se valjati?! Ah nemojte, da poradi vas nevěrnici na Isukèrsta hule!

Pazi, kako još dojde zavedenje. Kad koji himbenik hoće da te prěvari, da te nagovori na igru ili na nesmotreno, ludo kupovanje, ili da ti drugače novce ugrabi: pazi, neima li vino ili rakiju za drúga, da te s njom razbornosti liši, ter si zao posao olakša. Kad zli, bezbožni ljudi žele tobom se služiti na njihove opake naměre, kad žele imati te za drúga kod svojih svadnjah i bijenjah, prěvarah i kradjah: pazi dobro, da s tim počimlju, jaka pitja ti ponudjati, jer dobro znadu, da s tim otrovom svaka zloba u čověka ulazi, da dobre misli tja odrene, a zlim vrata otvori, da u tvojem sèrcu djavlu město pripravi, neka stvari učiniš, nad kojimi bi se trězan sasvim grozio. Ah tisuće nesrěćnikah, koji su svoj dobar glas zločinstvi obezčastili, kojih uspomena je opačinami naružena, jesu u trěznosti izpovědali, da ih je vino i rakija na zao put dovela. Kad bludničina hoće da te uhvati u svoje pogubne zamke, kad hoće da te namami na svoje pute paklene: pazi, je li te poziva šesti, kamo se dohadja izpijati, što je natočeno. U obće, gdě napastovatelj hoće da razpne zamke tvojoj duši, i da ih tvojim očima sakrije; gdě hoće da te uvěri, da neima ondě pogibeli: ondě ti podaje kroz svoje sužnje žestoka pitja, jere znade, da gdě ova gladko kroz gèrlo ulaze, da najde kuću sèrca čověčjega, kako veli sveto evangjelje, za svoj prihod metlami očištjenu i urešenu (Luk. 11, 25.). Zato: „Budite trězni i bdijte, jer protivnik vaš kao lav ričući hodi i traži, koga da proždre“ (1. Petr. 5, 8.). Gledaj dobro, da opazno

hodiš, ne kao ludjak, nego kao mudar, koji predvidi pogibel, i promišlja, koja i kolika zla iz pijanstva izviru. Pijanac odbija od sebe milost božju, zaduši u svojem sèrcu svako blago i sveto ćutjenje, širom otvori vrata svakoj opačini, otvèrdne sèrcem, iztira iz sebe Duha svetoga, a primi u sebe Duha hudobnoga. Poradi toga veli Isukèrst: „Čuvajte se, da vaša sèrca neotežčaju žderanjem i pijanstvom“ (Luk. 21, 34.); a sveti Paval piše: „Poznata su děla putena, pijanstvo, žderanje i ostala ovakova, za koja vam naprěd kažem, da oni, koji takova děla čine, neće naslěditi kraljestva božjega“ (Gal. 5, 21.).

Ali ako bi ta knjižica prispila u ruke tebi, dragi kèrstjanine, koji se nisi očuvao, nego jur hodiš putem vrěmenitoga i věčnoga pogublenja; ako bi ove beseđe s pomoćju milosti božje tvoje sèrce ganule, i spasonosnim strahom napunile, tako da pitaš: Nije li za mene više spasenja? — onda ti odgovaram: O da kako! i za tebe je još spasenja, ako sàmo imaš istinitu volju spasiti se; nego ćeš morati težkim putem oštre pokore hoditi, gorke lěkarije upotrěbljavati, i hrabro proti svojoj opačini se hèrvati. Imamo mogućega lěkara Isukèrsta; on ljubko prima grěšnike, koji se skrušenim sèrcem k njemu utiču, i gorućom željom pomoć u njega traže; on je pravi pastir, koji slabe ovčice krěpi, nemoćne ozdravlja, i izgubljene na vlastitih ramenih k stadu nosi; on nam pomáže, da što je đobro želimo i izvèršimo. Najprie slědi mudar savět svetoga Auguština: kakono si s početka malo po malo pèr-

vanjoj měri dodavao, dokle si se pijenju navadio: baš onako oduzmi malo po malo od tvoje običajne měre, dokle se na trěznost povratiš. U postne dni nepij ni malo; za tim uzdèrži se sasvim i koji drugi dan od svakoga opijućega pitja. Što prie uzmogneš pojdi k svešteniku, kojega je Isukèrst za svoga naměstnika na zemlji odredio, kad je malo poslě svoga uzkèrsnutja svojim apostolom i njihovim naslědnikom rekao: „Kojim odpustite grěhe, bit će im odpušteni, a kojim ih zadèržite, bit će im zadèržani" (Iv. 20, 23.); učini pravu izpověd, ovèrši sve što ti on u ime Gospodina Isukèrsta odredi, čuvaj se od zle družbe i oštarije, često primaj svete sakramente, moli se pomnjivo Bogu za njegovu pomoć, i više putah razmišljaj spasiteljnim strahom božje beséde: „Jaoh vam, koji ustajete jutrom za pijančevati, i pijete do večera, tako da se vinom parite! Jaoh vam, koji ste junaci za piti vino, i hrabri muži u měšanju žestokih pitjah! Poradi toga kako oganj skončava slamu, onako će njih Gospodin skončati, jer pogèrdjuju zakon njegov" (Izai. 5, 11. 22. 24.). Čini to, pa ćeš ozdraviti. Bog ti dao na tu svèrhu svoju moguću pomoć!

Poštenost i věrnost.

Medju drugimi lěpimi prilikami, koje je naš božanstveni Odkupitelj izustio, štije se u svetom evangjelju i ova znamenita: „Jedan bogat čověk imaše nastojnika, koji bi ozloglašen, da mu je imanje

razsipao. Gospodar ga dozvà, ter mu reče: Šta čujem od tebe? Daj račun od tvoga nastojanja, jer nemožeš više mojim imanjem upravljati. A nastojnik reče u sebi: Što ću činiti? gospodar moj mi uzima upravljanje imanja; kopati nemogu, prositi se sramujem! Znam, što ću činiti, da me prime u kuće svoje, kad mi se oduzme upravljanje. On dozvà redom dužnike svoga gospodara, pa reče pèrvomu: Koliko si dužan gospodaru mojemu? A on reče: Sto měrah ulja. I reče mu: Uzmi pismo svoje, i sědi bèrzo, pa napiši petdeset. A za tim reče drugomu: A ti koliko si dužan? A on reče: Sto měrah pšenice. I reče mu: Uzmi pismo svoje, i napiši osamdeset. I reče gospodar o nevěrnom nastojniku, da je razborno učinio: Jer su sinovi ovoga světa mudriji u svojoj vèrsti od sinovah světlosti“ (Luk. 16, 1—8); jere ljudi, koji nastoje, da propadljiva dobra posvoje, znadu razbornije se vladati, da željna dobra steku, negoli mnogi kèrstjani, da věčno blaženstvo dostignu. — Svoju korist gledati, pri svakoj stvari najveći dobitak tražiti, a pri tome malo ili ništa nehajati, kojim načinom se to čini: to je stara i uvěk još nova mudrost sinóvah ovoga světa. U svakdanjem živlenju, obćenju i tèrgovanju pitati, što je izvèrstna volja božja, mèrziti na himbenost i zapletke, laž i privaru kano děla vražja, i zato radje takodjer svoje imanje izgubiti, nego li si duši nauditi: to dèrže mnogi za ludost ili bezumnost, koja, kako oni vele, neznade si pomoći. Oni cěne, da u svakidanjem življenju nimaju ništa s Bogom opraviti, nego samo s ljudi.

Tako je svaki sebi najbližji, i ako se mogu sàmo tako očuvati, da im se nevalja bojati ni sramote ni pedepse od ljudih, onda se nestraše ni laži ni prevare. Ako se njihova svěst kadkad i suprotivi njihovu ponašanju, ipak umiju sámi sebe opravdati i nagovoriti, da su pravedni i pošteni. Zato je svět, koji malo pita za Boga i za njegov sveti zakon, pun nepravde, laži i privare, premda se toliko oholi svojom poštenostju, pravednostju i dobrom svěstju. — Malo koji stališ je u družtvu čověčanskom, koji nebi imao u toj stvari svoju vlastitu ljagu ili maću. Zato vam trěba pomnjivo paziti, prepoljubljeni u Isukèrstu, da ni znajuć ni neznajuć neoštetite iskèrnjega i neoskvèrnete věrnost i poštenost; jer: „To je volja božja, da nitko neuvrědi i neprevari brata svoga u poslovanju, jer Gospodin sve to pedepse" (1. Tes. 4, 6.). A poštenost i věrnost traže od vas: 1) Da izpunite svoje dužnosti i obećanja, koja ste učinili. 2) Da neoštetite bližnjega na njegovom imanju i posědovanju. 3) Da budete istiniti u govoru i svědočanstvu.

1. Ovèršenje dužnostih i obećanjah.

Naši stari su govorili: Muž beséda, pa opet: Što pošten čověk reče, neporeče. Tako je i pravo, i Bogu i ljudem drago, da se najprie dobro promisli, što, kako, i tkomu se hoće obećati, da se nikad neobeća, što je nepošteno i proti volji božjoj, a za tim, da se zadáta rěč odèrži, učinjeno

obećanje izpuni, zavět ovèrši, i skłopljeni ugovor obsluži. Kako lěpa čast je čověku, kad se od njega u istinu veli, da je pošten i věran; a kako sramotno je, kad se mora od koga reći, da je bez věre! Što valja od pojedinih ljudih: Bolji je dobar glas nego zlatan pas: to valja i od cęloga brodarskoga stališa. Vi svi skupa sačinjate jedno tělo ili družtvo; svako pošteno i pohvalno dělo pojedinoga mornara povećava i uzmnaža čast i slavu svih mornarah; ali i svaki sramotan čin pojedinih škodi dobromu glasu svih ostalih, dapače i cěloj Austrii, našoj slavnoj otačbini, jer ste njezini sini, njezin slavodobitni stěg (bandiru) nosite na vaših brodih po světu, i ona vas brani od nepravde proti inostranim narodom, poradi česa jeste takodjer dužni, čast i slavu naše otačbine kao svoju vlastitu čast i slavu brižljivo čuvati, unaprěditi i braniti. Sveti Paval je pisao Korintjanom: „Ja bih volio umrěti, nego da tko moju slavu uništi“ (1. Kor. 9, 15.); a domorodce svoje je tako sèrdačno ljubio, da je rekao: „Željah ja sám razlučen biti od Isukèrsta za bratju svoju, koji su rodjaci moji po kèrvi.“ (Rimlj. 9, 3.). Hvala Bogu! vi ste posvuda na glasu poradi vaše poštenosti i věrnosti, věštine, hrabrosti i veledušnosti: sàmo pazite, da si dosadanju slavu i u naprědak očuvate! Temelj vaše časti i slave jest skupa sa strahom božjim svěstno ovèršenje navlastito onih dužnostih, koje imate vi mornari jedan prama drugomu: uprav zato stavljam ovdě někoje opomene za poglavare i podložnike.

Poglavarom veli sveti Paval: „Ako tko za svoje, a osobito za domaće neskèrbi, odrekao se je věre, i gori je od neznabožca“ (1. Tim. 5, 8.). Zato pošten i bogoljuban gospodar brine se otčinski za svoje podložnike, i podaje njim potrěbnu i zdravu hranu i platju, za koju se je s njimi pogodio; zna bo, da je uzdèržanje težačke platje velik grěh, koji vapi osvetu pred licem božjim. On postupa s njimi blagostivo i ljubeznivo, jer se većkrat spominje rěčih svetoga Pavla: „Vi gospodari činite dobra podložnikom u ime Gospodina, i ostavite prětnje, znajući, da imate i vi i oni Gospodara na nebesih, i da on negleda tko je tko“ (Efes. 6, 9.). Gospodin i sluga, bogat i siromah, svi smo sini istoga Otca nebeskoga, i baštinici kraljestva božjega; neće haljina u nebo nego duša. — On ih nepritištje i nesatira prekoměrnim trudom i dělom, osobito kad nije velika sila, nego: „Postavlja podložnika na dělo, kako mu se pristoji, ali mu previše nenaláže“ (Cèrkv. 33, 30.). — On zapověda ljubeznivo i prijazno, jer grubost, prětnje i kletve nepristoje se dobro odgojenu mužu i pobožnu kèrstjaninu; posluh iz ljubavi je bolji nego iz straha. Pomanjkanja i pogrěške kori krotko i stèrpljivo polag nauka svetoga Pavla: „Bratjo! ako upade čověk u koji grěh, vi koji ste u duhovnom živlenju izvèrstniji, poučite takove u duhu krotkosti, čuvajući se, da i ti nebudeš izkušan“ (Gal. 6, 1.). Sveti Frančisko Sales običavaše govoriti: „Više muhah ulovi se jednom kapljom

meda, nego punim sudom žuči!" — Rimski stotnik, kojega nam sveto evangjelje napominje, brinio se je za svoga na smèrt bolestnoga slugu, kako da bi mu bio pravi sin; on se je preporučio najodličnijim židovom, da bi se za njega Isusu molili, i najposlě dodje on sam k božanstvenomu Odkupitelju, proseći ga, da bi mu slugu svojom svemogućom besědom ozdravio. A koliko radje i bolje od jednoga neznabožca će kèrstjanski poglavar i gospodar skèrbiti za svoje podložnike, k a d o b o l e i l i k a d o s t a r a j u, ili kad upadu u nesrěću i nevolju. „Blaženi milosèrdni, jer će milosèrdje dostignuti" (Mat. 5, 7.). Kako valja da se poglavari staraju za duševno spasenje svojih podložnikah, napomenusmo jur na strani 321—323; ovdě postavljamo sàmo rěči svetoga Auguština: „Dobri gospodari nastoje poučavanjem, opominjanjem i krěpostnim izgledom, da svi njihovi podložnici, kako da bi bili vlastiti sini, Bogu služe, i njega hvale i slave" (De Civit. Dei. l. 19. c. 16.). —

Podložnici su dužni polag volje božje svojim poglavarom i gospodarom č a s t izkazivati. Sveti Paval veli: „Koji su podložni, neka dèrže svoje gospodare svake časti vrědne, da se nepogèrdjuje ime i nauk Gospodinov" (1. Tim. 6, 1.). Ovu čast trěba da pokazuju u govorenju i podnašanju: „Da budu ugodni svojim gospodarom u svačemu, i da neodgovaraju" (Tit. 2, 9.) — Istinitoj časti moraju podložnici pridružiti dragovoljan p o s l u h u svem, što nije proti volji i zapovědi božjoj; a valja da veselo

i stèrpljivo poslušaju za ljubav Isukèrsta, koji za ljubav našu i radi našega odkuplenja dragovoljno ostavì slavu nebesku, ter uzè priliku sluge (Filip. 2, 7.), i koji sám od sebe govori (Mat. 20, 28), da nije na ovaj svět došao, da ljudi njemu služe, nego da on njim služi. Zato vas opominje sveti Petar: „Budite pokorni sa svim strahom svojim gospodarom, ne samo dobrim i krotkim, nego i zlim; jer ovo je ugodno pred Bogom, kad tko poradi svěsti za ljubav božju podnaša žalosti i tèrpi nepravdu“ (1. Petr. 2, 18. 19.). A da bi vam se koje grěšno dělo zapovědilo, odgovorite mirno i krotko kao sveti Petar i Ivan žudijom: „Sudite vi, je li pravo pred Bogom, da većma vas poslušamo nego li Boga“ (Děla apost. 4, 19.). Ni obećanja ni prětnje, ni dobitak ni gubitak nesmi vas sklonuti, da proti svetoj volji božjoj sagrěšite; jer Isus veli: „Tko ljubi otca ili mater većma nego mene, nije mene dostojan. Jer što bi hasnilo čověku, ako bi vas svět dobio, ali duši svojoj naudio? Ili čim bi čověk dušu svoju odkupio?“ (Mat. 10, 37. i 16. 26.) — Věrnost je tretja poglavita dužnost podložnikah prama svojim poglavarom. Sveti Paval piše svetomu Titu biskupu, neka uči podložnike: „Da nekradu, nego u svačemu da pokazuju dobru věrnost“ (Tit. 2, 10.). A věrnost zahtěva od podložnikah, da svěstno nastoje na korist svojih gospodarah, da ih pomnjivo čuvaju od svake štete, i da rado i neumorno ráde po izgledu praotca Jakova, koji je rekao svomu gospodaru Labanu: „Dan i noć

me je vrućina i zima morila, i san je běžao od očiuh mojih; tako sam dvadeset godištah u tvojoj kući služio“ (1. Mojs. 31, 39. 40.). Ako bi vam se kadkad činilo, da je dělo mučno a platja maljahna, spomenite se, da vas čeka druga prevelika platja, slava nebeska, kakono veli božanstveni Odkupitelj věrnomu slugi: „Dobro, vèrli slugo! buduć da si bio u malom věran, nad mnogim ću te postaviti; unidji u radost gospodara svoga“ (Mat. 25, 23.). Věran podložnik skèrbi takodjer za dobro ime svoga gospodara; zato se vazda čuva, da nebi njega ozloglasio, i njegove otajnosti i pogrěške očitovao, ako to veća dužnost nezapověda, kao na priliku, kad trěba pred sudom polag istine posvědočiti. —

Věrnost i poštenost na osobiti način zahtěvaju, da se učinjene pogodbe ili ugovori sdušno izpune. Zato bi bilo nepošteno i protivno zakonu božjemú razbiti učinjen ugovor i poběgnuti iz broda, kad na njem nije tkomu po volji, ili kad mu sè na drugom brodu veća platja ponudja. Ovdě nevalja nijedan izprazan izgovor, koji se kadkad čuje: Zašto da bih ostao na brodu, na kojem me gèrde i psuju, gdě nedadu do sita jěsti, ili podaju nevaljanu pokvarenu hranu, gdě kletvami i bijenjem na me navaljuju? Radje ću kod pèrve prigode poběgnuti, i bolju službu tražiti! Oh dragi moj! takovim izgovaranjem nebi nikad mogao opravdati svoju nevěrnost i sramotno ponašanje ni pred Bogom ni pred poštenimi ljudi. Istina je, da nima nijedan kapetan prava, tebe uvrědjivati i zlostavljati; jere i pogla-

vàrom veli Bog: „Znajte, da imate i vi gospodara na nebesih, koji negleda tko je tko“ (Efes. 6, 8.). Ako ništanemanje nepravedno s tobom postupa, smèrtno grěši, i ružno si ime i poštenje kalja; ali ti nimaš zato prava svojoj pogodbi se izneveriti i poběgnutjem njemu se osvetiti. „Moja je osveta, veli Gospodin Bog, ja ću vratiti“ (Rimlj. 12, 19.). Prie nego kod tkoga u službu stupiš, pomnjivo pazi, pitaj druge poštene ljude, kakov je onaj čověk, koji hoće da te uzme na službu; ali kad si se ugovorom za koje vrěme obvezao, izpuni věrno svoje obećanje, i tèrpi po izgledu svoga Spasitelja: „Koji, kad su ga psovali, nije psovao, kad je tèrpio, nije prětio, nego se je predao onomu, koji ga je nepravedno sudio“ (1. Petr. 2, 23.). Izvèrši one rěči Isukèrstove: „Ljubite neprijatelje svoje, blagoslivljajte one, koji vas kunu, činite dobro onim, koji na vas mèrze, i molite se Bogu za one, koji vas proganjaju, da budete sinovi Otca svoga na nebesih, koji čini sunce svoje izticati vèrhu dobrih i zlih, i daje dažd pravednim i nepravednim. Jer ako ljubite samo one, koji vas ljube, kakovu platju ćete imati? Nečine li to i očitnici i neznabožci?“ (Mat. 5, 45—47.) — A kad bi ti pako preveć dodijalo, da nebi mogao više podnašati, a ti došavši na kraj pojdi k poglavarstvu, koje jest od Boga odredjeno, da te brani od nepravde. Uteci se k' konzulu, kojega je otčinska brižljivost Njihova Veličanstva našega presvětloga Cesara skoro po svih velikih lukah, i primorskih gradovih odredila. Predloži mu pristojnim načinom svoju tužbu,

savětuj se s njim, moli ga za njegovu zaštitu, i on ti je neće uzkratiti, ako se u svemu pošteno i polag zakona vladaš. — Ako ti nije dopušteno, kako si sada osvědočio se, samovoljno ni od zla gospodara poběgnuti, dokle ti još pogodba s njim traje, koliko veća sramota i grěh bi bio, svoje obećanje prekèršiti, zadatoj rěči se iznevěriti, ter dobra gospodara ostaviti, i to za dobiti několiko fiorinah više platje na tudjem brodu! Tko svoju věru za novce prodade, nije pošten čověk nego hèrdjav izdajica kano Juda Iškariot, koji je prodao svoga Učitelja i Spasitelja za trideset srebèrnjakah; izdajici će nevěra zlim plodom uroditi za života i po smèrti! I zaisto nisi li nikad čuo, što se onim dogadja, koji od svoga broda nevěrno i sramotno poběgnu? Često upadu još u veću nesrěću; oni dojdu zlotvorom u ruke, koji im prěvarom uzmu, što imadu, pak ih predadu pèrvanjim gospodarom ili zakonitim poglavarom, da prime zasluženu oštru pedepsu, ili ih prodadu tudjim kapetanom, koji još gore s njimi postupaju; jer ti i sám znadeš, da oni nisu najbolji ljudi, koji se s mornari bez věre pačaju. — Nedaj se dakle zavesti ni od zlih govorenjah ni od lakomosti za dobitkom, nego budi věran svomu obećanju i ugovoru, i pomnjiv u izvèršivanju svojih dužnostih; tèrpi krotko uvrědjenja i nepravde, pa će se i na tebi izpuniti rěči Pěsnikove: „Mlad biah, i jur ostarih, a nevidih pravedna čověka zapuštena, niti pokolenje njegovo prositi kruha“ (Pěsm. 36, 25.). —

2. Věrnost i poštenost u obzir na tudje blago i imanje.

Kad Maria Mandaljena u Betanii biaše pomazala Isusa dragocěnom mastju malo prie njegove muke i smèrti. „Reče Juda Iškariot, koji je poslě Isusa izdao: Zašto se ova pomast neprodade za tristo pinezah, i nedade se siromahom? A ono nereče Juda, kao dà bi se bio brinio za siromahe, nego jer biaše lupež“ (Iv. 12, 5. 6.). Evo čiji drúg jest tat ili lupež! on je drúg Jude Iškariota, koji je krao od ono malo blaga, što su bogoljubne duše podavale Isusu za svakdanje potrěbe njegove, i njegovih apostolah i za siromahe; koji je za několiko srebèrnjakah izdao svoga Gospodina i Boga; koji bezufajuć na milosèrdju božjem se je vlastitom rukom oběsio; od kojega sám Spasitelj raztuženim sèrcem reče: „Bolje bi mu bilo, da se nije rodio onaj čověk“ (Mark. 14, 21.). U ovo malo rěčih sadèržava se zla srěća lupeževa: sramotan život, mnokrat vèrlo oštra pedepsa za života, nesrěćna smèrt i napokon věčna osuda: — to je otrovni plod te mèrzke opačine. Dragi štioče! ako bi se ikad nahodio u prigodi i napastovanju, sramotni grěh tatbine i baraterije učiniti, molim i zaklinjem te, da onda pomisliš na veliku sramotu, koju bi ovim zločinstvom učinio pred inostranimi ljudi sámomu sebi, svojoj ljubljenoj rodbini, svim mornarom i svemu narodu; da se onda spomeneš oštre pedepse, kadkad i mnogolětne sramotne tamnice, kojom světovno poglavarstvo takova zločinstva kazni; da si misliš

veliku nesrěću, kad si poradi nevěrnosti nebi više mogao službe naći, pa bi zato morao morda i još sa svojom obitelju stradati i od nevolje ginuti; da se najzad spomeniš strahovitoga svèršetka Judina i věčnih mukah; jer: „Ni tati ni lakomci . . . neće naslěditi kraljestva božjega“ (1. Kor. 6, 10.).

Da kradja, baraterija i očita privara je sramotan grěh, to nitko netaji, koji ima još sàmo malo poštene ćudi u sèrcu, i věruje u sedmu zapověd božju; ali porednu i krivu robu prodavati, u tèrgovini varati, i s tim blago svomu bližnjemu ugrabiti: to mnogi na kopnu i na moru nedèrže za grěh, sàmo ako se opazno i umětno čini, da nitko tomu u trag nedojde; jer oni nerazmišljaju sami sobom, da Bog, koji veli: „Neukradi“, na onom istom měštu još nadodaje ove beséde: „Nitko neka nelàže i neošteti privarom iskèrnjega svoga. Nemojte činiti ništa nepravednoga na sudu, u naredbi, na vagi ili kantaru i na měri“ (3. Mojs. 19, 11.). — Kakono nebogobojeći sluge i služkinje sastavljaju sami za sebe jedan osobiti katekizam, veleći da nije grěh gospodarom svojim bez dopuštenja ono uzeti, što se pojěde i popije: uprav onako misli gděkoji brodar, da mu je slobodno od nakèrcate robe, koja se može jěsti i piti, toliko uzeti, koliko se putem potroši. Zato se navèrtaju sudi s vinom i cukerom, razpore se vrěće s kavom napunjene, i sva momčad se hrani ukradjenom robom. Ili céniš dragi prijatelju, da to neće reći krasti? Tko nedá se zavesti od izprazna i bezbožna besědenja;

tko nepita svoju vrěmenitu korist, nego svěst svoju i zakon božji, što mu valja činiti i ostaviti: onaj zaisto mora takova děla kradjom nazvati; nemože tajiti, da nije lupež, tko tako čini! Neka veli, što je tkomu drago, rěč božja i svaki pošten čověk vele, da je svaki tát, tko blago i imetak svomu bližnjemu nepravedno uzme, i sebi ga prisvoſi. Bilo mnogo ili mȁlo, velika ili mala stvar, što se nepravedno uzme: to nečini čověka lupežom, nego lupežka ćud, koja niti se Boga boji, niti iskèrnjega ljubi, kojega štetom se obogatjuje; koja ćud nepromisli, da se takovi grěsi neodpuste, dokle se tudje blago, ako je na ikoji način moguće, svomu gospodaru nepovrati; koja se nespominje rěčih Isukèrstovih: „Što bi hasnilo čověku, kad bi vas svět dobio, ali duši svojoj naudio? Ili čim bi čověk dušu svoju odkupio?“ (Mat. 16, 26.).

Čuvaj se takodjer, dragi mornaru! krijumčarenja ili kontrobandiranja i privare u platjanju carine ili daće; i s tim bo se ruke i duša oskvèrnu, a te ljage nedadu se oprati taštimi izgovori, koji se često čuju. Dosta opako se misli o toj stvari, i često se slava traži u sramoti, buduć da mnokrat onoga dèrže za najpametnijega i najmudrijega, koji umi najbolje se služiti prěvarom i lukavštinom. Ali Isukèrst nas uči, da ova mudrost nije zaisto nego ludost; jer on sám je carinu platio za sebe i za svetoga Petra (Mat. 17, 27.); a farizejom, koji ga jednom napastovaše upitanjem: „Trěba li cesaru plaćati daće ili ne? odgovorì: Podajte cesaru, što

je cesarevo, a Bogu, što je božje“ (Mat. 12, 17.). Sveti Paval opominjaše Rimljane: „Dajte svakomu, što ste dužni; komu daće, daće; a komu carinu, carinu; a komu strah, strah; a komu čast, čast“ (Rimlj. 13, 7.). Što u kratko rekosmo od kradje, ono isto u obće valja i o krijumčarenju; razlika u tom je sàmo ova, da kradjom na brodu pokradu se pojedine osobe, a prěvarom na carini i daćah da se prevare mnogi, to jest cěla dèržava. — Pazi dobro na svoje pute, da nezalutaš na kriv put; kad čověk s pravoga puta odstupi, običajno naprěduje zlim putem, dokle najposlě u ponor propade. Ako sotoni sàmo mali pèrst pokažeš, jur sgrabi cělu ruku! Zato čuvaj si ruke čiste i u malih stvarih, ako želiš od njega se obrantiti; početak istina možeš viděti, ali svèršetka nemožeš predviděti! Kada vlastnik natovorene robe posumnji, nije li morebiti što izginulo: onda valja ti priseći ili zakleti se, da nije nitko ništa uzeo, — i evo ti strahovite prigode i napasti na krivu zakletvu. Ako bi ti se svěst i zgrozila nad toli strašnim grěhom: ništanemanje mogla bi omuknuti iz srama ili straha od svojih drugovah; ili krivo mnenje i opako govorenje: „Za vlastitu porabu uzeti, neće reći ukrasti,“ moglo bi te zaslěpiti, tako da te sotona pakleni predobije! Zato ti još jedan put velim, da si sahraniš ruke čiste i u malih stvarih, da u veće zlo i težji grěh neupadeš. —

3. *Istinitost u govoru i svědočenju.*

Kod brodarenja se kadkad dogodi, da se mora pred poglavari posvědočiti za stvari, koje su se na

brodu ili s brodom dogodile, na priliku, kad tko na brodu umre ili s broda pobĕgne itd. To se navlastito sluči, kad valja činiti izpričbu (prova di fortuna), to jest, kad kapetan ili gospodar od broda i mornari moraju pred sudom kazati, što se je na brodu ili s brodom dogodilo, ako ukèrcana roba na putu pomanjka, ili ako se pokvari, a najčestje pako prigodom pomorske štete ili avarije. Ako što od ukèrcane robe pomanjka, ili ako se po nemarnosti i neopaznosti brodarah pokvari, onda vlastnik od robe ima pravo tražiti, da mu se šteta plati; ako se pako izpričba učini, da se nije ništa ni ukralo ni po nemarnosti i krivini pokvarilo i pogubilo, onda vlastnik od robe nima prava tražiti, da mu se šteta plati. — Ako prigodom pomorske štete, kad se moraju u vihru sidrenjak i jadrila presići, kad se mora na sva jedra jedriti za brod spasiti, čim se kadkad jedra, konopi itd. oštete, i u sličnih prigodah, za koje vi sámi iz vlastitoga izkustva bolje od mene znate: ako se u takovih sgodah nedokaže, da za spasiti brod se je moralo sve učiniti, što se je učinilo, — velim, ako se nedokaže, da se je šteta zaisto po nesrĕći dogodila,, a ne po nemarnosti i krivini kapetana i brodarah: onda nisu osiguraonice dužne štetu nadomĕstiti, premda bi bio brod i roba na njemu osigurana. Za moći takove dogodjaje dokazati, valja da se na brodu dnevnik (giornale) dèrži, u kojega se sve potanko zapišiva, što se s brodom dogodi. Kad brod u pristanište dojde, mora kapetan pismeno izvĕštje zajedno s dnevnikom poglavarstvu

predati, pak skupa s pisarom i brodari kadkad i zakletvom ili prisegom potvèrditi, da je izvěstje istinito. U takovoj prigodi bi se moglo ono pripetiti, što veli sveti Paval: „Koji hoće da se obogate, oni upadaju u napasti i zamke djavla, i u mnoge lude i škodljive želje, koje potapaju čověka u propast i pogubljenje. Jer lakomost je koren svih zalah, kojoj nikoji podavši se od věre odpadoše, i velike muke na sebe navukoše" (1. Tim. 6, 9. 10.). Bože sačuvaj, da bih što zla mislio o brodarih i njihovih poglavarih; ter sam odmah s početka dokazao, da je brodarski stališ časti vrědan, i da ja naše brodare svim sèrcem ljubim i poštujem. Ali sa svim tim bi ti, poštovani mornaru, mogao doći u ovakovu prigodu, a pametan čověk valja da predvidi velike pogibeli. Postavimo, da bi ti imao bezdušna poglavara, koji se nebi ni Boga ni ljudih bojao; koji bi tražio krivom izpričbom sebe obogatiti, ili od sebe štetu odvratiti, koju je sám sakrivio, pak da bi zato od tebe iskao, da ti njegovu laž zakletvom potvèrdiš! Postavimo, da bi ti zato ponudio novacah, robe ili pitja; da bi ti obećavao dobro svědočanstvo ili ateštat za tvoju korist na drugom brodu, ili veću čast u službi; da bi ti govorio, kako valja da pravi mornar svašto učini za svoj brod, da je màlo zato koju besědu više ali manje reći, kakono da je to svim razumnim ljudem poznato, da bi ti lud bio poradi tako male stvari svoju srěću izgubiti! Ili da bi ti prětio, da će te iz službe stěrati, da ti neće nikakovo, ili samo tako

hèrdjavo pismeno svědočanstvo dati, da bi svaki morao cěniti, da si nevaljalac: — reci mi, što bi ti u takovoj napasti i pogibeli učinio? „Nipošto nebih se krivo zakleo!“ veliš mi sada, i ja se to stalno i s radostju od tebe ufam. Ali da to rečeš i u čas pogibelne prigode i žestoke napasti: odluči sada temeljito, da ćeš onda sam sebe upitati: „Što hoćeš radje imati, raj nebeski ili věčne muke u paklu? Tkomu hoćeš služiti, Bogu ili djavlu?“ Uči se pamet svoju podizati k Isukèrstu, početniku i dovèršitelju naše svete věre, da se od njega naučiš u vrěme napostovanja reći: Otidi sotono! što bi mi hasnilo, da bih lažnjivim svědočanstvom ili krivom zakletvom vas svět dobio, ali svoju neumèrlu dušu na věke pogubio! A kad bi ti tko pritio, reci sam sebi one rěči Isukèrstove: Neboj se onih, koji mogu sàmo tělo ubiti, a dušu nemogu ubiti, nu boj se onoga, koji može i dušu i tělo pogubiti u dno pakla! Tako ćeš se s pomoćju božjom očuvati od neprava posvědočenja i krive zakletve. A kako veliko i strahovito zlo je kriva zakletva, to ćeš iz slědećih rěčih uviditi, koje ti ovdě stavljam, da ih pomnjivo razmišljaš, kad bi imao na zakonitu zakletvu poći.

Kada ideš na zakletvu, promisli, da ideš k poglavarstvu, koje je, kao veli sveti Paval, sluga božji, da svetčano potvèrdiš istinu svoga govora ili svoja obećanja pozivanjem na Boga, kojega za svědoka i za osvetitelja neistinitosti i laži zazivaš. Pred poglavarstvom valja ti tri pèrsta uzdignuti, pak ove ili druge ovim slične besěde pred razpelom reći: Ja...

se zaklinjem Bogom svemogućim, da ću o onoj stvari, o kojoj budem upitan, pravu istinu kazati bez ikakova zatajanja, dvoumstva i nevěre, govoreći kako mislim, i misleći kako govorim, bez osobite ljubavi za koga ili zlobe proti tkomu, i bez zatajati ikakve stvari, i najposlě da neću moje svědočanstvo nikomu očitovati, prie nego bude očitovano od suda: Tako me Bog pomogao! — S timi besědami izpovědaš, da věruješ u Boga, jednoga u sućanstvu, a trojnoga u sobstvih: u Otca svoga Stvoritelja, u Sina svoga Odkupitelja, i u Duha svetoga svoga Posvetitelja. Ti izpovědaš, da věruješ u živoga, sveznajućega i posvud nazočnoga Boga, koji motri naša sèrca, pozna naše najotajnije misli, i na vidělo donosi najskrovitije stvari, kojemu se moliš s Davidom: „Gospodine! ti me kusaš i poznaš; kad sědem ili ustanem ti znaš, i razumiš moje misli jur iz daleka“ (Pěsm. 131, 1—3.). Zakletvom izpovědaš, da věruješ u istinitoga, svetoga i pravičnoga Boga, koji mèrzi na svaku laž, i oštro kazni lažce, kojega svemogućoj desnici nitko nemože uteći, kad bi i lětio na krilima běle zore, pak bi uzpribivao na kraju mora. — Kada zaisto ono znaš, za što svědočiš, pak pravu čistu istinu kažeš: onda možeš svetim strahom, nu i mirnom svěstju reći: Tako me Bog pomogao! Ter je to sve jedno, kao da bi rekao: Znam i izpovědam, da nisam sada pred ljudmi, koje bih mogao prěvariti, jer mi nevide u sèrce, nego da sam pred Bogom sveznajućim, kojemu je svaka i najskrovitija

stvar očita! Znam i izpovědam, da nestojim pred ljudmi, kojim bih mogao uteći, buduć da ruka nja daleko nedosižu, nego pred Bogom svemogućim, koji me zna naći na svakom městu, koji može stèrmoglaviti dušu i tělo u pakao, i koji hoće takodjer to učiniti svim, koji se s njim rugaju! — A kad nebi bio uvěren o svojoj stvari, kad nebi ono znao, što ima zakletvom potvèrditi, da nebi mislio pravu čistu istinu kazati, da bi u sèrcu mislio na prěvaru i lukavštinu, pak ako bi za potvèrditi laž rekao: Tako me Bog pomogao, — onda bi strašno sagrěšio proti rěči božjoj, koja veli: „Neimaš izgovoriti ime Gospodina Boga svoga u neistini“ (2. Mojs. 20, 7.); onda bi se onim rugao, koji nas opominje po sv. Pavlu: „Nevarajte se! Bog se neda ružiti; jer što čověk posije, ono će i požeti“ (Gal. 6, 7. 8.). A bezobraznije nebi mogao ružiti Boga, nego zazivajuć njega preistinitoga za svědoka, da potvèrdi tvoju laž, da odobri oštetenje tvoga iskèrnjega i prevarenje tvojih zakonitih poglavarah. — Tko se krivo zakune, razluči se dragovoljno od Boga, i pogazi sve njegove milosti; on se odreče Isusa i njegova odkupljenja, jer Isus veli: „Ja sam put, istina i život“; on odtěra od sebe Duha svetoga, koji je Duh istine, pak se predade sotoni paklenomu: „Koji govori laž, jer je lažac i otac laži“ (Iv. 8, 44.)! — Tko se krivo zakune, onomu nije dosta, da svoj grěh sàmo izpovědi, za dobiti od Boga oproštenje; nego vèrhu toga valja da povrati iskèrnjemu dobro ime, koje mu je možda zakletvom ugrabio, da plati štetu,

koju je drugim uzrokovao, da popravi zao izgled, kojim je bližnjega smutio, i da oštrom pokorom zadovolji pravdi i svetosti božjoj, koju je tako zlobno pogèrdio: sve to valja da učini, koliko mu je moguće, drugače mu grěh ostane do dneva strašnoga suda — a tko nezna, da je vèrlo težko sve to učiniti? — Tko se krivo zakune, dokle se pravo neskruši, nemože se istinito ni Bogu moliti; ter on je rekao: Tako me Bog pomogao, kako ja istinu govorim! To će reći: Znam, da sam slab čověk, da mi je treba pomoći, i da mogu upasti u mnogovèrstne potrebe i nevolje doma i u inostranih krajih, na kopnu i kad na moru okolo mene šumi i buči! Znam, da mogu dospiti u takove prigode i pogibeli, gdě nije pomoći u nijednoga čověka: ali onda neka me nepomože Bog, koji sám može pomoći! Kàda druge izbavi, neka mene zabaci; kada druge pomága, neka mene zakune; kada druge blagoslovi, neka mene odsudi! — Tko se krivo zakune, ako se prie istinito k Bogu neobrati, nemože ni blaženo umrěti; jer on je odbacio milost božju, dražio je Boga svemogućega, da mu se osveti; jer je rekao krivom zakletvom: Kad se budu za druge u vrěme njihove smèrti svete molitve govorile, neka budu one za mene kano oštri čavli i mači! Kad sveti angjeli nose druge u krilo Abramovo, neka bude moj drúg djavol i sluge njegovi! Kad drugi umiruć puni svete věre i blaženoga ufanja vide nebesa otvorena, neka čeka mene město strahovitih věčnih mukah, gdě se oganj nikad neugasi, gdě grizući cèrv nikad neumre! —

Promisli, dragi brodaru, te spasiteljne opomene, ako bi bio ikada prinudjen zakleti se; a Bog ti prosvětlio razum i pokrěpio volju, da pravi put njegova zakona nikad neostaviš, i da se tašćimi rěčmi nepustiš prěvariti za věčno blaženstvo! —

Pogibelna prud.

Niki grub čověk imadjaše hudobnu navadu, za svaku malu stvar kleti i proklinjati. Jedna mala děvojčica, koja je svaki put, kad ga slišaše psovati, něku mèrzost proti njemu u sèrcu ćutila, upità jednom svoju mater, da li onaj opaki čověk moli Otčenaš? Majka joj odgovorì, da toga neznade. Od onoga vrěmena je děvojčica pomnjivo nanj pazila, dokle ga je jedno jutro čula Otčenaš moliti, a malo poslě bez uzroka ružno kleti. Onda pristupi k njemu, pak ga ozbiljno upità: Nisi li danas u jutro Otčenaš molio? Jesam, reče on; pa zašto me to pitaš? — Ali kako može Bog tvoj otac biti, kad ga tako gèrdo kuneš, i tako ružno uvrědjuješ? Taj čověk zarumenì od srama, i ni rěči neodgovorì; ali od onoga časa nije ga bilo nikad već čuti proklinjati. — Da bi ova bogoljubna děvojčica na tvojem brodu, poštovani mornaru, pribivala: je li bi i tebe morala pitati: Da li moliš Otčenaš? Ja toga neznam; ali znam, da je kletva vèrlo pogibelna prud ili morska stěna, na kojoj se mnogim mornarom plavčića duševnoga spasenja skèrši; znam, da mali i veliki, na kopnu i na moru svaki dan kletvom Boga bezočno uvrě-

djuju. Drobna děca se jur uče ovaj sramotni grěh od svojih hudobnih roditeljah, brodski děčki od starijih mornarah, a mornari primaju kadkad zao izgled od svojih gospodarah, dà ima i takovih, koji cěne, da se mornari nemogu čuvati kletve, psovanja i zaklinjanja, kako ni pocèrnjena i izgorěla lica, da nije moguće bez kletve vladati brodare! — Tako govori možda gděkoji; o krute žalosti, da bi to istina bila! Nu hvala Bogu, to nije tako; to je sàmo prazno izgovaranje, kojim čověk išće samoga sebe zaslěpiti i prěvariti; to je ušaptivanje neprijatelja našega spasenja, koji je vazda pripravan, da nas u grěhu potvèrdi. Hvala Bogu, još ima mnogo kapetanah, koji nekunu, a ipak tako valjano svojim brodom upravljaju, kako ikoji drugi. I zaisto, neće li brod sigurnije putovati pod zaštitom Boga svemogućega nego li pod obrambom sotone paklenoga? Još je kapetanah, koji slěde lěpi izgled svetoga otca Jerolima, našega slavnoga domorodca. Kad je někí hudobnjak pred našim Svetcem rigao bogopsovne besěde, on ga oštro pokarà veleći: „Psi laju za svoje gospodare, a ti da bi se čudio, da ja činim glas moj zamněti na čast Boga mojega? Ja bih mučao, kad se ime moga Stvoritelja ruži i psuje? Od toga me Bog sačuvao! Mogao bih umrěti, ali mučati na takove rěči nebih mogao!“ —

Da psovke, kletve i zakletve nisu grěh, to more sàmo onaj reći, koji rěč božju nepoznade, ili za nju nehaje; a ti, bogoljubni mornaru, spominji se često druge zapovědi božje: „Neimenuj ime božje u tašće.“

Uzmi k sèrcu one rěči Isukèrstove: „Ja vam kažem, nekunite se nikako: ni nebom, jer je prěstol božji; ni zemljom, jer je podnožje nogama njegovima; ni glavom svojom nekuni se, jer nemožeš ni jednoga vlasa běla ili cèrna učiniti. Dakle neka bude vaše govorenje: Dà, dà, ne, ne" (Mat. 5, 34—37.). „Porodi zmijini! kako možete dobro govoriti, kad ste zli? Usta govore iz obilnosti sèrca. Dobar čověk iz dobre blagohranice iznosi dobro, a zao čověk iz zle blagohranice iznosi zlo. A ja vam velim, da će ljudi za svaku tašću besědu, koju reku, razlog dati u dan sudnji" (Mat. 13, 34. 35.). — Tašće besěde su svakako psovke i kletve, za koje će čověk morati oštar razlog dati. Nu nisu sàmo prazne, dapače gèrde i sramotne, grěšne i težke besěde, koje će težki razlog još većma otežkati, i gnjěv božji proti psovalcu uzmnožiti u dan strašnoga suda! Kletve su težke rěči; jer što je težje od pedepse božje? A baš nju zaziva psovalac vèrhu sebe i bližnjega! Težke rěči su kletve; što bo je težje od věčnoga osudjenja? A proklinjalac veli, neka Bog njega i druge na věke pogubi; on želi, da mu uzkrati Bog věčno blaženstvo, pa da ga sunovrati u věčno pogubljenje! Proklinjalac ruži Boga, koji mu na pogibelnoj pučini svaki dan život milostivo uzdèržava; on pogèrdjuje Isusa, koji je zanj strašne muke i krutu smèrt na križu podnio, da mu s tim raj nebeski opet otvori; on huli na njegove svete rane, iz kojih je zanj dragocěna kèrv tekla; on psuje svete sakramente, u kojih mu se grěsi opraštaju, i milost

božja podèljuje; presveto Tělo Gospodinovo, koje je odredjeno, da si s njim dušu hrani za život věkověčni; slavnu děvicu Mariu, koja mu je prečastnoga Odkupitelja porodila; svetce i svetice božje, koji se zanj Bogu mole! — O sramote, o groze, o mahnitosti! O nevoljni čověče, što te može tako zaslěpìti, da na toliko poludiš? Svojima ustima uživaš svaki dan darove božje, jezikom se Bogu moliš i zazivaš ga u potrěbi, jezikom primaš na svetom pričeštjenju presveto Tělo Isukèrstovo, pak istima ustima, istim jezikom čemera od sèrčbe, nenavidosti, oholosti i nestèrpljivosti tako bezočno ružiš Boga i Spasitelja svoga! —

Ali pri izgovaranju kletvinah se malo kad tako zlo misli; čověk takovim besědam privikne, bez da bi što zla mislio. — Tako se gděkoji izgovara. Nu postavimo, da većom stranom oni, koji neznadu usta otvoriti, bez da bi zakleli, nepromisle što govore, pak da bi se oni nad tim sgrozili, kad bi to u pameti ozbiljno razmislili! Ali kako je to, da č o v ě k, da k è r s t j a n i n tako strahovite stvari bez promisliti izustjiva, da tako lahkoumno grěši proti očitoj zapovědi božjoj? — Evo ti odgovora: kada čověk nehaje za Boga, i nepita za nauk i zakon božji, nego slědi misli i pohotenja svoga putenoga sèrca; kada nesluša unutèrnja nadahnutja Duha svetoga, i nenastoji na svete želje i odluke, dali slědi živinska nagnutja svoje putenosti (1. Kor. 2, 14.): onda jezik očituje s i r o v o s t i g r u b o s t, koja mu u sèrcu pribiva. Bio tkogodjer onaj, koji kune

i proklinja; da se i u najtanje platno i u dragocěn skèrlet oděva; da bi bio još uzvišeniji gospodin; upravljao on brodom ili dèržavom: on je grub, njegovo sèrce je sirovo; to bo svědoči njegov jezik i usta njegova; jere jezik govori iz obilnosti sèrca. —

Čověk si lahko pribavi zlu navadu, ali ju mučno ostavi. Zato može kadkad u taj grěh upasti, i poslě kako se je obratio k Bogu, i pošto je temeljito odlučio, da će se ga pomnjivo čuvati. „Gledaj dakle, da opazno hodiš, ne kako nemudar, nego kako mudar“ (Efes. 5, 15.). Spomeni se čestokrat, da i od kletve valja, što Gospodin veli: „To činiš, a ja mučim; zato krivo mniš, da ću ja biti, kakono si i ti; ali ja ću te kazniti, i pred oči ti postaviti“ (Pěsm. 49, 21.). Zato kad jutrom Otčenaš moliš, postoj malko kod rěčih: Sveti se ime tvoje, pak stalno obećaj Bogu, da ga nećeš po dnevu kletvom obezčastiti. Kod rěčih: Budi volja tvoja kako na nebu tako i na zemlji, stavno odluči, da ćeš nevrěme i trud, svaku suprotivu i svako uvrědjenje dragovoljno podniti na slavu božju i za pokoru za svoje grěhe. Kad ter kad prěko dneva upitaj sám sebe, je li si svoje obećanje ovèršio; a da bi sa svim opet zakleo, u čas ustani kroz sèrdačno pokajanje i novu još temeljitiju odluku, pak si sám naloži kakovu pokoru, n. pr. koliko putah zakuneš iz naglosti ili sèrditosti, toliko putah moli: Slava Otcu ili koju drugu molitvu, a u večer izkušaj opet svoju svěst, i moli dělo skrušenja. — Promisli, da se kletvom gubi veselje za molitvu, jer iz istih ustinh nemože izhoditi

hvala božja i kletva, kako ni neizvire iz istoga vrěla sladka i žuka voda. „Iz istih ustih izlazi blagoslov i kletva. Nevalja, ljubezna bratjo moja, da tako biva! Jedali može izvor iz jedne žice točiti sladku i gorku vodu?“ (Jak. 3, 10. 11.). Zato: „Nijedna hèrdjava beseda neka neizlazi iz ustiuh vaših, nego sàmo dobro govorenje, koje unaprědi bogoljubnost, da onim prudi, koji slušaju, i nemojte ožalostiti svetoga Duha božjega, kojim ste znamenovani za dan odkupljenja“ (Efes. 4, 29. 30.). S pomoćju takovih bogoljubnih věžbanjah i milosti božje, koja se poděljuje navlastito u svetih sakramentih, će se grěšnik osloboditi od mèrzke kletve. —

Uprava života za bogoljubna mornara.

Za hèrvati se proti grěhu i za naprědovati u krěposti kèrstjanskoj, najti ćeš podpor i podpomoći navlastito u ovèršivanju bogoljubnosti kèrstjanske. Zato:

Ustani svakdano u odredjeno vrěme, i najvećom pobožnostju opravi jutèrnje molitve. Vidi stran 6 i 7.

Prie i poslě blagovanja pomoli se Bogu. Nauk i molitve imaš na strani 16 i 17.

Često prěko dneva uzdigni pamet i sèrce k Bogu. Vidi strani 12—16.

U večer moli sám ili skupa s drugimi molitve, koje su na strani 18—22, ili večernju na čast presvetoga Trojstva, litanije svih svetih, Bl. D. Marie, krunicu ili koje druge molitve.

Kad si u pristaništu ili na kraju u katoličkih městih, kad imaš vrěmena, hodi i u delavni dan k svetoj misi, da nadoměstiš službu božju, na kojoj nemožeš pristati, kad u nedělju i blagdan morem putuješ.

Više putah približaj se dostojno svetotajstvom izpovědi i pričesti; ter vidiš, kako smèrt iznenada na čověka nasèrniva, a ti na moru si još čestje u pogibeli, i u vrěme smèrti možebiti da nećeš moći primiti svetotajstva. Bog usliši radje naše prošnje u pogibeli, kad ga možemo čistom svěstju moliti.

Ako putem koji zavět učiniš, izvèrši ga radostno i svěstno.

Kad si na kraju, slušaj rěč božju u nedělju i blagdan; a kad si na moru, probudi u sèrcu goruću želju, da bi rad biti na službi božjoj, pak moli misnu pobožnost, i štij sto iz ove ili koje druge duhovne knjige. *)

Ako bi po nesrěći sagrěšio, odmah kad grěh svoj spoznaš, moli Boga, da ti oprosti, ponovi dobre odluke, odredi si sám koju molitvu ili drugo dobro dělo za pokoru, a u naprědak pazi bolje na sebe. Kad nebi imao prigode izpověditi se, možeš vazda, a navlastito u pogibeli i nemoći takodjer od smèrtnih grěhah od Boga oproštenje zadobiti, ako se svih svojih grěhah zato pokaješ, jer si s njimi Boga, najveće i sve ljubavi

*) Priporučam ti zlatnu knjižicu. O naslědovanju Isukèrsta knjige četiri Tome iz Kempisa. U Zadru 1854. Bratja Battara tiskari-izdavatelji.

n a j v r ě d n i j e d o b r o u v r ě d i o, i ako vruću želju u sèrcu probudiš, da bi se rado pravo izpovědíti, pak ako Bogu obećaš, da ćeš to zaisto, ako ti bude moguće, štobèrže učiniti. Štij većkrat nauk od pokajanja na str. 69 i 70.; a izvèrstno pokajanje imaš na str. 20, 65, 82 i 255. Kad te milostivi Bog iz pogibeli izbavi, valja da učinjeno obećanje izvèršiš. —

Priporuči se često Bl. D. Marii; ona je zagovornica brodarah; ter ju sveta cèrkva m o r s k o m z v ě z d o m naziva, kakono u lěpoj pěsni na strani 206 štiješ. Naslěduj navlastito njezinu čistoću, krotkost i poniženstvo. Priporučuj se takodjer svetomu angjelu stražaninu i tvojim odvětnikom.

U svih svojih rěčih i dělih nesrami se očito pokazati, da si katolik, n. pr. fineć znamenje svetoga križa, ovèršujuć svakdanje pobožnosti itd.

Budi vazda blag i vesel, ali vesel u Gospodinu. Slušaj zapovědi i naredbe svoga poglavara s poštovanjem, kano da bi od Boga dohodile, i ovèršuj ih pomnjivo, dobro i radostno. Dužnosti tvoga starliša su za tebe dobra děla, kojimi valja da si raj nebeski zaslužiš.

Světujem ti još, da nosiš okolo vrata ili na oděći koje znamenje naše svete věre katoličanske, n. pr. mali križić ili medalju, da bi se znalo, koje si věre, i kojemu Bogu si služio, ako bi na moru ili u tudjoj zemlji život izgubio. A bez blagoslovljene vode nebi imao nikad biti brod katoličkih mornarah; sveta cèrkva bo priležno se Bogu moli za one věrne,

koji se bogoljubno njom služe. Valja takodjer da bude na svakom brodu propelo kao znamenje našega spasenja. —

Bogoljubnost za vrěme nemoći imaš na strani 235—239. Za bolestnika jest takodjer vèrlo prikladno razmišljanje muke Isukèrstove na strani 129—138, i križnoga puta na strani 138—154.

Ovèršivanje tih savětah će ti se s početka možebiti malo težko činiti; ali s vrěmenom će ti lahko, dapače i ugodno postati, ako mu vazda věran ostaneš. Bog će ti to dělovanje s njegovom milostju razsladiti; on je dobar učitelj. „Čini to, pak češ živěti.“ (Luk. 10, 28.).

Molitve.

Molitva za imati děl u sv. misi.

Kad nemožeš poći k svetoj misi navlastito u nedělju i zapovědani blagdan, onda probudi barem goruću želju, da bi rado pristao na svetoj misi i službi božjoj. Reci molitvu, koju imaš na strani 246; u četvèrtoj i petoj vèrsti město onih rěčih: „nemoć moja nedopuštja mi,“ reci: „okolnosti moje nedopuštjaju mi“ ..., a u desetoj i jedanaestoj vèrsti město: „Morem te častiti i ovdě u kući, i na bolestničkoj postelji ti služiti,“ reci: „Možem te na svakom městu častiti, i tebi služiti“ ... Za onom molitvom moli misnu bogoljubnost na strani 24 ili drugu na strani 36.

Molitva mornara.

Vidi na strani 225.

Molitva prie odlazka.

Na strani 228 molitva putnika.

Molitva poslě dolazka u luku.

Svemogući Bože, Stvoritelju neba i zemlje! hvalimo i slavimo te, da si nas izza pretèrpljenih potrěbah i morskih pogibelih opet na kraj srěćno doveo. Kako milostiv si nam bio u vrěme našega putovanja, kako stèrpljivo si naša pomanjkanja i grěhe podnašao! Ti nas nisi kaznio, kako zaslužismo, dali si nam ukazao tvoju ljubav i dobrotu. Zaisto Gospodine, mi ćutimo, da si nam vazda blizu; mi bi se morali bojati tvoje pravedne sèrčbe, kada spustiš větre iz njihovih skrovitih staništih, i činiš uzavrěti more na strahovite valove: ali ti, o Bože naš! postupaš s nami kano milosèrdan otac, koji se smiluje porodu svomu. Poděli nam, molimo te, tvoju svetu milost, da sad u pristaništu i na kopnu po putu tvojih zapověđih hodimo, od svakoga grěha, a navlastito od bluda i netrěznosti pomnjivo se očuvamo, s tim za izbavljenje od pogibelih tebi dostojno zahvalimo, i u luku věčnoga pokoja jednom unići zaslužimo; po Isukèrstu Gospodinu našem. Amen.

Molitva u vrème oluje.

O Bože! strašno se očituje tvoje mogućstvo! Gromovina je tvoj glas, vĕtar i munja su tvoji sluge; oni idu putem, kojega im ti kažeš; oni navĕštjuju veličanstvo tvoje. — Ti si pravedni Bog, koji ljubiš istinu i pravednost, a grĕhe pedepšeš; tvoje odluke su čiste i pravedne. Ti si strahom obkružen, i nitko nemože tebi odolĕti, ili ubĕgnuti tvojoj razsèrdjbi. Ti se služiš zvĕrmi i zrakom, vodom, ognjem, i vihrom i svim krugom zemaljskim, da pedepšeš nas grĕšnike svakdanjimi biči. Ti podaješ stvorom oružja, da proganjaju i muče nas grĕšnike tvoje neprijatelje. Zemlja se trese i gèrmi, kad si ti razsèrdjen; polja i planine dèrhtju, more bĕsni i temelji se kretju, kad se gnjĕv očituje. Pravedni Bože! ako se ti spomeneš naših grĕhah, tko će obstati? Svi sagrĕšismo, često i različnim načinom pogèrdismo tvoje ime, probudismo tvoju razsèrdjbu. Zato skrušenim sèrcem vapimo k tebi: Otče naš, smiluj se nam, oprosti nam grĕhe i opačine, i od vrati od nas ovu strašnu pogibel! Zapovĕdi, da prestanu strahoviti gromovi, štetne munje, silni vĕtri i bĕsni valovi, i daj da nastane tišina na čast i na slavu imena tvoga. Tebi, o Bože, hoćemo u naprĕdak vĕrno služiti, i od svakoga grĕha pomnjivo bĕžati. Protegni vèrhu nas tvoju svemoguću desnicu, i očuvaj nas i naše imanje; — nu neka bude volja tvoja; tebi, Gospodine, se sasvim izručujemo! Ako

se spasimo, hoćemo tebe vèrno hvaliti i slaviti; a ako se naša tělesa pogube, onda budi milostiv našim dušam, i primi ih u tvoju věčnu slavu. Amen.

Hvala za izbavljenje.

Hvalimo te, Gospodine, jer si dobar, i na věke traje milosèrdje tvoje! Ti si dobrostiv, a mi smo grěšnici, ti si ustèrpljiv a mi smo dostojni pedepse. Na tvoj pogled trese se zemlja i beži more; strahovito je mogućstvo tvoje, i tko se može opriti jakosti tvoje desnice. Ti osiromašuješ i obogatjuješ, ubijaš i oživljaš, ranjaš i ozdravljaš! Ti si bio naše utočište i jakost naša u nevolji i pogibeli, naš izbavitelj u smèrtnoj potrěbi. Svemogućstvo i milosèrdje tvoje se je na nami očitovalo, zato su sèrca naša puna hvale za tvoje otčinsko zaštitenje! Evo Gospodine! naš život i sve naše moći neka budu u naprědak posvetjene tvojoj službi i svěstnom ovèršivanju naših dužnostih. To je prava zahvalnost za milostivo izbavljenje, koju od nas pitaš, i koja ti je ugodna. — Pokrěpi naše ufanje i uzdánje u tebe u svih dojdućih potrěbah i pogibelih, i uzdèrži u nami živu věru, da neimamo se bojati nikoje stvari, ako si ti s nami, uzimajuć nas pod tvoju obranu. Svemogući, predobri Bože! budi vazda naše ufanje i pouzdanje naše. Vladaj nas po tvojoj mudrosti i ljubavi. Tebi, o Bože! predajemo se za života i u vrěme smèrti naše. Amen.

Za zahvaliti Bogu na izbavljenju iz kojegod pogibeli, ili na prijetju kojegodir milosti i dobra, jest prikladna cèrkvena pěsan: „Tebe Boga hvalimo“ na strani 108, a poslě pěsni: „Pomolimo se Bože koji nikoga u tebe ufajućega preveć žalostiti nedopustiš“ ... na strani 192.

Molitva u vrěme duge morske bolesti.

Predobrostivi Bože! ti si nam nevoljnim zapovědio, da se k tebi utečemo u tugah i nevoljah ovoga života. „Zazovi me u svojoj potrěbi,“ veliš nam, „i ja ću te uslišati, pak ćeš slaviti ime moje.“ Gle, Gospodine, k tebi vapim u mojem zlu. Usliši me, i pomozi me! Nestalo je za me svake radosti; ležim tu u velikih mukah; neveseli me više ni veličina sinjega mora ni lěpota tvojih nebesah; na hranu mi se stužuje, i smèrtna nemoć me mori. Nu Gospodine i Bože moj! daj da u ovoj slabini oćutim tvoju dobrotu i krěpost. Daj da se služim ovim izkušanjem za upoznati se sa smèrtju, od koje ćućenje sada osěćam. Opomeni me božanstveni Odkupitelju, na tvoje tělesne i duševne muke, koje si podnio za nas grěšnike, na tvoj post u pustinji, i na sva napastovanja i trude, kojim si se za ljubav našu dragovoljno podvèrgao, da nas učiš, kako nam valja po tvojem izgledu i s tvojom pomoću svaku zled i napast slavno nadvladati. Pokrěpi dakle moju slaboću, i udahni u sèrce moje tvèrdo ufanje u pomoć tvoju; zato sdružujem moje muke s tvojimi gorkimi mukami, pak se uzdajem,

ako sada s tobom tèrpim, da ću se jednom na věke s tobom proslaviti. Amen.

Otče naš... Zdrava Mario... Slava Otcu...

Noćna molitva kod kormila.

Blago onomu, koji na svih svojih putih ima tebe, o Bože, za vodju; ti si mu savětnik i pomoćnik, ti ga vodiš pravim putem. Zato vapim k tebi, o věční Čuvaru, koji nespavaš niti drěmaš! Daj mi budan i badar duh, da vazda na tebe mislim; pomozi mi marljivo i svěstno izvèršiti moju častnu službu, po kojoj sam čuvar i vodja moje bratje. U vihru i tminah daj mi krěpku ruku i bistre oči, da pravo kormanim mimo grebenih i prěko plitčinah. Vladaj, o věčni Kormanošo, kormilo našega broda i našega života, i daj nam napokon srěćno ulězti u željnu luku věčnoga pokoja. Amen.

Otče naš... Zdrava Mario... Slava Otcu...

Na straži na kuverti.

Bože moj! udahni u sèrce moje utěšivo ćućenje tvoje nazočnosti, čim se pod tvojim zvězdovitim nebom simo i tamo šetjem. Probudi u meni blage misli i svete odluke, i svedjer me spominji na one rěči Sina tvoga Isukèrsta: „Bdijte i molite, da nepadete u napast; duh istina je pripravan, ali je pùt slaba.“ — Oh koliko je to utěšivo za nas nevoljne i slabe umèrle, da si ti, Otče nebeski, naš čuvar i zaštitnik, i da nam nikakova

nesrěća neprěti proti tvojoj volji! Podaj, molim te Gospodine, tiho more našoj plavi i dobar větar našim jedrom; nu udahni i u sèrca naša mirne i dobre misli, i učini, da ljnbav prama tebi pospěši těk našega života u věčno blaženstvo. Amen.

Otče naš... Zdrava Mario... Slava Otcu...

Na jedèrnjoj kajbi.

Sveto i slavno je ime tvoje, o Bože! zemlja, more i nebesa su puna slave tvoje! Nebrojene čete zvězdah, koje si stvorio, i koje vodiš po njihovih putih, pripovědaju tvoje mogućstvo i veličanstvo; more vrějuće i šumeće navěštja slavu imena tvoga! Gospodine! ti nezaboravljaš ni mene, čim ovdě u noćnoj samoći gledam sad gori k tvojim nebesom, a sad doli u morsku dubinu. Ti si zapovědio angjelom tvojim, neka me ljubko čuvaju na svih putih mojih, da mi se noga nepodèrsne. Ti si moj pomoćnik po dnevu, i čuvar moj u noći; očuvaj me od svakoga zla, sad i od sada va věke. Amen.

Otče naš... Zdrava Mario... Slava Otcu...

Molitva slavnoga cesarskoga gjenerala principa Eugenija.

O Bože moj! věrujem u tebe, a ti pokrěpi moju věru; ufam u tebe, potvèrdi moje ufanje; ljubim tebe, uzmnoži moju ljubav za tebe; kajem se svih mojih grěhah, povećaj moje pokajanje!

Klanjam se tebi, mojemu Stvoritelju i Gospodinu; čeznem za tobom, mojom jedinom i najposlědnjom svèrhom; zahvaljujem tebi, mojemu věčnomu dobročinitelju; zazivam tebe, moga previšnjega zaštitnika!

O Bože moj! dostoj se vladati me tvojom mudrostju, uzdèržati me u posluhu tvojom pravednostju, těšiti me tvojim milosèrdjem, i braniti me tvojim svemogućstvom!

Prikazujem ti sve moje misli, rěči i děla, sve moje trude i težkoće, moje tuge i suprotivštine. Daj da u naprědak na tebe mislim, o tebi govorim, svako moje činjenje i propuštenje polag tvoje volje upravim, sve dužnosti svoje svěstno ovèršim, i za ljubav tvoju radostno tèrpim!

Bože moj! ja hoću, sve što ti hoćeš, i zato hoću sve to, jere ti to hoćeš. Poděli mi milost, da budem u molitvi pobožan, u jělu i pilu trězan, u svojih poslih pomnjiv i opazan, i neutrudljiv u izvèršivanju dobrih odlukah!

Daj, o Bože, da budem věran i istinit s onimi, koji se u mene pouzdadu, i da neočitujem njihove tajne; da budem krotak i dobrotvoran sa svimi ljudi, pošten u govorenju, na duševno spasenje iskèrnjemu koristan mojim dèržanjem, i da vlada pravi red u svem mojem ponašanju!

Upravljaj mojim sèrcem, da vazda razmišlja tvoju dobrotu, da mèrzi na svaku bludnju, grěh i opačinu; da ljubi bližnjega, a pogèrdjuje sve světovne taščine!

Uděli mi, o Bože! tvoju moguću milost, da predobijem svoje putene požude i bludne pohote umèrtvenjem i razpinjanjem svoje pùti; da nadvladam lakomost blagodarnostju, sèrditost krotkostju, lěnost u dobru pomnjivom pobožnostju i svetom revnostju!

Daj mi u mojih poduzetjih razbornu opaznost, u pogibelih sèrdačnu hrabrost, u nesrěći i stradanju istinitu stèrpljivost, i u srěći kèrstjansku poniznost!

Daj mi, o Bože! da vazda budem svojim poglavarom pokoran, svojim podložnikom dobrotvoran, svojim prijateljem věran, a popustljiv i velедušan svojim neprijateljem!

Bože moj! daj mi takodjer bistro spoznati, kako maljahan je ovaj svět, a kako velika su tvoja nebesa, kako kratko je vrěme moga života, a kako dugo je věkověčanstvo!

Učini me jaka proti svakoj tebi mèrzkoj požudi, pomnjiva u prošenju tvoje milosti, brižljiva u izpunjenju tvojih zapovědih, i stalna u nastojanju na věčno spasenje!

Učini, o Gospodine! neka se staram, da budem vazda pripravan na smèrt, da se bojim tvoga suda, i da běžim od grěha; da uběgnem mukam paklenim, pak da dodjem k tebi u rajsku slavu: po dostojanstvih Isusa Kèrsta, Gospodina i Spasitelja našega. Amen.

Pěsan na čast Bl. D. Marie.

Zdrava, o věčna diko od nebi, * O kraljice rajskih dvora', * Nebeski se stan po tebi * Pokajanoj duši otvora!

Zdrav uzroče svih dobara' * Zdrava Majko svih milostih, * S tebe na nas dažde odzgara * Božanstvene sve milosti.

Tebe u mukah i u trudieh * Svak nahodi, tkogod ište, * Nevoljnikah ti si svieh * Neizměrno utočište.

Ti si u smèrti život mili, * Ti u bolesti prava radost, * Ti si sèrca, koje cvili, * Neizrečeni mir i sladost.

K tebi uzdiše, tebe zove, * K tebi plačnim glasom sada * Evin porod vapi iz ove * Preduboke dóli od jada.

K nami dakle, Majko, upravi * Oči blage s višnje strane, * Ter pogledom tim ozdravi * Gorke i ljute naše rane.

U nebeskim raskošami * Iza težkih ovih tmina', * Rajsko lice tvoga nami * Ljubeživa ukaži Sina.

O Mario! naš pokoju, * Sladka, blaga, milostiva, * Sèrce usliši, koje tvoju * Prem krěpostnu moć naziva.

Daj nam jakost, da hrabreno * Naše goneć protivnike, * Uživamo božanstveno * Milostivo lice u vike.

Molitva svetomu Mikuli biskupu.

Bože, koji si blaženoga Mikulu biskupa bezbrojnimi čudesi uresio: podaj molimo te, da po njegovih zaslugah i molitvah od paklenih užeženjih oslobodimo se.

Primi, molimo te Gospodine Bože, prošnje na-še, koje sdružujemo s odvětovanjem svetoga Mikule: da kroz njih u čestitosti i suprotivštinah život naš dobro upravimo.

Molitve, koje k tebi, Gospodine, na čast svetoga biskupa tvoga Mikule upravljamo, neka nas věčnom zaštitom sahrane. Po Isukèrstu Gospodinu našem. Amen.

O svetom kèrštenju.

Svetotajstvo kèrštenja je svakomu potrèbno za spasiti se; jerbo Isukèrst sám rečè naročito Nikodemu: „Zaisto ti kažem, ako se tko nepreporodi vodom i Duhom svetim, nemože unići u kraljestvo nebesko“ (Iv. 3, 5.). Buduć dakle da je ovo svetotajstvo svakomu potrěbno za spasenje; zato je premilosèrdni Odkupitelj naredio, da može u sili, kad je nekèršteno děte ili čověk u pogibeli života, a da nebi bilo sveštenika, velim, da onda može svaki čověk kèrstiti, bio on muž ili žena, vèrnik ili nevèrnik. Ali muž ima se predstaviti ženskoj glavi, ako se nebi poradi srama veće pristojalo, da žena kèrsti děte, koje nije posve rodjeno, ili ako bi žena bolje od muža znala način kèrštenja. Otac i mati neimaju kèrstiti svoj porod, osim u smèrtnoj pogibeli děteta, i kad nije nitkoga drugoga, koji bi kèrstio. — Moglo bi se dogoditi na dugom pomorskom putu ili u inostranih krajih, gdě nije ni katoličkih cèrkavah ni misnikah, da bi ti, bogoljubni štioče imao kèrstiti. Poradi toga ti ovdě u kratko postavljam način kèrštenja.

Obredi, molitve, kumovi i ostalo što se na svetčanom kèrštenju u cèrkvi ovèršuju, u takvoj prigodi nisu potrěbna, da se dobro i valjano kèrsti. Dosta je, da pom-

njivo učiniš, što ti ovdě stavljam, naime: 1) Misli najprie: Ja hoću sada kèrstiti polag naredbe Isukèrstove i polag naměre svete cèrkve katoličanske. 2) Za tim polij naravskom vodom glavu děteta ili osobe, koju imaš kèrstiti. Služi se blagoslovljenom vodom, ako je imaš; ako nimaš blagoslovljene, uzmi čiste vode Ružami i drugimi mirisavimi stvarmi umètno pripravljene vode nesmiju se upotrěbljavati. 3) Kada těme od glave polivaš, reci u isto vrěme, a ne ni prie ni poslě: I. (to jest: Ivane! ili Ludmila! ili koje drugo ime, za mužko děte kojega Svetca, za žensko kojega Svetca ili Svetice). Ja te kèrstim u ime Otca, i Sina, i Duha svetoga. Amen. — Ako to pomnjivo učiniš, hoćeš pravo kèrstiti. Ali pristoji se, ako ti vrěme dopusti, da moliš prie kèrštenja věrovanje i Otče naš, a poslě kèrštenja: „Tebe Boga hvalimo" ili koju drugu molitvu.

Poslě kèrštenja možeš zapisati město, godinu, měsec i dan porodjenja i kèrštenja, i ime děteta, ime i pridivak roditeljah, i svoje ime i pridivak; jer bi to moglo s vrěmenom dětetu vèrlo koristno biti. — Děte, koje bì u potrěbi kèršteno, valja da se, što bèrže je moći, u cèrkvu donese, da misnik izostavljene molitve i obrede ili običaje nadopuni. —

Način kèrštenja.

Ako ti vrěme dopusti, moli najprie Věrujem u Boga Otca ... i Otče naš ... na strani 61.

Tada uzmi vode, i livajuć ju na način križa vèrh glave děteta zajedno reci jedan put čisto i pomnjivo one besěde, koje ovdě slěde debelo naštampane:

I. Ja te kèrstim u ime Otca †, i Sina †, i Duha † svetoga.

Najposlě možeš Bogu zahvaliti moleć: „Tebe Boga hvalimo" na strani 109. —

Od ukopanja mèrtvaca.

Tělesa sinovah svete matere cěrkve katoličanske su živa uda Isukèrstova i tempal Duha svetoga (1. Kor. 3, 16., 6, 19., 2. Kor. 6, 16.); Isukèrst će ih na sudnji dan uzkrisiti i proslaviti: zato ih još i poslě smèrti poštujemo, i polag davnih i lěpih običajah svete cèrkve pristojno i bogoljubno zakapamo. — Kako valja nastojati nemoćnika, i što valja moliti, kad umire, nahodiš u kratko na strani 235—265. Da bi tko umrô u vrěme putovanja po moru ili u onih krajih, gdě nije katoličkoga sveštenika: onda može kapetan, pisar ili koji drugi pametan muž za pokojnika moliti, kad se ima mèrtvac zakopati ili u more potonuti. S toga uzroka postavljam na koncu ove knjižice nike molitve, koje sam izvadio iz Rituala rimskoga, natištena i na světlost dáta kod Franje Andreole u Mletcih 1827.

Najprie trěba zapaziti, da se nima nijedno tělo ukopati, navlastito ako je smèrt bila nagla i nenadana, dokle nemine zakonom odredjeno vrěme od 48 urah, da nebude ni najmanje sumnje o istinitoj smèrti. Ako se nebi smio mèrtvac tako dugo dèržati poradi pogibeli, da se morda kužna bolest i drugim neprilipi: tada trěba se ravnati polag zdravstvenih naredbah, koje valja da su mornarom poznate. — Kad se ima mèrtvac na kopnu zakopati, gdě nije grobja za katolike: onda se izbere najpristojnije město, i nad glavom vèrh groba se križ postavi, za znamenovati, da je pokojnik u Isukèrstu preminuo. Dobro i pohvalno jest, da se na mèrtvacu po mogućnosti i ostali cèrkveni obredi i običaji overše. — Kada imate mèrtvaca polag poznatih vam naredbah u more potopiti, rado bih, da se onda spomenite onih rěčih Isukèrstovih: „U istinu, u istinu vam govorim, da će doći vrěme, kad će mèrtvi čuti glas Sina božjega, i kada ga budu čuli,

oživět će. Nemojte se ovomu čuditi, ide bo vrěme, u koje će svi, koji su u grobovih, čuti glas Sina božjega; i izići će, koji su dobra děla činili, na uzkèrsnutje života, a koji su zlo činili, na uzkèrsnutje odsudjenja“ (Iv. 5. 25, 28, 29.). — „I more će dati svoje mèrtvace, i smèrt i pakao će dati svoje mèrtvace, pak će sud primiti po svojih dělih“ (Objvalj. Iv. 20, 13.).

Red ukopa. *)

Poškropi mèrtvaca blagoslovljenom vodom, pak moli:

Sprědn. Ako nepravnosti.

Iz dubinah zavapih k tebi, Gospodine, * Gospodine usliši glas moj!

Učinila se uha tvoja slišajuća * na glas pomolenja moga.

Ako budeš nepravnosti ogledati Gospodine, * Gospodine, tko će podnositi?

Jere je pri tebi pomilovanje, * i cića zakona tvoga podnosih tebe, Gospodine.

Podnosila je duša moja u rěči njegovoj, * ufala je duša moja u Gospodina.

Od straže jutèrnje tja do noći * ufao Izrael u Gospodina.

Jere je u Gospodina milosèrdje, * i obilno je pri njemu odkuplenje.

I on će odkupiti Izraela * od svih nepravnostih njegovih.

***) Iz malo prie napomenutoga Rimskoga Rituala.**

Pokoj věčni daruj njemu Gospodine! * I světlost věčna světila njemu!

Sprědn. Ako nepravnosti budeš ogledati Gospodine! Gospodine, tko će podnositi?

Kad se mèrtvac digne, i poslè na putu u cèrkvu ili k grobu, a kad se ima s broda u more potonuti, još na istom mèstu moli:

Pěsma 50.

Sprědn. Uzradovati će se Gospodinu.

Pomiluj mene, Bože, * po velikomu milosèrdju tvomu.

I po množtvu pomilovanjah tvojih * smèrsi nepravnost moju.

Većma operi mene od nepravnosti moje, * i od grěha moga očisti mene.

Jere nepravnost moju ja poznajem, * i grěh moj suprotiva meni jest vazda.

Tebi sam samomu sagrěšio, i zlo sam učinio pred tobom, * da se opravdaš u besědenjih tvojih, i predobiješ, kada sudiš.

Evo bo u nepravnostih začet jesam, * i u grěsih začela je mene mati moja.

Jere eto si istinu obljubio, * neznana i skrovita mudrosti tvoje očitovao si meni.

Poškropit ćeš mene sipantom, i očistit ću se, * oprati ćeš mene, i vèrh sněga obělit ću.

Čuvenju momu dati ćeš radost i veselje, * i uzigrati će kosti snižene.

Odvrati obraz tvoj od grěhah mojih, * i sve nepravnosti moje pomèrsi.

Sèrce čisto stvori u meni, Bože, * i duha prava ponovi u nutèrnjem mojem.

Neodvèrzi mene od obraza tvoga, * i duha svetoga tvoga neodnesi od mene.

Vrati meni veselje spasiteljstva tvoga, * i duhom poglavitim pokrěpi mene.

Učit ću nepravednike pute tvoje, * i nenabožni obratit će se k tebi.

Oslobodi mene od kèrvih Bože, Bože spasenja moga, * i uzradovat će se jezik moj u pravdi tvojoj.

Gospodine, ustne moje otvorit ćeš, * i usta moja navěstit će hvalu tvoju.

Jere da bi hotio posvetilište, bio bi ga dao zaisto, * u holokaustim nećeš se nasladiti.

Posvetilište Bogu je duh spokoren, * sèrce skrušeno i sniženo Bože nećeš pogèrditi.

Blagostivo učini, Gospodine, u dobrom hotěnju tvomu Sionu, * neka se sagrade miri Jeruzalema.

Tada ćeš primiti posvetilište od pravde, prikazališta i holokauste; * tada će postaviti vèrh oltara tvoga junčiće.

Pokoj věčni daruj njemu, Gospodine! * I světlost věčna světila njemu!

Sprědn. Uzradovati će se Gospodinu kosti ponižene.

Kad se ulazi u cèrkvu, a na brodu kad se mèrtvac nosi na ono mèsto, gdè se ima spuštiti u more:

Pomozite, Sveti božji! sus ětite angjeli Gospo-

dinovi! * Primite dušu njegovu, * I prikažite nju pred licem Previšnjega. — Primio tebe Kèrst, koji te je zazvao, i u skut Abramov poveli te angjeli! * — Primite dušu njegovu, * I prikažite nju pred licem Previšnjega. — Pokoj věčni daruj njemu Gospodine, i světlost věčna světila njemu! * I prikažite nju pred licem Previšnjega.

Neulězi u sud sa slugom tvojim, Gospodine, jer se neće pri tebi nijedan čověk opravdati, ako mu se po tebi od svih grěhah nepodá odpuštenje. Nepritiskla dakle njega, molimo te, tvoja súdna odsuda, koga tebi istinito prošenje věre kèrstjanske priporučuje: dali pomagajući ga milost tvoja, dostojan se učinio izbavit se od suda osvete, koji, dokle je živio, bio je zabiljěžen znamenjem svetoga Trojstva. Koji živeš i kraljuješ u věke věkah. Odg. Amen.

Oslobodi mene, Gospodine, od smèrti věčne, na dan oni strašni: * kada se imaju kretati nebesa i zemlja: * kada budeš doći suditi svět po ognju. — Treptim i bojim se, kada izkušenje bude doći, i prihodeća sèrčba: * kada se imaju kretati nebesa i zemlja. — Dan je onaj, dan od sèrčbe, tugovanja i zločestva, dan velik i gorak vele: * kada budeš doći suditi svět po ognju. — Pokoj věčni daruj njemu, Gospodine! * i světlost věčna světila njemu! — Oslobodi mene, Gospodine, od smèrti věčne, na dan oni strašni: * kada se imaju kretati nebesa i zemlja: * kada budeš doći suditi svět po ognju.

Red. Gospodine pomiluj! Odg. Kèrste pomiluj.

Red. Gospodine pomiluj! Otče naš...

Moli potajno i poškropi mèrtvaca blagoslovljenom vodom.

Red. I neuvedi nas u napast. Odg. Dali izbavi nas oda zla.

Pomolimo se.

Bože, komu je posobito pomilovati vazda i praštati, tebe priklonito molimo za dušu sluge tvoga I., kojoj si zapověďio danas, da premine s ovoga světa: da nju nepredaš u ruke neprijatelja, niti da nju zaboraviš do svèrhe, nego neka zapověďiš, da nju sveti angjeli prime, i povedu u otačbinu rajsku: neka, jere je u tebe ufala i věrovala, nepodnese muke paklene, dali posvoji věkověčna veselja. Po Kèrstu Gospodinu našemu. Odg. Amen.

Sad se mèrtvac nosi k grobu, a na brodu moli još na pèrvanjem městu:

U raj odveli tebe angjeli: na tvoje došastje primili tebe mučenici, i poveli tebe u grad sveti Jeruzalem. Družba od angjelah tebe primila, i s Lazarom jednom ubogim věčni imao ti pokoj.

Red. Gospodine pomiluj! Odg. Kèrste pomiluj!

Red. Gospodine pomiluj. Otče naš...

Poškropi mèrtvaca, a za tim moli:

Red. I neuvedi nas u napast. Odg. Da izbavi nas oda zla.

Pomolimo se.

Učini, molimo te Gospodine, slugi tvomu mèrtvomu (službenici tvojoj mèrtvoj) ovo milosèrdje, da

za děla svoja u mukah neprimi pedepsu, koji je dèržao (koja je dèržala) u željah hotěnje tvoje: kako je njega (nju) ovdě prava věra slučila s množtvom věrnikah, tako da njega (nju) tvoje milosèrdje sdruži s redi angjelskimi. Po Kèrstu Gospodinu našemu. Odg. Amen.

Red. Pokoj věčni daruj njemu, Gospodine! Odg. I světlost věčna světila njemu. Red. Počivao u miru! Odg. Amen. Red. Duša njegova, i duše svih věrnih mèrtvih po milosèrdju božjem počivale u miru. Odg. Amen.

Sada se položi mèrtvac u grob. — Za sve věrne mèrtve možeš još moliti Pěsan 129 „Iz dubinah" i molitvu: „Bože, svih pravověrnih Stvoritelju"... na strani 263 i 264. —

Zaglava.

To je, bogoljubni mornaru, što ti mogu s pomoćju božjom podati na slavu Previšnjega i na korist tvoju. Moj trud će biti obilno naplatjen, ako s njim tvoje vrěmenito dobrostanje i věkověčno spasenje budi koliko unaprědim. —

Kad je mati svetoga Simforiana vidila, gdě su joj sina na smèrtne muke vodili, vapila je njemu: „Sinko moj! misli svedjer na život věčni; uzdigni oči k nebu, i gledaj Onoga, koji tamo gospoduje; skoro projde kratki život na zemlji!" Tako vapim i ja tebi sa sv. Frančiskom Saleziom: Pogledaj

gori k nebu, i nemoj ga izgubiti poradi zemlje: pogledaj doli u dubinu paklenu, i nestèrmoglavi se u nju poradi tašćih razkošah, koje skoro projdu! Kad ti se čini, da je bogoljuban život težak: onda spomeni se onih rěčih sv. Pavla: „Što oko nije viděło, ni uho čulo, ni sèrce čověčje ćutilo, ono je Bog onim ugotovio, koji ga ljube“ (1. Kor. 2, 9.). „Milost i mir Boga ótca našega i Gospodina Isusa Kèrsta“ (1. Kor. 1, 3.) budi s tobom. Amen.

Kazalo.

Štovanje Svetih.

Bogoljubnost za bolestnike i umiruće.

Na strani

Molitve za mèrtve.

Litanie.

Pěsme.

Dodatak za mornare.

PFARRER S. SAUTERS STIFTUNG VOM 3T DECEMBER 1696

Tiskarna Lavoslava Grunda.

